

ISSN 1811-900X

BIBLIOS

Biblio Polis

Revistă de biblioteconomie,
științe ale informării și de cultură,
editată de Biblioteca Municipală
„B.P. Hasdeu” din Chișinău

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

BiblioPolis

Apare din anul 2002

Vol. 59 (2015) Nr. 4

Director fondator:

conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI

Director:

dr. Mariana HARJEVSCHI

Redactor-șef:

Vlad POHILĂ

Colegiul de redacție:

Leons BRIEDIS, membru de onoare al Academiei Letone (Riga);

Elena BUTUCEL (*Activități rețea, Manifestări culturale*);

acad. Mihai CIMPOI;

Iurie COLESNIC (*Bibliologi, bibliofili și colecționari*);

Tatiana COȘERIU (*Dezvoltare și servicii*);

Nicolae DABIJA, membru de onoare al Academiei Române;

Elena DRAGALIN (Raleigh, NC, SUA);

dr. Iulian FILIP;

conf. univ. dr. Natalia GOIAN (*Cartea de specialitate*);

Mariana HARJEVSCHI (*Legislație, Politici*);

Valeriu HERȚA (*Design*);

Tatiana ISCHIMJI (*Biblioteci ale minorităților etnoculturale*);

conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI (*Studii și cercetări*);

conf. univ. dr. George LATEȘ (Galați);

prof. univ. dr. Zamfira MIHAIL (București);

Ludmila PÂNZARU (*Tehnologii, Resurse, Traduceri*);

Vlad POHILĂ (*Editorial, Cultură și spiritualitate*);

dr. Vitalie RĂILEANU (*Procesul literar contemporan*);

Genoveva SCOBIOALĂ (*Imagine, Relații publice*);

prof. univ. dr. Ion STOICA (București);

conf. univ. dr. Vasile ȘOIMARU;

conf. univ. dr. hab. Nelly ȚURCAN (*Teorie și practică*);

prof. univ. dr. Dumitru URSU (Odesa, Ucraina)

Secretariat:

Tatiana IOVU;

Valeriu RAȚĂ

Coperta:

Valeriu HERȚA

Machetare:

Ion VĂRLAN

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 148, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova

Tel. redacției: 022 210 812; e-mail: bibliopolis@hasdeu.md;

www.hasdeu.md; <http://bibliopolis.hasdeu.md>

CUPRINS / CONTENTS / СОДЕРЖАНИЕ

EDITORIAL / EDITORIAL / ПЕРЕДОВАЯ
СТАТЬЯ*Vlad POHILĂ*

- Despre un univers singular, așezat în ordine alfabetică
About an universe, settled in alphabetical order
О чудесной вселенной в алфавитном порядке 7

STUDII ȘI CERCETĂRI / STUDIES AND
RESEARCH / ИССЛЕДОВАНИЯ*Lidia KULIKOVSKI*

- Pledoarie pentru modernizare / inovare: rezultate *Novateca* 2015
Advocacy for modern and innovative libraries: *Novateca's* results for 2015
В защиту модернизации / инноваций: результаты программы
Новатека 2015 11

Lidia KULIKOVSKI

- FedEx@Hasdeu & Chindii profesionale* – pledoarie pentru inovarea activității: conferință publică
FedEx@Hasdeu & Chindii profesionale – advocacy for innovative activities: public conference
FedEx@Hasdeu & Chindii profesionale – все для инновации деятельности: конференция 17

Bogdan GHIURCO

- Cum se construiește identitatea unei biblioteci
How a library identity is built
Как построить идентичность библиотеки 22

Gheorghe CUCIUREANU

- Cât și cum publică cercetătorii din Republica Moldova?
How and how much the researchers from Moldova do publish?
Сколько и как печатают исследователи Республики Молдова? 30

TEORIE ȘI PRACTICĂ / THEORY AND
PRACTICE / ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА*Mariana HARJEVSCHI*

- Consolidarea Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova prin leadership și competență
Building the Library Association from Moldova through leadership and competencies
Консолидация Ассоциации библиотечек Республики Молдова посредством лидершипа и компетенций 39

Liuba CIOBANU

- Biblioteca „Ovidius” – partener de încredere în formarea intelectuală a tinerilor
The „Ovidius” Public Library – trusted partner in the training process
Библиотека «Овидиус» – надежный партнер в интеллектуальном образовании молодого поколения 45

Victoria CEBANU

- Incluziunea socioeducațională a copiilor cu dizabilități
Social inclusion of children with disabilities
Общественно-воспитательная инклюзия детей с ограниченными возможностями 49

Bogdan GHIURCO

- Biblioteca în care se face, nu se tace
The library that is performing, is not quite
В библиотеке где творят, не молчат. 53

Julian MARQUINA

- Situații care generează satisfacția bibliotecarilor (*Traducere de Lidia KULIKOVSKI*)
Experiences that generate library employees satisfaction
Ситуации, генерирующие чувство удовлетворения библиотекарей 56
- Mediul inovator de învățare și bibliotecile (*Traducere de Lidia KULIKOVSKI*)
The learning innovative environment and libraries

Иновационная образовательная
среда и библиотеки 58

**VIAȚA FILIALELOR / LIBRARY'S
BRANCHES LIFE / ЖИЗНЬ ФИЛИАЛОВ**

Mariana HARJEVSCHI

Gânduri încercate a fi rimate... pentru
BiblioOscars
Thoughts in rimes for *BiblioOscars* event
Рифмованные мысли... о
БиблиоОскаре 61

Liliana JUC, Aliona NOSATÎI

BiblioOscars – 2015
BiblioOscars – 2015
БиблиоОскар – 2015 66

Mariana HARJEVSCHI

Două decenii de conlucrare rodnică
între Chișinău și Târgoviște
Two decades of fruitful cooperation
between Chisinau and Târgoviste
Два десятилетия плодотворного
сотрудничества библиотек г. Кишинэу и
Тырговиште 70

Ludmila GAJOS

Zilele Bibliotecii „Târgoviște” – moment
important pentru comunitate
The „Târgoviște” Library Days – momentous
for the community
Дни библиотеки «Тырговиште» – важная
веха в ее истории 71

Genoveva SCOBIOALĂ

În „Bătălia cărților” au învins
competența, sensibilitatea și bunul-
gust
At the „Battle of the books” reading contest
triumphed the competence, sensitivity and
good taste for reading
В конкурсе «Сражение книг» победили
знания, чувствительность
и хороший вкус 74

Parascovia ONCIU

Elevii au avut revelația contemplării
prin lectură a unor *Petale de maci*
Students had the revelation by reading
contemplation of *Petale de mac* novel

Чтение повести *Лепестки мака* Михаила
Курикеру вызвало созерцание у
школьников 77

Elena CALDARE

Biiblioteca – izvor de cultură și loc de
recreere
Library – a source of culture and leisure
space
Библиотека – это источник культуры и
место отдыха 81

Elena RĂILEANU

Săptămîna ușilor deschise la Biblioteca
Centrală
Open Days week at the Central Library
Дни открытых дверей в Центральной
Библиотеке 85

Victoria FONARI

Cîntece de doruri din Alba Iulia
Songs of love from Alba Iulia
Песнь любви из города Алба Юлия 89

Margareta CEBOTARI

Fiecare generație are un Rebreanu al
său
Each generation reads Rebreanu's literary
works
У каждого поколения – свое восприятие
прозы Ливиу Ребряну 92

**Tatiana BRAICOV, Liuba MUNTEAN,
Diana ALEXEI**

Note pentru adevărata istorie a
Bibliotecii „Onisifor Ghibu”
Notes to the true history of the „Onisifor
Ghibu” Library
Штрихи истории Библиотеки
им. О. Гибу 95

Mila ȘEREMET

Zilele Bibliotecii „Transilvania”, la a
XXIV-a ediție
The 24th edition of the Open Days at
„Transilvania” Library
Дни библиотеки «Трансильвания», уже в
24-ый раз 101

Elena DEREȘ

Săptămîna ușilor deschise – un examen
în fața cititorilor noștri

The Open Doors Library Days as an exam in front of the library users
Неделя открытых дверей – экзамен библиотеки перед своими читателями 104

Ion BORȘ

Responsabili de timpul copiilor în vacanța de vară
Librarians are responsible for the summer days
Мы ответственны за свободное время детей во время летних каникул. 107

MANIFESTĂRI CULTURALE / EVENTS / КУЛЬТУРНЫЕ МЕРОПРИЯТИЯ

Valeriu RAȚĂ

Conferință omagială consacrată scriitorului Mihail Sadoveanu
Conference dedicated to Mihail Sadoveanu
Конференция, посвященная юбилею Михаила Садовяну 110

Liliana JUC

În cămașă de cireșă – cea mai citită carte de către copii în anul 2015
The most reading book of the year 2015 belongs to Arcadie Suceveanu
Самая читаемая книга 2015 г. для детей г. Кишинэу – 117

Victoria FONARI

O poveste de Crăciun în miezul toamnei
A Christmas Story in the middle of autumn
Рождественская сказка в середине осени. 122

Margareta CEBOTARI

Noi crâmpete din istoria și faima neamului nostru
November pieces of history and fame of our nation
Малоизвестные страницы истории и величия нашего народа 124

Angela APOSTOL

„Regatul cărții”: vis sau realitate?
„United book”: dream or reality?
«Книжное королевство»: мечта или реальность 128

Maria COIPAN

Vinilul și amprentele urmei
Succeeding the vinyl epoch
Винильная пластинка как свидетельство эпохи 131

FILE DE ISTORIE / CHAPTERS OF OUR HISTORY / СТРАНИЦЫ НАШЕЙ ИСТОРИИ

Mihai FLOAREA

Cotul Donului 1942 – Mînăstirea Comana 2015
The Don-bend Battle from 1942 and Comana Monastery in 2015
Донская излуцина 1942 г. – Монастырь Комана 2015 г. 134

MALURI DE PRUT / PROUTE, THE UNION RIVER / ПРУТ, ОБЪЕДИНЯЮЩАЯ РЕКА

Gheorghe PÂRLEA

Am fost, din nou, la Chișinău...
I visited Chișinău, again
Я снова был в г. Кишинэу... 141

DIALOGURI MAGISTRALE / CREATIVE DIALOGUE / ТВОРЧЕСКИЕ ДИАЛОГИ

Ioan Scurtu: „Marea Unire din 1918 a descătușat energiile spirituale ale românilor...” (Consemnare: Dumitru ROMAN)
Ioan Scurtu: „Great Union of Romanians from 1918 unleashed the spiritual energies...”
Иоан Скурту: «Воссоединение 1918 г. разбудило духовные силы румынского народа...» 144
Mass-media și atitudinea lor paradoxală față de europenizare (Consemnare: Carmen IONESCU)
Mass-media and paradoxical attitude towards Europe
СМИ и их парадоксальное отношение к европенизации. 150

CULTURA PE GLOB / ROUND THE WORLD / КУЛЬТУРА НА ГЛОБУСЕ

Vlad POHILĂ

Soarele și Luna parcă le-au ținut cununa poeziei letone...

Sun and Moon as if they held the crown of Latin poetry
 Две величины латышской поэзии: Янис Райнис и его супруга Аспазия 155

Maria Augustina HÂNCU

Un sfert de secol al Festivalului Internațional de Poezie din Medellin, Columbia
 A quarter century of the International Poetry Festival from Medellin, Colombia
 К 25-летию Международного фестиваля поэзии в Медельине (Колумбия)..... 157

BIBLIOLOGI, BIBLIOPILI ȘI COLECȚIONARI / LIBRARIUS, BIBLIOPHILES, COLLECTORS / БИБЛИОЛОГИ, БИБЛИОФИЛЫ, КОЛЛЕКЦИОНЕРЫ

Iurie COLESNIC

Regizorul Valeriu Gagiu și... „revoluția română”
 Valeriu Gagiu and ... „Romanian Revolution”
 Режиссер Валериу Гаджиу и... «румынская революция» 163

PROCESUL LITERAR CONTEMPORAN / CONTEMPORARY LITERATURE PROCESS / СОВРЕМЕННЫЙ ЛИТЕРАТУРНЫЙ ПРОЦЕСС

Un panoramic al aparițiilor editoriale (VII) (*Vitalie RĂILEANU*)
 A panoramic of the new publications (VII)
 Панорама издательских новинок (VII)..... 165

RECENZII ȘI CONSEMĂRI / REVIEWS AND NOTES / РЕЦЕНЗИИ И ЗАМЕТКИ

Poetul Ioan Mateiciuc: vivacitatea splendorilor lirice (*Lidia GROSU*)

The poet John Mateiciuc: vivacity lyrical splendor
 Жизнерадостность лирического великолепия в творчестве поэта
 Иоана Матейчука 168

Respect și admirație pentru scriitorul Mihail Sadoveanu (*Valeriu RAȚĂ*)
 Respect and admiration for the writer Mihail Sadoveanu
 Уважение и восторг к творчеству Михаила Садовяну 170

IN MEMORIAM

Un surîs ce părea că nu se va stinge niciodată...
 A smile that seemed to not be quenched ever...
 Улыбка писателя-юмориста, которая казалось никогда не угаснет..... 176

MISCELLANEA

Au fost desemnați laureații Premiului Național, ediția 2015
 National Award winners from 2015 were nominated
 Названы лауреаты Национальной Премии за 2015 г..... 178

La Cernăuți există iubire de... carte! (*Maria TOACĂ*)
 In Cernăuți love for books lasts
 В Черновцах не переводится любовь к книге!..... 179

Nu te grăbi de aici să pleci... (*Nicolae BĂLȚESCU*)
 Take your time here you go
 Не спеши уходить отсюда 182

Biblioteca de Arte „T. Arghezi” (*Angela OLĂRESCU*)
 The „T. Arghezi” Art Library
 Библиотека искусств им. Т. Аргези..... 182

DESPRE UN UNIVERS SINGULAR, AȘEZAT ÎN ORDINE ALFABETICĂ

Vlad POHILĂ

Criticii noștri literari, recenzenții, cronicarii, redactorii, atunci când se apucă de analiza unei cărți mai noi sau mai vechi, de vreun autor neinițiat în „gașca intangibilă”, o fac, de regulă, din tot sufletul, temeinic, fără a ocoli și aspectele negative, tot felul de scăpări, inadvertențe și chiar bazaconii. Astfel, riscă a fi făcute praf și pulbere ditamai romane, cărți cu duioase povestiri sentimentale, plachete de versuri înțelese, de cele mai multe ori, numai de autorii înșiși și de unii prieteni apropiați ai acestora. Nu scapă de severitatea adeseori distructivă a criticilor-recenzenți nici eseurile, cărțile pentru copii, jurnalele intime sau de călătorie, publicistica documentară, ba chiar și unele categorii de scrieri paraștiințifice. Pe acest fundal, cu greu, dar putem găsi, totuși, un compartiment al activității editoriale care ori este mai menajat, ori trecut cu vederea. Ne referim la dicționare (enciclopedii, dicționare enciclopedice, ghiduri, îndreptare, îndrumare, *vademecum*-uri, „*aide-mémoire*” etc.). Or, cărțile din categoria „*literatura de referință*” devin acum tot mai numeroase, variate și nu există semne că numărul lor s-ar afla într-un declin oricât de relativ.

Dacă e să fim sinceri, puțini dintre noi s-au gândit prin ce s-ar explica această atitudine cumva preferențială față de dicționare. Cum, de altfel, dacă e să punem mâna pe inimă, nu prea mulți și nici prea des nu ne-am gândit cu temeinicie la rostul și valoarea dicționarelor, la rolul lor enorm, greu comparabil pentru buna informare a oamenilor, pentru cultivarea comunității, pentru sprijinirea, tinerilor mai ales, în aspirația lor

de a obține succese, împliniri, realizări, recorduri și chiar salturi în diverse domenii ale cunoașterii și cercetării.

După abecedar, cărțile de căpătii ale micuților trebuie să fie poveștile, dar și... dicționarele, cele explicative având o categorică prioritate. Pentru un om format, după manualele de la facultate, după listele lungi de literatură conform programei sau extraprogramă, se spune că cea mai recomandabilă este Sfânta Scriptură și... din nou dicționarele. De ce atâtea trimiteri la dicționare? Se consideră așa pentru că numai ele, Biblia și Dicționarul, sau prioritar ele, ne ajută să înțelegem corect sensurile cuvintelor vechi, dar și noi sau recente din limba maternă; tot ele ne dau informația maximum precisă și exhaustivă privitor la termeni din diferite domenii ale științei. Ca să nu mai vorbim de „descifrarea” numelor proprii (de persoane, de locuri, de instituții, mărci și embleme etc.), tocmai aceste cuvinte conferind cel mai sigur alura enciclopedică, de temeinică cultură generală.

Să nu credeți însă că, făcând această digresiune, am uitat de curioasa întrebare de ce criticii sau recenzenții au față de enciclopedii sau dicționare o atitudine categoric mai îngăduitoare – și nu e numai convingerea mea – decît față de alte compartimente ale activității editoriale.

O carte de poezie, proză, dramaturgie, eseuri etc., oricît de superbă ar fi, ea rămîne totuși lucrarea unei singure persoane (cu posibile mici intervenții ale redactorului, ale lectorului, ale corectorilor). Or, nici cea mai desăvîrșită scriere personală, particulară, subiectivă, nu

poate fi scutită de scăpări, inadvertențe, gafe, repetări etc. Și, dimpotrivă, o veche și frumoasă tradiție obligă editorii de dicționare, enciclopedii, alte feluri de carte de referință să devină o operă colectivă, să fie trecută prin filtrul des, greu permisibil, al „sitei” de eventuale greșeli și scăpări. Încă din Epoca Luminilor (supranumită nu întâmplător și Epoca Rațiunii), personalități de anvergura lui **Diderot**, **Voltaire**, **d’Alembert**, **Montesquieu**, intelectuali cu o admirabilă pregătire, impuseseră obiceiul ca fiecare articol, fiecare hartă, fiecare volum de Enciclopedie să fie citită de șapte (șapte!) „perechi de ochi”, așadar, de șapte persoane diferite, deasupra cărora mai stătea un „cap limpede” sau, în funcție de posibilitățile redacției – și „un om de veghe”. Dar pînă a ajunge la aceste instanțe supravigilente, o carte de referință oricum trece prin filtrul mai multor persoane implicate sau responsabile de apariția cărții: autor, alcătuitoare, consultant științific, etimolog, corector etc. (S-au dovedit de multe ori a fi utile și observațiile machetatorului sau designerului, ale redactorului artistic etc.) Așadar, șansa de a avea o producție editorială maximum logic construită, ferită de erori și simple scăpări, este întotdeauna mai mare într-o carte de referință. Ca să nu mai vorbim de mesajul și de conținutul unui dicționar în raport cu cea mai frumoasă culegere de povestiri sau cu cea mai elegantă plachetă de poeme. Și nici de numărul și de calitatea destinatarilor nu face să vorbim: chiar și dintr-un dicționar enciclopedic, modest ca volum, ai o mulțime de șanse de a-ți îmbogăți (eventual, și corecta) cunoștințele, posibilitate pe care nu ți-o poate oferi chiar și cea mai meșteșugită carte de beletristică sau de poezie modernă.

Cu regret, la noi, mulți încă nu înțeleg bine valoarea dicționarului și a enciclopediei; unii au o imagine vagă despre diferitele feluri de lexicoane; alții, pur și simplu,

nu știu a folosi corect dicționarele. Oare nu acesta e motivul că raftul cu dicționare stă cumva stingher în majoritatea bibliotecilor, iar numeroși cititori / utilizatori manifestă parcă un fel de teamă față de aceste cărți – cu adevărat solide, cu adevărat complexe, cu poate cele mai puține șanse de a părea tuturor și captivante. Dicționarul explicativ al limbii române (ca și al oricărei alte limbi) ar trebui să fie prezent în fiecare casă de gospodărie, în biroul oricărui manager ce se respectă, în orice cerc intelectual – de la cenacliști și pînă la consiliile savante de atestare și acreditare.

Prin anii '60-'80 ai secolului XX, în defuncta URSS se lansase și se realiza, cu un relativ succes, editarea unor enciclopedii (dicționare enciclopedice) cu caracter național, completat de elementul universal, de componenta general-culturală a conținutului. Numărul de volume (asemănător cu cel al *Marii Enciclopedii Sovietice*) era diferit: de la cinci-șase volume la kirghizi sau tadjici și pînă la 16-18 tomuri în limba ucraineană, respectiv, bielorusă. Cele trei popoare baltice, ca și cele trei națiuni transcaucaziene, au tipărit atunci enciclopedii în 10-12 volume, așadar, cu vreo patru mai mult decît Chișinăul. Însă nu în aceasta consta principala diferență, ci în numărul persoanelor doritoare de a face un abonament, pentru opt sau zece ani, la cele 6-18 tomuri enciclopedice. La Vilnius, Riga, Tallinn, un abonament la enciclopediile locale era unul dintre cele mai frumoase și mai de preț cadouri pe care puteai să le faci cuiva în viață. La Erivan și la Tbilisi apăruse o breaslă întregă de mijlocitori în a face abonamente la enciclopedii armene, respectiv, georgiene, abonarea la ele fiind limitată și numeric, și în timp. Era acolo cu mult mai simplu să obții o baterie de cel mai rafinat coniac armenesc decît primul sau oricare altul, următorul, volum al enciclopediei locale. În republicile din Asia Centrală (Turkme-

nia, Kirghizia, Kazahstan, Tadjikistan, Uzbekistan) s-a recoltat cu multe probleme numărul necesar de abonați la acea primă carte de referință, în limba națională, în epoca modernă. Ceva-ceva mai bună era situația cu abonarea în RSS Moldovenească, în RSS Ucraineană și în RSS Bielorusă. Cifrele amintite de noi aici nu și-au pierdut actualitatea, în ciuda trecerii a 35-40 de ani: unde se află astăzi estonii (ca nivel cultural, ca tehnologii, dar și ca standard de viață) și unde trebuie căutați, la acești indici, tadjicii sau kirghizii?

Revenind însă „la oile noastre”, în prefața unui prim (și foarte izbutit) *Dicționar enciclopedic ilustrat* (DEI, Editura „Cartier”, Chișinău, 1999), redescopăr o frază ce ar fi bine să fie scrisă în școli, în licee, în biblioteci, în casele ce aspiră să devină modele de intelectualitate; poate și la Uniunile de creație. Gîndul aparține distinsei lingviste și prietene a Basarabiei, **Mioara Avram** (1932-2004), și sună astfel:

„Dicționarele pot fi și citite – latura lor este nu numai instructivă, ci și fascinantă, fie că e făcută la rînd, în ordinea alfabetică a articolelor, fie că cititorul operează o selecție, aplicînd diferite criterii și metode de asociere a cuvintelor –, dar menirea lor este să fie consultate. *Dicționar enciclopedic ilustrat* este un instrument de lucru, ca sursă de informații, care nu ar trebui să lipsească din biblioteca nici unui român cult sau în curs de a-și forma cultura [...] (subl. noastră, VI. P.). Întemeindu-mă pe propria experiență de copil și apoi de mamă, **recomand călduros părinților, învățătorilor și profesorilor de orice specialitate să-i apropie pe copii și tineri de dicționare, învățîndu-i cum să le folosească** (subl. noastră, VI. P.). Eu am avut norocul să fiu fiica unei profesoare de română, care m-a învățat de mică să caut în dicționare orice cuvînt necunoscut auzit sau întîlnit la lecturi, deși ar fi putut să-mi dea și ea însăși explicațiile necesare.

[...] La fel am procedat și eu, mai tîrziu, cu copiii mei și cu atît mai mult ar trebui să procedeze așa părinții care nu pot furniza explicații de natură lingvistică și enciclopedică [...]. **Iar dacă părinții nu și permit achiziționarea unui dicționar și nici nu se pricep să-și îndrume copiii spre consultarea dicționarelor în bibliotecile publice** (subl. noastră – VI. P.), îi revine școlii misiunea de a-i familiariza pe elevi cu acest tip de carte, adevărat tezaur de cunoștințe. De aceea nu numai în calitate de lingvistă insist asupra avantajului de a poseda dicționare și a necesității de a le utiliza. [...] Dicționarele așteaptă să fie folosite și niciodată nu e prea tîrziu pentru a lua contact cu ele.”

În altă cheie, dar nu mai puțin elocvent și tot despre rostul unui dicționar, la felul cum se folosește acesta ca să devină cu adevărat... de folos, adică și trebuincios, și captivant, a scris ceva mai înainte marile scriitor și cărturar **Mihail Sadoveanu** (1881-1961). Astfel, „Ceahlăul prozei românești” nota, prin anul 1933, pe marginea *Dicționarului academic al limbii române*, ediția alcătuită sub îndrumarea lingvistului Sextil Pușcariu (1877-1948):

„Pentru cei care știu să-l mînuiască, care știu cînd să i se adreseze, care pricep cum să-și varieze ceasurile cenușii ale plictisului, care se pot duce pe șiraguri de cuvinte și pe evocări în lumi de vis și de fantazie, pentru asemenea oameni un dicționar e cea mai minunată și mai amuzantă carte.

Încercați. [...] Astfel vă opriți din cînd în cînd [...]. Vă zîmbește sufletul și inteligența părinților noștri. Vă reluați călătoria, ca albina între flori cu lamură dulce. Depuneți fascicola. O veți mai relua din cînd în cînd. E un prieten delicat și discret al unora din ceasurile vieții.

Mai ales acest secret, al răsfoirii extrem de interesante a unui dicționar, voiam să vi-l împărtășesc.”

Nu ne mai rămîne decît să amintim plastica observație a scriitorului francez **Anatole France** (1844-1924): un dicționar este universul așezat în ordine alfabetică. Să fie oare cineva care să nu dorească a cuceri universul? Sau, cel puțin, să-l aibă

mai aproape? Dicționarul este o carte ce merită a fi scoasă cît mai des din tăcerea rafturilor. Și atunci veți auzi cum vorbește universul – era visul de secole și milenii al oamenilor, iar noi îl putem face aieva cu eforturi deloc sisifiene.

PLEDOARIE PENTRU MODERNIZARE / INOVARE: REZULTATE NOVATECA 2015

*Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI,
director, Departamentul studii și cercetări*

Abstract

The modernization / innovation of libraries activity concepts is to introduce a variety in a field library, is to change the competitive fundamentals in a specific field library. We do not have many vibrant, noisy, colorful libraries... but the movement towards the modernization of the field occurred with the support of the Novateca Program.

The article is about the fulminant results of the Novateca Program at the level of library professional development, implementation of new services, mentality changing, relation with the community and local administration, partners; and at the level of social/public visibility of modern libraries. The article presents an analysis of weak point identified in the difficult and fascinated processes of library modernization, of the activity innovation model; offers rules, guidelines for modernization and innovation and encourages the monitoring and self-evaluation of management effort in the processes of modernization.

Keywords: *Novateca Program, modernization, innovation, radical innovation, new services, changing, social networking, millennial concept of library services, modern library concept, curve progress, performance, innovative business concept; community relations, social visibility, trends of specialization of business model, rules for innovation / modernization.*

* * *

Vă puteți imagina produse și servicii care ar putea să schimbe așteptările

utilizatorilor? Vă puteți imagina modele de activitate cu totul noi? Și strategii neconvenționale care să dea suflu vechilor modele de activitate? Puteți concepe descompunerea unei activități și apoi refacerea ei, astfel încât să se creeze valori noi? În cadrul fiecărei bibliotecii există câteva persoane care pot gândi holistic și radical despre ideile inovatoare în activitatea bibliotecii. Dvs., ca manageri, ați demonstrat că se poate... uneori, în unele locuri..., dar sarcina managementului să-i molipsească pe mai mulți, să-i molipsească pe toți!

Nouă pentru a moderniza, ca la carte, bibliotecile nu ne trebuie să inovăm cu picul, ci radical. Inovația radicală, cea care schimbă roluri, mentalități, direcții, orientări provine rareori de la instituții de rang național, și mai rar de la APL, nu vine nici de la manageri, nici de la Novateca... Novateca a pornit procesul, a provocat, a incitat, a invitat, a încurajat... Novateca continuă să provoace, să incite, să invite la diferite activități, să încurajeze, prin diverse concursuri, recunoașteri și aprecieri... Novateca ține, într-un fel, aprinsă flacăra modernizării și inovării activității bibliotecilor publice. Și totuși, ne-am convins, modernizarea / inovarea vine de la oamenii bibliotecii. Și aici amintesc că avem bibliotecari de trei feluri în bibliotecile noastre: care pot și vreau / doresc modernizarea; care nu pot, dar doresc; care pot, dar nu doresc. De aceea e atât de pestriță și diferită ca nivel, harta modernizării bibliotecilor în RM, de aceea e atât de mișcătoare,

tectonic, matricea inovării activității bibliotecilor.

Inovăm activitatea greu, încet, pentru că rareori punem sub semnul întrebării concepția de bază a produsului, a serviciului milenar al bibliotecii. Sunt, desigur, și excepții – ocazional, produsele cu adevărat inedite pot schimba cursul domeniului... computerul, cardul de cititor, înregistrarea on-line a utilizatorului, împrumutul cărților electronice, utilizarea serviciului de mesagerie în relația cu utilizatorul, e-gov, cataloagele electronice, digitalizarea conținutului. Biblioteca publică din Republica Moldova încă nu are servicii sau produse care ar schimba radical cursul domeniului biblioteconomic. Suntem la început! Inovația de tip incrementalist, cea timidă, fracturată, e preferabilă, totuși, absenței oricărei inovații, dar într-o lume din ce în ce mai nonliniară doar ideile nonliniare creează valoare.

În principiu, orice domeniu poate fi caracterizat prin curbe exponențiale ce definesc ritmul progresului. Amintesc aici *Legea lui Moore*, potrivit căreia viteza performanței pentru circuitele integrale se dublează la fiecare 18 luni... La noi, în țară, în biblioteci, nu s-a schimbat de zeci de ani circuitul integral, bibliotecile au rămas încremenite undeva... de 25 de ani! Un sfert de secol!... Deci, procesul de modernizare și inovare lansate de *Novateca* sunt provocări asemeni zborului pe Lună pentru unele biblioteci și pentru unii bibliotecari. Spun asta, nu întâmplător, dar în cunoștință de cauză. *Novateca* a venit prea târziu, a venit când bibliotecarii au obosit să mai aștepte o minune de redresare a situației, când bibliotecile au îmbătrânit într-atât încât nu mai vedeau rostul unei resuscitări, când bibliotecarii au renunțat la vise... E ca și cum am trece de la feudalism la societatea virtuală. Nu ne supărăm de comparație... Avem multe de recuperat (la nivel de cunoștințe, la nivel

de limbaj, la nivel de conștientizare și câte și mai câte...).

Dacă ne gândim în felul că am implementat un serviciu nou și m-am modernizat, avem o abordare limitativă pentru că produsul este doar o componentă a bibliotecii moderne, e doar o componentă a conceptului de activitate. Dacă gândim mai degrabă la modernizarea / inovarea conceptului de activitate și nu la produse ocazionale, orizontul inovației se extinde semnificativ. Un concept de activitate cu totul nou este posibil de conceput chiar și în cazul unui produs uzual (exemple de servicii inovatoare întâlnim la Izbiște, la Peresecina).

Scopul modernizării / inovării conceptelor de activitate este introducerea varietății într-un domeniu sau într-o bibliotecă, este schimbarea fundamentelor competiționale într-un domeniu de activitate și al bibliotecii. Încă nu avem multe biblioteci vibrante, gălăgioase, colorate, dar mișcarea spre modernizare a domeniului s-a produs... S-a produs cu susținerea *Novatecii*.

Există două motive pentru care trebuie să dezvoltăm o capacitate instinctivă pentru inovația conceptelor de activitate. Primul: se referă la posibilitatea de a construi o bibliotecă dezvoltată, o bibliotecă modernă (pe baza ideii noastre) cu orice suport de la *Novateca* și, al doilea, să dorim cu adevărat, să scăpăm de robia în care modelul vechi ne-a aruncat imaginația și loialitatea și ne ține captivi (filmulețul bibliotecii raionale din Căușeni).

Modelul nostru de activitate a fost definit în secolul trecut și este determinat de logica acelei epoci. Putem reexamina fiecare element al modelului de activitate, putem transforma / inova biblioteca prin descompunerea modelului de activitate existent și crea nivele de libertate acolo unde tradiția încă tronează – prin exercițiu – alegem cel mai prost serviciu

experimentat în ultimul an și ne gândim la modelul de activitate care nu ne-a satisfăcut așteptările și-l schimbăm element cu element...

Ce a adus *Novateca*? Răspuns: modernizarea în bibliotecile noastre! Modernizarea (vezi *Novateca*) schimbă biblioteca – titlul, genericul, sloganul dintr-un filmuleț de la Văleni, Cahul – spuneți-i cum vreți, dar e adevărat! *Novateca* schimbă biblioteca, schimbă bibliotecarii, schimbă administrația publică locală (APL), schimbă comunități, schimbă, transformă oamenii!

Avem biblioteci fantastice! Nu-s toate, doar 25 % din fiecare raion (e o estimare proprie în baza prezenței bibliotecilor din raion la schimburile de experiență organizate de *Novateca* – admit că în unele raioane este mai mare cotă procentuală, dar per ansamblu e aproximativ de 25 %). Am dedus din numărul de biblioteci prezente la instruire, din numărul, diversitatea, tematica serviciilor noi prezentate, din discuțiile facilitate cu bibliotecarii. După un an (programul-pilot nu a fost prea activ, s-au domolit cumva cu de la sine putere, au devenit cumva chiar reticenți, apoi au recuperat raliindu-se la cei care au aderat cu un an în urmă) activ de *Novateca* e foarte bine!

Avem bibliotecari fantastici! E foarte bine, pentru că aceste 25 % de bibliotecari motivează restul bibliotecarilor din raion și avem certitudinea că acest indicator va suferi modificări substanțiale în bine. Pentru că exemplul lor e molipsitor, contaminatează, formează un fel de competiție asanatoare la care aderă, poate încă încet, și ceilalți care stăteau în expectanță! Cine poate s-o oprească pe Marina Sava de la Cucoara, Cahul? Mai ales după ce a vorbit la microfon la Conferința bibliotecilor publice a ABRM *Biblioteci naționale și publice: comunicare, colaborare și conexiune* (23 octombrie 2015)? Nimeni! Nu o mai recunoaștem pe timida participantă a pro-

gramului-pilot Vera Donea de la Taraclia de Salcie. Ne încântă! Avem bibliotecari fantastici în runda a treia... care, sunt convinsă, vor trece în fruntea clasamentului pentru că sunt ambițioși, vor să-și modernizeze bibliotecile! Mihăileni, Grinăuți, Râșcani, Ocnița, Glodeni, Dondușeni!... Ei acum fac furori pe rețelele sociale!

Avem servicii fantastice! Nu-s multe, dar destule ca să putem afirma că 25 % din serviciile furnizate de bibliotecile publice mișcă spre bine percepția utilizatorilor – Bravicea, Budești, Bălți, e destul să vizionăm filmulețul care redă starea creată de serviciile IT pentru persoane înaintate în vârstă, e destul să vizionăm filmulețul de la Crihana cu tradițiile locale ca să sesizăm percepția crihănenilor față de preocupările de istorie locală a bibliotecii, de credibilitatea față de această instituție, de urmarea instinctivă, dar conștientă a chemării bibliotecii de implicare totală în afacerile și cauza bibliotecii, cauza comunității; e destul să ne amintim de serviciul orheian *Sănătate în ritm de dans!* sau de *Femei de succes* de la Peresecina, sau să urmărim impactul, cu bătaie lungă, a serviciului pentru apicultori de la Edineț, pentru agricultorii de la Bravicea, de istorie locală de la Izbiște, în altă cheie, în alt registru, cu alte mijloace!

Avem relații fantastice cu administrația publică locală (APL). APL vede cu alți ochi și percepe astăzi altfel biblioteca... Noi toți ne dorim un primar ca la Budești, o relație cu APL ca la Rezina, Ialoveni, Râșcani... La fel sunt doar 25 % din bibliotecile aderate la *Novateca*. Dar e bine, e chiar foarte bine! Pentru că și aici aceste 25 % de aleși locali se laudă cu rezultatele bibliotecii în cercul lor și, la fel, e molipsitor... De exemplu, Leova, Cantemir, Ocnița, Cahul, Glodeni, Comrat, Râșcani. E destul să amintim aici inițiativa de la Ungheni de cum apropie ei APL de bibliotecă, de cum loializează biblioteca din Izbiște primarul

și alte exemple... Sau relația cu APL la Crișcova, Zaim, Băcioi, Budești, Feștelița, Brăvecea ș.a.

Modernizarea lansată de *Novateca* deschide noi orizonturi de dezvoltare pentru bibliotecile publice încurajând și susținând servicii inovative! Unde s-a văzut, unde s-a întâlnit, unde s-a auzit ca bibliotecile să aibă biciclete, mașini de cusut, de brodat, camere de luat vederi, camere video, ecrane, diaproiectoare, reportofoane, colțișoare media, laptopuri, tablete... Unde s-a văzut, unde s-a întâlnit, unde s-a auzit, în ultimii 25 de ani, ca în bibliotecile noastre să se desfășoare ore de teatru, dans, cântec, ceramică, șah, desen, animație, brodat, agricultură, incluziune, tradiții, apicultură, make-up, croitorie, joc, yoga, IT, flash-mob, sport, sănătate, să existe cartele cu mulți utilizatori...

Încă o tendință bună (foarte bună!) se ivește... abia, abia răsare: Domeniul nostru biblioteconomic e în căutare... e o frază din prezentarea conceptului de *Biblioteca modernă*. Bibliotecile noastre acum sunt în căutarea direcției, modelului original de dezvoltare, distincției prin serviciile pe care le prestează și prin modelul de activitate ales. Acum putem, recunoaștem, e prea devreme, dar evident să identificăm bibliotecile care excelează în anumite domenii – tradiții și IT – Crihana; antreprenoriat – Edineț; social / spiritual – Telenești; civic – Brăvecea; IT – Bălți; istorie locală și IT + grupuri pe interese – Soroca; în căutarea unui loc de muncă – Călărăși; incluziune și IT – Rezina; sport / șah – Fălești; incluziune și IT – Cahul; IT și spiritual / cultural – Leova; grupuri pe interese – Taraclia; inițiative comunitare și IT – Ialoveni; la fel, inițiative comunitare – Ungheni și Orhei (se prezintă ca instituții de multiprofil). Celelalte raioane nu au încă o specializare mai pronunțată, inclusiv Ungheni și Orhei. O specializare se definește încet, poate fără să vă gândiți la asta. O specializare se cere

să alegem și dacă dorim să participăm la concursul centrelor de formare...

Niciodată, în istoria domeniului, nu s-au instruit atât și atâția bibliotecari. Numărul precis (din datele furnizate de Violeta Bunescu, șefă a Departamentului dezvoltare capacitate, *Novateca*) e de peste 600 de bibliotecari instruiți, nu seminarizați, instruiți ca să poată face ceva! Să poată să gândească ceva altfel!

Niciodată în istoria domeniului biblioteconomic nu s-a vorbit atâta despre bibliotecile publice în mass-media (Radio, TV, ziare naționale și locale, reviste), bloguri, în rețelele sociale, în forurile ierarhice superioare, la nivel de APL. Niciodată în istoria domeniului biblioteca publică nu a fost inclusă atât de des pe agendele ministerelor: Culturii, Tehnologiilor, e-gov, Asistenței sociale, Educației, pe agenda Bibliotecii Naționale, APL-urilor, partenerilor, societății civile – atât ca acum!

Niciodată bibliotecile publice nu au mai fost atât de vizibile în societate! Cum valorificăm toate acestea? Noi nu ne-am învățat să valorificăm înălțimile pe care le-am cucerit. Exemplific. După schimbul de experiență de la Țareuca, satul fostului premier Streleț, am urmărit o curbă exponențială a vizibilității – aproape toate bibliotecile au activizat considerabil prezența lor pe rețelele sociale, pretext să credem că se întâmplă ceva în bibliotecile respective. La fel și în urma schimburilor de experiențe și bune practici de la Crihana Veche, Cahul, Zaim, Căușeni, Crișcova, Chișinău, Sărata Galbenă, Hâncești, Verejeni, Telenești, Larga, Briceni – același fenomen: după eveniment o înțețire de postări pe rețelele sociale care apoi, ca o legitate nescrisă, a început să se stingă... Rând pe rând bibliotecile dispăreau de pe harta raională a prezenței online. Oare de ce a ținut atât de puțin entuziasmul? A făcut cineva o analiză la nivel de raion? Eu știu de ce... Pentru că managementul de vârf al bibliotecii

raionale nu vede și nu abordează modernizarea ca pe o prioritate, nu analizează, nu monitorizează procesul și nu încearcă să remedieze situațiile, nu cunoaște pulsul rețelei raionale de biblioteci... De ce *Novateca* detectează problemele? Pentru că *Novateca* urmărește impactul oricărei activități lansate, pentru că în orice activitate lansată se investește – bani, efort, timp, oameni!

Ilustrez cu un exemplu recent de prezență online: „Astăzi, pe 14 decembrie 2015, în incinta bibliotecii s-au petrecut servicii noi: *Internetul accesăm, desenăm și ne distrăm, toamna și iarna*, ilustrat cu câteva fotografii... Am păstrat textul original fără să intervin asupra greșelilor nu pentru a le arăta, ci pentru a demonstra că nimeni din biblioteca raională nu monitorizează postările bibliotecilor sătești, nu intervin cu corectări, precizări, nu au pus niciodată pe agenda ședințelor metodice „prezența noastră on-line” cu o analiză de conținut și vizibilitate. Cineva analizează postările, asociază postările cu investițiile în instruire, se autoevaluează formatorii în raport cu postările ca randament al efortului lor în instruire? Analizează cineva, la biblioteca raională, de ce de când și-a făcut pagină, anul trecut, cum i-am pus o imagine ca răspuns la cererea în prietenie, am deschis azi să felicit biblioteca cu aniversarea și am găsit imaginea mea de anul trecut, e prima și ultima pe această pagină... Răspunsul îl cunosc! Nu are aparat de fotografiat! Dar dvs., știți că pe FB se pun și texte, descrieri de stări, evenimente... Doar FB, în fiecare zi nu ne invită să punem fotografii, dar ne întreabă: „La ce te gândești azi?” Ați răspuns vreodată la această întrebare? Cele mai bune, mai apreciate de dvs., postări ale mele au fost cele la care am avut curajul să spun la ce mă gândesc, la ce mă frământă, la ce-am făcut, ce fac în momentul respectiv, la ce vreau să fac... Acum, din 2016 când deschizi dimineața îți spune:

„Bună dimineața, Lidia, Maria, Natalia, Victoria...” Inițiază un dialog, vrea un dialog pe rețele de socializare, să spunem prietenilor ce dificultăți sau ce succese, neazuri sau bucurii avem...

Modernizarea cere abandonarea practicilor specifice bibliotecilor noastre. Noi, angajați în procesul de modernizare a activităților și de inovare a conceptelor de activitate, cucerim zilnic, săptămânal, lunar niște teritorii și apoi le lăsăm. Modernizarea cere să construim pe ele altele ca să fortificăm luptele câștigate. Aceasta se numește durabilitate!

În era revoluției pentru inovație, treaba managementului de vârf este să construiască o organizație care este capabilă să creeze continuu concepte de activitate noi și faine și să le reînvie pe cele vechi. Managementul trebuie să contribuie la crearea contextului necesar. Rolul managementului e să operaționalizeze regulile de proiectare pentru crearea unei biblioteci realmente moderne și inovatoare...

Reguli pentru crearea unei biblioteci moderne:

- să avem așteptări **rezonabile**;
- să definim activitatea în mod **flexibil**;
- să urmăm o cauză, **nu o activitate**; cu părere de rău, majoritatea bibliotecilor din spațiul rural au înțeles că modernizarea este un serviciu nou – l-au făcut și se întorc la conceptul lor învechit;
- să ascultăm vocile **utilizatorilor**, vocea **comunității**;
- să asigurăm **o piață de inovație** (piață de idei, piață de talente, piață de proiecte);
- să **experimentăm**;
- să adăugăm continuu *celule mici* de inovație / de modernizare;
- să ne **conectăm** unii cu alții, să aflăm idei unii de la alții (îmi amin-

tesc schimburile de experiență, fiecare dintre participanți zicea că și-a notat trei-patru idei bune de implementat).

Vă amintiți exemplul cu mărul și ideea... Eu am un măr, tu ai un măr. Schimbăm merele și fiecare dintre noi rămâne cu câte un măr. Dar... eu am o idee, tu ai o idee, facem schimb de idei și fiecare rămâne cu câte două idei.

Ce trebuie să facem e să implicăm colegii într-o discuție serioasă / îndelungată despre cum să inovăm activitatea, despre cum să facem ca aceste reguli să funcționeze în biblioteca noastră.

Modernizarea și inovarea activității nu este un proces simplu în trei pași. Luați aceste reguli drept fundament și creați-vă un sistem de metrici a unor aptitudini și procese care să sprijine oriunde și oricând ar apărea ideea de modernizare / inovare. Pentru a demara acest proces puneți-vă următoarele întrebări:

- biblioteca noastră este pregătită să își amplifice aspirațiile până la punctul în care nu mai suntem mulțumiți decât cu ceva diferit?
- biblioteca noastră este pregătită să renunțe la definiția proprie a unei „piețe deservite” și să-și definească spațiul de oportunități mai flexibil?
- biblioteca noastră este pregătită să transforme cauza modernizării într-una care va fi atât de măreață, atât de justă, încât să-i transforme pe niște ocupanți temători de biroașe în cruciați?
- managementul de vârf din biblioteca noastră este pregătit să tacă din gură și să asculte – să asculte cu adevărat – pe cei tineri, pe noi

angajați și pe cei aflați la periferiile geografice ale bibliotecii?

- biblioteca noastră este pregătită să deschidă procesele strategice fiecărei idei noi, indiferent de originea ei?
- biblioteca noastră este gata să emancipeze pe cei mai buni angajați, ca aceștia să lucreze la proiecte noi?
- biblioteca noastră este pregătită să dea atenție micilor seminte de inovație care se zbat chiar în momentul de față să iasă la suprafață?
- biblioteca noastră construiește poduri peste frontiere, atât interne, cât și externe, care să creeze fuziuni ce duc la nașterea unor idei noi cu adevărat distincte / faine?

Referințe bibliografice

1. *Performanțele bibliotecilor*. Manuscris. Novateca, 2015.
2. Robinson, Ken. *O lume ieșită din minți. Revoluția creativă a educației*. București : Publica, 2011. 369 p.
3. Kulikovski, Lidia. *Inovarea conceptelor de activitate: suport de curs la atelierul „Management inovațional”*.
4. Kulikovski, Lidia. *Transformarea bibliotecarilor în profesioniști ai inovației*. În: BiblioPolis, 2015, 56, 1, 25-31.
5. Kulikovski, Lidia. *Inovația în management – soluția schimbării în domeniul infodocumentar: introspecție teoretică*. În: Conferința științifică națională cu participare internațională. Creșterea impactului cercetării și dezvoltarea capacității de inovare dedicată aniversării a 65-a de la fondarea Universității de Stat din Moldova, 21-22 septembrie 2011. Ch. : Ed. CEP USM, 2011, pp. 127-129. ISBN 978-9975-71-136-4.
6. Kulikovski, Lidia. *Biblioteci versus inovații*. În: BiblioPolis, 2009, 29, 1, 33-36.

FEDEX@HASDEU & CHINDII PROFESIONALE – PLEDOARIE PENTRU INOVAREA ACTIVITĂȚII: CONFERINȚĂ PUBLICĂ

*Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI,
director, Departamentul studii și cercetări*

Abstract

The libraries need rethinking the concept and the perception of changes in relation with the society and vis-à-vis to their future. The future of the libraries is not connected with books, activities – not only with them. The future library will become a platform, hub, incubator, community center, innovative environment for community learning... at the head will be the culture of services, projects... The Municipal Library efforts in order to identify the path, methods, forms for future activities have been discussed and have been tested in the „Chindii profesionale”, Zilele FedEx@Hasdeu. The paper is about the impact of these activities and is correlated with future actions in consolidation of the ways to the ML future.

Keywords: *The „B.P. Hasdeu” Municipal Library; Chindii profesionale, Zilele FedEx@Hasdeu, planning, library future, activity innovation, learning for innovation.*

***

Ne-am întâlnit azi și vă mulțumesc că ați acceptat invitația să punem punct la două experimente, două metode nonformale de instruire *FedEx@Hasdeu*, din care am învățat făcând și *Chindii profesionale* din care am învățat implicându-ne. M-am gândit mult cum să facem această despărțire de ceva de care ne era drag. Vorbesc la trecut deja, ceea ce înseamnă că acestea sunt de domeniul trecutului.

Am încercat să fac un raport, așa cum se cuvine, când închei un proiect... Dar, având dezvoltat simțul intuitiv al lucrurilor, evenimentelor, fenomenelor emergente,

întotdeauna caut să le traduc pentru domeniul nostru bibliotecar, asociind, construind scenarii, căutând soluții de anticipare – alt simț pe care mi l-am dezvoltat și șlefuit în acești aproape 43 de ani de muncă în bibliotecă –, și în loc de raport am făcut o pledoarie. Și dacă cineva cumva va simți că se identifică cu vreun exemplu, să știți că nu am avut sub nicio formă asta în gând, doar am sesizat căte ceva ca probleme care nu se înscriu în direcția de dezvoltare a BM „B.P. Hasdeu” sau nu în deplină măsură se înscrie. Pentru că viitorul e o construcție responsabilă a tuturor și dacă ceva undeva e făcut de mântuială sau ceva nu se leagă bine cu altceva... nu va mai fi un viitor... Când am citit conferința, că altfel nu pot s-o cataloghez, mi-am dat seama. Dar... oricum toată viața am făcut pledoarie pentru bibliotecă... Acum, la *Novateca*, iar sunt omul pledoariei: dacă e advocacy – cu pledoaria pentru advocacy, modernizarea bibliotecii – eu cu pledoaria, în susținerea modernizării, dacă-i planificarea strategică – eu cu pledoarie pentru strategie, dacă-i despre proiecte – hop cu pledoarie pentru proiectizarea activității, iar dacă e vorba de servicii noi – pledoarie pentru implementarea serviciilor inovative.

Astăzi am o pledoarie pentru inovație, viitorul nostru, al bibliotecarilor și al BM, cu intercalări de raport asupra *FedEx@Hasdeu* și *Chindii profesionale* ca niște contribuții la acest viitor.

Anul 2015 a fost, ca și 2014, sub semnul instruirii pentru inovație. A continuat

metoda de colectare a ideilor noi de la bibliotecarii noștri Ziua *FedEx@Hasdeu*. S-au desfășurat două ediții, față de 2014, an în care au fost patru ediții. Cu părere de rău, a treia pentru 2015 nu a mai încăput în orarul BM, sfârșitul anului fiind foarte aglomerat de evenimente. Ce m-a dezamăgit e că, la noi, nu se ține cont că s-a întocmit orarul cu un an înainte, că bibliotecile s-au pregătit, au desfășurat Ziua *FedEx@Hasdeu*. Capii noștri au zis: Nu! Noi avem lucruri mai importante! Într-adevăr, erau importante! Dar trebuiau planificate în așa fel încât să nu pericliteze activitățile deja planificate și, atenție, aprobate! Din aceste considerente nu voi face raport asupra Zilelor *FedEx@Hasdeu*. Dar nu m-am supărat. Mai puțin de lucru...

Rămân optimistă, pe cineva cu siguranță voi dezamăgi, voi fi dinamică, inventivă și creativă și în anul viitor cu sau fără Ziua *FedEx* sau *Chindii!*

A fost lansată chiar în prima lună, ianuarie, a anului 2015, Cafeneaua biblioteconomică *Chindii profesionale*, prin formatul său de desfășurare, ca instruire nonformală, a încurajat, a stimulat, a provocat, a incitat inovația ca gândire, ca acțiune, ca stare, ca cultură în mediul nostru profesional al BM.

Au fost realizate zece ședințe. Subiectele abordate, discutate, demonstrate, experimentate le cunoașteți: *Internalizarea brandingului; Proiectizarea sau... cultura eșecului; Cultura serviciilor; Transformarea bibliotecarilor în inovatori; Biblioteca incubator; Biblioteca viitorului etc.*

Pentru a consolida echipa de inovatori ai BM a fost creat grupul *Chindii profesionale*, astăzi cu 620 de membri, bibliotecarii ai BM, din teritoriu, din România, Ucraina, din biblioteci universitare și, pur și simplu, prieteni ai bibliotecarilor... Chiar îmi pare rău s-o închid de la 1 ianuarie 2016, cum mi-am propus... Feedbackul este unul pozitiv / constructiv și interesul biblioteca-

rilor pentru conținutul grupului crește în continuare... *Chindii...* este un exemplu de cereri de înscriere în grup. Dar nu alunecăm în profunzimea feedbackului, sper că îl cunoașteți... După fiecare ședință sintetizăm feedbackul și-l publicăm în grup.

Voi opera cu câteva cifre doar: frecvența la ședințele *Chindiilor* a variat între 24 și 42 de participanți. Media per ședință a fost de 31 de participanți. Au fost 340 de participanți, cifra prezenței anuale, dar unici... 109 sunt și pe Bradul *Chindiilor*, cu excepția a 12 bibliotecari care s-au eliberat de la BM ca Valeria Bețivu, Natalia Meșina, Cristina Mamaiscaia, Tatiana Șatravca și alții.

Sfârșitul anului 2015 ne-a demonstrat că lucrurile se precipită! Suntem în pragul unui nou an – 2016! Va fi sub semnul îndrăzelii și dinamismului. Vor avea succes cei rebeli și curajoși! Consider că *Chindiile*, prin conținutul abordat, v-au încurajat să fiți curajoși profesional, în abordări neconvenționale a activității și măcar un pic mai rebeli când venea vorba să vă distingeți.

Energia anului 2016, ne va solicita și ne va stimula creativitatea, puterea de a fi noi înșine, forța afirmării (nu neapărat în carieră) și va da strălucire calităților care ne definesc, ne va încuraja să ne emancipăm, să evoluăm. Oare nu asta dorește fiecare dintre noi?

Insist să spun că anul 2016 nu ne va prea permite să ne planificăm în tihnă viața, nici activitatea profesională. Astromonic vorbind, va aduce un ritm rapid și o motivație fantastică. Anul va fi marcat de comunicare, umor și istețime, adjuvanți de trecere, pentru noi, peste momentele stresante, pe care ni le rezervă prognoza financiară, economică și politică a țării, ne vor ajuta să trecem cu grație și ușurință. Va fi solicitată capacitatea de a găsi soluții neconvenționale la problemele vechi. Îndrăzneala de a fi diferit ar putea să ne conducă spre succes în Anul Maimuței – 2016!

Anul 2016 ne împinge la gesturi originale, curajoase, îndrăznețe care să atragă atenția asupra noastră pentru că ne dorim, un pic mai mult decât de obicei, să fim în centrul atenției, să anunțăm lumea că existăm, să fim priviți altfel decât până acum de chișinăuienii noștri, altfel decât ca indivizi, ca numere, ca figuri, numite bibliotecari. Biblioteconomic vorbind să fim altfel văzuți ca instituții, ca profesie. Am planificat ceva de felul acesta? Am planificat ceva ca să răspundem acestui angajament necesar, nedeclarat, dar simțit? Dacă nu, mai este puțin timp, o puteți face! Este anul în care vom fi nevoiți să ne căutăm identitatea și anul în care vom dori să fim recunoscuți și respectați ca profesioniști. Este de așteptat ca fiecare dintre noi să își uimească puțin anturajul, să își asume responsabilitatea opiniilor și să își afirme unicitatea. E anul în care să acționăm spre unicitate profesională! Cu atât mai mult cu cât e anul dinaintea aniversării BM, e anul de grație, în care vom recunoaște dacă am realizat sau nu *Planul strategic de dezvoltare pentru perioada 2008-2017*. Deci, e un an decisiv din mai multe privințe. A deschis cineva *Planul strategic...* ca să tragă cu coada ochiului dacă se înscrie planul său în strategia generală, dacă biblioteca Dvs. contribuie cu ceva la realizarea ei? Atunci, în 2008, era o strategie-model pentru domeniu, cu angajamente responsabile, de lungă durată... Oare mergem drept? E ultimul an în care putem răspunde la această întrebare... Putem noi, bibliotecarii BM, să uimim chișinăuienii prin acțiuni comunitare de anvergură, prin formate originale de lectură, prin servicii inovative, prin modele de interacțiune cu utilizatorii care să se transforme în experiență memorabilă? E anul care va solicita mult mai multă comunicare. Să comunicăm eficient, să branduim cu tâlc și foarte orientat biblioteca...

Anul 2016 se preconizează a fi unul cu deschidere la nivelul conștiinței și înțele-

gerii, va emancipa gândirea și comportamentul, va civiliza, stimula manifestarea naturii profund umane a fiecăruia dintre noi. Asta înseamnă că vom fi nevoiți să ne preocupăm în continuare de perfecționare și instruire profesională. Sub ce formă, în ce format, prin ce metodă? Doar unele inovative și foarte eficiente cu puternică aplicabilitate praxiologică. Nu e de mirare, dar specialiștii în viitorologie spun că se va cere să avem o deschidere mai mare către cultură, istorie, religie sau politică (dar abordată din perspective sociale și spirituale). Deci, vom fi potențial solicitați ca profesie și instituție! Includ planurile dvs. Putem noi, să prevedem aceasta cumva în planurile noastre? Dacă lumea se va schimba, dar cu siguranță se va schimba, putem noi prevedea răspunsuri la această creștere a deschiderii spre cultură a oamenilor? Sau măcar să luăm acest aspect în calcul pentru anul 2016?

Atâtea cărți sunt despre dezvoltare umană și tendințele de viitor ale evoluției lumii... E destul să consultăm ultimele apariții de la „Humanitas”, „Curtea Veche”, „Publica”, „Polirom”... Autorii pe care i-am citit susțin că în situația cu atât de multă energie mentală în jur, pe care o aduce anul viitor toată lumea va avea nevoie să-și regândească programele de fitness, dietă, precum și planul de sănătate. Cum răspundem aici lumii care vrea aceste lucruri? Și-a planificat cineva ceva din acest segment? Cum răspundem oamenilor care au nevoie să desfășoare o anumită formă de activitate fizică? Organismul a fost conceput să se miște, stresul trebuie să fie ars mergând la sala de sport, practicând yoga, făcând gimnastică aerobică, dansând, practicând arte, jocuri de echipă, jucând sau făcând plimbări lungi. Răspunde BM acestor nevoi umane? Pentru noi sunt emergente, veți spune dvs. Dar cu toate acestea la Brașov încă patru ani în urmă au răspuns cu servicii de acest fel! La

Orhei, Fălești, Cahul, Ungheni au răspuns în acest an! Noi?... Când vom face oricare dintre aceste lucruri? Chiar trebuie să stăm în expectanță până când toți vor experimenta? Nu va mai fi interesant, inventiv, distinct...

Din ceea ce am punctat ca nevoi umane de mâine, putem foarte ușor să găndim servicii noi, originale, atractive! De ce nu putem anticipa? Steve Jobs spunea că dacă vrei să reușești trebuie să anticipezi... Întrebarea e dacă diversificarea serviciilor, inovarea conceptelor de activitate sunt pe agenda BM, pe agenda departamentelor, filialelor?... Dacă nu sunt pe agenda anului 2016, am vorbit degeaba! Dar sunt în *Planul strategic...* De aceea am întrebat cine a deschis *Planul strategic...* în creativul proces de planificare pentru anul viitor? Dar de ce s-o deschidem? Rigorile *Planului pentru anul 2016* reproduc structura *Planului strategic de dezvoltare pentru perioada 2008-2017*, avem datele memorabile și prioritățile naționale și ne ajunge... Ne așezăm, planificăm fără unicitate, fără originalitate, fără inovativitate... și nu mai cred că cineva a recitat-o... Vreau, dar strașnic de tare vreau, să mă contraziceți!

Rigori standardizate pentru planul 2016

1. Structura: conform *Planului strategic de dezvoltare pentru perioada 2008-2017*.

2. Realizarea obiectivelor propuse în 2015.

3. Probleme care au periclitat activitatea și au condus la nerealizarea unor obiective.

4. Priorități:

a) naționale:

- consolidarea Sistemului Național de Biblioteci;
- cultura web;

b) locale:

- *Chișinău – comori ascunse: surprindem arhitectura și viața urbană* (580

de ani de la prima atestare a Chișinăului);

- servicii inteligente pentru comunități durabile (servicii noi pentru comunitate în conformitate cu *Agenda de dezvoltare post 2015*: <http://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/post-2015/sdg-overview.html>): contribuții la dezvoltarea economică a comunității;
- implicații la promovarea incluziunii sociale, contribuții la promovarea unui guvern deschis, contribuții la promovarea educației pe parcursul vieții, promovarea egalității de gen, acces la piața muncii, promovarea unui mod sănătos de viață etc.
- fortificarea *Catalogului OPAC* – tehnologizare sustenabilă a Sistemului Informațional de Gestiune a Activității.

Formatul de prezentare: electronic – *Google Drive* cu acces, iar tipărit – la data...

Cerințele privind întocmirea textelor: textul va avea formatul A4 (210 × 297 mm), dactilografiat la intervalul 1,5 cu alineatul din cinci semne. Se va păstra marginea: din stânga câte 30 mm, iar din partea de sus și de jos câte 25 mm, din dreapta – 10 mm. Textul scris cu fontul *Arial Narrow*, 12 puncte.

Prioritățile trebuiau transformate în direcții cu metodologii, exemple, practici de calitate!

***

Reproducem în continuare o poezie de Nikki Giovanni care, prin generozitatea Luminiței Corneanu, care a și tradus-o, a ajuns și la noi. Ce este o bibliotecă astăzi (*O bibliotecă* este titlul poeziei):

„O bibliotecă

O bibliotecă este:
un loc în care să fii liber

să fi în spațiu
 să fi de capul tău
 să fi bucătar
 să fi potlogar
 să fi îndrăgostit
 să fi nefericit
 să fi iute și deștept
 să fi timid și prudent
 să te cațeri pe curcubeu
 să navighezi printre vise
 să fi trist
 să fi artist
 să fi minunat
 să fi tu
 un loc în care trebuie să fi
 o, da... să fi."

Oare se reflectă / se va reflecta miezul, conținutul acestei poezii în activitățile, serviciile, programele pentru anul 2016? Vom vedea!...

Dar revenim la tendințele promise să se materializeze în anul 2016. Mai avem direcții generatoare de servicii. Din 2015 lumea a început să caute rafinamentul, eleganța, fluiditatea, anul viitor și mai pregnant adăugându-se calificativele *îndrăzneț și dinamic* la stilul în modă și coafură. Ceva, izolat, de unică utilizare s-a experimentat anul acesta în cadrul Săptămânii creativității și inovației. Și cel mai interesant a fost faptul că au experimentat bibliotecii, filiale mici ca „L. Rebreanu”, V. Bielinski... Concluzia e că bibliotecarii au nevoie de stimul, încurajare, de instruire, de modele, de experiment, dar susținute de o politică clară a BM. Ne-a demonstrat mobilizarea și implicarea aproape a tuturor la experimentul Săptămâna creativității și inovației. Totalurile le-am făcut în luna mai și deci nu mă opresc cu date, feedback și impact.

În anul 2016, alături de tot ce ne va oferi, ca tendințe, deschidere, energie mentală, comunicare, va exista totuși un curent subteran de insecuritate, mă refer nu neapărat la BM, ci la lume în general, la țara noastră politic supralicitată, care vor avea repercusiuni sesizabile asupra noastră a bibliotecarilor. Vom reuși doar împreună, iar instruirea pentru dezvoltare individuală și profesională ne va consolida ca echipă și vom putea să ne apărăm de insecuritatea care va fi pretutindeni.

Anul viitor va fi unul de bun augur pentru noi invenții, pentru asumarea riscurilor, pentru a fi rebeli, un an în care mințile inventive, curajul pur și bravada vor avea câștig. Este anul potrivit pentru a acționa, este un an pentru începuturi, care vor fi, probabil, niște reușite.

Amintesc câteva cuvinte de la înțelepți: doar cei care pot rezista unei curse dinamice, care vor reuși să păcălească tertipurile înșelătoare și își vor face drum prin cacealma, vor scăpa nevătămați. Iar cei care vor fi apatici, plictisiți sau lenți la minte și nu vor putea face față stresului și agitației, vor experimenta, probabil, un an 2016 nu tocmai satisfăcător.

Vă chem la acțiune! Îndrăzniți să vă faceți planuri ambițioase, năstrușnice, înțelege – inovative. Vă invit să avansăm, să facem progrese și uitați-vă mereu înainte. Înainte avem o aniversare pe care o vom pregăti, construi în anul viitor. Fiecare dintre noi e responsabil cu o contribuție. Anul 2016 este un an potrivit pentru a o demonstra! Chiar dacă nu vom avea *Chindii*, *FedEx*, jonglați cu ideile, îmbrățișați inovația și nu vă uitați înapoi! Nici eu nu mă uit. În vizor am doar viitorul! Cum va fi? Unul mai inovativ!

CUM SE CONSTRUIEȘTE IDENTITATEA UNEI BIBLIOTECI

Bogdan GHIURCO,
președinte al Filialei Iași a Asociației Naționale
a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România

Abstract

When you hear - the library - the first association is the book. After, in function of personal experience you can think about a dusty place, an annoyed librarian or the librarian that helped you in childhood to do home works. However, the brand is more than book and librarian. The brand is the totality of Information captured and interpreted by the potential user in contact with the institution and our services. The institution's brand is always connect to the image. It is etymologically, the sensation (perception, feeling) etched on the customer memory about the institution or our services. The author demonstrates, by examples of international and national practice this assumption from the association with the book, vision, mission, then detecting the brand elements, functions, logo and slogan, suggesting how must not to be a logo and slogan.

Keywords: Brand, brand elements, institution values, marketing, vision, mission, logo, slogan.

***

I. Valorile

Sculptura de la intrarea Bibliotecii din Howard County, Baltimore, SUA, transmite bună dispoziție și creează impresia unui spațiu primitiv, familial. La noi ne întâmpină, de obicei, bustul sobru al patronului spiritual al bibliotecii. Cu ce-am greșit, oare?

Toate organizațiile (instituțiile, bibliotecile, în cazul nostru) știu CE fac.

Majoritatea organizațiilor știu CUM fac ceea ce fac.

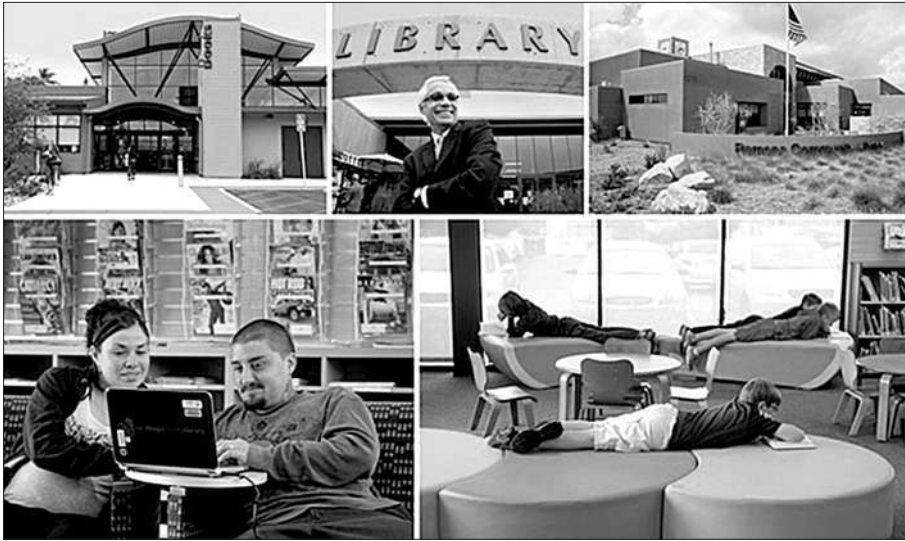
Foarte puține însă știu (cu adevărat) și DE CE.

Care este scopul, credința, cauza pentru care existăm? Pare o întrebare simplă, dar dacă dăm o căutare de imagini pe Google după expresia „biblioteca județeană”, rezultatul va fi în proporție de 100 % alcătuit din fotografii cu clădiri, steaguri, săli de studiu burdușite de cărți, dar golite de orice suflare.

Dacă repetăm căutarea, de data asta în engleză („county library”), unul dintre primele rezultate va fi acesta: oameni. Oameni care se simt bine.

Diferența este dată de felul în care ne definim ca organizație. Probabil că dacă s-ar face un sondaj în rândul bibliotecarilor publici din România, majoritatea ar răspunde că oferă informații (la întrebarea *Ce fac?*), prin intermediul cărților și calculatoarelor (la întrebarea *Cum?*), în scopul ridicării nivelului de educație și cultură al populației (la întrebarea *De ce?*).

Cultura și educația sunt două valori care se reflectă în tot ceea ce facem. De la felul în care arată biblioteca (cu portrete

în alb-negru de scriitori, obligatoriu morți de câteva zeci de ani, citate celebre, cărți expuse în vitrine bine ferecate) până la felul în care se numește instituția. Majoritatea bibliotecilor din țară poartă numele unor personalități culturale. Într-atât este de răspândită această practică încât, spre exemplu, deși localitatea are deja un patron spiritual important, Biblioteca publică din comuna I.C. Brătianu, județul Tulcea, poartă numele „Nicolae Iorga”, creând confuzie în rândul celor care intră pe blogul instituției și amintind oarecum de Caragiale, cu al său Partid Conservator-Progresist. (N.B.: Am oferit acest exemplu nu pentru a ridiculiza activitatea Bibliotecii din comuna I.C. Brătianu, una absolut remarcabilă, dacă veți avea curiozitatea să observați, intrând pe blog, ci pentru a ilustra cât de departe se poate ajunge cu această deprindere).

Cultura și educația sunt două valori nobile. Dar, totodată, sincer!, sunt două valori care limitează cauza noastră și inhibă publicul general.

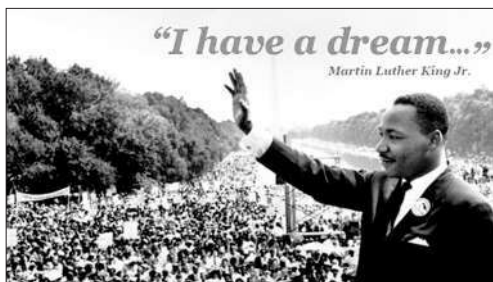
Apoi, dacă scopul nostru, ca bibliotecii publice, este cultura, atunci uniunile artistice cu ce se ocupă? Iar dacă este educația, bibliotecile școlare și universitare cui le lăsăm?

Valorile organizaționale, deși par niște abstracțiuni, ba uneori chiar simple lozinci, pot fi ușor descifrate de către o altă persoană (orice observator obiectiv) și ele guvernează deciziile, procedurile și procesele sau, altfel spus, toate acțiunile bibliotecarilor și ale managementului bibliotecii.

Cultura și educația sunt două valori cu care ne-am deprins încă de mici în meserie și care ne-au contaminat discursul nostru public de bibliotecari. Sunt național răspândite, sunt facile, sunt veșnic acolo când ai nevoie să umpli o sală de copii aduși cu școala. A organiza programe și activități culturale e ușor. A organiza servicii pentru oameni cere puțin mai mult efort. Și înțelegere a naturii meseriei noastre. Pentru a căpăta această înțelegere, soluția ar fi să găsim răspunsul la întrebarea: „Ce este unic la ce facem noi?”

La cursul de Marketing al serviciilor de bibliotecă (vezi oferta ANBPR), am un exercițiu de care nu m-am săturat nici până astăzi, din 2011 încoace, fiindcă încă îmi oferă o satisfacție unică. Împart participanții în trei grupe și îi pun pe unii să identifice cu ce animal ar semăna biblioteca lor (dacă asta ar fi fizic posibil), pe alții să alcă-

tuiască un răvaș de dragoste bibliotecii, iar pe ultimii să scrie o scrisoare de despărțire, căci, asta e!, află că biblioteca lor nu mai are decât o zi de trăit. De fiecare dată, participanții redescoperă că valorile care le definesc instituția sunt dăruirea, respectul și responsabilitatea pentru comunitatea pe care o slujesc. Și că biblioteca lor nu este atât despre cărți și cultură, cât despre oamenii care îi calcă pragul.

Identificarea corectă a valorilor organizației este o componentă esențială în definirea noastră ca instituție, fiindcă, pornind de la acestea, vom contura restul elementelor de identitate: misiune, viziune, brand, logo, slogan, mesaj public, strategie de comunicare, ambient etc.

Valorile sunt cartea noastră de vizită. Cu ele rămânem atunci când nu mai avem (fie doar de dragul unui exercițiu) decât o zi de trăit.

II. Viziunea și misiunea

„Am un vis...”

Viziunea și misiunea organizației sunt o obligație nu prea plăcută, niște paragrafe parcă extrase din *Legea bibliotecilor*, o ceva de pus acolo, pe site, între istoric și orar de funcționare, că, deh, așa se face.

Asta e concluzia pe care o tragi dacă intri pe paginile de internet ale multor biblioteci publice din România.

Majoritatea declarațiilor de viziune / misiune sună cam la fel, vorbesc despre gratuitate (care este oricum o obligație legală), despre patrimoniu, despre accesul la cultură și nu sunt deloc ceva care să se

citească cu plăcere, darmite să te mai și inspire. (Există, bineînțeles, excepții. Și am să dau un singur exemplu, cel al Bibliotecii Județene „Panait Istrati” Brăila.)

Viziunea

Din punct de vedere *tehnic*, viziunea este o declarație fundamentată pe valorile organizației și reprezintă aspirația pe termen lung a acesteia, visul său cel mai îndrăzneț, starea ideală proiectată în viitor.

Viziunea, de preferință formulată într-o singură frază, este, așa cum îi spune și numele, imaginea care ghidează instituția spre succes. Atingerea ei inspiră, motivează și îi determină pe oameni (bibliotecari și membri ai comunității) să lucreze pentru o cauză comună.

Viziunea este, dacă vreți, acel *I have a dream* al lui Martin Luther King Jr., fără de care America n-ar fi avut astăzi un președinte de culoare: „Am un vis că, într-o zi, cei patru copii ai mei vor trăi într-o țară în care nu vor mai fi judecați după culoarea pielii, ci după măsura caracterului lor.”

O viziune de bibliotecă bine formulată sună cam așa: *Biblioteca Publică Berkeley va cultiva spiritul de explorare, învățare pe tot parcursul vieții, bucuria de a citi și năzuința de informare și cunoaștere a cetățenilor de toate vârstele și culturile.*

Sau, într-o manieră mai poetică, așa: *Viziunea noastră este [să fim] inima plină de viață a unui mare oraș* (Biblioteca Publică din Calgary, Canada).

Viziunea unei biblioteci trebuie să fie unică, bazată pe caracteristicile comunității și, mai presus de orice, memorabilă, fiindcă, repet, este menită să inspire.

Misiunea

Misiunea sintetizează rațiunea de a fi a unei organizații și explică cum va fi transpusă în realitate viziunea.

În timp ce viziunea formulează o stare ideală posibilă, misiunea exprimă o evo-

luție programabilă, bazată pe fapte, date concrete și e musai ancorată în realitatea economică, politică și socială a organizației.

Declararea misiunii oferă motivație și direcție activităților bibliotecii.

De asemenea, generează sprijinul necesar din partea autorităților / comunității / voluntarilor și contribuie la fixarea climatului organizațional, la identificarea de către bibliotecari (finanțatori, consilieri locali) a scopului și a direcției de dezvoltare a instituției, la fixarea obiectivelor și la transformarea acestora în sarcini individuale, precise, specifice.

Misiunea, ca să ne referim iarăși la Martin Luther King Jr., sunt acei pași concreți pe care i-au urmat negrii din America pentru a-și atinge viziunea: eliminarea prin lege a segregării, protecție sporită în procesul de exercitare a votului, acces neîngrădit la educația universitară etc., etc.

Din punct de vedere *tehnic*, misiunea trebuie să urmeze această schemă:

- *Biblioteca acționează în direcția...*
- *prin...*
- *pentru beneficiul...*

O misiune deștept formulată va suna așa: *Biblioteca Publică Red Bank asigură do-*

cumente, informații, tehnologie și creează oportunități culturale pentru a-i dezvolta, împuternici, educa și a-i face să se simtă bine pe toți cetățenii, indiferent de vârstă sau statut social.

Sau, mai ales, așa: *Biblioteca Publică Regina își implică cetățenii prin oferirea unui spațiu de întâlnire în care bucuria de a citi, de a descoperi și de a învăța este promovată și încurajată. Un spațiu în care oricine are acces la informație, indiferent de suport, pentru petrecerea timpului liber, muncă sau studiu. Un spațiu în care toate culturile joacă un rol, sunt respectate și sărbătorite. Noi, biblioteca, jucăm un rol esențial în succesul economic și educațional al orașului, al locuitorilor săi și al afacerilor din cadrul acestuia. [Biblioteca] cultivă educația și respectă libertatea intelectuală.*

Viziunea și misiunea sunt elemente esențiale în definirea individualității bibliotecii. Și întocmai cum orice mare companie și le definește cu maximum de responsabilitate (aveți aici, aici și aici câteva exemple), la fel avem și noi obligația de a o face.

Prin intermediul declarației de viziune / misiune le transmitem contribuabililor

din comunitatea noastră, într-un mod *pal-pabil*, de ce existăm, ce (plus)valoare le oferim ori, altfel spus, ce le iese lor la faza că li se iau din buzunar taxele și impozitele.

III. Câteva cuvinte despre viziune, misiune etc., fără „gargară” corporatistă

Așa sau așa este o alegere, nu o obligație.

V-ați întrebat vreodată de ce bibliotecă publică este locul de desfășurare a acțiunii în multe dintre filmele și cărțile americane? Iar în cele românești, nu?

În *The Day After Tomorrow* (*Unde vei fi poimâne?*), spre exemplu, biblioteca este refugiul în calea apocalipsei, salvarea omenirii și singura speranță de renaștere... Stephen King și-a făcut o misiune din a include în romanele sale cel puțin o scenă în bibliotecă... Într-unul dintre primele episoade din seria originală *The Twilight Zone* (*Zona crepusculară*), sfârșitul lumii cruță, ați ghicit, doar biblioteca... *Se7en*... *Harry Potter*... *Indiana Jones and the Last Crusade* (*Indiana Jones și ultima cruciadă*)... *The Breakfast Club* (*Școala de sâmbătă*)... *Ghost Busters* (*Vânătorii de fantome*)... *Breakfast at Tiffany's* (*Mic dejun la Tiffany*)... *The Shawshank Redemption* (*Închisoarea înșelătorilor*)...

Zeci, sute, mii de filme și cărți pentru publicul larg (nu pentru „specialiști”) se desfășoară în bibliotecă. Pentru că aceasta este, în mentalul colectiv, un spațiu destinat explorării, nu un lăcaș de cultură. Este un mediu prietenos, (inter)activ, viu. Atât de viu încât niște *băieți* și-au luat libertatea să facă asta (să reconstituie o scenă din filmul *Ghost Busters / Vânătorii de fantome* în Biblioteca Publică din New York).

Felul în care ne definim valorile, misiunea și viziunea bibliotecii influențează profund percepția publicului.

Când îți propui, spre exemplu, să fi *instituție de cultură*, îmbrățișezi valori *acade-*

mice și declari că misiunea ta este protejarea culturii și spiritualității românești devii, și dacă n-o recunoști, ceva ce pică greu la stomac. Limitezi. Inhibi. Pui la respect.

Valorile, viziunea și misiunea, despre care am vorbit rândurile trecute, nu sunt un moft. Sunt obligații fundamentale. Fiindcă, începând cu ele, biblioteca publică poate deveni mai degrabă (a)casă decât instituție.

IV. Brandul numit bibliotecă

Când auzi „mașină germană”, până să apuci să te gândești la o marcă anume, creierul tău deja procesează: „fiabilitate”, „eleganță”, „siguranță”... Astea sunt cuvintele care-ți vin în creier.

Când auzi bibliotecă, primul lucru la care-ți fuge mintea este cartea. Apoi, în funcție de experiența fiecăruia, s-ar putea să te gândești fie la un loc prăfuit, cu personal *înțepat*, fie la bibliotecara din copilărie, care te ajuta la teme și-ți dădea sâmbăta desene animate.

Etimologic vorbind, termenul de brand (*engl.*) vine de la o practică a crescătorilor de animale, care constă în însemnarea cu fierul înroșit a vitelor dintr-o cireadă, pentru a fi ușor de identificat cui aparțin și este, mai mereu, tradus la noi prin cel de „marcă”.

Dar brandul este mult mai mult decât atât. El înseamnă, mai degrabă, totalitatea informațiilor captate și interpretate de către (potențialul) beneficiar, intrat în contact cu instituția și serviciile noastre.

Brandul este, pentru o organizație, tot ce ține de imagine. Este, dacă e să revenim la etimologie, senzația (percepția, sentimentul) *înroșită cu fierul* în mintea beneficiarului despre instituția sau serviciile noastre.

Ca în reclama prezentată, în cazul blondei.

Biblioteca înseamnă, în acest moment istoric, un spațiu în care se vorbește în

șoaptă, cu oameni care studiază și personal degrabă vărsătorii de „șșș”-uri.

Lucrurile se pot însă schimba: acum 10-15 ani, brandul Coca-Cola însemna sărbători în familie, Occident, Moș Crăciun. Astăzi este asociat cu obezitatea, cancerul și eventual cu spălătul vasului de toaletă în lipsă de clor.

Oamenii atribuie produselor / serviciilor / organizațiilor semnificații și senzații care, uneori, nu au nicio legătură cu ele. Acestea se construiesc sau, dimpotrivă, se distrug, se pierd.

De aceea, ține doar de noi ca brandul de bibliotecă să fie legat pe viitor în mintea oamenilor de un mediu deschis, prietenos, activ, de un *templu* mai degrabă al comunității, decât al culturii.

Elementele brandului

Brandul unei organizații / biblioteci este, de regulă, alcătuit din următoarele elemente:

- *Nume*. Cum am mai zis și în primul articol din serie, denumirea bibliotecii este, în general, una dată în memoria unei personalități. Asta e regula *din moși strămoși*, dar puțină imaginație i-ar ajuta pe oameni să recunoască mai ușor biblioteca noastră din rândul altora. Spre exemplu, dacă vrem neapărat să-l *cinstitim* pe Eminescu și, în condițiile în care mai există (probabil) alte câteva zeci de bi-

blioteci cu numele acesta în țară, de ce să n-o denumim „Hyperion” ori „Lucaefărul”?... Sau de ce mai toate bibliotecile și filialele pentru copii se cheamă „Ion Creangă”? Când „Nică” sau „Prepeleac” transmit mult mai multă unicitate și bună dispoziție?

- *Logo*. Este elementul vizual care permite recunoașterea unui produs. (Nu intru în detalii acum, fiindcă pentru acest subiect și pentru slogan am pregătit un articol întreg.)
- *Slogan*. Este rezumarea în câteva cuvinte memorabile a felului în care publicul trebuie să perceapă instituția noastră.
- *Culori*. Aceeași combinație de două-trei culori, folosită și în logo, trebuie să se regăsească în designul tuturor mijloacelor de promovare (site, afișe, semne de carte etc.) și, eventual, în amenajarea ambientului bibliotecii (mobilier, semnalistică la raft etc.). Despre semnificația fiecărei culori în parte, găsiți *ușor* un minimum de informații.
- *Alte elemente vizuale*. Spre exemplu, în lume, există biblioteci întregi cu spațiul amenajat în jurul conceptului de copac, care simbolizează dezvoltare, diversitate, rădăcini comune și solide. Aveți două exemple mai jos.

Biblioteca Publică din Bloomington, Indiana

Biblioteca Centrală din Singapore

- *Forme, design, arhitectură.* Când este fizic și material posibil, clădirea bibliotecii trebuie să devină un element de identitate. Ea trebuie să fie unică, ba mai mult, un model de arhitectură: cu spațiul construit în jurul serviciilor, și nu invers. Două exemple am de oferit *aici*. Primul este cel, de neatins, al Bibliotecii Publice Seattle (N.B.: filmul este subtitrat).

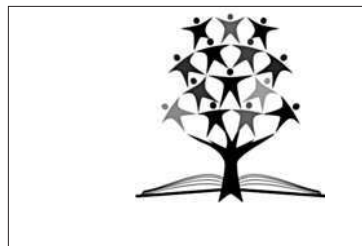
Al doilea exemplu, unul pământesc, de adaptare la realitatea românească, este Biblioteca din șură (comuna Moșna, județul Sibiu), locul în care baloții de paie au fost transformați în mobilier.

A investi în imaginea unei biblioteci (a construi un brand coerent) nu ține doar de promovare, așa cum, de regulă, se crede. Ci este expresia vie a asumării valorilor declarate, a misiunii și a viziunii instituționale. Este forma cea mai palpabilă pe care o ia mesajul nostru organizațional către public.

Trebuie avut mare grijă ce și cum transmitem, fiindcă publicul se lasă scurtă vreme înșelat: chiar și în cazul „Always Coca-Cola” („Întotdeauna Coca-Cola”), veșnicia n-a durat decât câțiva ani.

V. Logo și slogan

La noi, majoritatea bibliotecilor publice își construiesc identitatea (individualitatea) pornind de la logo. Și se opresc aici.

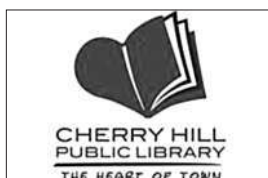
Doar că logoul și sloganul (din păcate, aproape deloc folosit în România) își au locul mai la coadă în strategia noastră. Ele trebuie, la fel ca orice alt element de identitate despre care am vorbit până acum, să fie construite pornind de la valorile instituționale. Acestea sunt începutul și sfârșitul, Alpha și Omega, miezul din pâine, atunci când concepem identitatea unei organizații.

Definiții

Am să le amintesc pe scurt, fiindcă toată lumea știe despre ce e vorba.

Logoul (prescurtare de la logogramă, din greacă: *logos* – cuvânt și *grama* – scriere), numit uneori și siglă, este un element grafic folosit pentru identificarea unei firme, produs, organizații, eveniment, campanii etc.

Sloganul este o frază memorabilă care rezumă felul în care publicul trebuie să perceapă o anumită instituție / firmă / produs. Sloganul transmite (potențialului) beneficiar acea însușire unică pe care instituția noastră o are.

Funcțiile logoului și sloganului

În primul rând, să existe!

Apoi, să circule! Este esențial ca logoul, însoțit de slogan, să apară pe toate documentele, în antet, pe site-ul instituției, pe pliante, pe materialele promoționale... Pe pagina de Facebook!!! Personal, am fost uimit să văd că, la fotografia de profil, cele mai multe biblioteci au poza sediului central. O clădire!!! Cum ar fi ca cei de la BMW să folosească poza fabricilor din Bavaria drept carte de vizită? Vi-i imaginați? Hmm... Și atunci noi de ce-o facem?

Cum trebuie să fie un logo și un slogan?

Clare, unice, relevante pentru *productul* promovat, inspirate de valorile organizației, atrăgătoare și memorabile.

Trebuie construite conform principiul KISS (*Keep It Short and Simple / Fii Simplu și Concis*). Fiindcă ceea ce este simplu se memorează ușor. Și noi asta urmărim în conceperea lor: să croim în mintea publicului reflexul de a se gândi imediat la instituția noastră atunci când le întâlnesc.

Pentru a ilustra cel mai bine cum trebuie să fie un logo și un slogan, am să combin două exemple. Sloganul Bibliotecii Publice Boston, *Cărțile sunt doar începutul*, se potrivește perfect logoului Bibliotecii Publice Dover:

Împreună, ele transmit un mesaj puternic, profund și memorabil: cărțile sunt (doar) rădăcinile unei comunități puternice. Iar rodul și scopul existenței noastre, ca instituție publică, sunt oamenii, diversitatea și unicitatea lor.

Pentru o și mai bună lămurire, am să includ mai jos și alte exemple de succes, împreună cu valorile (mesajul) pe care, cred eu, le transmit.

Biblioteca Publică New York. Slogan: „Issued in public interest” („Ridicată în interes public”). Valori transmise: forță, interes pentru cetățean, a fi numărul 1.

Biblioteca Publică Omaha. Slogan „Deschide-ți lumea.” Valori: comunitate (chiar comuniune), deschidere, universalitate.

Bibliotecile regionale din Spartanburg. Slogan: „Creează. Conectează-te. Schimbă.” Valori și mesaj: Biblioteca înseamnă interacțiune, creativitate, noutate. Ia și tu parte la acestea.

Campania „Biblioteci vii”, Columbia. Slogan: „Conectăm universul tău la întreaga lume.” Valori și mesaj: faptul că tu, ca utilizator, ești unic, iar noi, ca bibliotecă, îți oferim un mediu familiar, cald, viu.

Biblioteca Publică Cherry Hill. Slogan: „Inima orașului”. Valori, mesaj: faptul că bibliotecă este instituția-cheie a orașului, ba mai mult, este cea care-i dă viață, îl animă.

Bibliotecile publice din Oshawa. Slogan: „Mult mai mult decât te-ai aștepta.” Valori, mesaj: iarăși, diversitate, comunitate, iar, prin slogan, o invitație la a descoperi și a explora o lume surprinzătoare.

Cum NU trebuie să fie un logo și un slogan?

În primul rând, nu trebuie să fie o operă de artă. Scopul lor este să fie memorabile, nu să producă catarsis. Gândiți-vă numai la mașini. „Renault”-ul are ca siglă un romb, „Mercedes”-ul – o stea în trei colțuri, iar „Dacia” – un desfăcător de sticle (asta e!). Cele mai de succes mărci au logouri și sloganuri uimitor de simple. Aceasta este rețeta! Urmați-o!

Apoi, logoul și sloganul nu trebuie să fie atotcuprinzătoare. La noi, sunt biblioteci care au în logo și-o carte, și-o pană sau un stilou, și-o bucată de sediu, eventual și portretul patronului spiritual. E prea mult! Oamenii știu deja că jobul nostru sunt căr-

țile, știu cine-i *protectorul* instituției (fiindcă e trecut în denumire), știu cum arată o clădire.

Prin logo și slogan, trebuie să le transmitem altceva. Trebuie să le facem o promisiune: că se vor simți bine, că vor intra într-o lume fascinantă, că îi prețuim pe fiecare în parte, ca cetățean și individ, că scopul pentru care existăm sunt ei.

Iar după ce facem această promisiune, vine partea cea mai grea. S-o respectăm!

P.S.: În 2011, Biblioteca Orășenească Târgu Frumos, județul Iași, unde lucrau trei bibliotecare foarte inimoase (din păcate, una a plecat la primăria orașului), s-a *rebranduit*, ca urmare a interacțiunii cu sfaturile mele și a inițiativei și muncii lor. Merită atenția noastră, cred.

CÂT ȘI CUM PUBLICĂ CERCETĂTORII DIN REPUBLICA MOLDOVA?

*Dr. Gheorghe CUCIUREANU,
cercetător științific superior,
Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale al AȘM*

Abstract

The analysis of trends highlighted in UNESCO Science Report: towards 2030 offered the possibility to evaluate the scientific productivity of the Moldavians in 2005-2014.

The report permitted to identify the causes of small values of indicators related to scientific publications in the Republic of Moldova.

The author analyses the distribution of the financial resources, the scientific productivity, the level of international recognition and the rewards of excellent results.

The author's conclusion resumed to the fact that a few number of researcher are part of international scientific circulation and only 15% of national project coordinators have published ISI-Thomson indexed articles – the majority up to an article annual. The author also addresses the problem of national and academic awards.

Keywords: *UNESCO, science, research, scientific productivity, science production, international scientific flux, scientific meritocracy, ISI-Thomson, Essential Science Indicators.*

***

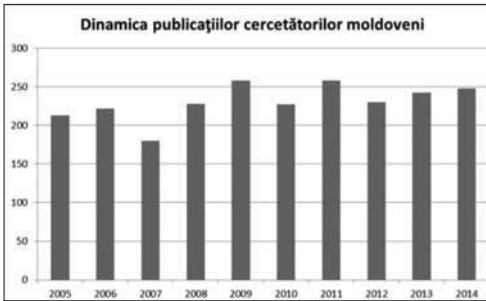
Una din tendințele evidențiate în recentul raport UNESCO privind știința (*UNESCO Science Report: towards 2030*) este creșterea explozivă a numărului publicațiilor în lume (cu 23 % în perioada 2008-2014). Raportul include și date care permit aprecierea productivității științifice a cercetătorilor moldoveni.

Numărul publicațiilor cercetătorilor moldoveni a fost oscilatorie în perioada 2005-2014, per ansamblu crescând până la 248, în 2014. Republica Moldova contribuie cu 0,019521 % la producția științifică mondială de 1,27 milioane publicații (2014)*.

Este mult sau puțin? Pentru a aprecia acest fapt am făcut o analiză comparativă, în care am inclus toate țările europene, țările din fosta URSS, precum și SUA, China și Japonia ca cele mai importante țări în știința mondială, în total 54 de țări.

Numărul de publicații la un milion de locuitori este un indicator mai relevant pentru a judeca despre productivitatea științifică și a compara țările. Numărul pu-

* Sursa datelor privind publicațiile – Thomson Reuters' Web of Science.

blicațiilor la un milion de locuitori în Republica Moldova (72) este de peste două ori mai mic decât media mondială. Față de cele mai „scientizate” țări suntem în urmă de 20-40 de ori. Suntem depășiți și de țările din Europa de Est, cu excepția Albaniei, fiind mai buni la acest indicator doar față de țările din Asia Centrală.

Decalajul Republicii Moldova, evidențiat mai sus, poate mai degrabă să se adâncească având în vedere tendințele în numărul publicațiilor științifice din ultima perioadă. În perioada 2005-2014, în 15 țări din lista analizată, numărul publicațiilor a crescut de peste două ori, inclusiv în patru țări – de peste patru ori, în timp ce în Republica Moldova – cu doar 16,4 %. În lume, în medie, numărul publicațiilor doar în perioada 2008-2014 a crescut cu 23,4 %.

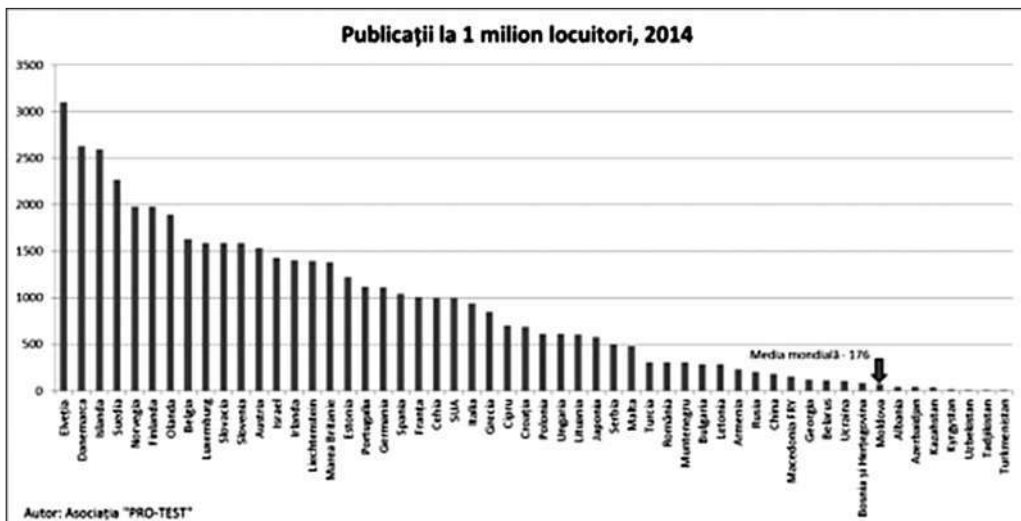
Este interesant să comparăm evoluția numărului publicațiilor în Republica Moldova și țările baltice, având în vedere că acestea au reformat radical sistemele lor de cercetare-dezvoltare, lichidând Academii de Științe de tip sovietic, iar la noi se poartă discuții aprinse privind restructurarea sistemului și se declară că reformarea radicală va duce la distrugerea științei. Făcând abstracție de faptul că la noi se inducă ideea echivalării președintelui AȘM cu întreaga Academie și a AȘM cu întreg sistemul de cercetare-dezvoltare, să apelăm la cifre. În perioada 2005-2014 numărul publicațiilor științifice a crescut în Lituania și Estonia de peste două ori, ajungând în 2014 la 1827 și, respectiv, 1567 de pu-

blicații, iar în Letonia a crescut cu 83,7 %, ajungând la 586 publicații în același an. În consecință, după numărul publicațiilor la un milion de locuitori, Estonia ne întrece de 17 ori, Lituania – de 8,4 ori, iar Letonia – de patru ori.

După dinamica publicațiilor științifice în perioada 2005-2014 depășim doar patru țări din lista de referință. Și dacă în cazul Belarusului și Uzbekistanului situația este explicabilă având în vedere apartenența țărilor la spațiul ex-sovietic, atunci pentru celelalte două țări cauzele țin de orientarea activităților de cercetare-dezvoltare. Israelul și Japonia, ca de altfel, și alte țări puternic dezvoltate, care nu au înregistrat valori spectaculoase în creșterea numărului publicațiilor (SUA – 20,3 %, Franța – 24 %, Germania – 24,5 % ș.a.), se concentrează mai mult pe cercetare aplicativă și dezvoltare tehnologică, ale căror rezultat principal nu este neapărat publicația științifică. O astfel de orientare este determinată, în mare parte, de faptul că mediul de afaceri contribuie decisiv la finanțarea cercetării și respectiv, are nevoie de soluții pe termen scurt la necesitățile proprii, pentru a-și asigura competitivitatea. Publicațiile sunt însă rezultatul principal al cercetării fundamentale, care poate să nu dea efect economic imediat. În acest sens este relevant cazul Japoniei, care este învinuită deseori că ia de la știința mondială mai mult decât dă în loc, din considerentele că susține slab cercetarea fundamentală și că folosește rezultatele științifice din toată lumea pentru implementări practice.

Care sunt însă cauzele valorilor mici ale indicatorilor referitori la publicațiile științifice în cazul Republicii Moldova? Analiza efectuată a arătat câteva cauze mai importante. Prima dintre acestea ar fi o **finanțare insuficientă**. Ponderea finanțării cercetării-dezvoltării (CD) din Republica Moldova în finanțarea globa-

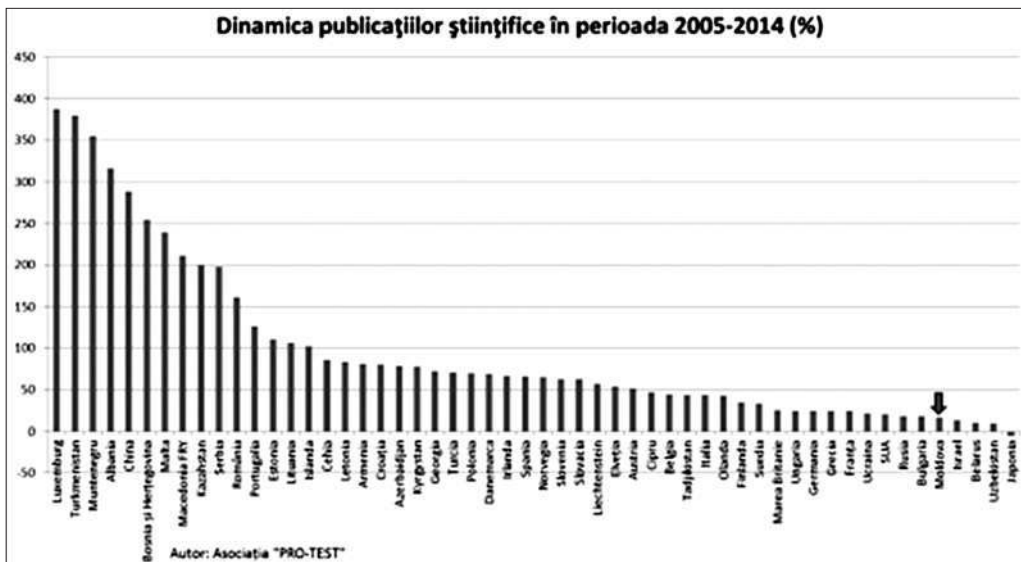

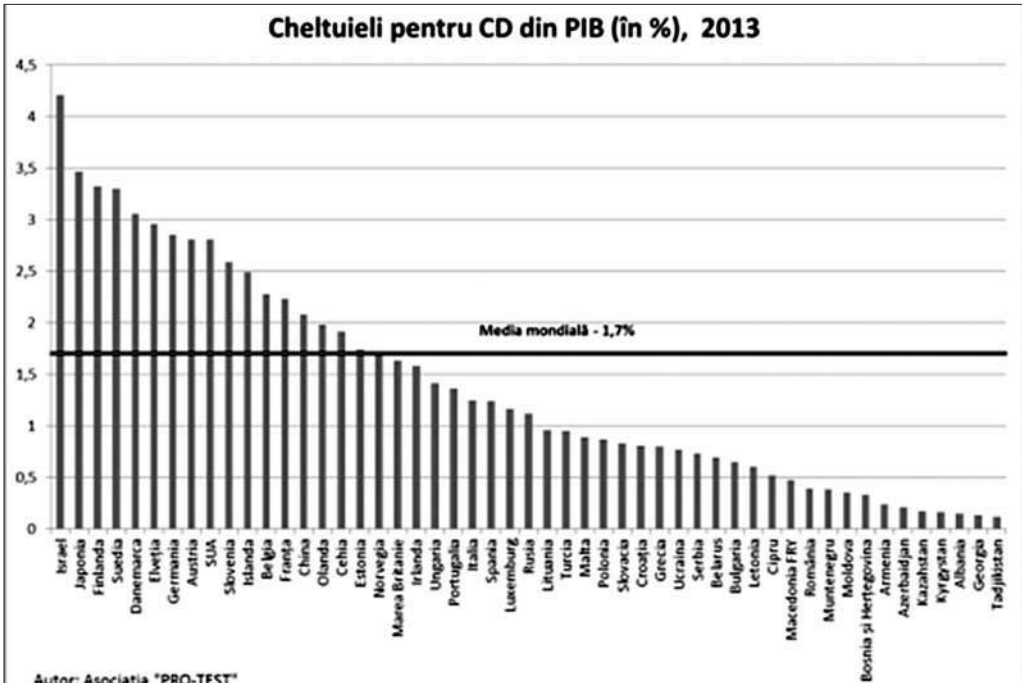
la a CD (0,004 %) este de peste patru ori mai redusă decât ponderea Republicii Moldova în totalul publicațiilor științifice din lume.

La indicatorul *Cheltuieli CD* ca pondere din produsul intern brut (PIB), valoarea pentru Republica Moldova (0,35 %) este aproape de cinci ori mai redusă decât media mondială (1,7 %), iar față de țările care investesc cel mai mult în lume – de 8-12 ori. Depășim la acest indicator doar

opt țări din Asia Centrală, Transcaucazia și Balcanii de Vest. Totodată, față de alți foști colegi de „suferințe sovietice”, investim mult mai puțin – de cinci ori mai puțin decât Estonia, de 2,7 ori mai puțin decât Lituania etc.

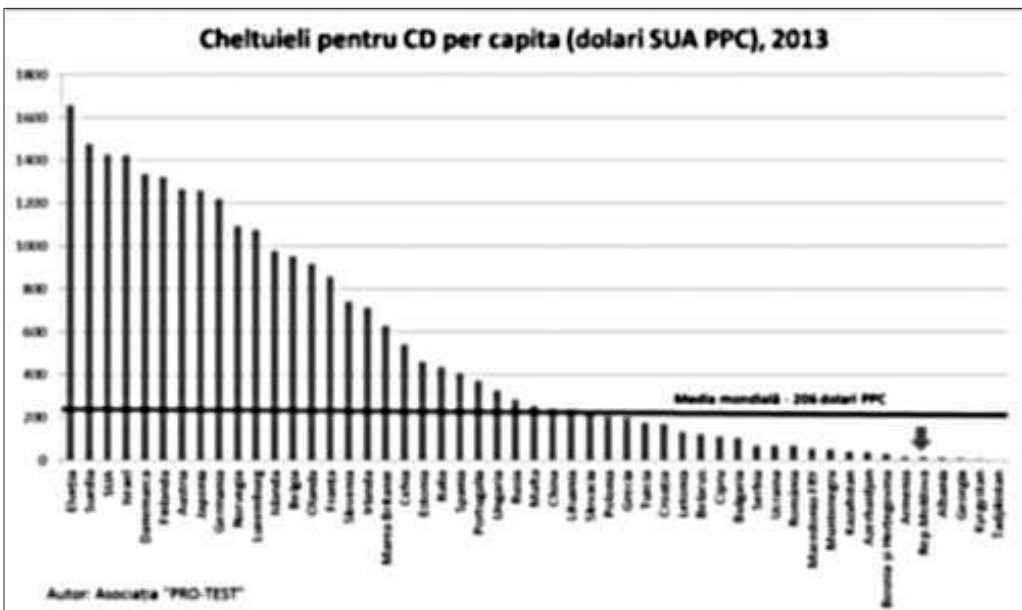
La suma cheltuielilor CD per capita poziția noastră este și mai slabă, depășind doar patru țări din lista selectată pentru comparare, media mondială (206,3 dolari SUA, paritate putere de cumpărare – PPC)

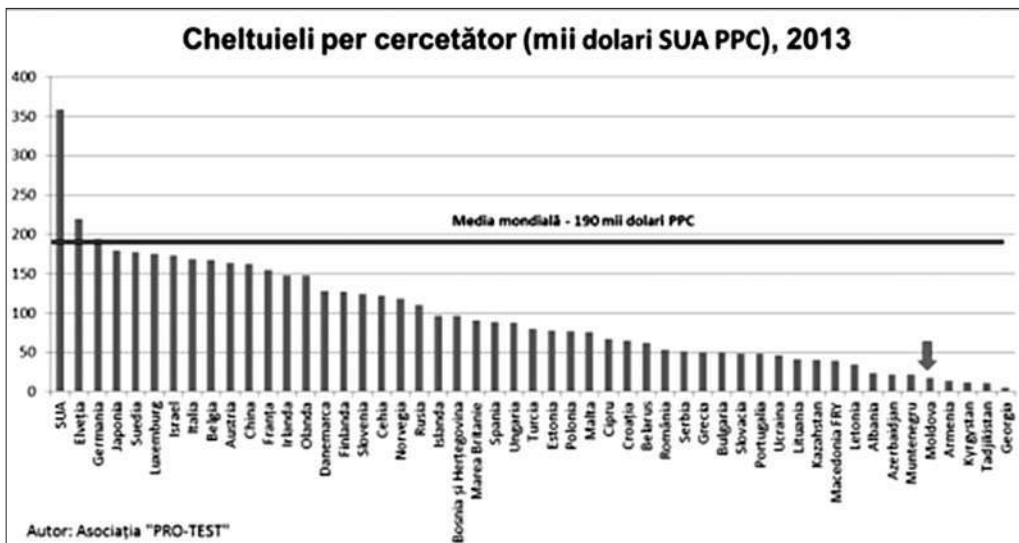

fiind de 12 ori mai mare decât valoarea pentru Republica Moldova. Primele țări din acest clasament investesc de 70-100 ori mai mult decât Republica Moldova.

Și după suma cheltuielilor CD per cercetător noi depășim doar patru țări din listă (din Asia Centrală și Transcaucazia). Față de media mondială (190,4 mii dolari SUA

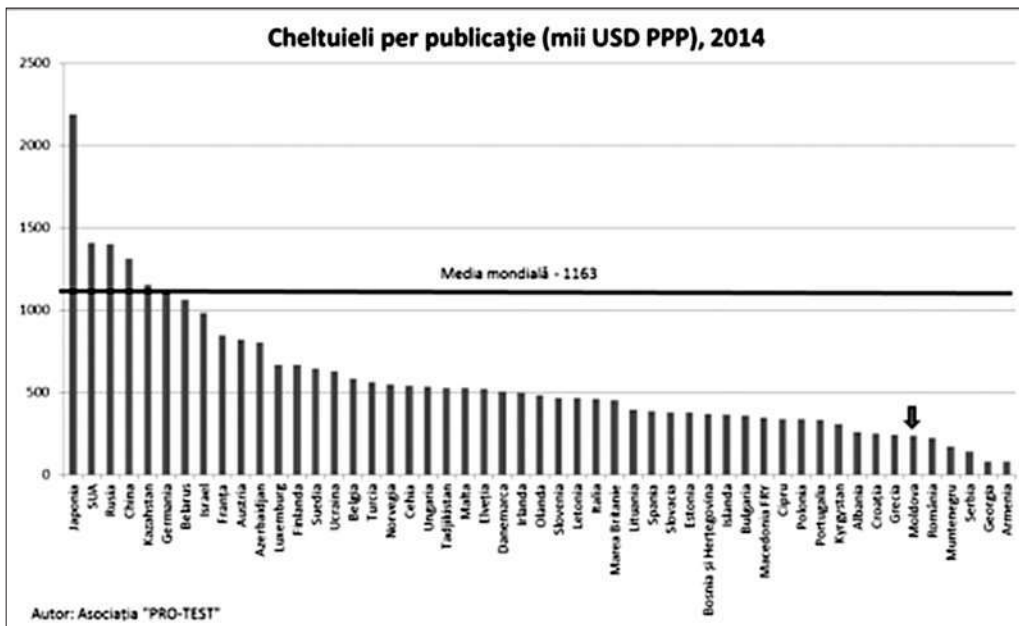

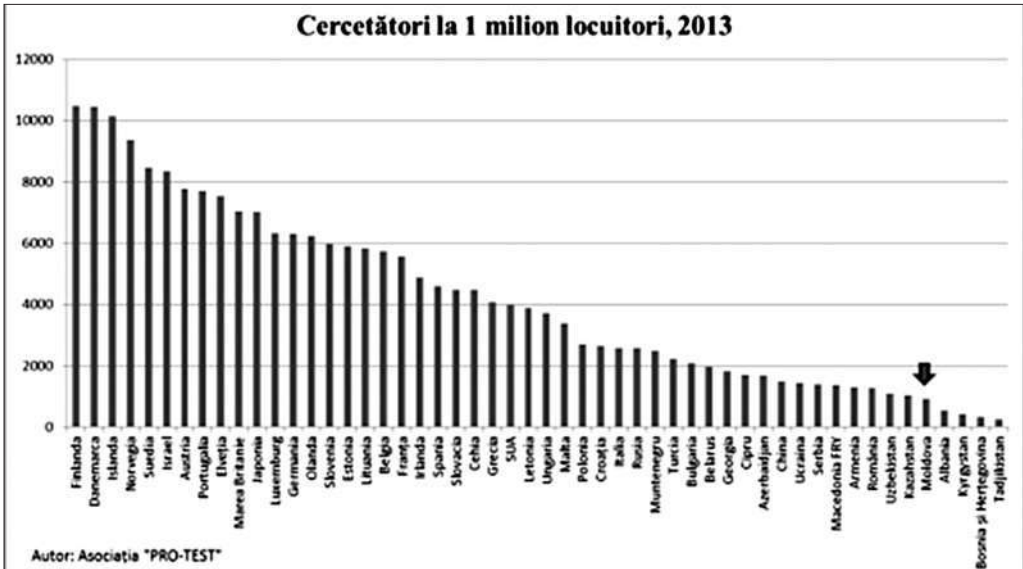

PPC) investim într-un cercetător de peste 10 ori mai puțin.

În sfârșit, dacă raportăm toate cheltuielile CD la numărul publicațiilor, obținem un tablou aproximativ privind eficiența investițiilor făcute. Este un indicator relativ, întrucât nu toate investițiile sunt orientate spre obținerea publicațiilor științifice și ar fi fost mai corect dacă

am lua în considerație doar investițiile în cercetarea fundamentală (dar astfel de date lipsesc). Deloc întâmplător, cele mai multe cheltuieli CD la o publicație se înregistrează în Japonia, care investește masiv în cercetare aplicată și dezvoltare tehnologică. Cu toate acestea, valorile indicatorului ne arată, cu o mare probabilitate, că o creștere a investițiilor CD în

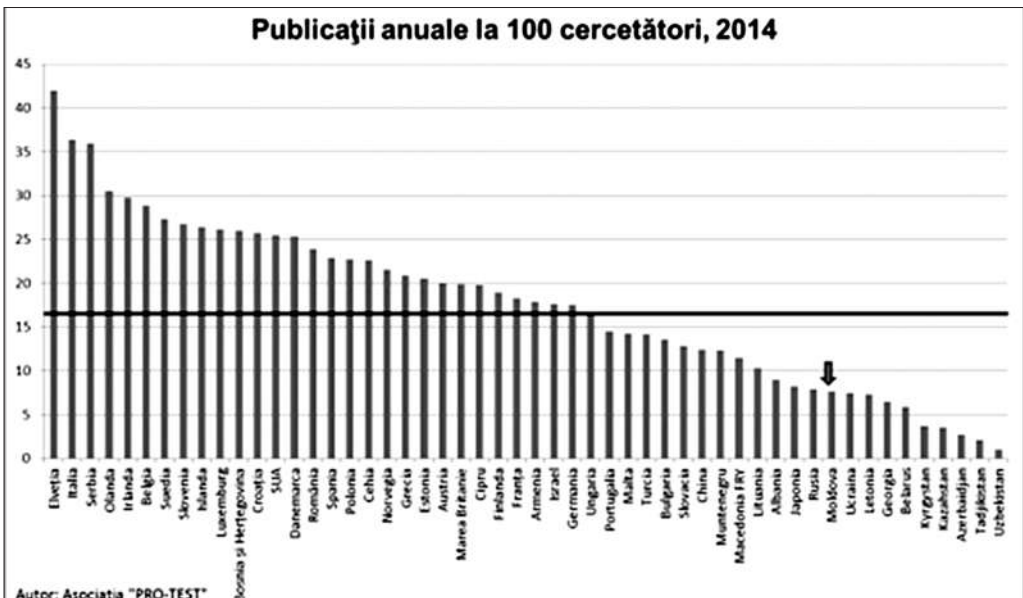

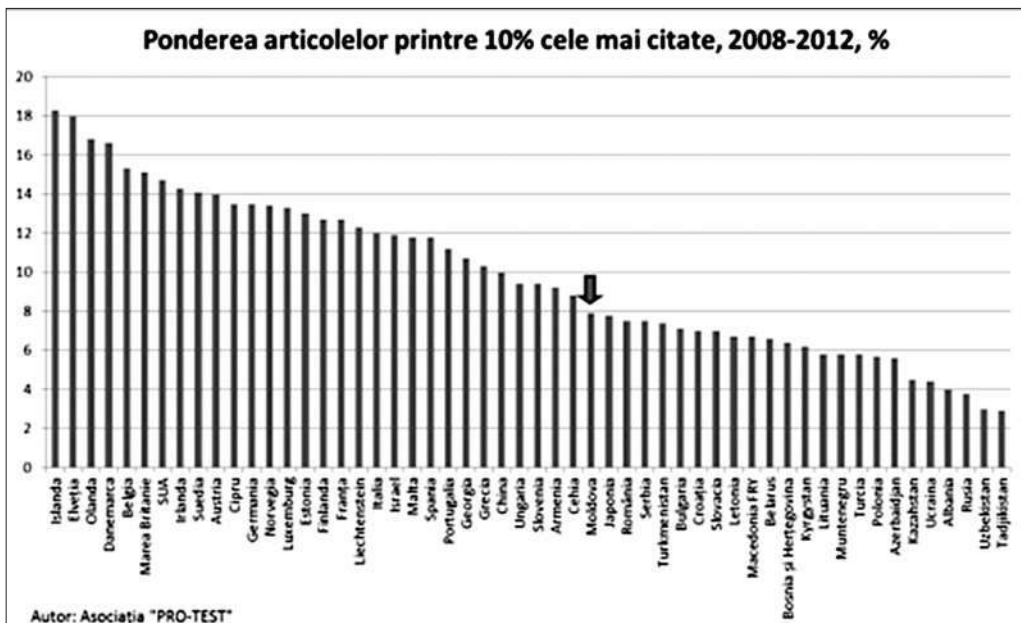

Republica Moldova ar conduce la o creștere a numărului publicațiilor, deoarece în prezent se cheltuiește la o publicație de aproape cinci ori mai puțin decât în medie în lume. Doar în cinci țări din Europa de Est se cheltuiește mai puțin per publicație.

Următoarea cauză a numărului mic înregistrat de publicații este **numărul redus**

de cercetători. Conform datelor Biroului Național de Statistică, în Republica Moldova sunt 3250 de cercetători (2013). Chiar dacă considerăm că aceste date necesită corectări, le vom utiliza pentru o analiză comparativă cu alte țări, întrucât ele sunt prezentate și în Raportul UNESCO privind știința din 2015, care ne servește drept sursă. Cercetătorii moldoveni constituie

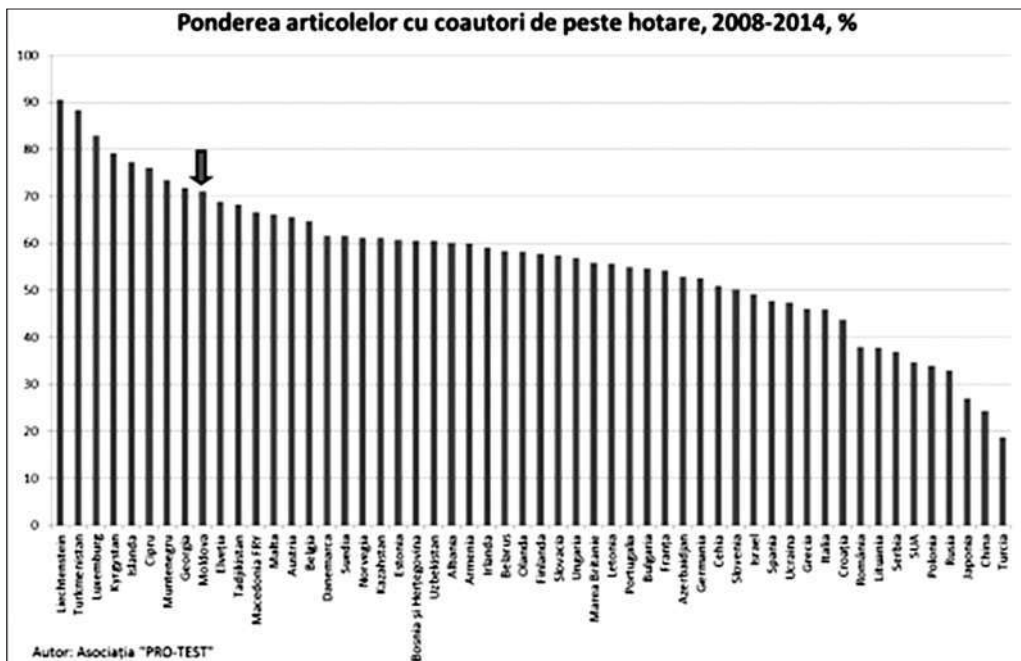

0,036874 % din numărul total de cercetători în lume.

În Republica Moldova, la un milion de locuitori revin 932 de cercetători. Dacă e să comparăm valoarea acestui indicator

cu cele ale țărilor europene, ale țărilor din fosta URSS, precum și ale SUA, China și Japonia, ca cele mai importante țări în știința mondială, ne aflăm pe locul 48. Depășim doar două țări din Balcanii de Vest și două

țări din Asia Centrală. Media mondială este de 1083,3 cercetători (în echivalent normă întreagă – FTE) la un milion de locuitori, însă în figură am utilizat numărul cercetătorilor în persoane fizice (întrucât unele țări nu utilizează FTE), care dă valori mai mari și, de aceea, nu putem raporta datele pe țări la media mondială.

Figura de mai sus ne arată foarte clar insuficiența cercetătorilor în Republica Moldova dacă ne orientăm spre modelul de dezvoltare economică și socială adoptat de țările europene și principalele țări din alte zone ale lumii. Astfel, ar trebui să creștem numărul de cercetători care revin la un milion de locuitori de 7-11 ori, pentru a ajunge la nivelul celor mai performante țări, de patru-șase ori pentru a fi la nivelul țărilor baltice sau măcar de două-trei ori a fi comparabili cu alte state din estul Europei.

Numărul publicațiilor anuale la 100 de cercetători ne arată însă nu doar că sunt puțini cercetători în Republica Moldova, dar și productivitatea scăzută a acestora la nivel internațional. Chiar dacă depășim majoritatea țărilor din spațiul ex-sovietic și suntem la același nivel cu Rusia după valoarea acestui indicator, cercetătorii moldoveni publică anual de peste două ori mai puțin decât media mondială (16,4 publicații la 100 de cercetători).

Totodată, figura de mai sus ne arată că nu trebuie să fugim după publicații (cum o facem la nivel național), deoarece chiar și în țările ale căror reviste în majoritate sunt în ISI nu ajung să publice un articol într-un an per cercetător!

Trebuie de menționat că publicațiile cercetătorilor moldoveni sunt la un nivel relativ bun, dovadă fiind ponderea publicațiilor printre cele mai citate 10 % din publicații din lume. După valoarea acestui indicator (7,9 %), Republica Moldova se află pe locul 31 din cele 54 de țări comparate, depășind țări ca Japonia, Polonia, Serbia, Croația, România ș.a.).

Parțial calitatea publicațiilor cercetătorilor moldoveni se explică prin faptul că 71,2 % din acestea au coautori de peste hotare (unul din cele mai înalte indicatoare). Acest fapt a permis cercetătorilor moldoveni să aibă acces la echipament modern, să beneficieze de avantajele rețelelor colaborative și de alte facilități. Valoarea foarte înaltă a acestui indicator pentru Republica Moldova dovedește o integrare bună a celor mai importanți cercetători din Republica Moldova în circuitul științific internațional. În același timp, aceasta demonstrează că cercetătorii care au cooperări științifice cu colegi de peste hotare obțin rezultate recunoscute pe plan internațional și sunt publicați în cele mai importate reviste.

După cum se observă din figura de mai sus, o colaborare externă intensă este caracteristică și necesară țărilor mici, iar țările mari, care pot asigura singure mai ușor o masă critică de cercetători, înregistrează valori mai mici ale indicatorului (de ex., SUA – 34,8 %; China – 24,4 %).

A treia cauză a numărului redus de publicații a cercetătorilor din Republica Moldova constă în **lipsa revistelor din Republica Moldova în baze de date internaționale importante** ale publicațiilor științifice, în primul rând *ISI Thomson Reuters* și *SCOPUS*. Revistele din aceste baze de date sunt considerate fluxul științific principal și reprezintă sursa internațională de documentare pentru oricine dorește să își formeze o imagine despre valoarea științifică a unei țări, instituții sau persoane. În Raportul UNESCO privind știința 2015 au fost utilizate datele din *ISI-Thomson*, iar din Republica Moldova niciuna din cele aproape 90 de reviste de la noi care pretind la statutul de publicație științifică nu este monitorizată de către *Thompson-ISI* (doar versiunea în engleză a unei reviste de la noi, editată în SUA, este inclusă) și, respectiv, niciun arti-

col publicat în ele nu este luat în calcul în statistica efectuată.

Din păcate, multe din revistele naționale nu-și îndeplinesc funcția de diseminare a cunoștințelor științifice. Spre exemplu, există publicații înființate doar cu scopul de a publica articolele cercetătorilor din instituția respectivă sau pentru a îndeplini criteriul de acreditare a instituției ce prevede editarea unei reviste științifice. Respingerea articolelor trimise spre publicare este practic nulă, doar în puține reviste practicându-se retrimiteria materialului autorului pentru modificări. Recenzarea articolelor este deseori formală, în unele reviste practicându-se încă prezentarea recenziei împreună cu articolul de către autor. Aceasta arată că publicațiile respective nu îndeplinesc un rol important al revistelor științifice: acela de a confirma relevanța științifică a articolelor publicate prin selectarea celor mai relevante dintre articolele primite. Astfel, lipsa unui sistem clar de evaluare și monitorizare a producției științifice a determinat editarea unui număr însemnat de reviste, de slabă calitate, care îndeplinesc unele roluri formale. Pe plan internațional însă se observă o tendință de globalizare a literaturii științifice, din ce în ce mai multe reviste științifice, chiar editate în țări europene cu tradiție, fiind editate în limba engleză și destinate publicului internațional.

Și, în sfârșit, o ultimă cauză importantă a situației nesatisfăcătoare privind

producția științifică este **slaba stimulare a performanței științifice** în sistemul național CD. Analiza comparativă a distribuirii resurselor bugetare pe instituții confirmă lipsa condiționalității acordării resurselor de performanțele științifice, dacă luăm în calcul publicațiile *ISI-Thomson* pentru finanțarea cercetării fundamentale și brevetele de invenție pentru finanțarea cercetării aplicative.

Și la nivelul cercetătorilor individuali se observă diferențieri majore după productivitatea științifică și nivelul recunoașterii internaționale, dar și al recompensării rezultatelor excelente. Doar circa 1/7 din cercetătorii moldoveni au articole ISI și, prin urmare, se află în contact cu nivelul mondial al cercetării științifice, și sunt recunoscuți internațional. Dat fiind faptul că o parte relativ mică a cercetătorilor este racordată la fluxul științific internațional, este important să vedem în ce măsură sunt recunoscuți și recompensați la nivel național acești cercetători, astfel servind ca stimul în integrarea internațională a întregii comunități științifice. Doar circa 15 % din conducătorii proiectelor naționale de cercetare au publicate articole indexate *ISI-Thomson*, majoritatea până la un articol anual. O situație asemănătoare se atestă și în cazul acordării premiilor academice și naționale, în cadrul cărora meritocrația științifică nu pare să fie cel mai important criteriu.

Sursa: <https://cuciureanul.wordpress.com>

CONSOLIDAREA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA PRIN LEADERSHIP ȘI COMPETENȚĂ

Mariana HARJEVSCHI,
președinte, ABRM

Abstract

The article describes the results and lessons learned after implementation of the project "Straightening LAM institutional capacity". Author underlines the importance of the Policy and Procedural Manual that was developed, as a project activity and how it helped to bridge communication between LAM Council members and leaders. This assisted LAM Council members and twenty LAM leaders to gain confidence in their professional abilities and meet professionals who are already involved in LAM service. The article, exemplifies how twenty committed and motivated leaders from across the country have benefited from a solid foundation of skills and strategies through trainings in the appropriate subject areas (fundraising, project management etc.) that helped LAM to expand the capacity of the next generation of leaders.

Keywords: leadership, libraries, institutional building, library association, Novateca program

***

Genericul conferinței Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM) – *Biblioteci dinamice: confruntări, experiențe, succese* – a reprezentat firul tematic pentru celelalte patru conferințe satelit organizate de către comisiile specializate – biblioteci naționale și publice (*Biblioteci naționale și publice: comunitate, colaborare și conexiune*), biblioteci școlare (*Biblioteci dinamice: confruntări, experiențe, succese*),

biblioteci din învățământul profesional tehnic și, bineînțeles, biblioteci universitare și specializate (*Bibliotecile din învățământul profesional tehnic: redimensionare, renovare, afirmare*). Prin aceste conferințe tematice ABRM a propus să scoată în valoare eforturile profesioniștilor din întreg Sistemul Național de Biblioteci. Agenda cumulativă a acestor evenimente a reliefat că, prin modul în care bibliotecile răspund la nevoia de informare a comunității, sunt în continuă diversificare a serviciilor, ofertelor și produselor informaționale. Bibliotecarii realizează activități ce conduc la rezultate cu impact, servicii noi oferite, proiecte inovative, activități care au influențat comunități, campanii de promovare a bibliotecilor, care au consemnat schimbări și efecte în comunitate.

Pe de altă parte, așa cum mi-am propus, fiind președintă al ABRM, că tocmai proiectul *Consolidarea instituțională a ABRM* poate fi alături de inițiativele ABRM pentru că prin asociație și cu asociația putem excela și pot fi aduse beneficii pentru fiecare. Pe agenda anului 2015 s-au evidențiat mai multe succese, printre care accelerarea fortificării unui cadru intern propice pentru management al unei asociații profesionale, dezvoltarea abilităților și competențelor pentru membrii Consiliului, promovarea activității bibliotecarilor și rolul esențial al bibliotecilor în societate. Anul 2015 a demonstrat că echipa Consiliului continuă remodelarea ABRM.

Cred cu fermitate că bibliotecile exercită un impact asupra societății, comunității prin promovarea lecturii, accesului la învățare continuă și educație, inovare prin tehnologii, cultură și recreere pentru toți. În acest fel, bibliotecile pot contribui la construirea unor comunități mai puternice și în final a unei societăți. Toate acestea desigur sunt în concordanță cu tendințele, inițiativele promovate de asociațiile profesionale internaționale, dar și prin implicarea autorităților centrale, locale, partenerii noștri.

Precedată de cele patru conferințe satelit, proiectul a marcat un important rezultat al ABRM, anume consolidarea Asociației. Astfel, prin această conferință finală ne-am dorit să țintim prezentarea rezultatelor proiectului *Consolidarea instituțională a ABRM*, realizat între 17 noiembrie 2014 și 2 noiembrie 2015 cu suportul financiar al AO „IREX Moldova” și al Programului *Novateca*, precum și identificarea de noi provocări și oportunități pentru viitor.

Agenda proiectului a avut o abordare complexă – de la crearea unui grup de lideri bibliotecari, care au trecut prin instruire tematice, exerciții practice de modelare a comportamentului și a funcționării ABRM ca organizație, la evaluarea stilului și procedurilor de management al Asociației, identificarea realizărilor, dar și provocărilor în dezvoltarea ei. Proiectul implementat *Consolidarea instituțională a ABRM*, realizat pe parcursul unui an, a urmărit fortificarea și coeziunea comunității bibliotecare, ca parte componentă a procesului de consolidare început în 2012 prin proiectul promovat de IFLA. Eforturile personale ar fi fost insuficiente, dacă nu ar fi fost alături colegi din cadrul echipei proiectului: Natalia Cheradi, vicepreședinte al ABRM; Tatiana Coșeriu, vicepreședinte al ABRM; Savela Starciuc, secretar al ABRM; Ana Roșca, contabilă a ABRM; coordonatorul proiectului Svetlana Croitorul, mem-

brii Consiliului și, fără îndoială, colegii din cadrul Programului *Novateca*, care ne-au ghidat pe parcursul acestui proiect – Doina Podporschi și Violeta Bunescu.

Proiectul ne-a oferit lecții, experiențe, oportunități, dar și provocări pentru membrii echipei și ai Consiliului Asociației. Rolul și sarcinile pe care ni le-am asumat pe parcursul unui an de zile, au fost cu adevărat o a doua provocare în sens pozitiv, ca urmare a celui alt proiect implementat 2013-2014, dar care ne-a mobilizat să coagulăm eforturile comune interne, să apelăm la echipa de lideri ai proiectului, să mizăm pe susținerea fiecărui membru al comisiilor și secțiunilor asociației, bineînțeles, extinzându-ne și în filialele Asociației; să apelăm la experiențele unor parteneri precum Compania „Caraseni” sau „Legal Solutions” și să învățăm din mers.

Deși acest proiect a avut un singur obiectiv – crearea unui grup de lideri care să fortifice politicile și procedurile în cadrul ABRM –, totuși agenda lui a avut o abordare mult mai complexă, iar pe parcursul următoarelor prezentări vă veți convinge de acest fapt. Diverse activități, produse și servicii dezvoltate au stat pe agenda proiectului, deseori reflectând asupra experienței anterioare, permițând dezvoltarea și crearea altor, noi idei, pornind de la necesitățile interne ale ABRM sau de la interesele membrilor ABRM.

Ingredientele unui proiect de succes sunt lecțiile învățate, pentru că acestea oferă noi perspective pentru a furniza bune practici. Iar acest proiect ne-a oferit multe lecții, principalele dintre acestea pot conduce la schimbare.

Prima lecție a fost: *a fi împreună este un început, a rămâne împreună este un progres, a lucra împreună este un succes*. Această frază celebră a lui Henry Ford am reușit să o aplicăm în acest proiect pentru că atât echipa, cât și cei 20 de lideri, inclusiv membrii Consiliului, au simțit menți-

nera unui spirit de echipă în jurul unei idei comune pentru fortificarea cadrului intern prin elaborarea *Manualului de politici și proceduri ale ABRM* și pentru a replica multiplele inițiative în cadrul filialelor. Fiecare în parte, reprezentând echipa, a reușit să se mobilizeze, să interacționeze și să acționeze întru consolidarea Asociației. Aceasta ne-a oferit posibilitatea de a ne simți lideri care reprezintă și biblioteca, dar și Asociația deopotrivă. Așa ceva a fost posibil și grație regulatelor întâlniri, discuții, dezbateri și muncii asidue a fiecărui membru.

Cea de-a doua lecție: *instruirea minții este la fel de necesară ca și hrana pentru corp.* E o zicere a lui Cicero. Menționăm toți cei 20 de lideri care au urmat un ciclu de instruire tematice și care au rezultat din *Raportul de evaluare*. Ca rezultat, s-au identificat următoarele subiecte necesare a fi abordate: *Sporirea durabilității ABRM și impulsivitatea colectării fondurilor; Dezvoltarea resurselor umane și ajustarea structurii ABRM; Dezvoltarea proiectelor.* Impactul a fost resimțit nu doar prin obținerea cunoștințelor, dar, cel mai mult, am reușit să aplicăm în practică cele învățate în beneficiul membrilor, în dezvoltarea ABRM ca organizație nonguvernamentală pentru ca aceasta să își modeleze capacitățile instituționale și să-și asigure durabilitatea. Printre acestea menționăm un produs care a rezultat din ciclul de instruire: *Planul de dezvoltare instituțională a ABRM* ce urmează să ne ghideze la finele anului 2015 și pe parcursul următorilor ani fiind mereu deschis spre a fi îmbunătățit, ajustat; elaborarea a două concepte de proiecte: *Nocturna bibliotecilor*, deșus în cadrul Ministerul Culturii pentru finanțarea de la Bugetul de Stat a proiectelor culturale ale asociațiilor obștești pentru anul 2016 și cel de-al doilea *Poveștile digitale – expresii moderne ale diversității culturale*, deșus către Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și

Cooperare ce acordă asistență instituțiilor culturale din Republica Moldova.

Cea de-a treia lecție: *leadershipul (fiind ca obiectiv al proiectului) este mai întâi o probă de echilibru, apoi o probă de evaluare.* Așa spune Neculai I. Fântânarul. Asociația Bibliotecarilor întotdeauna trebuie să mențină în vizor evaluarea propriilor servicii, produse, inclusiv a acțiunilor sale. Ca parte componentă a acestui proiect au fost mai multe studii și analize, fie de colectare de date despre ABRM, fie de ajustare a mecanismului de funcționare. Am realizat că evaluarea continuă poate fi reușita Asociației. Printre acestea menționăm încă o dată *Raportul de evaluare a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova* pentru perioada 2010-2014 care, în calitate de instrument de evaluare, a fost utilizat de OSAT (Organizational Strengths Assessment Tool), elaborat de către organizația britanică INTRAC și adaptat, ajustat de către Compania „Caraseni” la condițiile sectorului neguvernamental al Republicii Moldova – ABRM. Printre tehnicile de evaluare au fost: analiza documentelor de management, a proiectelor, rapoartelor și actelor juridice corespunzătoare; expedierea chestionarelor de evaluare către membrii ABRM din regiunile RM, analiza feedbackului lor, observarea proceselor organizaționale și discuții în grup cu membrii Consiliului ABRM. Printre aspectele cercetate au fost: existența misiunii, viziunii și a valorilor ABRM; înțelegerea și cunoașterea misiunii, viziunii, valorilor de către echipa ABRM și percepția ABRM de către membrii Asociației; existența și calitatea strategiei ABRM; procesul de planificare strategică; sincronizarea *Planului strategic al ABRM* cu prioritățile; implementarea și evaluarea strategiei ABRM; procedura de elaborare și gestionare a proiectelor; proiectele ABRM și corespunderea lor cu strategia ABRM și transparentizarea rapoartelor anuale ale ABRM; structura generală a ABRM; distinc-

ția dintre președintele și directorul ABRM; relațiile directorului executiv cu Bordul ABRM, precum și relațiile cu membrii ABRM; statutul organizației, regulamentele ABRM și reglementarea procedurilor interne ale ABRM; punctele forte și punctele slabe ale ABRM, politica de investire în resursele umane; existența unui plan de colectare, diversificare a fondurilor; surse alternative de fonduri; proiecte generatoare de venit și reglementări financiare. Complexitatea acestui studiu a generat, bineînțeles, acel *Plan de dezvoltare a ABRM pentru anii 2015-2018*. Ulterior echipa proiectului împreună cu Compania „Legal Solutions” a reușit evaluarea juridică actuală a documentelor interne ale ABRM, care a fost utilă pentru elaborarea propunerilor privind perfectarea și actualizarea cadrului intern al ABRM în conformitate cu cadrul normativ al asociațiilor obștești, inclusiv cu modificările și completările la *Statutul ABRM* – referindu-ne aici la acele solicitări pe care le evidențiasem anul trecut: punctul 2.1 – Asociația își propune următoarele obiective: organizarea programelor de instruire modernă, folosind metode inovative de formare profesională continuă a adulților (formale, nonformale și informale); punctul 2.2 – în scopul realizării acestor obiective, Asociația participă la avizarea și aprobarea *Cadrului național al calificărilor*, elaborând programe și organizând cursuri de formare profesională continuă la cerințele comunității bibliotecare. Totodată, analiza efectuată ne va permite actualizarea *Statutului ABRM* în redacție nouă și elaborarea documentației necesare; am reușit pregătirea documentelor pentru obținerea statutului de utilitate publică a organizației și obținerea *Certificatului de înregistrare cu atribuirea IDNO*, pe care chiar acum de curând l-am obținut.

Cea de-a patra lecție: *dura lex sed lex*, ne-a demonstrat că este necesar să deți-

nem un cadru intern al Asociației care să ne ofere claritate, transparență, eficiență pentru a asigura durabilitate și continuitate uzanțelor, experiențelor a tot ce s-a implementat până acum, și care vor fi în viitor. Proiectul și-a propus ajustarea mecanismului intern al ABRM la legislația națională și la standardele europene cu privire la funcționarea unei asociații non-guvernamentale, profesionale. Acțiunile sunt de importanță majoră din diverse perspective. Astfel, produsul cel mai valoros pe care am reușit să îl obținem este *Manualul de politici și proceduri ale ABRM*. Acesta va permite atât mandatului actual, cât și celor care vor fi să cunoască regulile conform cărora ABRM funcționează: procedura de plată a cotizațiilor, modalitatea de alegere a organelor de conducere etc. La fel, astăzi vom discuta despre elaborarea propunerilor privind perfecționarea și actualizarea *Statutului ABRM*, pentru a-l ajusta în conformitate cu cadrul normativ al asociațiilor obștești, inclusiv cu modificări și completări conform manualului. Implicarea fiecărui membru al echipei și a liderilor la conceperea manualului sau perfectarea documentelor a fost prețioasă. Achiziția softului 1C a fost un moment important în asigurarea transparenței și corectitudinii. Acest program va fi utilizat pentru automatizarea evidenței contabile, inclusiv pentru pregătirea dărilor de seamă obligatorii ale Asociației. Actualmente este obligatoriu ca procesele contabile să fie automatizate. Noul soft susține principalele elemente de evidență a proiectelor în valuta forte și / sau lei, urmărirea mijloacelor financiare pe tranșe, evidența cheltuielilor în funcție de proiectul selectat etc. Evidența contabilă și întocmirea dărilor de seamă contabile în program va fi în conformitate cu *Standardele naționale de contabilitate* (SNC), care se aplică de către entități cu titlu obligatoriu de la 1 ianuarie 2015 și cu *Indicațiile metodice privind par-*

ticalaritățile contabilității în organizațiile necomerciale.

Cea de-a cincea lecție: *împreună putem fi mai puternici.* Datorită vizitelor în cadrul filialelor, dar și activismului de care au dat dovadă liderii am reușit să împărțăm experiența unui număr mare de membri ai Asociației. Acest proiect a fost unul care a oferit o oportunitate deosebită – vizita de documentare la Asociația Bibliotecarilor din Ucraina. Bineînțeles că întreaga echipă de 20 de lideri nu au reușit să beneficieze de aceasta, astfel încât am stabilit niște criterii de evaluare pentru selectarea a doar 10 lideri, printre acestea fiind: prezența la atelierelor organizate pe parcursul proiectului (de ex.: *Sporirea durabilității ABRM și impulsionearea colectării fondurilor; Dezvoltarea resurselor umane și ajustarea structurii ABRM și Dezvoltarea proiectelor ABRM*); participarea activă în cadrul activității de follow up; implicarea în elaborarea manualului (prin contribuții la scrierea, compilarea și redactarea textului); scrierea istoriilor proprii de succes în cadrul proiectului, organizarea activităților de promovare a proiectului pe durata implementării și scrierea articolelor în mass-media despre impactul transformator al participării în cadrul proiectului. Au fost selectați pentru a pleca la Kiev într-o vizită de documentare la Asociația Bibliotecarilor din Ucraina următorii finaliști: Ludmila Corghenci, Maria Furdui, Elena Pintilei, Nelly Țurcan, Tatiana Ambroci, Natalia Cheradi, Tatiana Coșeriu, Mariana Harjevschi, Rodica Avasiloaie, Ecaterina Scherlet. În cadrul vizitei liderii au avut posibilitatea să ia cunoștință de managementul Asociației Bibliotecarilor din Ucraina, de proiectele și de activitățile privind instruirea bibliotecarilor, precum și au avut ocazia să discute despre posibilitățile de colaborare pentru viitor. Această vizită a oferit oportunitatea de a semna un Acord de colaborare între Asociația

Bibliotecarilor din Republica Moldova și omologul ei ucrainean.

Cea de-a șasea lecție: *persoana care știe ce e viața privește dificultățile ca pe niște oportunități,* menționa Norman Vincent Peale. Elaborarea și implementarea unui proiect presupune eforturi considerabile, interes din partea tuturor membrilor implicați, resursele financiare corespunzătoare, dar și riscuri inerente ce decurg fie din situații ale pieței externe, fie situații neprevăzute care apar pe parcursul implementării. Astfel, și în cazul implementării proiectului am fost în situația de a acționa corect și în ritm rapid atunci când am aflat că tocmai banca în care ABRM are cont va falimenta. Pentru a soluționa această problemă a fost necesar de a perfecta un întreg pachet de documente pentru a-l depune la Ministerul Justiției – deoarece noua procedură de a deschide un nou cont în bancă solicită existența unui număr de identificare de stat IDNO, care este asigurat de către Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor. Conform noilor reglementări în sfera ONG, acesta este un element distinct al organizației, care semnifică un număr de identificare unic.

Cea de-a șaptea lecție: *imaginea contează.* Un rol major îl are constituirea unui brand sau a imaginii corporative ale organizației. Astfel, echipa, prin forțe proprii, a identificat soluții în crearea noului logo, a noii versiuni a paginii web. Toate aceste elemente vizuale alcătuiesc identitatea și sprijină brandul nostru al ABRM ca un întreg. Logoul, împreună cu pagina web, reprezintă identitatea vizuală ca marcă sub forma unui semn de identificare. Acest semn este avatarul și simbolul ABRM. Noul logo al ABRM: aprobat prin decizia Consiliului ABRM din 22 septembrie a.c. (autor: Valeriu Herța, pictor, grafician, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova). Verdele sugerează energie,

speranță, iar griul echilibru și stare de spirit. Cele două picături de rouă semnifică un sentiment de prospețime și noutate, adăugând eleganță compoziției grafice. Totodată, acestea simbolizează grupurile Asociației Bibliotecarilor și Republica Moldova, care sunt independente sintactic, dar care semantic sunt suficient de apropiate pentru a forma un întreg.

Astfel că *nu există bucurie mai mare decât cea venită pe neașteptate*, susținea Sofocle. La final – am făcut pași mici sau mari, rămâne să ne spunem Dvs., noi știm că avem multe de făcut, pentru că am dialogat cu Dvs. și vom continua să dialogăm. Spre final de proiect, ne dorim mult să ne măsurăm nu doar reușitele, dar și să primim din partea Dvs. reacții la ceea ce am încercat să facem atât ca parte a proiectului, dar și ca responsabilitate a *Strategiei de dezvoltare a ABRM*.

Anul acesta ABRM, susținută de Programul *Novateca*, a oferit posibilitatea, pe bază de concurs, de a acorda o bursă de participare în cadrul Conferinței anuale a Federației Internaționale a Asociațiilor de Biblioteci (IFLA), care a avut loc în or. Cape Town, Africa de Sud, în perioada 15-21 august a.c. Ca urmare a evaluării competențelor a cinci candidaturi, dar și a dosarului de participare, a fost selectată Eugenia Bejan, director adjunct al Bibliotecii Naționale pentru Copii „I. Creangă”, pentru a participa la un eveniment profesional internațional ABRM și Programul *Novateca*. Dumneaei a apreciat motivația și capacitatea de a aplica cunoștințele, experiențele acumulate și capacitatea de a împărtăși prin intermediul unor activități în cadrul Centrului Național de Excelență Profesională pentru Bibliotecari; la fel, a prezentat un articol pentru ziarul *ABRM info* și / sau pentru revista *ABRM*. Participarea la Conferința IFLA din 2015 a fost susținută de către ABRM și Programul *Novateca*, prin acoperirea cheltuielilor de transport,

cazare, asigurare, taxele de înregistrare la conferință, viză, precum și prin punerea la dispoziție a actelor confirmative necesare obținerii vizei. Participanta a fost responsabilă pentru asigurarea obținerii vizei.

Schimbarea continuă a nevoilor societății, evoluția permanentă a tehnologiilor necesită în mod stringent, ca cei care oferă informația să-și extindă constant cunoștințele profesionale, să-și îmbunătățească deprinderile lor prin învățare continuă. Ca urmare a deschiderii CNEPB, iar ulterior și în scopul de a trasa niște priorități a fost lansat cu susținerea Proiectului *Novateca* un concurs de selectare a unei companii, a unor experți care să efectueze o evaluare de fond a oportunităților disponibile de dezvoltare educațională și profesională a bibliotecarilor din R. Moldova în vederea identificării posibilităților existente pentru diverse rețele de biblioteci.

Cei douăzeci de lideri au construit și au menținut spiritul și moralul Consiliului ABRM și al echipei. Pe parcursul programului, ei au fost încurajați să schimbe și să-și dezvolte un set de competențe în domeniul managementului ONG, scrierii de proiecte, obținerii de fonduri. Motivați de ideea că își pot asuma valori profesionale ca repere și în activitatea ABRM, au spus „da” pentru a fi pregătiți să promoveze aceste valori în rândul colegilor de breaslă. În calitatea mea de președinte, dar și doleanța Consiliului, a fost crearea unei rețele naționale de bibliotecari profesioniști în domeniu care să-și altoiască atitudinile și conduita în cadrul ABRM, să-și dezvolte aptitudinile de lideri ai diverselor acțiuni de formare în domenii relevante privind consolidarea capacității instituționale, dar și capacitățile și modalitățile de acțiune și să devină astfel adevărați agenți ai schimbării în cadrul ABRM. Sunt sigură că, pe lângă calitățile pe care le aveau privind exercitarea eficientă a funcției în cadrul instituției de unde vin, și-au extins cunoș-

tințele și abilitățile pentru a cunoaște care sunt mecanismele, instrumentele, tehnicile pe care trebuie să le cunoască și să le utilizeze în cadrul ABRM, s-au implicat în evaluarea capacității operaționale și instituționale a ABRM, fiind inserate în *Raportul de evaluare a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova*.

Participanții au elaborat și au aprobat un set de politici și proceduri pentru ABRM, care ulterior vor fi integrate în *Manualul operațional de politici și proceduri*. Miza pe care am pus-o a fost că ne-am dorit mult ca acest grup de lideri să creeze o conexiune între actualii membri ai Consiliului ABRM și viitorii lideri prin transfer de experiență și bune practici, stabilire de

contacte utile, inițiere și dezvoltare de colaborări. Din toată inima sper că am reușit: Angela Amorțitu, Vlada Burlacu, Rodica Avasiloaie, Ludmila Corghenci, Maria Furdul, Svetlana Lisnic, Aliona Manciu, Elena Pintilei, Ecaterina Scherlet, Alexandru Rusu, Adrian Vladâca, Lolita Camenev, Galina Davâdic, Maria Cudlenco, Nelly Țurcan, Viorica Lupu, Tatiana Ambroci, Liubov Arion, Natalia Cheradi și Tatiana Coșeriu. Suntem mai puternici împreună ca membri individuali, dar unind eforturile ca instituții și profesie, devenim și mai puternici. Iar aceasta ne face să fim mai eficienți și mai utili pentru comunitățile pe care le servim.

BIBLIOTECA „OVIDIUS” – PARTENER DE ÎNCREDERE ÎN FORMAREA INTELECTUALĂ A TINERILOR

*Liuba CIOBANU,
director, Filiala „Ovidius”*

Abstract

The partnership with vocational education schools is a priority of the Ovidius branch. This partnership has opened new perspective of development, with bilateral benefit: space for observation, knowledge, development for each student, a space of self-improving through cultural values and show the acquired abilities. The library became for library partners an information, education, cultural center, offering the possibility to communicate with writers, musicians, singers, actors, painters, scientists, politicians, athletes in an informal intimate atmosphere. The partnership with these institutions is based on loyalty, collaboration, communication and human solidarity.

Keywords: *Ovidius Library, partnership, young people, students, vocational education school.*

***

Trăim zile frumoase, dar și complicate. Dacă acum zece ani tineretul era în continuă căutare de informație, astăzi tehnologiile sunt atât de avansate, încât există exces de informație. Și dacă ar fi toată informația veridică, calitativă, dar există și multă inutilă, neverificată. Tineretul de astăzi este virusat de internet, de rețelele de socializare, de jocuri. E o adevărată epidemie. Virusul indiferenței a pătruns la nivel de țară. Și dacă n-ar exista bibliotecile, care depun efort ca să mențină un echilibru în societate, ne-am cufunda într-un haos... tehnologizat. De aceea, bibliotecile atrag prin diferite activități tineretul, încheind parteneriate, oferind servicii noi, organizând diferite activități, concursuri,

propunând cărți interesante. Biblioteca a rămas unicul focar sigur de promovare a culturii, zi de zi, indiferent de anotimp. Dacă se stinge și acesta, societatea s-ar robotiza, tineretul s-ar închide în propriile celule, rămânând captivi ai internetului, cu jocuri bizare și pornografii. O captivitate bolnavă, dar și benevolă. Comunicarea pe viu rămâne aproape unica scăpare.

Important pentru noi este ce servicii oferim utilizatorilor, comunității pentru că biblioteca este „vie” prin numărul de consumatori de informație, care apelează la serviciile ei din diferite motive: pentru a se informa, a împrumuta o carte, a utiliza serviciile de internet, a răsfoi o carte sau a consulta un dicționar digital, a multiplica sau a fotocopia un document, a culege texte pentru teze de an, referate, dar și pentru a se autoinstrui, a participa la unele programe și activități culturale. Se pot trece în revistă încă multe alte motive de vizitare sau consultare a bibliotecii. Însă un segment aparte, în relațiile cu cititorii bibliotecii, îl constituie parteneriatul cu instituțiile de învățământ mediu de specialitate care este bazat pe respect și încredere. Acest parteneriat ne-a permis să deschidem un câmp

mai larg de observare, de cunoaștere și de dezvoltare a fiecărui tânăr, de a le ajuta să se formeze, să se cultive prin intermediul valorilor culturale și general umane, să-și manifeste abilitățile. Aceste acțiuni ne-au ajutat să ne apropiem unii de alții și să ne cunoaștem îndeaproape pentru a forma și a educa personalități. Rolul nostru este de a contribui la integrarea optimă a tinerilor în societate.

Buna colaborare a Bibliotecii „Ovidius” cu bibliotecile colegiilor s-a fructificat prin noi și diverse activități, bine axate lunar în palmaresul manifestărilor culturale și informaționale. Parteneriatul încheiat între Biblioteca „Ovidius” și colegii favorizează, pe de o parte, atragerea tinerilor de a utiliza colecțiile de carte de la bibliotecă, pe de altă parte, de a desfășura activitățile cluburilor „Tineri talente”, „Vraja cuvântului”, „Lumină lină”, cenaclurilor „Ovidius” și „Eminescu 2000”, diverse proiecte și servicii în cadrul bibliotecii. Aceste parteneriate ne-au deschis noi perspective de realizare, cu beneficii bilaterale. Prin activitățile organizate în cadrul colaborării s-a observat tendința de dinamizare a publicului. Biblioteca a devenit pentru partene-

rii noștri un centru informațional, didactic, cultural, un sprijin al procesului educațional, a oferit multor generații de elevi de la diverse colegii de a se întâlni și comunica cu personalități deosebite: scriitori, muzicieni, cântăreți, actori, pictori, oameni de știință, politicieni, sportivi de performanță într-o atmosferă neformală, intimă. Aceste evenimente au contribuit la realizarea demersului educațional: educarea la tineri a unei culturi generale, estetice, etice, civice, patriotice în baza valorilor naționale și universale. Parteneriatul cu instituțiile de învățământ este bazat pe fidelitate, colaborare, comunicare și solidaritate umană.

Pentru a sprijini eficient tinerii în afirmarea lor profesională, biblioteca, fiind un promotor fidel al valorilor artistice, se implică activ prin inițiativa susținerii artelor frumoase și a tinerilor talentați. Bunăoară, la Filiala „Ovidius” își desfășoară ședințele Clubul „Tineri talente”, condus de radiojurnalista Zina Izbaș, la care participă activ elevi de la Centrul de Excelență în Construcții (fostul Colegiu de Construcții), Colegiul de Comerț, Colegiul Politehnic, Colegiul Tehnologic, Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”.

Astfel, biblioteca găzduiește expoziții de pictură, personale și colective. Pe parcursul anilor toți cei ce prețuiesc și sunt interesați de artă au avut frumoasa ocazie de a admira colecția de tablouri a tinerilor Irina Bulgaru și Angela Rusu, studente la Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”; vernisajul de pictură (grafică și batic) cu genericul *Misterele creației*; expoziția de pictură *Toamna Chișinăului* a elevilor Centrului de Excelență în Construcții; vernisajul de pictură *Prin dragoste revin la tine...* care a fost organizat în ajunul sărbătorii Zilei îndrăgostiților la români – Dragobete – de Natalia Melniciuc, studentă la Colegiul Național de Viticultură din Chișinău.

Oferind un câmp fertil de afirmare a creativității lor, am creat condiții necesare pentru ca tinerii să se simtă bineveniți aici și așteptați într-o atmosferă ce inspiră imaginația și sporește cultura. Iar pentru cei înzestrați cu aptitudini artistice, biblioteca a servit și servește drept trambulină spre noi înălțimi și realizări pe calea profesională.

Datorită relațiilor de parteneriat s-au realizat unele activități culturale deose-

bite, în cadrul cărora au fost reactualizate numele celor mai valoroși scriitori și personalități naționale, prin prezentarea de medalioane literare și serate artistice: *Neasemuitul grai al colindului strămoșesc*, *Dragobete – sărbătoarea dragostei la români*, *Grigore Vieru este mai mult decât un poet, el este un destin*, *Grigore Vieru – ziditorul Cetății de Cuvinte*, *Dor de Eminescu*, *Iubirea și tristețea în ecuații lirice*, *scriitorul Ianoș Țurcanu la 60 de ani*, *Folk fără vârstă*, *George Topârceanu – poetul mesajelor profunde și originale*, *Întinerește-mă să fim de-o seamă* (organizat în memoria poetului și textierului Simion Ghimpu), ... *Eu de-acolo, din vecie, mai am a spune și scrie* (în amintirea cunoscutului poet, om de știință și politician Ion Vatamanu), *Doina neamului* (biblioteca a omagiat-o pe redutabila interpretă Doina Aldea-Teodorovici), *Patima iubirii eterne* (comemorând-o pe eminenta poetă și om politic Leonida Lari) și multe altele.

O altă formă de manifestare a aptitudinilor oratorice și de cunoaștere sunt implicările tinerilor în organizarea simpoziunilor și conferințelor. Pe parcursul ultimilor ani, elevii colegiilor din capitală au luat parte la o serie de simpoziune și conferințe tematice: *Alexandru Hâjdău – cărturar basarabean de frunte* (195 de ani de la naștere), *Grigore Vieru – poetul divin al neamului nostru*, *Zborul nestăvilat al imaginației poetului Nichita Stănescu*, *Consistența filozofică a demersului critic al cercetătoarei literare Ana Bantoș*, *Moștenirea componistică a lui Alexei Stârcea*, *Artizanii Unirii* (dedicată Actului de Unire, semnat la 27 martie 1918 de Sfatul Țării), *Confucius – umanitate, dreptate, pietate, cavalerism și altele*.

Deja al doilea an, împreună cu Biblioteca Colegiului Politehnic, sunt organizate *Nocturnele bibliotecii*. Activitățile, de după programul de serviciu, predispon la agrement, la discuții mai sincere, la comunicare. Și în acest an, biblioteca a ales filme autohtone, filme documentare și filme

bazate pe lucrări cunoscute din literatură universală (ecranizarea unor romane celebre). S-au citit versuri, au fost interpretate cântece folk la chitară și romanțe, acompaniate la pian. Tinerii nu se dădeau duși de la aceste activități.

Anul 2015 a fost declarat de către Parlamentul Republicii Moldova Anul promovării valorilor europene. În legătură cu aceasta, biblioteca noastră a lansat un ciclu de întâlniri, sub genericul *Vreau să fiu european* care prevede discuții cu personalități de talie europeană: scriitori, pedagogi, oameni de artă, sportivi, politicieni etc. Scopul acestui proiect este cunoașterea valorilor europene, participării proiectului sunt elevii Centrului de Excelență în Construcții, anul II. În cadrul proiectului *Vreau să fiu european* au fost organizate întâlniri cu personalități de la noi și din Europa. Lecția publică *Europa îți aparține*, susținută de Mihai Cernenco, șef de catedră, doctor în științe istorice, conferențiar universitar, analist politic. La Conferința internațională *Tendințe contemporane în arta europeană*, au luat parte: pictorul din Ungaria, Akos Banki, doctorand la Universitatea din Pecs, Ungaria, bursier Erasmus, și trei grupe de elevi de la Colegiul de Construcții. Tânărul specialist în artă, Akos Banki, a împărtășit din experiența și cunoștințele sale, a vorbit despre metodele noi de lucru, de a crea mai eficient împreună și individual, lucruri utile pentru cei ce studiază designul și arta plastică. În fața elevilor de la Centru de Excelență în Construcții și-a expus părerea despre modul european de viață, despre cultură și sistem social boxerul olimpic, doctorul în științe istorice, profesorul universitar, jurnalistul și omul politic Octavian Țăcu. Un alt invitat al acestui proiect a fost Boris Boguș, șeful Catedrei educație fizică și sport a Universității de Stat din Moldova, doctor în filozofie, autor al mai multor monografii cu diferite tematici.

Prin ce se face importantă desfășurarea activităților la o bibliotecă de cartier?

Orice om talentat dorește să-și expună talentul, să fie ascultat nu doar de prieteni sau colegi de instituție. La asemenea activități sunt invitați semeni și de la alte colegii. Tânărul talentat are nevoie de susținere vastă. Apar simpatiile, dar și concurența. Clubul „Tineri talente” a organizat concursuri de poezie, de eseuri, proză scurtă, recitaluri. Sunt organizate expoziții de pictură. Tinerii interpretează muzică clasică, muzică ușoară, muzică folclorică și romanțe. Manifestările talentelor sunt importante și în cadrul colegiului, dar ei au nevoie și de apreciere din exterior. Or, biblioteca are misiunea de a convoca activități, de a invita personalități pentru a le da sfaturi, pentru a-i susține. Aici, tinerii ascultă, dar și sunt ascultați – lucru foarte important!

De ce am semnat parteneriate cu CEC și Colegiul Politehnic?

În primul rând, pentru că suntem solicitați, că activăm în același sector, că suntem receptivi la activitățile lor din cadrul colegiilor. Dar, nu doar din motiv geografic colaborăm. Or, Colegiul Politehnic nu se află în apropierea bibliotecii. Avem tangențe de interes. Literatură variată, întâlniri cu personalități marcante, dezvoltare culturală etc. Atât elevii, cât și corpul didactic sunt dispuși spre colaborare. Dese-

ori aceste instituții participă la activitățile bibliotecii împreună. Iau parte la concursuri, organizează expoziții. S-au creat relații bune cu directorii, cu pedagogii și cu unii elevi mai activi. Or, mult depinde de atitudinea reciprocă, de sentimentul de simpatie. De aceste două instituții ne leagă mai bine de un deceniu de prietenie, un factor important în relațiile de parteneriat. Noi cunoaștem utilizatorii bibliotecii, dar și elevii activi, talentați, din colegii care se evidențiază în cadrul activităților noastre. Și ne mândrim cu ei, precum se mândresc profesorii lor, părinții. Tânărul educat se bucură oriunde și oricând de stimă și apreciere.

Rezultatul colaborării este că biblioteca a creat o imagine bună instituțiilor în mediul profesional infodocumentar prin mediatizarea și menționarea instituțiilor în publicații, comunicări, prezentări mass-media, la reuniuni profesionale.

În concluzie, putem afirma: colaborarea cu colegiile este oportună și benefică. Elevul de la colegiu are nevoie de instruire pentru a ajunge un bun specialist. Dar, pentru a purcede în viață este nevoie și de cultură generală. Or, un om civilizată trebuie să fie multilateral dezvoltat. Un specialist bun, dar lipsit de cultură, nu se poate integra deplin în societate – și acest adevăr este înțeles de tot mai mulți tineri studioși. Îl înțeleg și datorită faptului că frecventează biblioteca.

INCLUZIUNEA SOCIOEDUCAȚIONALĂ A COPIILOR CU DIZABILITĂȚI

Victoria CEBANU,
bibliotecară, Filiala „Ovidius”

Abstract

The “Ovidius” Library is a public space for community, which provides quality, unre-

stricted access to information and promotes national and universal values for the entire society. In this context the idea of providing

a new service for institutions with closed regime (auxiliary schools, boarding schools) and opening its doors to people from disadvantaged areas of these institutions came by itself. Persons of this category are faced by limited opportunities to participate with others in the community life. Therefore, the inclusion is more than a demagogic or declarative speech, it can be implemented through concrete techniques and teaching strategies based on cooperation, and the librarian can boost processes of social interaction.

The "Ovidius" Library by the project Together we know more, with the target group mentally handicapped children from the auxiliary boarding school no. 5 of the capital, has become a bridge for socializing children through the library activities. During the project they were organized a series of activities in order to communicate with others and inform them in some useful things. Among the proposed activities are the literary readings. For children with mental disabilities this kind of activity is the best because it is available and are developmentally appropriate. The suite of held activities and performances were dedicate to the Romanian writers Ion Creangă and Dumitru Matcovschi.

The socialization of children with disabilities requires inclusion of traditional library services, to involve students in various library activities, to develop collaborative relationships with other organizations, to support their needs and problems, to contribute to positive community attitudes towards these children.

Keywords: *social and educational inclusion, children with disabilities, auxiliary schools, boarding school, The "Ovidius" Library, library.*

* * *

De-a lungul timpului s-a observat că atât societatea, cât și instituțiile publice au fost întotdeauna pregătite să îi excludă din viața publică sau să îi discrimineze pe copiii sau persoanele care nu se confor-

mau unei anumite „norme”. Pe parcursul secolului al XX-lea, în multe țări, inclusiv în Republica Moldova a fost implementat un proces de izolare, pentru copiii considerați „handicapați”. Însă cu timpul a fost recunoscut că această separare a fost fără rost și inumană, deoarece limitează înțelegerea reciprocă. Deși în comunitatea noastră nu existau servicii destinate special persoanelor cu handicap, ținem să menționăm că aceste persoane sunt membrii comunității pentru care biblioteca funcționează.

Prestarea serviciilor pentru aceste categorii ale populației relevă dorința bibliotecilor de a proteja și a ajuta acești oameni, făcându-i să trăiască și să se dezvolte în mijlocul colectivității. Dna conf. univ. dr. Lidia Kulikovski menționează: „Biblioteca, fiind instituție cu funcții informaționale și educaționale, trebuie să susțină necesitățile de instruire ale acestor categorii de persoane care se compun din instruirea, însușirea de informații, dezvoltarea însușirilor de personalitate, formarea unor comportamente social-dezirabile. Aici biblioteca se include cu paterne pozitive din cărți, informații lejere profesionale, biblioterapie, forme care contribuie la integrarea persoanei în comunitate.”

Și atunci, pornind de la premisa că Biblioteca „Ovidius” este ea însăși un spațiu public comunitar, care asigură servicii de calitate, acces fără restricții la informație și promovează valori naționale și universale pentru întreagă societate, ne-a adus la ideea de a oferi un nou serviciu pentru instituțiile cu regim închis (școli auxiliare, internate) și a deschide larg ușile spre persoanele dezavantajate din spațiile acestor instituții. Persoanele din categoria dată se confruntă cu limitarea șanselor de a participa la un nivel cu ceilalți în viața comunității, de aceea, incluziunea este mai mult decât un discurs demagogic sau declarativ, ea poate fi pusă în practică

prin tehnici concrete și strategii didactice, bazate pe cooperare, iar bibliotecarul poate impulsiona procese de interacțiuni sociale.

Aceste procese permanente au ca scop de a îmbunătăți activitățile și serviciile instituției publice și să asigure tuturor membrilor comunității accesul la carte, lectură, informare și relații de comunicare. Toți copiii învață din interacțiunea cu alți oameni și din experiența obținută în diferite medii în care ajung să se afle (casă, școală, bibliotecă, grădiniță). În cazul copiilor cu dizabilități acest lucru este adesea trecut cu vederea și, în special, atunci când sunt percepuți ca „diferiți”. Dar e știut faptul că și copiii diferiți de majoritatea lor au drepturi egale cu ceilalți la împlinirea de sine și afirmarea personalității. Pentru aceasta este nevoie de a socializa această categorie de copii.

Procesul socializării este unul continuu, influențat de dezvoltarea permanentă a societății. Bibliotecile au fost întotdeauna printre instituțiile care au realizat activități concrete de socializare a persoanelor cu deficiențe mintale. Se știe că copiii cu handicap mintal se adaptează la societate extrem de dificil, capacitățile lor comunicative sunt reduse, gândirea este insuficient dezvoltată și, ca rezultat, procesul de socializare este destul de complicat.

Prin proiectul *Împreună cunoaștem mai mult*, având ca grup-țintă copiii cu handicap mintal de la Școala-Internat auxiliară nr. 5 din capitală, Biblioteca „Ovidius” a devenit o punte de socializare a copiilor cu biblioteca, prin activitățile organizate. Pe parcursul proiectului au fost organizate un șir de activități pentru a realiza comunicarea cu semenii lor și a-i informa în anumite lucruri utile. Printre acțiunile propuse sunt lecturile literare. Pentru copiii cu handicap mintal acest tip de activitate este cel mai indicat, deoarece oferă accesibilitate și este adecvat nivelului de dezvoltare. Pe

parcursul desfășurării activităților, copiii au luat cunoștință de lucrări ale unor mari clasici ai literaturii române și universale: Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Ion Luca Caragiale, Hans Christian Andersen, Frații Grimm etc. În cadrul orelor de lectură copiii au admirat versurile marilor poeți naționali: Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi, Arcadie Suceveanu, Titus Știrbu etc. La acest capitol s-a observat că mesajul liric este mai greu de înțeles și există lipsa interesului pentru poezie, pentru că este greu să perceapă trăirile sufletești.

Printre activitățile cele mai adorate sunt orele de poveste, copiilor le plac poveștile și aderă afectiv la comportamentele pozitive ale eroilor preferați. Personajele din povești și basme dezvăluie copilului curajul, bunătatea, hărnicia, altruismul, prin opoziție cu trăsăturile umane negative. În cadrul orelor de lectură sunt folosite casetele audio, video pentru a percepe mai profund mesajul operei. Grupul-țintă a avut posibilitatea să audieze și să vizioneze poveștile sfântosului bunic din Humulești – Ion Creangă – și ale marelui povestitor danez, de faimă universală, Hans Christian Andersen: *Fata babei și fata moșneagului*, *Povestea lui Harap Alb*, *Povestea porcului*, *Povestea unui om leneș*, *Ursul păcălit de vulpe*, *Mica sirenă*, *Soldățelul de plumb*, *Rățușca cea urâtă* etc. Prin vizualizarea poveștilor copiii sunt incitați spre interesul de a lectura povestea în cauză.

N-a lipsit din șirul de activități preconizate pentru grupul-țintă din cadrul acestui proiect ora de lectură *Drepturile mele. Ce să fac cu ele?* Copiii au participat activ la un dialog despre drepturile și obligațiile pe care trebuie să le exercite.

Din șirul de activități organizate pentru proiectul *Împreună cunoaștem mai mult* nu au lipsit nici întâlnirile cu scriitorii. Printre copii s-au aflat Nina Slutu-Soroceanu, Claudia Partole, Ianoș Țurcanu, Iulian Filip ș.a. În cadrul acestor contacte

copiii au avut posibilitatea să cunoască mai bine creația scriitorilor îndrăgiți. Întâlnirile cu scriitorii s-au dovedit a fi sărbători de suflet pentru cei mici. Am constatat că manifestă interes pentru aceste întâlniri și cadrele didactice care activează în instituția respectivă. Stabilirea unor relații de comunicare dintre persoanele cu dizabilități și scriitorii încurajează comunicarea dintre persoanele respective cu cele din alte grupuri sociale.

În situația activităților au avut loc și spectacolele literar-artistice *Ion Creangă – voevodarul literaturii românești* și *Dumitru Matcovschi – un simbol al deșteptării*. Prin organizarea spectacolului dedicat marelui povestitor Ion Creangă s-a încercat să educăm respectul față de tradițiile, obiceiurile, portul național și Casa Mare – casa sufletului poporului român. Anul 2014 fiind declarat anul promovării creației lui Dumitru Matcovschi, spectacolul *Dumitru Matcovschi – un simbol al deșteptării* a venit în sprijinul educării spiritului patriotic al elevilor. Buna dispoziție a dominat în inimile copiilor pe întreg parcursul activităților.

Au devenit o tradiție frumoasă prezentările de carte organizate în cadrul acestui proiect. Copiii le-au fost prezentate cărțile din colecția *Păcală și Tândală: Întâmplări cu Păcală și Tândală, Năzdrăvăniile lui Păcală, Pățaniile lui Tândală, Păcală și Tândală frați de cruce* etc. Snoavele hazlii le-au adus zâmbete și stări pozitive emoționale pe fața copiilor. Colecția *Povesti de peste mări și țări (Vulpea și cocorul, Trei galbeni, Lacrimile iepurașului, Lupul, capra și iezii, Norocosul, Baba Hârca, Doi măgăruși, Gogoșa)* i-a atras prin designul atractiv, colorat și limbajul simplist. Colecția *Să cunoaștem lumea împreună* de Silvia Ursache (*Păsări sălbatice de la noi, Păsări din preajma omului, Animale de pradă, Animale sălbatice din lumea întreagă, Animale sălbatice din ținuturile noastre, Animale domestice din întreaga lume, Legume și zarzavaturi,*

Fructe exotice etc.) a constituit o sursă importantă pentru formarea unor reprezentări clare despre lumea ce ne înconjoară, să diferențieze însușirile caracteristice ale acestora, să dezvolte spiritul de observație. În procesul cunoașterii mediului micuții depun efort intelectual susținut, deoarece observarea obiectelor și fenomenelor îi pune în situația de a analiza, de a sintetiza, de a compara, de a generaliza.

Tradițional, în ajun de Hramul Chișinăului, Biblioteca „Ovidius” reflectă atitudinea față de orașul drag, prin activități culturale-artistice organizate cu acest prilej. Am considerat că participarea Școlii-internat auxiliare nr. 5 la aceste manifestări este un lucru binevenit, deoarece o incursiune în istoria localității: origine, dezvoltare, domnitori, stăpâni, ctitori ș.a. este de datoria noastră să o facem și acestei categorii de utilizatori. Copiii li s-a povestit despre simbolurile Chișinăului: drapel, stemă, imn, edificii care reprezintă capitala. Toate activitățile desfășurate au fost însoțite de împrumut interbibliotecar și de expoziții de carte organizate. Prin intermediul serviciilor oferite a fost promovată colecția bibliotecii și familiarizat publicul cu noi apariții editoriale.

O relație deosebit de caldă și productivă de colaborare în cadrul programului s-a stabilit între profesori, educatori și bibliotecari. Ei și-au exprimat o atitudine aparte față de persoanele care sunt responsabile de program. Activitățile organizate de Biblioteca „Ovidius” în Școala-internat auxiliară nr. 5 le-au oferit nenumărate momente unice importante ce au contribuit la familiarizarea cu lumea cărții, la facilitarea integrării sociale.

În final, constatăm că pentru a socializa copiii cu deficiențe este nevoie ca bibliotecarul să includă servicii tradiționale îmbunătățite, să-i implice pe elevi în diferite activități de bibliotecă, să dezvolte relații de colaborare cu alte organisme, pentru

a sprijini nevoile și problemele lor, să contribuie la formarea unei atitudini pozitive a comunității față de acești copii. Prin intermediul bibliotecarului persoanele dezavantajate au acces la colecțiile și serviciile bibliotecii și contribuie direct la im-

bunătățirea nivelului tehnicii de lectură, la dezvoltarea interesului și gustului pentru lecturi individuale. Acești copii au șansa și posibilitatea de a participa la diverse manifestări culturale și de socializare.

BIBLIOTECA ÎN CARE SE FACE, NU SE TACE

*Bogdan GHIURCO,
președinte al Filialei Iași a Asociației Naționale
a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România*

Abstract

The article is about the impressions after the workshop Explore. Create. Share – Makerspace and libraries – the example of the Köln Municipal Library. The Köln Municipal Library acts as a deeply democratic institution. It is a space of information, integration and inspiration, available to all, transforming the library in an indispensable space for the citizens. In recent years, the library has introduced many innovations, enjoying an increased attention among the public opinion. All the successes were able despite of the difficult financial situation, unfavorable spaces and personnel resources relatively small. On the librarians' opinion, the budgetary problems are not priority when we are talking about future challenges, but it is important to have sustainable concepts.

Keywords: *makerspace, Köln Municipal Library, Goethe Institut, group activities, knowledge sharing, gaming, virtual games, 3D printer, digital literacy of citizens, urban digital space, civic engagement, Maker Manifesto.*

* * *

De câte ori ați auzit în jurul vostru: „Nu avem bani, nu avem spațiu, nu avem des-tui oameni”? Ați auzit-o și ați spus-o chiar voi, sunt convins.

Și totuși, cu riscul de-a vă deprima acum, în prag de sărbători, am să vă vorbesc tocmai despre un proiect de bibliotecă care presupune foarte mulți bani, spațiu din greu și oameni... Oameni, mai puțin. Și aceia pe post de beneficiari, nu de bibliotecari, dar să nu anticipăm prea mult...

La începutul lunii noiembrie, am participat la atelierul organizat de Goethe Institut (în parteneriat cu ANBPR și ABR) intitulat *Explore. Create. Share – Makerspace și biblioteci – Exemplul Bibliotecii Municipale Köln*. Dacă ar fi să rezum totul într-o frază: a fost o întâlnire despre un tip de bibliotecă în care se face, nu se tace.

Dacă e să intru în detalii, sunt multe de povestit, așa că cel mai potrivit ar fi să încep cu ideea de la care s-a pornit. Citez din materialele puse la dispoziție cu generozitate de Bettina Scheurer, de la Biblioteca Municipală din Köln, persoana care a susținut atelierul:

„Oamenii nu vor să fie doar recep-tori, ci să fie ei înșiși activi. Vor să încerce lucruri noi, să dea dovadă de creativitate, să-și realizeze propriile *prodeuse* și să-și împărtășească cunoașterea și ideile. Prin conceptul de makerspace, bibliotecile se conectează la acest fenomen global. În

acest sens, bibliotecile pun în primul rând infrastructura la dispoziție și îi conectează pe cei interesați între ei. Consecința: bibliotecile vor lucra în viitor mai mult cu oameni decât cu suporturi informaționale. Se schimbă și rolul bibliotecilor: de la arhive ale cunoașterii, la platforme de punere în practică; de la furnizor de informații, la loc al facilitării și furnizor de spațiu și ustensile tehnologice pentru interconectarea cetățenilor. [...]

Biblioteca Municipală din Köln își asumă rolul unei instituții profund democratice. Ea este un spațiu al informării, al integrării și al inspirației, aflat la dispoziția tuturor. Având circa 2,2 milioane de vizitatori și 7,5 milioane de documente utilizate anual, este cea mai frecventată instituție cu rol educativ din Köln. În 2015, Uniunea Bibliotecilor din Germania (DBV) i-a acordat premiul *Biblioteca anului*, motivând acordarea distincției prin faptul că Biblioteca Municipală din Köln pune cetățeanul în prim-planul preocupărilor sale, transformându-se astfel într-un loc indispensabil pe harta socială a orașului. În ultimii ani, Biblioteca Municipală din Köln a impulsionat multe evoluții inovatoare, beneficiind de o atenție sporită în opinia publică. Toate acestea au reușit în ciuda situației bugetare dificile, a situației nefavorabile a spațiilor disponibile și în ciuda resurselor financiare și de personal relativ reduse. Suntem însă convingși că, atunci când vorbim despre provocările viitorului, nu chestiunile bugetare reprezintă o prioritate, ci găsirea unor concepte sustenabile. [...]

În ultimii ani, a apărut o adevărată mișcare internațională a *makerilor*; cei interesați se implică în mod creator și își împărtășesc cunoașterea altora, mai cu seamă prin intermediul tehnicii inovatoare și al cunoștințelor din domeniul IT. În urmă cu doi ani, Biblioteca Municipală din Köln a fost prima bibliotecă din Germania care s-a pliat pe această tendință și a amenajat

un *makerspace*. Oameni din toate categoriile de vârstă participă la noi și noi acțiuni de tip *do it yourself* (*fă singur*).

Makerspace-urile aduc revoluția digitală la un nivel superior, făcând din clienți producători. Bibliotecile sunt spații publice ce vin în întâmpinarea necesităților utilizatorilor. În plus, bibliotecile sunt și locuri necomerciale, ce pot mijloci cunoaștere și *know-how* în afara sistemului de educație instituționalizat. [...]

Prin makerspace-uri, biblioteca nu mai este un ofertant, ci devine un mijlocitor, care pune la dispoziție infrastructura tehnică și încăperile necesare, pentru ca cetățenii să se poată interconecta. [...]

După inaugurarea makerspace-ului nostru, a devenit rapid limpede că aici se întâlnește o **comunitate**, care are adesea un interes doar secundar pentru oferta noastră uzuală de carte și alte medii informaționale, dar care rămâne apoi uimită de diversitatea ofertei unei biblioteci. Grupul țintă pentru makeri nu trebuie căutat printre cei cu afinități pentru tehnică (*geeks* și *nerds*). În egală măsură de interesați sunt toți oamenii care nu și-au pierdut curiozitatea față de nou. [...]

Într-un makerspace, prim-planul activităților stău activitatea în grup, descoper-

rirea unor lucruri ce nu se aflau neapărat pe lista căutărilor și împărtășirea cunoașterii dobândite. [...]

Prin intermediul makerspace-urilor, percepția și imaginea bibliotecii se schimbă radical: biblioteca este percepută ca un loc inovator și modern, unde poți tu însuși participa la activități concrete. [...]

Exemple de oferte

Imprimanta 3D – un adevărat magnet în makerspace-ul nostru

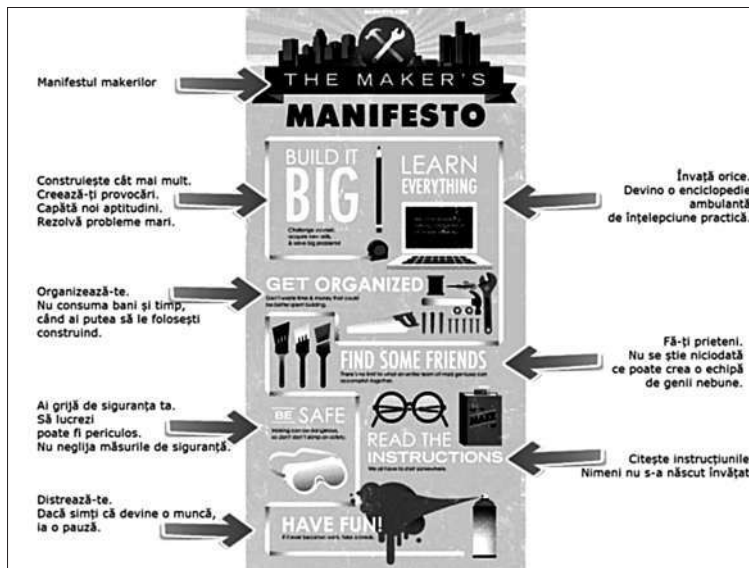
Apariția imprimantei 3D și posibilitatea tipăririi tridimensionale reprezintă începutul unei revoluții tehnologice. Biblioteca Municipală din Köln prezintă această tehnologie ca pe o aplicație ce este disponibilă oricărui cetățean. Zilnic, clienți și nonclienți iau parte la demonstrațiile publice în care se arată cum funcționează imprimanta. Sâmbăta, au posibilitatea să-și tipărească propriile fișiere – o ofertă aflată în continuare la mare căutare. [...]

Games4Kalk – jocuri pe calculator într-o filială de cartier a Bibliotecii Municipale

Jocul și învățatul nu se exclud. Joaca stimulează gândirea strategică și structurată. Dar și stimularea lecturii se poate face prin relatarea digitală – cu ajutorul jocurilor virtuale, al vizualizării prin filme, dar și prin muzică și scrierea de programe informatice (*coding*). Important este să realizăm că, atunci când ne referim la gaming, nu e vorba de *jucării pentru copii* – grupul-țintă nu mai e de multă vreme constituit doar din copii. Jocurile virtuale devin din ce în ce mai mult o formă de cultură. [...]

În filiala Bibliotecii Municipale, aflată în cartierul Kalk, există o zonă pentru jocuri virtuale și învățare denumită *Games4Kalk*, ce funcționează ca un proiect-pilot pentru întregul sistem al bibliotecilor noastre. Sub îndrumarea unor pedagogi specializați în utilizarea noilor medii digitale, tinerii testează în grup jocurile virtuale la modă. Rezultatele sunt publicate pe un blog. În prim-plan se află și aici confruntarea activă cu conținutul și activitatea ludic-creatoare. [...]

Jocurile virtuale pot avea funcția unui far pentru bibliotecii; în spațiile publice, jo-

curile virtuale nu-și găsesc nicăieri în altă parte un loc de desfășurare. [...]

Pledoarie pentru biblioteci

Bibliotecile pot ajuta la înființarea unor rețele viabile de cetățeni, în care diverse grupuri sociale preiau, în afara spațiului școlar, răspunderea pentru educația digitală a generației tinere și asigură șanse echitabile generațiilor mai vârstnice. În acest fel, bibliotecile joacă un rol important în conceperea spațiului urban digital. În epoca comunicării și a interconectării neîngrădite, avem nevoie de locuri ale în-deletnicirii active și de comunicarea de la

om la om. În acest sens, biblioteca, în calitate sa de spațiu public necomercial și accesibil tuturor, este un for adecvat în cea mai bună măsură. Biblioteca poate pune în contact oamenii interesați, făcând oferte în domeniul tehnic-creativ celor care vor să-și pună în practică propriile idei, în spiritul angajamentului cetățenesc și oferindu-le totodată prilejul de a le pune în practică."

În final, pentru o mai bună înțelegere, vă pun la dispoziție traducerea unui *manifest* al makerilor, conceput de cei de la *dar-krye.com*.

SITUAȚII CARE GENEREAZĂ SATISFAȚIA BIBLIOTECARILOR

Julian MARQUINA

Abstract

The librarian satisfaction is a benchmark of evaluation and self-assessment related to work quality and performances. A happy librarian works more efficiently, with more passion, developing institutional loyalty and turn into an ambassador of the library, users and reading. Julian Marquina has identified the causes generated the library satisfaction in Spain, that are common for all librarians in any countries.

Keywords: *professional satisfaction; happy librarian, happy user, librarian evaluation, user loyalty, professional recognition, encouraging reading, user education.*

***

Bibliotecarii au beneficiile lor și una dintre cele mai principale este interacțiunea frumoasă cu utilizatorii bibliotecii. Ei fac ca profesia noastră să se mândrească cu acest aspect. Pentru aceasta vreau să împărtășesc cu voi această serie de situații, pe care le gă-

sim pe site-ul de biblioteconomie al lui Julian Marquina...

***

Bibliotecarul este fericit când...

1. Utilizatorul rămâne satisfăcut de prestație și ajutor. Bibliotecarul ajută utilizatorii la localizarea informațiilor de care au nevoie, ajută să găsească și să utilizeze resursele bibliotecii; la fel, ajută în orice problemă legată de utilizare a calculatorului, ajută utilizatorii să descopere biblioteca, cărțile noi de citit, resursele utilizate, activități de care poate profita, participa, implica...

2. Utilizatorii îi apreciază. Utilizatorii sunt recunoscători pentru recomandarea unei cărți bune, a unui autor iubit, mulțumește tuturor pentru asistență, pentru încurajarea și susținerea dezvoltării personale și profesionale. Utilizatorii care se întorc după ani și vă mulțumesc pentru momentele speciale trăite / experimenta-

te în bibliotecă, părinții sunt recunoscători pentru educația copiilor pentru lectură și bibliotecă...

3. Bibliotecarul este satisfăcut când urmărește efectul multiplicator. Atunci când un utilizator recomandă o carte pe care i-a recomandat-o anterior, altui utilizator. Atunci când un utilizator bine instruit, pune la dispoziție cunoștințele și abilitățile dobândite la bibliotecă, utilizând resursele bibliotecii, altor utilizatori...

4. Evaluarea activității și recunoașterea profesională. Atunci când un utilizator recunoaște valoarea și activitatea bibliotecarului în beneficiul lui și a societății. Evaluarea de către utilizatori poate fi extrapolată la recunoașterea profesională în cadrul instituției, domeniului...

5. Loialitatea utilizatorilor bibliotecii. Conversia nonutilizatorilor în utilizatori e o surpriză plăcută după ce a câștigat din utilizarea serviciilor oferite de bibliotecă sau utilizatorii care au spus că le-a fost dor de bibliotecar și bibliotecă în vacanță...

6. Se bucură de utilizatorii care se descurcă independent în bibliotecă. Urmărește cum comunitatea de utilizatori utilizează independent și corect bibliotecă, ce practici educaționale desfășoară / utilizează...

7. Încurajarea lecturii. Când vede persoanele în vârstă reunite în diverse cluburi, care nu vor să mai plece din bibliotecă sau când vede fețele radioase ale copiilor în

activități, la ora poveștilor sau alte programe, servicii de animație a lecturii...

8. Satisfacția personală distinctă. Clasificarea și catalogarea cărților pe care le iubesc, găsirea cărților pierdute, utilizatorii care merg la bibliotecă în căutarea unei cărți pe care doar biblioteca lor o deține; când utilizatorii vin din proprie inițiativă după o carte pe care vor să o citească. Când mergi pe stradă și utilizatorii te recunosc, te salută, îți spun că l-ai format ca cititor de mic, că acum el educă familia pentru a fi cititori și utilizatori de bibliotecă, că copiii lui se joacă acasă „de-a bibliotecarul”. Când vorbești în intimitate cu utilizatorii...

9. Utilizatori fericiți. Când zâmbește prietenos un utilizator e ca și un tratament. Când se duc acasă fericiți pentru că au găsit ceea ce căutau sau au avut un moment frumos, o experiență memorabilă în bibliotecă. Atunci când utilizatorul îi oferă, de bucurie, o îmbrățișare ca un semn de apreciere. Când un utilizator vă spune că ați făcut imposibilul pentru a-i obține și oferi ceea ce-și dorește...

10. Utilizarea, dotarea și funcționarea de ansamblu a bibliotecii. Nu este nimic mai bun pentru bibliotecar decât atunci când o bibliotecă funcționează în cel mai bun mod posibil. Pentru bibliotecar bibliotecă este un sistem complex în care toate piesele au funcția lor pentru buna funcționare a acesteia și care au ca rezul-

tat utilizarea deplină a tuturor resurselor disponibile.

Sunt convins că există mult mai multe motive de satisfacție a bibliotecarilor în activitatea lor. Mi-ar plăcea să-mi spuneți prin comentarii...

*Traducere din limba spaniolă,
conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI*

Sursa: <http://soybibliotecario.blogspot.md/2016/01/situaciones-usuarios-bibliotecas.html>

MEDIUL INOVATOR DE ÎNVĂȚARE ȘI BIBLIOTECILE

Abstract

Lately it is talking insistently about the library as an innovative learning environment. The article published in the blog „Open universe” of Salamanca University library. This concept is actual for the Republic of Moldova too, in the context of Novateca Program activity. Almost all the district libraries have modern Learning Centre, the „B.P. Hasdeu” Municipal Library – a Center for librarians, The National Library – center for statistics, a new center will be open at the Children National Library. The article explain what is an innovative learning environment, its features and functions.

Keywords: *library, an innovative learning environment, learning in 21 century.*

***

Mediul inovator de învățare este definit ca context fizic, social și educațional în care se produce învățarea. Un mediu inovator este unul, capabil să se adapteze, să evolueze pentru a schimba practicile educaționale, și, prin urmare, este axat pe viitor. Spațiile inovatoare de învățare sunt folosite pentru a desemna sălile de clasă în școli, dar pot include orice alt loc desemnat pentru învățare, cum ar fi laboratoarele științifice, contextele de învățare la distanță, bibliotecile, centre de tutoriat, de meditații, săli pentru diverse grupuri socioculturale, camere de personal, săli de sport, precum și interacțiunea dintre aceste spații. Conceptul se aplică la bibliotecă modernă ca *Library Learning Environment*.

Conceptul de mediu inovativ de învățare este unul holistic, care îmbrățișează pedagogia învățării în spațiile fizice și virtuale în care apare. Adică un context de învățare omniprezentă, care necesită o abordare centrată pe formabil (cetățean, student, elev, copil), pe loc (locație), pe acces și sprijin; în plus, și pe rețeaua de oameni și tehnologii care stau la baza învățării și o susțin.

Biblioteca ca mediu inovator de învățare are niște caracteristici care sunt conforme cu ceea ce perfect găsim, de obicei, într-o bibliotecă, așa că unii experți au scris, au abordat deja utilizarea termenului „mediu modern de învățare în bibliotecă”, care poate fi descris ca:

- un loc pentru a învăța, pentru a consuma și a asimila informații, în același timp fiind și un loc de creație, producere și schimb de cunoștințe noi;
- un loc pentru a dezvolta și a promova multialfabetizarea prin accesul la colecțiile tipărite, digitale și multimedia;
- un loc în care personalul bibliotecii și profesorii care lucrează în permanență împreună pentru a sprijini și a ajuta studenții, un loc în care se încurajează gândirea critică și creativitatea;
- un loc pentru a crea, a dezvolta și a încuraja cititorii să dezvolte o pasiune pentru cărți și citirea în diferite formate;
- un centru dinamic de învățare și transformare care oferă o cultură incluzivă, un mediu confortabil, o atmosferă vibrantă;
- un loc de încântare, mirare, farmec, explorare și curiozitate;
- un spațiu de învățare amplu, flexibil, bazat pe principiile de proiectare versatilă și multi-scop;
- un spațiu care oferă acces la o gamă largă de hardware și software TIC;

- un loc care oferă acces transparent la resursele informaționale, aplicații, consiliere și sprijin, dispozitive mobile într-o formulă 24/7.

Un aspect-cheie al MII este capacitatea sa de a oferi acces nelimitat, imparțial la informații și cunoștințe, de a încuraja profesorii și studenții (formabili) să utilizeze serviciile bibliotecii în persoană / prezență fizică și virtual.

În articolul lor *Bibliotecile școlare și contribuția lor la capacitatea de învățare a elevului în construirea secolului XXI*, Lyn Fan și Colleen Foley scriu: „Biblioteca școlară devine o producție de serie mare, care se va baza pe capacitatea de învățare a elevului în secolul XXI.”*

Aceasta implică înțelegerea nevoilor, stilurilor și preferințelor care pot fi dezvoltate în acest context al bibliotecii ca loc de învățare. De aceea, în proiectarea spațiului va fi pus accent mai mare pe învățarea care va avea loc în spațiul respectiv, cu resursele sau colecțiile, care sunt deja în bibliotecă. Deci, aceasta-i cheia – a fi deschiși la necesitățile de instruire / educare, la opiniile utilizatorilor și prioritățile lor în procesul de proiectare sau reimagineare, redesign al spațiilor. Deci, o schimbare de mentalitate e necesară, în ceea ce privește ceea ce credem că poate fi și ce poate face o bibliotecă în secolul XXI.

Referințe bibliografice

Medii de învățare moderne în bibliotecă. Noua Zeelandă: Biblioteca Națională a Noii Zeelande 2015. <<http://schools.natlib.govt.nz/school-libraries/library-learning-environments/modern-library-learning-environments>>>.

Thornburg, D.D. *Focuri de tabără în spațiul cibernetic: metafore primare pentru învățare în secolul XXI.* International Jour-

* Dacă ne referim la bibliotecile publice ca mediu inovator de învățare, atunci vorbim de contribuția lor la capacitatea de a învăța a cetățeanului, a comunităților pentru a trăi în secolul XXI.

nal of Instruire Tehnologie și Învățământ la Distanță, 2004, 1 (10). <[Http://tcpd.org/Thornburg/Handouts/Campfires.pdf](http://tcpd.org/Thornburg/Handouts/Campfires.pdf)>.

*Traducere din limba spaniolă
de conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI*

Sursa: Universo Abierto. Blog de la biblioteca de Traducciy y Documentaciyn de la Universidad de Salamanca: <<http://universoabierto.org/2015/12/22/entorno-innovador-de-aprendizaje-mile-y-bibliotecas>>. Accesat: 22 decembrie 2015.

GÂNDURI ÎNCERCATE A FI RIMATE... PENTRU *BIBLIOOSCARS*

*Mariana HARJEVSCHI,
director general, BM „B.P. Hasdeu”*

Am ajuns cu greu vă spun,
N-am avut așa costum
Nici în generația a treia,
Poate într-o altă viață avú
Chirița din provincia mare...
Ei, dar am avut așa ofertă
Că nu am putut să nu fiu expertă
La Moșia Municipală.
Așa că sosiși eu, fără zăbavă,
Nu-i moșia Bârzoieni,
Nici vreuna cu marțieni,
Ci e cea de la Chișinău
Unde toți deja au Twitter
Și Facebook, și Pinterest,
Și Wordpress, chiar și ... un protest...
L-am lăsat pe domnul Șarl,
Profesorul de franceză –
Nu-mi plăcea a lui freză,
L-am lăsat pe și pe Grigori Bârzoii,
Că îmi face numai nevoi,
L-am trimis și pe Guliță
Să plece la munte cu o afaceristă...
Ș-am luat eu un taxi,
Ș-am ajuns tocmai aiși
Să învăț oleacă de engleză,
Că deja furculision
S-a evaporat cu miliardasion...
Tot mai VIP, mai glamuros
Când pui like-uri
Ești parcă în trenduri...
Învărtita nu-i la modă,
Gata, nu-i învărtasion,
Fripturision...
Azi e pizza, shaorma,
Poate chiar și sushi,

Smoothie...
Iată chiar și leșii – un sat,
Chișinău-i aglomerat...
Ba e Angela Merkel din UE,
Ba e Joe Biden din SUA,
Ba și Donald Tusk, politicianul,
A venit să lupte cu buzduganul...
Iar Melinda și cu Bill
Vor netul să-l facă mai accesibil.
Așa că să nu vă mirați
Dacă eu am să vă spun
Oui, oui, madame
C'est l'étéquette
Cu serviete la pachet.
Eu știu că unii vor s-o rupă
Ba că-i british,
Ba că-i slang americanish...
Așa o venit și Oscarul bibliotecar,
Cică ăsta e un eveniment mai cool,
Nici Luluța, nici Leonaș
N-au s-ajungă în oraș,
Tăt îi blocat, și-i capturat...
Numai voi bibliotecarii
Sunteți mai acătării
Așa că trag eu la voi în partid
Să vă fiu oleacă de ghid.

***

Actul întâi am terminat
Că am vrut să vă salut,
Așa că eu acum vreau să vă spun
Despre ceva important,
Despre faptul că anul o să fie mai bun
Chiar și fără bani la ghetă,
O să se termine auditul,

Dar să începem pe îndelete,
Că ne așteaptă apoi niște cotlete...
Și dacă ceva, cumva
Voi să știți că nu-s de vină
Ăsta-i jocul...
Totu-i numai rimă...

Să începem cu **Biblioteca Centrală** –
Ah, aici e ala-bala,
Parcă-i la hidrocentrală...
Toți lucrează cu mult saț
Pentru că-s automatizați,
Le doresc în anul care vine
Să le fie la fel de bine.
Iar **Sala de carte germană**
Să fie mai grandomană,
În activități mai multe
Ca să ajungă pe vreun munte...

**Centrul Academic
Internațional Eminescu**
Va intra într-o nouă eră,
Eu trăiesc în realitate
Și nu e niciun secret
Că am fost în multe lupte:
La Plevna, Ruse sau Oituz...
Așa că dna Elena Dabija
O să ne dai un „buzz”...

Eu sunt online tot timpul
Și sper să fie rafturi, mese,
Poate și tablete...
Anul nou care ne vine
Să ne fie la toți bine!

**Biblioteca de Arte
„Tudor Arghezi”**,
A noastră, plină de carte,
Anul acesta a fost activă
A editat o bibliografie
Despre dans și... Vladimir Curbet,
În ale dansului apologet.
Așa că îi dorim în anul care vine
Să fiți la fel ca niște albine
Și vreau cu tot dinadinsul
Să simțiți voi paradisul,
Să fie cu renovare
Și dotat cu acclimatizoare.

Filiala „Onisifor Ghibu”, da,
Aici e serioasă munca:
Multe se organizează
Și de toate se testează,
În laborator se lucrează
De cu zi și până-n seară
Cot la cot cu domnul director,
Bibliotecarele au șanse

Să devină prorector.

Dragi colegi de pe un deal,
De la **Filiala „Ovidius”**, de sus,
Unde crește un corcoduș,
Bicicleta ar fi bine
S-o găsiți că era bine,
Dacă nu, atunci să scrieți
Un proiect cu mare impact
Sau un alt proiect vă doresc,
Dar să fie exact –
Ceea ce își doresc utilizatorii
Și apreciază admiratorii.

Iată **Filiala „Transilvania”**
Ține pasul cu de toate,
Cu un program „clujenesc”
Ei pe toți îi ademenesc.
Vreau și mie să-mi citiți
Ceva despre îndrăgostiți.
Filiala are o șefă măiastră
Care pe toate le știe a administra.
Îi dorim în anul nou
Să primească drept cadou
O sală de calculatoare,
De la **Novateca** programare.

Am ajuns la **Filiala „Ștefan cel Mare”**,
Unde toți scriu cu ardoare –
De la mic și până la mare.
Știu că-s tare la boxit,
Șeful pe toți i-a ademenit.
Multă inspirație vă doresc
Că am să vin să sărbătoresc
Orice lansare mare,
Fie și cu animare.

Vin cu o dulce urare
La **Filiala „Maramureș”** din zare,
Îi doresc să scoată la anul
Bibliografia cea mare.
Vă spun ca să știți
Că deja de ceva timp
Acolo se ticluiește *Luminătorul*
Care va prezice viitorul.

Pentru **Filiala „Târgoviște”**

Urez să fiți cu bani,
Sănătate vă doresc,
În noul an ce-l întâlnim,
Liniște în suflet
Limpezime-n cuget,
Dar mai multe decât toate,
Cărți pe rafturi adunate.

Iar la **Filiala „Alba Iulia”** cea mare
Să se unească prin calculatoare
Cu cititorii de prin țară,
Poate chiar și cu cei din afară.

Eu am multe a va spune
Pentru **Filiala „Târgu-Mureș”**,
Tare vreau ca într-o zi
Să fie mai multe activități
De ziua bibliotecii ei,
Să fie sala și cu calculatoare
Să ne bucurăm pentru ei tare.

Filialei „Liviu Rebreanu”

Îi doresc cititori cu carul,
Să se adune tot mai mulți
De prin școli și grădinițe,
Chiar și armata las' să vină
Că o să găsim mașină,
Am în vedere un computer
Să scrie email-uri la fete,
Dar poate și la extratereștri.

Filiala „Alexandru Donici”

Văd că are deja ispravnici,
A fost investită cu drepturi egale
O bună directoare.
Așa că îi dorim noi
Multă baftă și mult spor,
Activitățile să curgă șuvoi
Ca vinul din butoi.

Biblioteca Publică de Drept

Aș dori să facă de toate –
Și dreptate, și oleacă de carte.
Vedeți că țara se duce de râpă,
Poate îi chemați la carte

Pe demnitari aparte
Ca să ajungem în curând
Cu Europa alături defilând.

Filiala „Mihail Lomonosov”

cea mare,
Toate-s bune la voi,
Dar totuși aveți nevoie de calculatoare
Așa că voi pune un cuvânt colea,
Pentru că Dumnezeu îi mare
Și-o să ajungă și la voi
Puțină achiziționare.

Filiala „Lesia Ukrainka” din vale

Fie mai impunătoare,
Din această casă
Binele să nu mai iasă...
Fie sălile grădină,
Hărnicia – de albină,
Munca voastră cu succes
Meargă numai în progres.

Filiala „Ițic Mangher”,

Sper, să aibă mai mult noroc,
Multă baftă și busuioc,
Să întâlnească un bancher
Poate chiar și-un milionar
Sau vreun colecționar
De dolari (fie și lei!)
Să ajungă de o reparație în euro.

Filiala „Mihail Ciachir”:

Să trăiți, să fiți voioși,
Să rămâneți tot frumoși,
Anul nou mai cu tărie,
Rodnic să vă fie,
Și, desigur, plin de armonie.

Filialei „Adam Mickiewicz”

Urez tehnologii ca la scandinavi,
Iar lecturile să fie
Pentru toți o bucurie –
Să-ntâlniți pe cititori
Cu ochi calzi, strălucitori,
La lansările de carte,
La manifestări prin arte,

La expuneri de părere,
La discuții, premiere...

Filialei „Hristo Botev”, norocoasă,

lată anul nou i-aduce
O nouă baroneasă –
Pe Angela Olărescu,
Așa că biblioteca noastră
Va fi ca... o caramelă.

Apoi, pentru cei mai mici
De la Botanica, de aici,
Mă opresc la **Filiala N. Titulescu** –
biblioteca cea mai activă
Să îi meargă totul strună,
Să aibă în continuare
Multe servicii de adaptabilitate,
Poate chiar și electronizate.

Filiala Codru, scumpă,

Postează des pe blog
Să știe și americanul
Unde trebuie să investească banul,
Că vezi, s-a pierdut miliardul,
Dar voi frumușel loc aveți
Așa că poate computere
O să aducă un târgoveț...

La Filiala M. Drăgan

Preferințele vor varia,
De-ar cădea o ninsoare așa
Sau măcar niște fulgușori,
Cu bani și cu cititori –
Să le fie la toți dor.
Așa că mai mult zor,
Poate o să treacă și pe la voi
Primarul Ilan Shor.

Filiala M. Costin...

Știu că trebuie să fie un eurosalon,
Dna director tare vrea
O mică reparațiaaaa...
Nu știu eu precis dacă va fi,
Dar promit carte cu carul
Să se umple raftul.

Tare vreau ca **Filiala Traian**
 Să aibă niște spații mai largite,
 Niște cărți cu fir electric,
 Să ajungă la copii și seniori
 Chiar și alți utilizatori.
 Deci, dați-i zor că o dați bine,
 Să ne auzim numai de bine.

Bunele noastre bibliotecare
 De la **Filiala A. Russo**
 Am făcut o socoteală
 Că vouă multe v-ar trebui:
 Și o masă, și un scaun
 Pentru că aveți spații.

Filialele V. Bielinski
 Doresc să le fie doar de bine
 Să se implice toate
 În programe instituționale.

Filiala Cornului, măi frate,
 Ne-a scăpat de sub lăcăță,
 Dar găsim ac de cojoc
 Și o aducem tot în joc
 Să ofere servicii multe
 Și pe toți să îi asculte.

Tare vreau ca după Anul Nou
Centrul Național de Excelență
 pentru **Bibliotecari**
 Să primească drept cadou
 Certificatul de atestare
 Semnat de ministrul cel mare,
 Iar **Novateca** să-l aleagă
 Centrul pentru inovare.

Cu cei de la **Direcția Cultură**
 Vreau în anul 2016
 Să mă întâlnesc mai des,
 Să aducem proiecte de succes,
 Poate unul de lectură
 De o mare anvergură.

Directoarele adjuncte
 Mai cu spor și veselie
 Să alcătuiască programe multe,
 Să facă spre cititori punte.
 Iar **departamentelor** toate
 Vreau să le o spun pe șleau
 Să țină cu mâna pe roate,
 Să gândească strategic vreau,
 Să mențină ale noastre filiale,
 Să aibă lucrări monumentale.

Contabilității noastre –
 Mai multe parale-n pungă,
 Deși știi că n-au de unde,
 Dar poate primarul nostru
 Va găsi un extraterestru
 Care va da cu împrumutare
 Pentru o clădire mare
 Bibliotecii noastre capitale.
 Nu uit **secretarei** mele
 Să-i doresc
 Zile bune și noroc
 Cu sănătate la un loc.

* * *

Cum ziceam eu înainte
 Să nu vă supărați tare,
 Că sunt Chirița din provincie,
 M-am jucat puțin cu rima
 Nu am dorit să obidesc
 Doar un zâmbet să dăruiesc.

Iar acum spre final
 Tare vreau să fiu cochetă
 Și puțin, puțin vedetă.
 Ar putea unii bârfi,
 Doar vreau să fac un selfi.
 Că-s cu rochie de second hand,
 Dar asta-i acum un brand.
 Recunosc că-s cu aifoane
 (Și... puține silicoane),
 Dar vă rog frumos,
 Așa mai inimos
 Ca să fac și eu un klik
 Și totul să devină mișto, clasic,
 Să arăt eu la cucoane
 Că am amici de milioane,
 Că și eu îs isprăvniceasă
 Pentru mine toți sunteți
 Ca pe sprânceană aleși –
 Vă iubesc și vă admir
 Așa că hai să ridicăm
 Și un pahar cu vin!

BIBLIOOSCARS 2015

*Liliana JUC,
 șef oficiu copii, Filiala Târgoviște;*

*Aliona NOSATÎ,
 șef, Filiala N. Titulescu*

În fiecare an, sărbătorim Anul Nou diferit. Cu titlu de experiment, în 2010 a fost o sărbătoare în stil național, cu bucate tradiționale, colinde și urături, prezentare de tradiții și obiceiuri din seara de Crăciun și Anul Nou, unde fiecare și-a putut etala o ie sau un alt veșmânt etno. În 2011 am pus la cale un bal mascat. Un adevărat festin al talentelor am avut în 2014. Atunci, filiale BM „B.P. Hasdeu” i-au scos în evidență pe cei înzestrați, au demonstrat că *Biblioteca are talente*.

Și în anul acesta, 2015, maniera de sărbătorire a Anului Nou, a fost una inedită. Inventivii membri ai organizației sindicale s-au gândit de ce nu am avea și noi o gală

a nominalizărilor ca la Hollywood, mai ales că trofeele erau deja pregătite – caricaturile executate de un pictor profesionist. În baza acestei idei, a fost alcătuit scenariul. Astfel, am avut un *BiblioOscars* cu tot tacâmul: covor roșu, pe care au pășit nominalizații, baner, fourchette rafinat cu canapé, sushi, fructe exotice etc. Cele enumerate au creat o veridică atmosferă de Oscar.

Orice sărbătoare îi strânge grămăjoară, după cum spunea Ion Druță, pe toți ai casei, ai familiei. Pe 30 decembrie 2015 ne-am adunat împreună să sărbătorim ajunul Anului Nou. Pentru a declanșa o atmosferă de sărbătoare, am pornit cu un joc al improvizației, regula era ca publicul să apla-

ude când este de acord cu cele propuse, și anume: *buna dispoziție, planificarea anului 2016, zâmbetele; umorul; raportul și cifrele; surprizele*. La final, din mulțimea de lucruri, am alcătuit un bagaj demn de a fi luat într-un drum de sărbătoare. După tatonarea terenului, au început surprizele, adică au demarat nominalizările.

Orice muncă, necesită discernământ și multă responsabilitate. Datorită acestei calități – responsabilitate –, BM „B.P. Hasdeu” prosperă, are reușite, proiecte realizate, succese. Iar unii dintre noi, au această calitate din plin, sunt un exemplu de urmat.

Am construit un discurs mai grav pentru a ține în suspans auditoriul, dar așa o cerea prima nominalizare – ***Cel mai responsabil bibliotecar***. La această categorie, au fost patru nominalizați: **Claudia Tricolici, Tatiana Coșeriu, Parascovia Onciu, Angela Timuș**. Iar premiul cel mare i-a revenit dnei **Tatiana Coșeriu**.

Următoarea nominalizare a fost legată de voce. La categoria ***Cea mai caldă voce a anului 2015***, având patru nominalizați: **Zinaida Pahomi, Mila Șeremet, Victoria Isac, Olga Maiuc**. Premiul mare i-a revenit dnei **Victoria Isac**.

Și deoarece, BM „B.P. Hasdeu” este un public preponderent feminin, nu se putea fără nominalizarea *Cea mai elegantă femeie a anului 2015*. Dintre cele patru nominalizate – **Oxana Andreev, Elena Butucel, Anna Bațmanova, Paulina Zaf-toni** – premiul mare l-a obținut dna **Elena Butucel**.

Nominalizarea *Gentlemanul anului*, dintre următoarele candidaturi: **Alexan-dru Frișcu, Ion Borș, Victor Rusu, Victor Kulikovski**, i s-a oferit dlui **Victor Rusu**.

Un popas muzical, l-am făcut împreună cu invitata acestei sărbători, Veronica

Dumnean, profesoară de muzică la Liceul Teoretic „Columna”, care ne-a delectat cu două piese: colindul *Ce-ați văzut păstori?* și melodia *Sentimente*.

O adevărată surpriză ne-a făcut Mariana Harjevshi, directorul general al BM „B.P. Hasdeu”. Deghizată în Chirița lui Vasile Alecsandri, ne-a urat frumos, neuitat. Dar cel mai fulminat a fost selfie stick.

La categoria *Cel mai bun orator al anului 2015* – cu nominalizații **Maria Bivol, Lidia Kulikovski, Larisa Ungureanu, Angela Borș** – premiul mare i-a fost conferit dnei **Lidia Kulikovski**.

Dintre nominalizații **Vlad Pohilă, Genoveva Scobioală, Valeriu Rață** – la categoria *Cel mai ager ochi* –, premiul mare l-a primit dna **Genoveva Scobioală**.

Iar unii dintre colegi, care cu operativitate maximă postează activități, evenimente pe rețele de socializare, s-au regăsit la categoria *Cel mai operativ bibliotecar al anului 2015*. La această categorie au fost nominalizați: **Natalia Ghimpu, Elena Cebotari, Vera Sârbu, Doina Spătaru**. „Oscar”-ul l-a obținut dna **Elena Cebotari**.

În toiu activității, am primit de la o bună colegă de-a noastră, dna **Ludmila Dogotari**, *rețeta fericirii*, materializată într-o tartă frumoasă.

BM „B.P. Hasdeu” are bibliotecari, care ne duc faima peste mări și țări. La categoria *Merite naționale și internaționale* au fost patru nominalizați: **Elena Dabija, Mariana Harjevschi, Vitalie Răileanu, Dumitru Crudu**. „Oscar”-ul l-a primit dna **Mariana Harjevschi**.

Firele creative, neobosite în ale inventatului, au fost nominalizate la categoria *Generator de idei*: **Liuba Munteanu, Savela Starciuc, Aliona Vântu, Elena Roșca**. Premiul mare l-a obținut dna **Savela Starciuc**.

Au fost invitați în scenă bibliotecarii născuți în *Anul Maimuței*.

Pentru a scoate în evidență stringența unei părți din viața instituției noastre și eficiența unor colegi, am născocit categoria *Omul IT*. La această categorie au fost patru nominalizați: **Eugenia Filip, Ludmila Pânzaru, Evelina Bocancea, Galina Neamțu**. Premiul mare i s-a conferit dnei **Ludmila Pânzaru**.

Inspirându-ne din trăsăturile individuale de caracter ale unor bibliotecari, au fost propuse nominalizările *Cel mai energetic bibliotecar și Cel mai optimist bibliotecar al anului 2015*. La categoria *Cel mai energetic bibliotecar* au fost nominalizați:

Daniela Bortă, Olesia Senocosov, Claudia Șatravca, Ludmila Gajos. Premiul mare i-a revenit dnei **Olesia Senocosov**. La categoria *Cel mai optimist bibliotecar al anului 2015* au fost înaintați patru optimiști: **Viorica Lozinschi, Maria Guțu, Taisia Foiu, Ludmila Dogotari**. Premiul mare l-a obținut dna **Taisia Foiu**.

A fost o singură nominalizare pe care au primit-o șase persoane deodată. *Nominalizarea Miresele anului*, care a fost conferită tuturor miresele din anul 2015, colaboratoare ale BM „B.P. Hasdeu”: **Eugenia Filip, Maria Bivol, Tatiana Boradati, Irina Tutun, Aurelia Galițchi-Staci, Tatiana Braicov**. Miresele au primit suvenire nostime, cu tentă simbolică, cocostârci și melodia de dragoste *Sentimente*, interpretată de Veronica Dumnean.

Spre final de sărbătoare Aliona Nosatâi a recitat poezia lui Arcadie Suceveanu *E Anul Nou*:

*„E Anul Nou – pe-un cerb de nea,
intră în casa ta și-a mea.
În jurul bradului răsună
cântec și joc, și voie bună.
Aho, aho! pe la ferestre,
noaptea-i de vis și de poveste.
Ța, ța, țal! prin cele curți,
în joc de capre și căluți....
În fiecare casă, azi
Miroase-a sorcovă și-a brazi.”*

În casa noastră – BM „B.P. Hasdeu” – începem să miroase a brad și a sorcovă, atunci când veni să ne sorcovească Oxana Andreev, de la Filiala „Adam Mickiewicz”.

Da, bibliotecarii BM „B.P. Hasdeu” muncesc, învață, livrează, inventează, promovează, realizează, experimentează, dăruiesc, dar știu și să dea o petrecere.

Vă urăm să ne unească speranțele, visele, realizările, pacea, faptele săvârșite.

Vă urăm de fericire și împlinire, de sănătate și de prosperitate!

DOUĂ DECENII DE CONLUCRARE RODNICĂ ÎNTRE CHIȘINĂU ȘI TÂRGOVIȘTE

*Mariana HARJEVSCHI,
director general, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Salut aici, la Filiala „Târgoviște” a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, prezența unui auditoriu select, apreciind mult un frumos parteneriat care a ajuns deja la cel de-al 20-lea an.

În numele tuturor colegilor de la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” ne exprimăm gratitudinea și mulțumirile noastre pentru colegii de la Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu”, implicit pentru Consiliul Județean Dâmbovița, pentru implicare, colaborare și, desigur, continuitatea pe care o mențineți cu dăruire. Avem un parteneriat frumos și rodnic, ne dorim să îl avem și în continuare.

Biblioteca „Târgoviște”, este mereu în avangardă, nu doar aici, în sectorul Buiucani, dar în întreaga rețea de biblioteci pu-

blice din cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Implicarea în diversele acțiuni culturale și de informare a bibliotecii, aduce mai aproape de locuitorii de aici, personalități ale culturii, astfel încât și copiii, și adulții se simt bine în această bibliotecă. Filiala „Târgoviște” a dat dovadă că poate să păstreze aproape atât chișinăuienii, cei care o vizitează – de la licee, școli, grădinițe din sector, dar și reprezentanții altor instituții, aflate în apropiere.

Organizarea evenimentelor culturale, omagiale, profesionale este un prilej în plus pentru a ne revedea, a ne reîntâlni ca parteneri, dar și să trasăm unele acțiuni de viitor.

Fie ca acest eveniment festiv să ne prilejuiască doar bucurii, aspirații spre

noi realizări. Menționez de fiecare dată că aceste proiecte, ce ne leagă și cultural, și profesional, servesc ca punte de legătură între Chișinău și Târgoviște. Și asta pentru că și aici, la Chișinău, și la Târgoviște sunt oameni excepționali, slujitori devotați ai culturii, bibliotecii care știu importanța acestora în comunitate. Iar colaborarea noastră s-a încetățenit atât de firesc încât aduce plusvaloare ambelor instituții.

La cea de-a 20-a aniversare ne bucurăm că putem împărtăși și bucuria unei schimbări de design interior la Biblioteca „Târgoviște”. Am refăcut o bibliotecă din inspirație – am fost ingenioși și visători. Ne-am dorit să revitalizăm biblioteca. Am echipat-o cu instrumente de ultimă oră pentru a face concepte concrete – fie din fotografii, fie din amintiri din cadrul vizitelor la biblioteci dezvoltate. În Biblioteca „Târgoviște” ne-am dorit, pe lângă felul în care utilizatorii vor dori să o vadă, dar și să dorească să se simtă bine vizitând această bibliotecă. Ne-am dorit să vedem un spațiu ce să inspire și care să ne ofere elementul surprizei după următorul colț – unde putem vedea culori, alte linii. Elementul

de a fi în același spațiu, dar și să fie diferit totodată. Reușita ne face să fim împliniți.

E important ca toate lucrurile ce ne înconjoară să fie funcționale. Designul de interior, de calitate a devenit un manifest, un formator de frumos. Aceasta ne va oferi posibilitatea de a explora principiile și stilurile care stau la baza amenajării spațiului interior al unei arhitecturi pentru noua generație de utilizatori. Bibliotecile publice trebuie să asigure utilizatorilor un mediu ce încurajează dezvoltarea emoțională, intelectuală și socială a adolescenților.

Bibliotecile publice trebuie să depună eforturi pentru a recrea această experiență prin găzduire și învățare într-un spațiu fizic multifuncțional pentru adolescenți. Făcând aceasta, biblioteca alimentează și dezvoltă valorile și identitatea tinerei generații, precum și noile abilități necesare pentru dezvoltare și prosperare.

Aveți, dragi colegi de la Târgoviște, expresia deosebitei mele considerațiuni și întreaga mea apreciere pentru deschiderea în a menține parteneriatul și a fi aproape de realizările excepționale pe care le are biblioteca de aici, de la Chișinău.

ZILELE BIBLIOTECII „TÂRGOVIȘTE” – MOMENT IMPORTANT PENTRU COMUNITATE

*Ludmila GAJOS,
director, Filiala „Târgoviște”, BM „B.P. Hasdeu”*

În ajunul Hramului orașului, Biblioteca „Târgoviște” din Chișinău, în perioada 12-13 octombrie 2015, și-a marcat cea de-a 20 aniversare de la întemeiere. Parcă a fost mai ieri... Dar iată că de atunci s-au scurs două decenii și acest parteneriat se menține la un nivel înalt. În acest an, la deschiderea festivităților prilejuite de aniversarea a 20-a de la întemeierea bibliotecii, ne-au onorat cu prezența și au rostit me-

saje de felicitare: Valeriu Nemerenco, președinte al sectorului Buiucani; Vera Gurievschi, șef adjunct al Direcției cultură a Primăriei Municipiului Chișinău; dr. Mariana Harjevschi, director general a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”; dr. Victor Petrescu, conferențiar universitar, Târgoviște; Alexandru Ștefănescu, șef al Serviciului relații cu publicul de la Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, Târgoviște.

te; scriitorii Emil Stănescu din Târgoviște; Ianoș Țurcanu, Claudia Partole, Vladimir Beșleagă, Ion Diordiev, Ion Cuzuioac și alte personalități ale sectorului Buiucani.

Atmosfera de lucru s-a instalat din prima zi a acestei sărbători, care a debutat cu un program festiv având genericul *Odă ție, bibliotecă*, organizat de Pretura sectorului Buiucani, cu participarea ansamblului folcloric *Spicuța*, conducător artistic Valentina Osoianu, interpreții de muzică populară Angela Ciochină, Marin Ganciu, Nică Dutca, folkistul Viorel Burlacu și liceeni din sectorul Buiucani. Programul artistic cu copiii a inclus un recital literar-artistic aniversar consacrat Bibliotecii „Târgoviște”. Programul primei zile a continuat cu două prezentări de carte: prima a fost *Tiparul epocii Brâncovenesti* de Victor Petrescu și Agnes Erich, a doua carte *Lector în libris: scriitori basarabeni despre lectură, carte, bibliotecă*, o antologie îngrijită de dr. Mariana Harjevschi. Volumele au fost prezentate de autoorii ce ne-au vizitat orașul și bibliotecă la sărbătoarea noastră – scriitorii Victor Petrescu

și Emil Stănescu. În această zi cu atmosferă de sărbătoare am continuat cu vizitele ghidate, organizate la bibliotecă pentru toate instituțiile școlare și preșcolare din sectorul Buiucani, care au admirat noua imagine a bibliotecii inovată și modernizată.

În continuare, a fost organizat duplexul profesional *Biblioteca publică – spațiu pentru dialog*, care a întrunit reprezentanți ai bibliotecilor din Chișinău și din Târgoviște. În cadrul lui au fost abordate mai multe aspecte ale acestei teme. Au vorbit specialiști în domeniu: Alexandru Ștefănescu, șef al Serviciului relații cu publicul, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, cu comunicarea *Agenda digitală*; Liliana Juc, șef Spațiu copii, Biblioteca „Târgoviște”, or. Chișinău, cu comunicarea *Cluburile de lectură – modalitate eficientă de educare a lecturii la Filiala „Târgoviște”*, prezentarea sumară a programului *Ora poveștilor* cu păpuși de deget și a poveștilor digitale *Excursie în bibliotecă*; dr. Larisa Ungureanu, critic de teatru și film, bibliotecar, responsabil de activități cu publicul, cu

comunicarea *Servicii extramuros la Filiala „Târgoviște”*; moderator dr. Mariana Harjevschi, director general al BM „B.P. Hasdeu” și cu participarea șefilor de filiale din toată rețeaua noastră.

În cadrul manifestării festive *Biblioteca „Târgoviște” la ceas aniversar* a fost prezentat filmul *Caleidoscopul amintirilor – 20 de ani* – un drum parcurs de bibliotecă, un bilanț al activității noastre. Tot aici, au fost menționați cu diplome cei mai fideli utilizatori, cei mai activi voluntari, cel mai eficient partener. Au fost acordate diplome de excelență unor profesori, bibliotecari, pedagogi – organizatori din licee, centre comunitare pentru copii și tineri, elevi care au participat cu multă dăruire și dragoste la activitățile desfășurate atât în bibliotecă, cât și extramuros.

Întâlnirea cu scriitorul Arcadie Suceveanu, președintele USM, a fost precedată de spectacolul literar-muzical *În cămașă de cireășă*, avându-i ca protagoniști pe elevii clasei a II-a B, Liceul „Dante Alighieri”, învățătoare Rodica Muruz. Spectacolul a urmat cu prezentarea propriu-zisă a cărții *În cămașă de cireășă*. Activitatea a fost reflectată în emisiunea *Deșteptarea* de la *Jurnal TV*.

Aniversarea unei biblioteci este o sărbătoare nu numai a bibliotecarilor, dar și a utilizatorilor, a tuturor celor care ne-au bucurat cu prezența la acest eveniment important, și anume, a membrilor și participanților Cenaclului literar *La Târgoviște*, organizat în finalul acestui program aniversar. Acest cenaclu literar a fost înființat încă la începuturile existenței bibliotecii noastre. De mai mulți ani, ședințele cenaclului sunt moderate de scriitorul Ion Cuzuioc. În cadrul cenaclului se lansează cărți noi, cărți de debut ș.a. Pentru evenimentul în cauză am inclus în programul aniversar lansarea biobibliografiei *Un astru pe firmamentul umorului și satirei românești – Ion Diordiev*, alcătuită de Vi-

oleta Moraru, șef Spațiu cunoștințe de la Filiala „Târgoviște”. Biobibliografia a apărut în anul 2015, fiind dedicată aniversării a 80-a a scriitorului, umoristului, ziaristului, epigramistului Ion Diordiev. Reflectă diversitatea creației sale pe parcursul a șase decenii de activitate, fiind destinată criticilor literari, studenților, elevilor, bibliotecarilor, tuturor celor interesați de personalitatea și opera sa. Celelalte publicații ale Bibliotecii „Târgoviște” sunt concepute pentru a oferi tuturor utilizatorilor un spectru larg de produse bibliografice ce le va facilita munca de cercetare și cunoaștere. La această ședință a Cenaclului au fost prezente multe personalități chișinăuene: academicianul Mihai Cimpoi, compozitorul Ilie Văluță, președintele Uniunii Epigramiștilor Ion Deviza, scriitorul și criticul literar Tudor Palladi, care au scris despre opera lui Ion Diordiev, acum comentând-o pentru cititori.

Și la această aniversare am primit o donație de carte din partea delegației din orașul Târgoviște, care au venit cu circa 100 de volume apărute la Editura „Bibliotheca”. Le mulțumim pentru acest dar extrem de prețios, care îmbogățește fondurile instituției noastre, astfel contribuind la culturalizarea beneficiarilor ei.

La cele două decenii de activitate echipa bibliotecii a alcătuit o revistă intitulată *Târgoviște – bibliotecă inovată și modernizată*, care a fost lansată în format electronic în cadrul Cenaclului literar *La Târgoviște*, moderator dr. Larisa Ungureanu. Lucrarea a fost îngrijită de Elena Butucel, prim-director adjunct al BM „B.P. Hasdeu”; alcătuitoari: Ludmila Gajos, Violeta Moraru; redactor: Larisa Ungureanu; versiunea electronică: Ala Livadari. Apariția acestei reviste în format tradițional este concepută până la finele acestui an. Revista conține patru capitole, care reflectă activitatea bibliotecii pe parcursul celor două decenii de la înființare.

În final – o fotografie a echipei Filialei „Târgoviște” (de la stânga la dreapta): Violeta Lisnic, Liliana Juc, Violeta Moraru, Luidmila Gajoc, directorul bibliotecii, Aliona Mocanu, Ala Livadari și Larisa Ungureanu.

Manifestările desfășurate în cadrul Zilelor Bibliotecii „Târgoviște” au beneficiat de o rezonanță largă în spațiul cultural și spiritual de la noi, dat fiind faptul că la aniversare au fost prezenți reprezentanți ai presei și televiziunii: reporteri de la ziarul *Jurnal de Chișinău*, de la postul de televiziune *Jurnal TV*, de la Compania „Teleradio Moldova”;

corespondentul Radioului Național, prezent la multe manifestări, Andrei Viziru.

Astfel, Biblioteca „Târgoviște” a devenit o instituție cu profil cultural și instructiv ce sprijină procesul de studii din sectorul Buiucani al municipiului Chișinău, formându-și pe parcursul anilor o imagine pozitivă. Această instituție aduce o mare contribuție la popularizarea literaturii și culturii române și universale, punând la dispoziția publicului o bogată colecție de cărți și periodice pentru toate categoriile de utilizatori.

ÎN „BĂTĂLIA CĂRȚILOR” AU ÎNVINS COMPETENȚA, SENSIBILITATEA ȘI BUNUL-GUST

*Genoveva SCOBIOALĂ,
manager, Departamentul dezvoltare și comunicare*

Ultima lună a anului ce se călătorește, la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a început cu mai multe evenimente frumoase: sărbătorirea Zilei Naționale a României, Zilele Filialei „Ștefan cel Mare” și alte manifestări organizate pentru diverse vârste și categorii de utilizatori. Însă, pentru copii și adolescenți, poate cele mai de neuitat vor rămâne zilele desfășurării Concursului de lectură *Bătălia cărților*, etapa finală, în care zeci de participanți au demonstrat că sunt prieteni devotați ai cărților și ai lecturii. Într-o atmosferă plăcută, prietenoasă, însoțiți de colegi, părinți, profesori, bibliotecari, concurenții și-au învins emoțiile și au trăit o experiență inedită, participând la o „bătălie” a epocilor, a mentalităților, a sentimentelor.

Vom menționa că ideea și formula acestui concurs au fost preluate de la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” din Cluj-Napoca și s-a desfășurat în perioada martie-octombrie 2015. Concursul s-a adresat copiilor (11-14 ani) și adolescenților (15-18 ani) în ideea de a-i atrage la lectură, de a le stimula gustul pentru cuvân-

tul scris, de a promova literatura națională și universală. Regulamentul prevedea lecturarea a zece titluri de carte propuse de organizatori, întocmirea unor *Fișe de lectură*, completarea *Carnetului de lectură* prin acordarea de punctaj fiecărui titlu citit, distribuite potențialilor concurenți în 21 de filiale ale BM, precum și proba *Convinge-mă să citesc*. Tot prin intermediul acestui original concurs s-a dorit să accentuăm asupra asimilării unor noi competențe de lectură: pătrunderea în mesajul și construcția estetică ale textelor artistice, reflectarea asupra acestor și altor elemente, expunerea ideilor, gândurilor, argumentelor și a propriilor comentarii.

Doritori de a intra în competiție și de a-și demonstra aptitudinile și interesul pentru literatură au fost mulți: 355 de copii și 292 de adolescenți, confirmând dorința redescoperirii lecturii ca o plăcere, o relaxare adresată spiritualului și sensibilității, în ciuda celor care dau câștig de cauză doar literaturii documentare sau informaționale. Ca la oricare altă competiție solidă, cu

regret, nici la „Bătălia cărților” nu toți au dat dovadă de perseverență, răbdare, curaj, renunțând pe parcurs. Însă chiar și aceștia, pasionați de literatură, au fost antrenați în acest maraton al lecturii de interesantele titluri incluse în liste, citind câte cinci-șase lucrări, căci toate au subiecte actuale și actuale – despre viață, copilărie, familie, iubire, prietenie. Aproximarea de carte și de cuvântul scris rămâne „o făgăduință, o bucurie, o călătorie prin suflete, gânduri și frumuseți”, după cum afirma Tudor Arghezi, și participării la „Bătălie” au înțeles acest lucru.

Așadar, în etapa finală, au intrat 40 de adolescenți și 54 de copii, care au citit toate cele 10 cărți și au respectat întocmai cerințele concursului, s-au familiarizat mai atent cu textul literar și au reușit să noteze coerent și creativ impresiile despre cartea citită. La evaluarea *Fișelor de lectură* juriul a selectat doar câte 14 participanți la fiecare categorie pentru dezbateră *Convinge-mă să citesc*, unde fiecare din ei, prin tragere la sorți, și-a susținut cartea preferată.

Pe parcursul a peste trei ore elevii au făcut dovada capacității de a reflecta critic asupra mesajului din operele literare, comentării proprii viziuni asupra subiectelor din respectivele lucrări, dezvoltării gândirii creative și a exprimării artistice. Competitorii au răspuns corect, degajat, fără echivoc și la întrebările subtile adresate de juriu, dar și de ceilalți concurenți, menționând, direct sau indirect, importanța lecturii asupra tinerei generații, trezirea emoțiilor artistice, iar subiectele abordate în lucrări, trăirile eroilor, preocupările și problemele acestora i-a făcut să înțeleagă cum pot depăși greutățile și obstacolele vieții: *să fie puternici, să fie luptători, să prețuiască clipele frumoase, să viseze, să iubească, să-și poată găsi liniștea oricând și oriunde.*

Confruntarea a fost colegială, sinceră, chiar emoțională pentru unii, care, totuși, au reușit să depășească stările afective și să se prezinte drept cititori performanți, co-

erenți și originali în exprimare. În timp ce juriul (format din: Vera Gurievschi, specialist principal la Direcția cultură a Primăriei Municipiului Chișinău; dr. Mariana Harjevski, director general al BM „B.P. Hasdeu”; Vlad Pohilă, scriitor, ziarist, redactor-șef al revistei *BiblioPolis*; dr. conf. Victoria Fonari, scriitoare; Maria Pilchin, cercetător literar, scriitoare) s-a retras pentru deliberări, celor prezenți li s-a propus să mai rămână în atmosfera concurențială. Moderatoarea evenimentului, bibliotecara Maria Bivol, i-a mobilizat cu multă iscusință într-o metodă de consolidare a textelor, propunându-le să citească de pe câte o fișă un mic fragment dintr-un volum sau altul, iar ei urmau să ghicească din ce lucrare este extras, fiecare răspuns corect era recompensat cu câte o ciocolată.

Până la mult așteptatul „verdict” al juriului, adolescenților le-a fost dezvăluită o altă „taină” – care este, totuși, cartea cea

mai solicitată dintre cele zece titluri pentru fiecare categorie de vârstă? Cu mare greu aceasta a putut fi cuantificată, în urma acordării de punctaj, mai multe obținându-l pe cel maxim. Cu toate acestea **Cartea anului 2015** la segmentul copii a fost desemnată *Singur pe lume* de Hector Malot, iar adolescenții au optat pentru *Hoțul de umbre* de Marc Levy – autori din epoci diferite, care au sensibilizat copiii de pe întreg mapamondul; ambele ecranizate, apărute în mai multe ediții, cu mii de

exemplare. Aceste romane i-au emoționat cel mai tare și au fost o revelație și pentru concurenții noștri.

Într-un final opinia definitivă a juriului a fost anunțată. Ținându-i în suspans, mai întâi au fost acordate diplome și câte un titlu de carte fiecărui participant, mai apoi a fost răsplătit cu diplome, seturi de cărți și premii bănești efortul adolescenților pentru: *Cea mai bună Fișă de lectură* – Doina Bejan (LT „Miguel de Cervantes”), *Cea mai bună Fișă de lectură pentru Cartea anului*

– Nicoleta Darie (LT „Liviu Deleanu”), *Cea mai bună pledoarie pentru cartea preferată* – Gabriela Ciolacu (LT „Ion Creangă”) care a recomandat cartea *De veghe în lanul de seacă* de J.D. Salinger, *Premiu pentru literatura națională* – Marcela Tanașciuc (LT „Mihai Eminescu”), care a vorbit despre cartea *Lătrând la lună* de Aureliu Busuioc.

Clasamentul pentru segmentul copii: *Cea mai bună Fișă de lectură* – Elena Marinescu (LT „Gh. Asachi”), *Cea mai bună Fișă de lectură pentru Cartea anului* – Victor Luca (LT „Ion Creangă”), *Cea mai bună pledoarie pentru cartea preferată* – Andreea Jangă (LT „Dante Alighieri”) – care a recomandat cartea *Minunea* de R.J. Palacio, *Premiu pentru literatura națională* – Nicoleta Lupan (LT „Mihai Eminescu”) – care a vorbit despre cartea *Doc: microroman* de Nicolae Esinencu, strădania lor fiind compensată la fel cu diplome, seturi de cărți, suvenire și premii bănești.

Din ultima apreciere s-au aflat și **cei doi cititori performanți ai anului 2015** ale căror pledoarii au fost mai interesante, mai originale, mai persuasive: Adrian Nastas (LT „Ion Creangă”), care a recomandat cartea *Jurnalul unui adolescent timid* de Stephen Chbosky, la segmentul adolescenți, și Cristian Mustață (LT Grătiești), care a recomandat cartea *Pe urmele lui Vermeer* de Blue Balliett, la segmentul copii. Pe lângă diplome, seturi de cărți și premii bă-

nești acestora li s-a mai oferit câte un trofeu cu însemnele BM.

Exprimăm sincere mulțumiri pentru susținere și implicare partenerilor: Direcția cultură a Primăriei Municipiului Chișinău, Biblioteca Județeană „Octavian Goga” din Cluj-Napoca, editurilor „Cartier”, „Știința”, AO „IREX Moldova” și Programului *Novateca*, precum și instituțiilor municipale de învățământ.

Felicităm încă o dată toți finaliștii pentru temeritatea și perseverența de care au dat dovadă în acest concurs, pentru faptul că au petrecut o parte din timpul liber în compania lecturii, înțelegând cât de importantă a fost pentru ei această experiență și cât de valoroase le vor fi învățăturile din cărțile citite.

Prima ediție a Concursului a luat sfârșit, dar organizatorii – Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” – sunt convinși că cei care au fost prezenți la această dezbatere, cel puțin din curiozitate vor deschide aceste cărți cu semnificații benefice pentru minte și suflet. Interesați de ameliorarea actului lecturii în rândurile tinerilor, de dezvoltarea lor intelectuală și spirituală prin lectură, sperăm ca această frumoasă inițiativă va ajunge la multe alte ediții, devenind o modalitate constantă de aprofundare asupra cărților, iar printr-o mai bună și extinsă promovare să putem tenta mai mulți cititori pasionați de adevăratele valori culturale.

ELEVII AU AVUT REVELAȚIA CONTEMPLĂRII PRIN LECTURĂ A UNOR *PETALE DE MACI*

*Parascovia ONCIU,
director, Filiala „Transilvania”*

La 25 noiembrie 2015, Filiala „Transilvania” a găzduit Conferința de totalizare a Programului anual de lectură „Chișinăul citește”, inițiat de BM „B.P. Hasdeu” și ajuns

la a 11-a ediție. De data aceasta, obiectul lecturii colective, respectiv, al discuției-bilanț, l-a constituit cartea *Petale de mac*, de scriitorul Mihail Curicheru, ce a activat în

perioada interbelică. Moderatoarea activității a fost dna Alexandra Tănase – profesoară de limba și literatura română la Liceul Teoretic „Gaudeamus”. Invitați de onoare au fost: nepoata lui Mihail Curicheru – Leontina Vatamanu-Mărgineanu, și soțul dumneaei, Virgiliu Mărgineanu, care formează un remarcabil cuplu de cinești documentariști. Ei au transmis auditoriului un mesaj de salut și toată recunoștința din partea dnei Elena Vatamanu-Curicheru, fiica scriitorului și soția poetului savant Ion Vatamanu, cu expresia sincerului regret că din motive de sănătate nu poate fi de față la o manifestare pe care o găsește deosebit de valoroasă.

La activitate au participat dna Elena Butucel, prim-vice-direcțor, criticul de teatru și cinema dr. Lidia Ungureanu, ziaristul Vlad Pohilă, redactorul prezentator de la Radio Moldova Andrei Viziru, reprezentanți din toate departamentele și filialele ale BM „B.P. Hasdeu” împreună cu cititorii lor.

Conferința s-a bazat pe dezbateri, discuții, interpretări asupra prozei *Petale de mac* care, până mai an, era puțin cunoscută chiar și celor mai harnici bibliofili. Putem spune fără exagerare că atmosfera a fost una creativă și plină de energie. Par-

ticipanții la dezbateri au fost împărțiți în echipe, conform sectoarelor Chișinăului: Centru, Ciocana, Botanica, Buiucani, Râșcani. Majoritatea participanților s-au implicat cu ardoare în discuție, izbutind să prezinte o interpretare proprie, originală, a romanului, trecând în revistă fiecare aspect al acestei splendide creații: pornind de la denumire, trecând apoi la structură, temă, motive, intrigi, trăiri, punctul culminant, deznodământ, caracterizarea personajelor principale, reflectând asupra trăirilor lor sufletești și asupra finalului surprinzător.

Petale de maci este o nuvelă pe care acad. Mihai Cimpoi a calificat-o drept „un scurt roman” – o scriere pentru adolescenți, dar și pentru cititorii de vârste mai înaintate. Totuși, e o proză cu multe învățăminte pentru generațiile tinere, în special. Cartea lui M. Curicheru reconstituie un fragment al existenței noastre din perioada interbelică, prezentând un moment de dramatism tulburător din viața unui cuplu: el, Nicolai Negru, suferind de ftizie, și ea, Lida, aparent curtată, în lipsa soțului, de colegul acestuia, Alexiu, ceea ce provoacă gelozia lui Nicolae. Narațiunea este vie și tensionată, iar stilul accesibil confir-

mă calitățile unui rar har artistic, cu care a fost dotat scriitorul.

Moderatoarea, dna Alexandra Tănase, a menționat că *Petale de mac* de Mihail Curicheru este o carte ce nu-ți răpește timpul, măcar și din motivul că scrierea ne îndeamnă la bunătate, omenie și generozitate; în ultimă instanță – e un frumos roman-confesiune. Astfel, a fost dat tonul discuției, producându-se un dialog viu, de la suflet la suflet. Vorbitorii s-au referit cu pasiune nu numai la opera, dar și la personalitatea lui Mihail Curicheru, profesorul care a construit o școală, cel care a început să scrie romane, nuvele și a publicat remarcabile pagini de publicistică. Din păcate, ocupanții sovietici l-au deportat în Siberia, unde la vârsta de doar 33 de ani se stinge din viață. S-a remarcat și faptul că a fost un om bun, agreabil, inimos, un învățător pe care l-au iubit mult copiii.

Nuvela *Petale de mac* e o trăire profundă de dragoste, ce are ca subiect căutarea sufletului-pereche perfect. Pentru mulți participanți la discuție a fost o adevărată descoperire a fost și faptul că *Petale de mac* este lucrare autobiografică. E asemenea unui cântec întru dragoste, dialogurile sunt de o sinceritate adolescentină, iar

sufiul descrierilor e actual și în mileniul III. Este cartea ce i-a cucerit totalmente. Deși necunoscut până acum, scriitorul Mihail Curicheru a reușit să frapeze și tânăra generație de la începutul secolului XXI. Participanții la dezbateri au remarcat că maniera de a scrie a lui Mihail Curicheru este una deosebită, ce se remarcă prin rafinament și inteligență. Le-a plăcut mult nuvela ce tratează probleme cu care s-ar putea confrunta fiecare dintre noi, precum gelozia, micile neînțelegeri ce pot deveni mari, neîncrederea în sinceritatea sentimentelor, reala atitudine a celor din jur la relațiile din cadrul unui cuplu de îndrăgostiți etc., etc.

Toate opiniile exprimate în această discuție au generat o concluzie: Mihail Curicheru a fost un scriitor deosebit, capabil să sensibilizeze orice suflet. A tratat subiecte de importanță esențială, a promovat bunătatea și bunul-simț. Indiferent de tragedia prin care a trecut și de moartea nedreaptă și timpurie, opera lui, chiar de s-a păstrat o mică parte din ea, este de reală valoare și merită să fie cunoscută de un public cititor cât mai larg.

Emoții puternice, cuvinte pierdute în întâlnirea privirilor dintre participanți,

zâmbete și lacrimi, o avalanșă de gânduri care au avut același mesaj: să iubim, să nu fim egoiști, lași, trădători, nici geloși; ca nu cumva să uităm că suntem oameni. Totodată, să ne iubim părinții, învățătorii, patria; obiceiurile strămoșești, istoria milenară, limba română, folclorul etc. Într-un final, s-a amintit că datorită acestei conferințe s-a readus în actualitate un scriitor basarabean mai puțin cunoscut, pe nedrept dat uitării.

Vom menționa că cititorii de la diferele filiale ale BM „B.P. Hasdeu”, prezenți la conferință, au fost foarte activi la discuții, expunând opinii originale, mature, impresionante.

Dna Lidia Ungureanu, dr. în studiul artelor, reprezentanta Filialei „Târgoviște”, a făcut o analiză minuțioasă și originală a prozei *Petale de maci*, participanții mai tineri ascultând-o cu multă atenție și un viu interes. Dna Ludmila Corghenci, directorul adjunct al Bibliotecii Universității Libere Internaționale (ULIM), a reprezentat Filiala „Ovidius”, a ținut să-și exprime bucuria de a împărtăși impresii despre o carte ce merită toată atenția noastră. Dna Viorica Sturza, profesoară de limba și literatură română de la Liceul Teoretic „O. Ghibu”, a elucidat mesajul romanului *Petale de mac*, demonstrând că unele detalii pot căpăta amploare în scrierea lui M. Curicheru. Mai mulți elevi au prezentat emotiv, dar și în cunoștință de cauză, eseuri care-s, de fapt, niște analize-exegeze ale cărții puse în discuție.

Astfel, Mădălina Scurtu a prezentat cu multă meticulozitate exegeza *Denunțul*. Cristina Șendrea a încântat auditoriul cu exegeza *Un destin*, iar Irina Lupu a făcut o inedită *Decodificare a titlului* prozei lui M. Curicheru. Dna Elena Butucel, prim-vice-director, a venit cu un mesaj de apreciere și mulțumire tuturor participanților la con-

ferință. În numele administrației BM „P.P. Hasdeu”, dumneaei a exprimat felicitări și toată recunoștința dnei prof. Alexandra Tănase – pentru eforturile și contribuțiile dumisale, de mai mulți ani, la desfășurarea cu succes a unor programe culturale deosebite la BM, în special – la Filiala „Transilvania”.

Dna Leontina Vatamanu-Mărgineanu, nepoata scriitorului Mihail Curicheru, a ținut o veritabilă prelegere pe marginea romanului *Petale de mac*, fără a uita să elogieze contribuțiile tinerilor participanți la discuție. Dumneaei a exprimat mulțumiri tuturor participanților din partea familiei sale și i-a îndemnat călduros să citească, căci astfel își vor perfecționa abilitățile intelectuale și sufletești.

Poezia *Scriitor basarabean* de Ion Vatamanu, recitată de Silvia Bogonovschi, elevă de la Liceul Teoretic „Gaudeamus”, a pus, într-un fel, punctul pe „i”. Au urmat însă mai multe surprize plăcute din partea liceenilor, pentru oaspeții de onoare. Astfel, Aliona Nosatâi a dăruit dnei Leontina Vatamanu-Curicheru un tablou cu maci pictați așa cum a ajutat-o inspirația. Elevii Liceului „Gaudeamus” au desenat 33 de maci care întruchipează anii trăiți de eroul principal al microromanului. Gazdele manifestării au confecționat, împreună cu utilizatorii bibliotecii, mai mulți maci, aceste flori gingașe putând înfrumuseța atmosfera, readucând, parcă, mai aproape de noi evenimentele și trăirile descrise în proza lui Mihail Curicheru. Totodată, Filiala „Transilvania” a înmănat diplome celor mai activi participanți la concursul de totalizare, căci anume grație elanului și ingeniozității acestor tineri ghidați de profesorii lor, și în acest an, am putut participa la un eveniment cultural ce face cinste atât Filialei de la Ciocana, cât și Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” în genere.

BIBLIOTECA – IZVOR DE CULTURĂ ȘI LOC DE RECREERE

*Elena CALDARE,
director, Filiala „Alba Iulia”*

Bibliotecilor publice tradiționale, astăzi, le revine un rol important în toată lumea, rolul unor instituții făuritoare, creatoare și promotoare ale culturii naționale devenind și locul de recreere pentru comunitățile în care activează. Bibliotecile chișinăuene nu fac excepție. Vizitatorii, utilizatorii diverselor servicii și programe, cititorii vin la bibliotecă nu doar pentru a admira rafturile sau a împrumuta și a restitui o carte. Ei sunt și membri ai unor cluburi, cenacluri, ateliere; sunt voluntari, coparteneri, prieteni, sprijinitori ai diverselor proiecte și acțiuni, activități culturale și informaționale. Locul de recreere este spațiul bibliotecii unde publicul care îi calcă pragul își poate reveni după o zi grea de muncă, de studiu, de probleme și griji cotidiene, locul unde părinții și copiii pot

citi împreună, naviga pe net, privi un film, se pot juca etc. În cadrul Săptămânii ușilor deschise, program complex de promovare a activității Bibliotecii Municipale și a filialelor ei, desfășurat în perioada 21-27 septembrie curent, bibliotecarii au încercat să atragă cât mai mulți utilizatori / vizitatori în spațiile de care dispun. Publicul chișinăuian, precum și cel din afara Chișinăului, care frecventează BM sau, cel puțin, una dintre filialele acesteia, s-a convins că biblioteca le pune la dispoziție un spectru larg de servicii, programe și proiecte, implicând, în acestea, diverși parteneri, voluntari, prieteni și susținători. Șirul de activități, organizate în această Săptămână: vizite colective ale copiilor, liceenilor, studenților în biblioteci, întâlniri cu personalități chișinăuene, ateliere de crea-

ție, prezentări video despre activitatea bibliotecilor-filiale ale BM, concursuri de creație, expoziții de publicații, precum și *Nocturna bibliotecilor*, denumită și „Noaptea albă a bibliotecilor”, eveniment organizat de către biblioteci în afara orelor de program, a atras atenția chișinăuienilor, o dată în plus, asupra instituției și profesiei de bibliotecar...

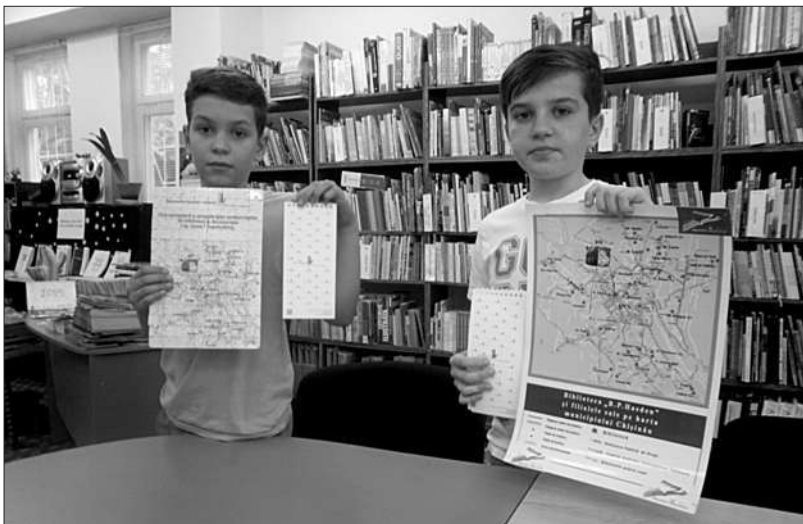
Alături de celelalte biblioteci-filiale ale BM, Biblioteca „Alba Iulia” a expus, în această Săptămână, privirii vizitatorilor tradiționali și virtuali colecția de carte pe care o deține, a implicat utilizatori și voluntari în organizarea unor ateliere de creație, concursuri, expoziții, lansări și prezentări de publicații, invitând și încurajând chișinăuienii – utilizatori și nonutilizatori să păsească, mai îndrăzneț, pragul bibliotecii pentru a descoperi, a cunoaște, a se informa și a se documenta, a se implica în diverse activități. Genericul inspirat al Săptămânii, *Fii deștept! la un card inteligent de la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*, definește, de fapt, scopul urmărit de către bibliotecari – sporirea numărului și convingerea doritorilor de a utiliza, a frecventa biblioteca. În acest context, echipa filialei noastre a pus accentul pe promovarea co-

lecției de carte tradițională și electronică pe care o deține, a serviciilor, programelor, proiectelor și, pe parcursul a trei zile – 21, 24 și 25 septembrie – a distribuit, în stradă, angajaților din piața Delfin, trecătorilor în perimetrul șoselei Balcani și al străzilor O. Ghibu și Ion Creangă, în stațiile de troleibuz, la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, studenților din căminele din str. Sucevița fluturași-invitație cu adresa Bibliotecii „Alba Iulia” și pliantul *90 de motive pentru a utiliza BM „B.P. Hasdeu”*. Iar celor care s-au înregistrat, în această Săptămână, la bibliotecă, le-am oferim și câte un carnețel, un ghid al utilizatorului, un pliant cu lista și localizarea filialelor BM, codul serviciilor, semne de carte inedite, invitându-i să participe la concursul *Sunt cititor al BM „B.P. Hasdeu”*. Susținută de câțiva voluntari, echipa noastră, a organizat, zilnic, vizite în bibliotecă pentru începătorii, care bat la poarta cunoașterii: elevi din clasele I și a II-a de la liceele din sector „Liviu Deleanu” și „Petru Rares”, Liceul municipal cu profil sportiv, precum și pentru studenți – din anul I de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Școala profesională nr. 6 etc., pentru ca, din start, să știe unde se pot adresa după ajutor și susținere, cine

îi poate familiariza și informa, mai detaliat, despre lumea din jur și istoria comunității chișinăuene. Și pentru ca aceste vizite colective să nu fie plictisitoare, am utilizat și alte forme de comunicare: pentru elevii din clasele I – diverse jocuri-ghicitori, celor din clasele a II-a, care au venit să afle ce reviste, pentru vârsta și interesul lor, pot găsi la biblioteca din strada Alba Lulia, cum și când apar revistele, cine le ghidează, cine și despre ce mai poate scrie la o revistă sau alta... Le-am propus să „adune” din puzzle *Harta BM „B.P. Hasdeu”* cu filialele ei. O ocupație care a plăcut într-atât elevilor, încât unii dintre ei au venit după lecții, pe parcursul Săptămânii, să mai încerce să adune și să găsească, pe *Harta BM*, Biblioteca „Alba Lulia”, căci, doar aici se pot întâlni, cunoaște și discuta despre toate câte în lună și în stele... Revistele *Noi*, „a” mic, *Florile dalbe*, *Tom și Jerry*, *Barbie*, *Alunelul*, răsfoite de către aceștia, au rămas deschise și pentru ceilalți semeni ai lor care au pășit pragul bibliotecii în aceste zile... Concursurile ad-hoc organizate cu o parte dintre elevii claselor a II-a, precum *Nume de scriitori pentru copii*, *Cine cunoaște mai multe titluri de povești* au trezit un deosebit interes și pentru că răspunsurile lor

erau completate cu alte nume și titluri de către profesoară sau bibliotecari. Cei mai mici vizitatori ai bibliotecii, copiii din grupele pregătitoare de la grădinița nr. 186, care au venit în grup pentru prima dată să vadă o bibliotecă adevărată, au înțeles că Biblioteca este o „casă mare” a cărților. Impresionați de mulțimea de rafturi cu cărți, ordinea în care sunt aranjate, vârsta unor cărți-povești, expoziții cu cărți noi, semne de carte etc., micuții, cu o deosebită bucurie, au răsfoit mai multe reviste și cărți cu povești viu colorate.

Studenților din anul I de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” și celor de la Școala profesională nr. 6 le-am prezentat biblioteca, colecția, serviciile și câteva filmulețe despre activitatea bibliotecii cu tinerii (lansări și prezentări de carte, dezbateri, concursuri etc.), pentru a se determina în frecventarea bibliotecii și a unor activități culturale. Și lor le-am propus un concurs ad-hoc: *Cine cunoaște mai multe citate despre carte, bibliotecă, bibliotecar*, provocându-i să-și amintească sau să caute informația respectivă în sursele de pe raft. În finalul întâlnirilor erau invitați să participe la concursul *Sunt cititor la BM „B.P. Hasdeu”*.

Dat fiind faptul că cultura autentică națională a stat mereu la baza dezvoltării și înfloririi adevăratelor valori umane, rolul bibliotecii în promovarea artei populare, a culturii, istoriei neamului românesc, a valorilor autentice și a patrimoniului național este unul primordial. În acest context, noi am invitat, la sfârșit de săptămână, toți doritorii să participe la două activități culturale pentru recreerea și destinderea publicului: o întâlnire-șezătoare cu meșterițele-artiste populare, Olga Chiriac și Parascovia Secieru-Harbusaru, organizată împreună cu un grup de tineri și mai puțin tineri, iubitori de tradiții și costume populare, în cadrul Clubului de creație populară „La sfatul opincuțelor”. Expoziția de ii, fețe de masă, șervețele a celor două artiste a fost completată cu câteva piese, încă în lucru, ale tinerelor meșterițe Nina Bejan, Diana Sireteanu, Valentina Baci. Scriitorul Ștefan Sofronovici, un împătimit al portului popular și al tradiționalelor șezători de altădată, a delectat publicul cu versuri dedicate costumului popular, iei, neamului românesc. Părintele Viorel Cojocar, președintele Fundației „Vasiliada”, care a oferit sediu membrilor Clubului „La sfatul opincuțe-

lor” pentru șezători în zilele de sâmbătă, cel care are un respect deosebit pentru creatorii și purtătorii costumelor populare, a salutat adunarea și a încurajat tinerii să preia ștafeta meșterilor și să poarte ei și costume populare, să promoveze șezăturile care își au începutul din strămoși. La eveniment au participat și jurnaliștii, soții Nina și Vitalie Parfentie, care au „bombardat” meșterițele cu multe, multe întrebări. Întâlnirea a fost moderată de Elena Tamazlăcaru, jurnalistă, fostă prezentatoare TV, emisiuni de promovare a patrimoniului cultural național românesc.

Și, în cadrul *Nocturnei bibliotecilor*, de această dată, am organizat o lansare de carte, și nu una obișnuită. Este vorba de o lucrare elaborată de echipa bibliotecii noastre și dedicată unui scriitor umorist, dar și coleg de breaslă, șef de filială din sectorul Buiucani – biobibliografia *Alexandru-Horațiu Frișcu*. O seară de poezie, proză și umor, o întâlnire cu prieteni mai vechi și mai noi, împreună cu stimații noștri manageri superiori de la BM, cu cititori, admiratori ai epigramei și ai parodiei... o seară perfectă de satiră și dezbateri critice asupra creației și omului Alexandru-Horațiu Frișcu. Scriitorii, prezenți la lansare, dar

și rudele, prietenii protagonistului, alcătuitoarea lucrării s-au întrecut la vorbă. Nu pot evidenția un mesaj sau altul pentru că toate au fost deosebite, sincere. Cu mare plăcere l-am ascultat pe criticul literar prof. univ. dr. hab. Ion Ciocanu, pe Gheorghe Postolache, Victor Ladaniuc, Valeriu Rață, Ion Diviza, am admirat discursul și versurile-dedicație ale dnei Eugenia Manea-Cernei, soția dlui Al.-H. Frișcu.

Dar, nu în ultimul rând, am admirat-o pe doamna noastră mereu rămasă directoarea Lidia Kulikovski, moderatoarea acestor întâlniri, și norocul nostru că ne-a fost alături, pentru că și mersul scenariului a fost unul aparte. Numai dânsa îl cunoaște cel mai bine pe colegul și protagonistul nostru ca om, ca bibliotecar, ca scriitor, ca un coleg, iar în discursul său nu a lăsat să-i scape momente inedite din diverse discuții, situații, întâmplări, realizări, propuneri, idei, opinii profesionale venite din partea lui Alexandru-Horațiu Frișcu. Analiza lucrării privitor la creația lui Alexandru-Horațiu Frișcu nu putea s-o facă nimenei mai bine decât dna L. Kulikovski și din motivul că este managerul Departamentului studii și cercetări la BM. Și tinerele conducătoare ale BM „B.P. Hasdeu”, Ma-

riana Harjevschi și Elena Butucel, au vorbit cu inspirație despre lucrare și colegul nostru. Eugenia Bejan, director adjunct la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, a făcut o tangență dintre creația umoristică a lui Alexandru-Horațiu Frișcu, publicistica satirică și profesia pe care o îmbrățișează scriitorul. Această „nocturnă” a bibliotecii a durat până seara târziu. Sperăm că cei prezenți în sală, în această zi, s-au simțit confortabil.

În această perioadă și voluntarii noștri ne-au dat o mână de ajutor. De exemplu, Nina Bejan a organizat un atelier de creație cu un grup de copii la Sediul Fundației „Vasiliada” în cadrul căruia copiii au creat, au desenat, au confecționat semne de carte pentru noii noștri utilizatori, înregistrați pe parcursul săptămânii.

Aportul bibliotecii la crearea unei comunități inteligente, culte, civilizate și iubitoare de frumos este unul principal. Dacă ne dorim ordine, justețe, adevăr, armonie, onoare și libertate în societatea noastră, trebuie să insistăm și să promovăm valori care să educe toleranța și solidaritatea, memoria scrisă, istoria adevărată, comunicarea civilizată, cunoașterea și alte asemenea valori culturale.

SĂPTĂMÎNA UȘILOR DESCHISE LA BIBLIOTECA CENTRALĂ

*Elena RAILEANU,
bibliotecară, BC*

Asemenea evenimente constituie o revigorare a conexiunii bibliotecii cu publicul. Obiectivul principal al Zilelor ușilor deschise la Biblioteca Centrală a BM „B.P. Hasdeu” rezidă în a actualiza funcțiile bibliotecii și prioritățile tuturor celor care îi pășesc pragul. Succesiv, Biblioteca Centrală a putut transmite informația consumatorilor

de carte, doritorilor de a participa la debateri pe diverse teme sociale și educative. Săptămîna ușilor deschise a fost una de prestigiu pentru a valorifica funcționalitatea bibliotecii în cadrul social-cultural și educativ-artistic. Lucrătorii bibliotecii și-au asumat responsabilitatea să primească oaspeți din diferite organizații pentru a

Zile	Activități / participanți	Vizite directe	Utilizatori noi
1 (21.09.2015)	1 / 83	891	34
2 (22.09.2015)	3 / 146	1052	69
3 (23.09.2015)	3 / 174	768	16
4 (24.09.2015)	2 / 132	1018	63
5 (25.09.2015)	2 / 116	1294	66
6 (26.09.2015)	2 / 106	512	6
7 (27.09.2015)	1 / 43	325	3
Total	14 / 800	5860	257

crea cititorilor o atmosferă binevoitoare. Astfel, dialogul a promovat valorile europene, unde s-a prezentat moderatorul de politici în domeniul integrării europene la Institutul pentru politici și reforme europene Iulian Groza, îndemnând generația tânără la acordarea corectitudinii legislative: „Democrație nu există fără justiție.” În contextul comunicativ și al deschiderii, al aprecierii au fost înmînate diplome care servesc drept pistă pentru ulterioarele posibilități pentru creșterea și dezvoltarea personală.

Un eveniment ce cooperează factorii cognitivi cu cei ai distracției constituie desfășurarea evenimentului *Bobociada*. A

fost o ocazie unică, individualizată, fiind expuse valorile morale în formă de concert, interpretîndu-se multe piese alcătuite de către tinerii talentați ai țării noastre.

O modalitate foarte eficientă de a lega noi relații dintre Bibliotecă și elevi au fost excursiile organizate pentru elevi, ghidați de profesori și părinți. Aici elevii au avut posibilitatea de a conștientiza cu ce preț a supraviețuit Biblioteca Centrală încă din anul 1877, informația i-a captivat, dialogul printre coloanele și standurile bibliotecii a fost unul viu, care i-a provocat la cunoaștere, studiu și fotografiere pe tot parcursul excursiei.

Activitatea	Participanți	Vizite colective	Nr. de participanți
Iulian Groza: moderatorul de politici în domeniul integrării europene la Institutul pentru politici și reforme europene (întîlnire cu personalități)	83	21.09.2015 (1)	98
„Să învățăm să scriem și să rostim corect” (atelier de creație)	76	22.09.2015 (1)	148
AECEE (ședința clubului)	24	23.09.2015 (1)	96
<i>Gîndește creativ! Fii inovativ!</i>	46	24.09.2015 (1)	124
<i>Bobociada-2015: Totul începe de aici!</i>	86		
<i>Prin educație spre competențe într-o lume a cunoașterii</i> (conferință)	73	25.09.2015(1)	79
<i>Cartea bate filmul sau filmul bate cartea...</i> Vizionarea filmului după cartea <i>Băiatul în pijamale</i> , autor John Boyne	43		
Clubul oratorilor (ședință)	49	26.09.2015	14
<i>Schimbare și inovare pentru profesorii de limba engleză din țară</i>	57		
<i>Monopoly, Steagurile lumii, Swing etc.</i> (jocuri de societate)	43	27.09.2015	
Total	580		516

Una din activitățile Bibliotecii Centrale a combinat imaginea cu lectura. Vizionarea filmului *Băiatul cu pijamale în dungi* ne-a condus pentru un timp scurt în timpul celui de-al Doilea Război Mondial și ne-a mai amintit încă o dată despre importanța păstrării păcii în zilele noastre. Săptămîna ușilor deschise s-a derulat concentrat, dinamic, îmbinînd cognitivul și creativul. Pentru a vă informa mai detaliat și a vă conduce în spațiul istoriei care nu este totalmente la trecut, dar și la prezent, or, aceste întruniri se soldează și cu o colaborare în viitor. Vă propun să vă așezați cît mai comod pentru o lectură destinată delectării sufletului și a minții la Biblioteca Centrală. O prezentare succintă a activităților este inclusă în tabelele de mai jos.

Ziua întâi (21.09.2015). La începutul Săptămîinii ușilor deschise, biblioteca, luîndu-și un aspect de sărbătoare, și-a invitat, în primul rînd, prietenii săi dragi și anume elevii. Începînd cu clasele mici de a V-a pînă la cele mari, clasele a XII-a. Surprizele își așteptau cititorii. Mulți dintre ei au fost apreciați pentru spirit activ și atent, Biblioteca le-a oferit cadoul cel mai prețios – cartea. De asemenea, fiecare copil putea să-și facă cîte o poză așezîndu-se pe scaunul cunoștințelor, confecționat

numai din cărți și să-l posteze pe site pentru a participa la concurs. La finele acestei zile invitatul nostru special, Iulian Groza, a condus tinerii într-o introducere a valorilor europene, unde au participat elevi de la liceele teoretice „Spiru Haret” și „Prometeu”. De asemenea, și studenți de la USM au vizitat biblioteca noastră pentru a lua parte la eveniment.

Ziua a doua (22.09.2015). Pe lîngă faptul că Biblioteca Centrală a îmbrățișat cu drag vizitele elevilor de la Liceul Teoretic „Gheorge Asachi”, clasa a X-a, Școala profesională nr. 8, clasa a XI-a, și Liceul Teoretic „Spiru Haret”, clasele a V-a – a VIII-a. Totuși, nu a lipsit nici spiritul de creativitate prin organizarea unui atelier de creație de către studenții Colegiului Pedagogic „Alexei Mateevici”. Viitorii profesori au îndemnat toți participanții la o exprimare corectă, numîndu-și activitatea *Să învățăm să scriem și să rostim corect*. Promovarea valorilor europene în cadrul Bibliotecii Centrale a continuat și în ziua respectivă, datorită ședinței organizată de către clubul AEGEE. Aceasta fiind o organizație nonguvernamentală și interdisciplinară, care este deschisă pentru toți studenții. De asemenea, „Toastmasters” vine cu un îndemn de a învăța limba engleză prin desfășurarea activității în sala mare la Biblioteca Centrală.

Ziua a treia (23.09.2015). Cu toate celelalte activități desfășurate deja în prima și a doua zi a Săptămânii ușilor deschise, Biblioteca Centrală a continuat manifestarea prin vizitele elevilor de la Liceul Teoretic „Ginta Latină”, clasele a VIII-a, și Liceul Teoretic „Hyperion”, clasele a IX-a, a X-a și a XI-a. Aici ei au aflat despre istoria Bibliotecii Centrale a mun. Chișinău, precum și despre cele mai vechi cărți pe care le deținem. De asemenea, vestea despre cea mai nouă carte „*electronică*” care poate fi împrumutată la domiciliu, a fost o bucurie pentru ei. Cu interes și încântare ei au cercetat, împreună cu bibliotecarul, „cărțile care vorbesc”, și anume cărțile lăsate cu autografe.

Ziua a patra (24.09.2015). Pentru toți cititorii și oaspeții noștri, această zi a fost una deosebită. Biblioteca Centrală fiind gazda unui eveniment atât de special, dar în deosebită măsură pentru studenții anului I. „Bobociada”, a fost lansată printr-o serată literar-artistică pentru a menține în prim-plan valorile noastre spirituale. Tinerii talentați au interpretat diferite piese, inclusiv unele compuse de ei înșiși, prin care au motivat publicul spre un început mai bun prin demnitate și cunoaștere a binelui. Biblioteca Centrală a fost plăcut surprinsă de vizita Liceului Teoretic „Mircea Eliade”, clasele a V-a – a IX-a, Școala profesională nr. 8 și Liceul Teoretic

„Ginta Latină”, clasele a X-a. Însă pentru a menține spiritul creativ și pentru ziua a patra, elevii Școlii profesionale nr. 8 s-au pregătit pentru un training de creativitate: *Gîndește creativ! Fii inovativ!*

Ziua a cincea (25.09.2015). Elevii nu au încetat să ne viziteze chiar și după excursia ce a fost organizată de către bibliotecă, fiind atât de mult impresionați. Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi”, clasa

a V-a, a demonstrat o adevărată inteligență participînd la o victorină organizată de Biblioteca, unde pentru fiecare răspuns corect se înmîna ca premiu o carte. De asemenea, Școala profesională nr. 8, clasa a X-a, și Școala profesională din Dobrogea au fost oaspeții noștri bineveniți. La mijlocul acestei zile, Biblioteca Centrală a găzduit conferința cu genericul *Prin educație spre competențe într-o lume a cunoașterii*, unde mai mulți lucrători ai Direcției generale educație, tineret și sport a Primăriei Chișinău au fost premiați pentru activitatea și străduința lor de a instrui o generație inteligentă. Pe lîngă toate activitățile ce necesitau o minte ageră și activă, sfîrșitul acestei zile a luat o întorsătură necesară, dorită: de la muncă spre o relaxare cu o proiecție de film foarte emoționantă – *Băiatul cu pijamale în dungi*, ecranizat după romanul lui John Boyne.

Ziua a șasea (26.09.2015). Săptămîna ușilor deschise parcă se apropia de finiș, dar evenimentele continuau să se desfășoare. Astfel, o nouă zi a început cu conferința *Schimbare și inovare pentru profesorii de limba engleză din țară*. Aici profesorii din toată Republica Moldova s-au bucurat, în primul rînd, de o experiență unică și de a însuși tot materialul prin metode și tehnologii noi. Prin urmare, ziua a șasea a continuat cu o manifestare a clubului oratoric, la care Biblioteca Centrală s-a bucurat pentru tînăra generație, plină de pozitivism și apatitudini. Aici au fost premiați cei mai activi tineri din cadrul clubului oratorilor.

Ziua a șaptea (27.09.2015). Și în finala Săptămîinii ușilor deschise, tinerii voluntari din Misiunea socială *Diaconia* s-au bucurat, împreună cu Biblioteca Centrală, de frumoasa organizare a unei serate de jocuri de societate, și anume *Monopoly*, *Steagurile lumii*, *Swing* și multe altele. Astfel, printr-o metodă unică și irepetabilă ei au motivat apropiații lor de a se alătura programului *Aproape de aproapele tău*. În această săptămîină deosebit de activă, Biblioteca Centrală nu a putut să nu-i menți-

oneze pe cititorii ei cei mai fideli. Astfel, au fost a fișate pozele tuturor cititorilor fideli – spre bucuria protagoniștilor, dar și spre curiozitatea celorlalți colegi-utilizatori ai Bibliotecii Centrale.

Concluzii. Pentru prima dată, la Biblioteca Centrală, în toată istoria celor 138 de ani de activitate, perioada Săptămîinii ușilor deschise – 21-27 septembrie 2015 – s-a evidențiat ca cea mai activă, cuprinzînd într-un termen atît de scurt o mulțime de evenimente. Acest fapt a fost posibil grație implicării participanților interesați ce vin din diverse domenii. Toți împreună, cititorii și gazda, au dat culoare acestei aniversări specificînd fiecare activitate a Bibliotecii. Un alt avantaj extraordinar de îmbucurător pentru Biblioteca Centrală este că în perioada Săptămîinii ușilor deschise, mulți au fost motivați de a se încadra activ pentru a contribui la frecvența bibliotecii, luîndu-și permisul pentru a putea în continuare să fie un utilizator. Astfel, Biblioteca Centrală a ținut cont de sloganul care a ghidat toate activitățile acestei săptămîni: „Fii deștept, ia un card inteligent!”

CÂNTECE DE DORURI DIN ALBA IULIA

(Lansări de cărți, discuții cu scriitori din Alba Iulia,
precum și muzică vestimentată în portul românesc)

*Conf. dr. Victoria FONARI,
Universitatea de Stat din Moldova*

Toamna a adus în cadrul Cenaclului *Magia cuvîntului* oaspeți din Alba Iulia. Colaborarea dintre Alba Iulia și Biblioteca Centrală a BM „B.P. Hasdeu” este una de durată și grație editorului Virgil Serbu Cisteianu, care a oferit spațiu în revista *Gînd românesc* mai multor tineri din cadrul cenaclului literar-artistic. Evenimentul preconizat la 2 septembrie 2015 a fost pe unda Zilei Limbii Române. Au avut plăce-

rea să vină cu cărți, reviste, poezie, muzică, istorie editorul și istoricul Virgil Șerbu Cisteianu, scriitoarele Mariana Moga, Jeni Voina, Corina Ofelia Corpodean, reporteurul Ana Maria Voina. Am moderat această întrunire în anturajul studenților de la Colegiul Pedagogic „Alexei Mateevici”, care au venit împreună cu profesoara de limbă și literatură română Nina Dodon. Oaspeții din Alba Iulia au fost salutați poetic de

Nina Slutu-Soroceanu, Claudia Grama, Galina Furdui.

Înainte de a prezenta colegii din inima României am specificat importanța de a persevera în cunoașterea limbii române, făcând referințe la latinitate: „Latina... Imperială / Insistă și în secolul XXI / Misterul antichității intrigă. / Sensul ascuns în cuvinte / Se adâncește / Cunoscând / Stâncanorilor crește / Munții astrali ai latinei / Pot fi văzuți doar deasupra norilor / Căci numai acolo umbra noastră / Nu cade pe pământ / Rămâne în zbor.” Având o colaborare frumoasă cu revista *Gând românesc* și cu Editura „Gens Latina”, unde mi-a apărut volumul de versuri *Aleile de corali* (2012), am avut predilecția să inițiez festivitatea dialogând cu dl Virgil Șerbu Cisteianu. Editorul, redactorul, care rămâne deschis spre antologarea poetelor din spațiul nostru, a atenționat despre importanța de a cunoaște cultura românească și de a nu permite greșelilor să ne împânzească studiile. În acest context a exemplificat dintr-o carte în limba germană, în care se specifica că Lucian Blaga este un scriitor transilvănean, fiind o informație furnizată de români. Virgil Șerbu Cisteianu a atenționat că valorificarea culturii române se realizează prin

traduceri, prin cărți, prin cercetare, dar nu prin discuții dubioase, care încearcă să diminueze axiologic poezia, arta, cultura. În bunăvoința de a ne revedea a venit cu mai multe numere de reviste *Gând românesc*, în care au avut plăcerea să se regăsească în calitate de autori studenții și masteranzii de la Universitatea de Stat din Moldova, membri ai cenaclului „Magia cuvântului”: Corina Gantea, Vera Catană, Ana-Maria Cecoi, Georgeta Fînar, Galina Ciubotaru, dar și directoarea Bibliotecii „Alba Iulia” – Elena Caldare.

Virgil Șerbu Cisteianu rămâne un pasionat al biografiilor. Data trecută, venirea d-lui a luminat biografia lui Nichita Stănescu, din optica amintirilor din cadrul familiei sale. La această întrunire dumnealui a venit cu cartea *Învingător de unul singur* (Ed. „Gens Latina”, 2015). Între copertile acestei cărți este un dialog viu, scanat într-un interviu cu compozitorul, muzicologul, scriitorul și profesorul Doru Popovici. Destinul este ștangulat între decepții și ascensiuni, cenzură și creație, doctrina timpului și dorința de a trăi libertatea melodică. Pentru a argumenta alegerea făcută editor-autor pe coperta a patra include aprecierile personalității

Doru Popovici, consemnat în revistele de la Londra, Bruxelles. Una din ele o vom include în acest articol: „... găsec în creațiile sale ecouri ale melancolice doine românești” (*The Evening Star*, Washington, Irving, Lowens, 13.III.1971).

Scriitoarea Mariana Moga, care a condus 15 ore mașina, a vorbit despre semnificația drumului Alba Iulia – Chișinău. Autoarea romanului *Înaintând prin ceață* (Ed. „Ecou Transilvan”, 2014), care este cunoscut în SUA, Olanda, Spania, Germania și Austria, a intrigat prin personajul care „se simte atât de inutil și gol sufletește”. Este o carte a stărilor, a dorințelor și a comunicării. Fiind „o înlânzitoare a cuvintelor” (așa o caracterizează poeta Rafila Maniu), Marina Moga a preferat să explice importanța tăcerii în scrierea poeziilor, făcând o conexiune cu opinia lui Francesco Orestano: „Există o artă a tăcerii nu mai puțin însemnată și eficace ca aceea de a vorbi. A asculta și a tăcea, a privi și a tăcea, a tăcea în mod deliberat, cu fermitate, în chip absolut, este o neobișnuită și prețioasă regulă de viață și un mijloc sigur de mari victorii.” Este un reper în a înțelege cartea sa de versuri *Tăcerea albastră*, prefată de Cornel Udrea (apărută la Sebeș, 2013). Tă-

cerea are multiple conotații de la suferință, singurătate, opacitate, la creație, toleranță, fericire. Poeta are secvențe capabile de a defini poetic: „Tăcerea, / îi jefuiește lui Dumnezeu ultimul strigăt” (*Curcubeul speranțelor*). Versurile au forța de a sensibiliza, ele oscilează între strigăt și tăcere, șoptă și ton imperativ.

Nimicul în oglinda totului relevă „strigăt în cuvinte”: „Contur al umbrei zero, / poezia, / golește versuri printre imagini. // Un moft. / Cuminte, viața îmi publică cartea / într-o ediție limitată.” Cartea are pulsul ei, din trei în trei poezii înflorește *Roza*. Este titlul care se repetă insistent de parcă ar fi petalele de nebuloase de pe firmamentul volumului *Paradisul* al cărții lui Dante Alighieri. Aceste 11 *Roze* invită în laboratorul artistului: „Omul, / se află într-un derapaj de refacere. / Nu va putea descoperi fereastra, / atât timp cât pierde din vedere zidul” (*Roza 1*). Discuția despre tăcere ne-a ghidat pe toți cei prezenți în lumea poeziei.

Poeta Jeni Voina a captat auditoriul prin versurile sale din cartea *Cântecul dorului* (Sebeș, 2012), care s-a bucurat de o lansare la Biblioteca Centrală B.M. „B.P. Hasdeu”. Plină de dragoste textul său liric

nu se incomodează să preia ritmul etnic, în care își regăsește rădăcinile. Astfel, poezia sa mirose a grâu și a iarbă verde, melodic ea ne duce în spațiile rustice în care știi să admiri răsăritul și care cunosc semnificația apusului.

Jeni Voina valorifică motivele populare, în care pune accent pe importanța tradiției. Consideră că e important să depui suflet pentru a obține ceva. Dragostea e cea care oprește timpul: „Ca omu' când e iubit / Parcă-i un pom înflorit / Văz pe min' de când iubesc / Anii trec ... io-ntinteresc” (*Plânje bietu' pământu'*). Își scrie textele cu fonemele proprii din regiune. Poeta recunoaște că intenționat își dorește forma respectivă pentru că este învăluită de misterul straiului neamului curat și dorește să și-l mențină în versul sufletului său.

Este o autoare ce consideră că versul se împlinește atunci când e cântat. Colaborarea ei o percepem și în filele cărții. Astfel, *Tăt așa, tăt așa, Lângă moara lui Isaac* sunt cântate de Nicolae Furdui Iancu; *Mere badea pe ogor* de Maria Furdui Iancu; *Toată sara mândra mea* de Tudor Furdui Iancu; *De-aș putea mereu cânta* de Mirela Mănescu Felea; alte versuri sunt interpretate muzical de Ilie Medrea, Anca Maria Mărgineanu, Giulia Medrea, Teodora Zărnescu, Ciprian Roman, Maria Filimon, Do-

rina Narița, Anamaria Iorga, Cristian Maluțan. Șirul poate fi continuat, ceea ce ne argumentează că poezia a atras nu doar cititori, dar și ascultători.

Îmbrăcată în costum popular, cantautoarea Corina Ofelia Corpodean a multiplicat semnificația verbului românesc prin cântec. Activitatea sa literară și cea muzicală fiind apreciate la diverse concursuri, cum ar fi: *Cântecele Marii Uniri, Timpul iubirii, Festivalul Național Cântare României* etc. Competențele ei muzicale și poetice au fost împărtășite de toți profesorii, studenții, invitații evenimentului, care au avut ocazia să pășească în timpul artistic, să simtă respirația versurilor poetei. E greu să descrii melodicul în cuvinte, dar toți doritorii o pot face în cadrul Bibliotecii Centrale, deoarece Corina Ofelia Corpodean și-a lăsat aici CD-ul intitulat *Dor de tine*, apărut la Studio „LevelSound”, Alba Iulia.

Reporterul din Sibiu Ana Maria Voina a salutat gazda, încântată de nivelul înalt de organizare. Dialogul poetic a fost susținut atât de scriitorii de la noi, cât și de studenții prezenți la eveniment. Un cuvânt de mulțumire din partea profesoarei Nina Dodon a specificat importanța acestor întruniri pentru viitorii pedagogi, care au avut ocazia să plece cu daruri muzicale și cărți.

FIECARE GENERAȚIE ARE UN REBREANU AL SĂU

*Margareta CEBOTARI,
bibliotecar principal, Biblioteca Centrală a BM „B.P. Hasdeu”*

Din considerentele afirmației de mai sus, în perioada 23-24 noiembrie a.c., Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” din Chișinău, în colaborare cu Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” au organizat simpozionul *Liviu Rebreanu – contemporanul*

nostru, consacrat aniversării a 130-a de la nașterea scriitorului. Simpozionul a fost moderat de Valeriu Matei, poet, istoric și om politic, directorul ICR „Mihai Eminescu” din Chișinău, membru de onoare al Academiei Române.

În prima zi la lucrările simpozionului au participat scriitori și critici literari, cercetători ai operei rebreniene de pe ambele maluri ale Prutului. Comunicări succinte, punctate atât pe viață și activitate, cât și pe anumite opere ale scriitorului Liviu Rebreanu au prezentat acad. Mihai Cimpoi, scriitorul Vladimir Beșleagă, criticul literar, prof. univ. dr. hab. Alexandru Burlacu și oaspeții de pe meleagurile bistrițene: Ioan Pinteș, scriitor, preot paroh la Biserica „Treierarii” din Bistrița, director, Biblioteca Județeană „George Coșbuc” Bistrița-Năsăud; Zăfir Ilie, directorul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați; Ioan Cristescu, directorul Muzeului Național al Literaturii Române; Ioan Groșan scriitor și critic literar; dr. prof. Andrei Moldovan.

Criticul literar, acad. Mihai Cimpoi, în comunicarea *Legăturile lui L. Rebreanu cu studenții, profesorii și autorii de la Chișinău*, a prezentat succint momentele care l-au preocupat în studiul operei rebreniene. *Modelul rebrenian în romanul basarabean* a fost prezentat de dr. hab. Alexandru Burlacu, care a ținut să accentueze: „Influența romanului rebrenian asupra romanului basarabean nu trebuie de supraapreciat, dar nici subapreciat. Construcția romanu-

lui, arhitectonica lui – iată ce au luat scriitorii basarabeni, din perioada interbelică, de la Liviu Rebreanu.”

Reputatul scriitor Vladimir Beșleagă a menționat că a avut fericita ocazie de a citi pe Liviu Rebreanu în adolescență. Apoi a scris o lucrare despre opera rebreniană, care, cu regret, nu a fost acceptată spre editare de autoritățile din perioada sovietică. Se bucură că acum au apărut multe monografii despre opera rebreniană. Liviu Rebreanu este apreciat, și pe bună dreptate, pentru romanele lui sociale, însă scriitorul Vladimir Beșleagă consideră că anume în nuvelele rebreniene se vede adevărata sa vigoare de creator modern. În special, remarcă nuvela *Hora morții*, pe care o consideră o lucrare emblematică, despre misiunea omului pe pământ.

Interesante, bine documentate și memorabile comunicări au prezentat oaspeții de pe meleagurile bistrițene. În comunicarea *Liviu Rebreanu – om de teatru*, Ioan Cristescu, directorul Muzeului Național al Literaturii Române, a elucidat momentul esențial din activitatea scriitorului ca Director al Teatrului Național din București – faptul că a optat pentru un repertoriu care să corespundă clasicii

universale, promovând tineri actori și regizori talentați.

Ioan Pinteș, scriitor și teolog, menționând că a scris un text despre tema creștinismului în opera rebreniană, filozofic consideră că Liviu Rebreanu este un autor „constructor de viață”, și chiar dacă multe din personajele romanelor lui mor în final, să nu uităm, că „moartea” tot face parte din viață. Consideră că Liviu Rebreanu a fost un scriitor cu o mare ambiție de a reuși să devină un scriitor adevărat, jertfind multe alte aspecte ale vieții sale. Și a reușit, deoarece conform aprecierilor criticilor literari Liviu Rebreanu „a urcat în trenul eternității”.

Andrei Moldovan, dr. prof., un alt participant de pe meleagurile bistrițene, a elucidat momentul *Liviu Rebreanu hăituit* – de colegii și confrății săi scriitori, atunci când a deținut funcții de stat în cadrul Ministerului Educației sau când a fost director al Teatrului Național din București. Romanul *Gorila*, apărut „pe tăcute” la finele anului 1938, se naște tocmai din durerea lui sufletească – de a fi lovit de la spate, pe ascuns, de ei, cei pe care nu avea posibilitate să-i ajute mai mult, precum și-o doreau.

„Fiecare generație are un Rebreanu al său”, a constatat, pe bună dreptate, scriitorul român Ioan Groșan, care în comunicarea sa *Liviu Rebreanu și nașterea prozei moderne românești* a făcut o trecere în revistă a studiilor criticilor literari despre opera rebreniană.

Mariana Harjevschi, director general al BM „B.P. Hasdeu”, a mulțumit oaspeților bistrițeni pentru participare la acest eveniment frumos, care a convins publicul de faptul că opera lui Liviu Rebreanu oferă încă teritorii vaste pentru cei care doresc să-l studieze. Constatarea finală este că și tânăra generație cunoaște și îi cercetează opera, deci, Biblioteca Municipală va promova și va pune, în continuare, la dispoziția doritorilor operele scriitorului Liviu Rebreanu.

În cadrul aceluiași simpozion au fost lansate două volume de studii privind viața și opera lui Liviu Rebreanu. Studiul *Romanul de analiză la Liviu Rebreanu* (Florești, jud. Cluj, Ed. „Limes”, 2014, 114 p.) a fost prezentat publicului de autor, de dr. Zanfir Ilie. Cercetând acest studiu, donat bibliotecii, vedem aprecierea dată de către Mircea A. Diaconu, critic literar, eseist, filolog, profesor universitar român, în mica adnotare postată pe pagina a patra a copertei: „E o dovadă a faptului (această carte – n.n.) că scrisul lui Rebreanu, ideile lui, mutațiile pe care le produce, chiar sensibilitatea aflată în spatele lumilor pe care le construiește, toate acestea continuă să ne provoace.”

Astfel, mai avem în colecția noastră un studiu amplu, în care autorul începe de la prezentarea conceptului de *roman de analiză*, dezvoltarea romanului românesc de la Dimitrie Cantemir la Liviu Rebreanu, analizând și teme, aspecte stilistice în romanul *Pădurea spânzuraților* și romanul *Ciuleandra*.

În cuprinsul cărții sunt repere ale criticii literare asupra operelor rebreniene publicate în cronici, comentarii, studii și alte articole din istorii ale literaturii române. În aceste studii numele lui Liviu Rebreanu este elogiat și consacrat drept al unui scriitor realist obiectiv de mare valoare, cu acces în literatura universală. Concis, doar nuanțat, sunt relatate abordări ale operei lui Liviu Rebreanu, expuse de către reputați critici literari ai vremii de atunci și de acum, printre care se regăsesc, cronologic, extrase din comentariile lui Mihail Dragomirescu (1925), Perpessicius (1927), Eugen Lovinescu (1928), Șerban Cioculescu (1936), Vladimir Streinu (1940), G. Călinescu (1941), Valeriu Cristea (1965), Lucian Raicu (1967), Nicolae Balotă (1974), Nicolae Manolescu (1980), Niculae Gheran (1992), Adrian Dinu Rachieru (1997), Ion Simuț (ediții recente). Imaginea intelectuală unică a lui Liviu Rebreanu, este re-

marcată mereu de toți criticii literari. Deci, scrierile lui Liviu Rebreanu sunt actuale și „provoacă” la analiză și elucidare, din diverse puncte de vedere, fiecare generație de critici literari notorii.

În colecțiile Bibliotecii Municipale a intrat și a doua carte lansată în cadrul simpozionului. Andrei Moldovan și Ioan Pintea sunt autorii lucrării *Chiuza lui Rebreanu* (Bistrița, 2015, 40 p.), în care autorii prezintă foarte detaliat ținutul din care își trage obârșiile scriitorul Liviu Rebreanu. Trecând în revistă genealogia neamului său, începând de la **localitatea Chiuza**, locul de naștere al lui Vasile Rebreanu, tatăl scriitorului Liviu Rebreanu, primul din cei 14 copii ai acestei familii, autorii au prezentat unui public larg de cititori, din diverse amintiri și jurnale ale scriitorului, viața lui, aproape zi de zi.

A doua zi, pe 24 noiembrie, în scuarul monumentului lui Ștefan cel Mare și Sfânt, a avut loc vernisarea expoziției de fotografii cu genericul *Liviu Rebreanu – ctiitorul romanului românesc modern*, organizată de ICR „Mihai Eminescu”, Chișinău, în colaborare cu Muzeul Literaturii Române din București, Primăria Municipiului Chișinău, Uniunea Scriitorilor din România (Fi-

liala Bistrița-Năsăud), Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud (Muzeul Memorial „Liviu Rebreanu”) și Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

La Galeria „La Rond”, situată în scuarul monumentului lui Ștefan cel Mare și Sfânt, a avut loc și cea de-a doua parte a Simpozionului *Liviu Rebreanu – contemporanul nostru*, organizat în colaborare cu Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”.

În pofida timpului mohorât, apărați cu umbrele de picăturile unei ploii dense de sfârșit de toamnă, participanții, scriitori și bibliotecari, ziarștii, grupuri de elevi ai LT „Natalia Dadiani” și studenți ai Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” au fost prezenți în număr mare, fiind atenți la succinte comunicări, despre viața și activitatea lui Liviu Rebreanu, prezentate de scriitori și critici literari din Republica Moldova și din România. Alcătuită din 24 de banere, această expoziție amplă aduce în prim-plan o serie de documente de arhivă, facsimile, fotografii de familie, date biografice, articole, fragmente de proză, extrase din presa vremii, aprecieri ale criticilor literari referitoare la opera și personalitatea marelui scriitor român Liviu Rebreanu.

NOTE PENTRU ADEVĂRATA ISTORIE A BIBLIOTECII „ONISIFOR GHIBU”

Tatiana BRAICOV,
bibliotecară;

Liuba MUNTEAN,
șef oficiu;

Diana ALEXEI,
șef oficiu, Filiala „Onisifor Ghibu”

O bibliotecă se manifestă prin lupta împotriva ignoranței, lipsei de cultură și indiferenței față de lectura cărților de valoare, căci „cel care nu citește cărți bune

nu este cu nimic mai presus de cel care nu poate să le citească”, afirma Mark Twain.

Educația morală și intelectuală a unui popor este, în mare parte, responsabili-

tatea bibliotecii, conștienți de aceasta ne mobilizăm forțele, organizăm diverse activități culturale, lansări și prezentări de carte, expoziții, lecții publice, conferințe etc., încercând să influențăm pozitiv cât mai mulți oameni, încercând să ne schimbăm noi și mai apoi – societatea.

A aborda zilnic, concepția despre carte și bibliotecă este un imperativ al instituției noastre. Iată de ce aceste note pot fi considerate adevărate *Pagini de aur* ale Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, manifestate prin multiple, diverse, memorabile activități – care prescriu istoria Bibliotecii „Onisifor Ghibu” și prin care ne dorim să influențăm pozitiv istoria neamului nostru.

Suntem atât cât citim și dănuim prin lectură, cultură, prin frumusețea și forța Cuvântului rostit, scris, citit.

***

Lansarea cărții *Lector in libris: scriitori basarabeni despre lectură, carte, bibliotecă: o antologie, selecție și traducere de Ivan Pilchin*

Motto: „Eu mi-am imaginat întotdeauna Paradisul sub forma unei biblioteci, alte persoane consideră ca ar fi o grădină, alții și-l pot închipui ca un palat, eu l-am imaginat întotdeauna ca o bibliotecă și aici mă aflu eu...” (Jorge Luis Borges)

Un motiv de bucurie pentru orice bibliotecă este lansarea unei noi cărți. În cea de-a treia zi a decadelor *Chișinău – orașul meu*, în Sala Nuciferă a Bibliotecii „Onisifor Ghibu” a avut loc lansarea cărții *Lector in libris: scriitori basarabeni despre lectură, carte, bibliotecă: o antologie*. Meritul de selectare a textelor și de traducere a lor în limba rusă revine traducătorului Ivan Pilchin, profesor universitar, iar calitatea textelor traduse este incontestabilă și datorită faptului că limba română este pentru antologator limba maternă, iar cea rusă – limba paternă.

Ivan Pilchin a mulțumit în discursul său directorului Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, poetului și criticului literar Vitalie Răileanu, pentru munca depusă în scopul editării antologiei, *Lector in Libris* fiind o lucrare realizată în Laboratorul de cercetări literare și biobibliografie „Onisifor Ghibu”.

Proiectul editării cărții a fost susținut de BM „B.P. Hasdeu”, în special de directorul general al Bibliotecii Municipale Mariana Harjevschi și de conf. univ. dr. Lidia Kulikovski, cărora traducătorul Ivan Pilchin le este foarte recunoscător.

Mulțumiri deosebite a exprimat Ivan Pilchin scriitorilor care, printr-un act de încredere, i-au îngăduit să selecteze și să traducă din textele lor.

Cei prezenți la lansare au avut posibilitatea să perceapă profund emoțiile transpuse în versurile incluse în volum datorită scriitorilor care, prezenți fiind la eveniment, au lecturat din propriile texte. Maria Șleahțișchi a recitat poemul *pastorală (III)*: „nici tristețea / nu pare a reflecta nimic / din această agonie...”, iar Ivan Pilchin a lecturat varianta tradusă a aceluiași poem.

Arcadie Suceveanu, Dumitru Crudu, Teo Chiriac, Nicolae Spătaru – scriitorii cu renume – și-au felicitat colegul, accentuând meritul lui Ivan Pilchin care este mai mult decât traducător, el fiind și creator de noi versiuni. Nu există traduceri perfecte, fiecare variantă este o nouă creație, un nou text.

***

Prezentarea volumului *Fereastra cu lentile* de Zina Bivol

Motto: „Să vorbești despre carte ca despre o ființă vie! Altfel, cum ai putea-o iubi?” (Gabriel Liiceanu)

E anotimpul poeziilor rostite în șoaptă, al versurilor tulburătoare, al iubirilor înfrigate și al sufletelor pereche. Toamna e anotimpul emoțiilor... Și, probabil, timpul perfect pentru a lansa un volum de poezie plin de sensibilitate, așa cum este *Fereastra cu lentile* semnat de Zina Bivol: „Merg gata

de a întâmpina oaspeți noi. / Fereastra cu lentile cunoaște toți trecătorii, / Până și pe cel care nu a trecut pe aici niciodată. // Prin fereastră privesc cerul, iar prin mine trecătorul. / Fii bun și treci!" (*Fereastra cu lentile*), zice poeta confesiv, semnificativ.

Prezentarea volumului a avut loc pe 7 octombrie 2015, în Sala Nuciferă a Bibliotecii „Onisifor Ghibu”. Publicul select, format din Arcadie Suceveanu, președintele Uniunii Scriitorilor din Moldova; Nina Corcinschi, critic literar; scriitorii Emilian Galaicu-Păun, Claudia Partole – a felicitat-o pe tânăra poetă, a încurajat-o și a îndemnat-o să nu abandoneze nicidecum penița și călimara.

Criticul literar Nina Corcinschi vede în poeziile Zinei Bivol cele două ipostaze ale feminității: mireasă și mamă. Poeta își alege ca repere simbolurile primordialului – ploaia, marea, apele uterine: „Dansez cu ploaia, / Doamna cu ochii de apă / Și fața mereu umedă ca gură unui pește” (*Doamna ploaia*), creând superbe metafore.

Zina Bivol este cu siguranță una dintre vocile importante ale generației foarte tinere de poeți, iar pentru a vă convinge de acest lucru vă invităm să lecturați volumul *Fereastra cu lentile* pe care îl găsiți și în Biblioteca „Onisifor Ghibu”.

***

Maria Bieșu – solistă a Operei Naționale

Motto: „Personalitatea reprezintă cea mai înaltă sinteză sufletească. Misiunea personalității este ca prin ea să se contribuie la realizarea umanității.” (Dimitrie Gusti)

În prima zi a Decadei *Chișinău – orașul meu* Biblioteca „Onisifor Ghibu” a organizat o expoziție de pictură dedicată unei personalități marcante din Republica Moldova – solista fără pereche Maria Bieșu.

Cântăreață de operă, soprană lirico-dramatică, și lied, profesoară, și Membru de Onoare al Academiei de Științe a Moldovei, Maria Bieșu s-a născut la 3 august 1935 în s. Volintiri, r-nul Ștefan-Vodă. A absolvit Conservatorul de Stat „G. Musicescu” (1961), clasa de canto. În perioada 1958-1960 este solistă în Orchestra de Muzică Populară „Fluieraș”. Debutul solistei pe scena Teatrului de Operă are loc pe 28 aprilie 1962 cu Floria Tosca din opera *Tosca* de G. Puccini. În 1965-1967 urmează studii de perfecționare la Teatrul „La Scala” din Milano. În 1965 Maria Bieșu este invitată de Teatrul Mare din Moscova să interpre-

teze rolul Tatianeii din opera *Evgheni Oneghin* de P.I. Ceaikovski.

Piscurile creației sale lirice le-a cucerit alături de regizorii E. Platon și E. Constantinov, dirijorii L. Hudolei, I. Alterman, L. Gavrilov, A. Mocialov și Alexandru Samoilă. Muzicologul Elena Vdovina afirmă că „vocea Mariei Bieșu impresionează până în adâncul sufletului prin timbrul ei irepetabil, pătruns de frumusețe, căldură și prospețime. Ea te cucerește prin neobișnuita eleganță a vocalismelor, prin tehnica filigranată a romanțelor și prin surprinzător de curatul legato al vertiginoaselor fioruri”.

***

Activitate multimedia: Chișinăul cultural

Motto: „Câte schimbări în sânul tău / Oraș de piatră, Chișinău. / Dar visul tău tot frumos rămâne – / Ca floarea ce-a-ncărcat salcâmi.” (Nicolai Costenco)

Decada *Chișinău, orașul meu*, continuă la Biblioteca „Onisifor Ghibu”. Pentru ziua de vineri, am ales să prezentăm un slaid-show: *Chișinăului cultural*. Pentru slaid am ales *Clădirile aniversare* în anul 2015, cu scopul de a promova și a valorifica

patrimoniul istoric și cultural al capitalei noastre.

Participații la prezentare au fost elevii clasei a VII-a „C” de la Liceul Teoretic „Spiru Haret”, împreună cu bibliotecara Zinaida Slutu și diriginta clasei, profesoara de limba română Mariana Codreanu.

Elevii au privit cu atenție și entuziasm prezentarea. Totodată, au căpătat informații despre clădirile aniversare în anul acesta, cum ar fi: Muzeul Național de Artă din Moldova (fosta vilă urbană a lui Vladimir Herța), clădirea Aeroportului, Catedrala „Nașterea Domnului”, Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici”, clădirea „Moldtelecom”, Studioul „Moldova-Film”, Teatrul Republican de Păpuși „Licurici”, Uzina de tractoare „Tracom”, clădirea Palatului Republicii.

După prezentare copiii au mers într-o excursie în incinta Palatului Republicii. Pe post de ghid s-a oferit directorul adjunct al Palatului dl Valeriu Chifuleac. El ne-a povestit despre istoricul acestei clădiri, apoi ne-a condus să vedem toate sălile Palatului atât la etajul întâi, cât și la etajul doi, de la sălile cele mai mici la sala mare unde au loc diferite ceremonii, întruniri, congrese, concursuri etc. Copiii au rămas încântați

cel mai mult atunci când am mers în sala de conferințe, unde au loc organizarea conferințelor și seminarelor parlamentare. Copiii nu au ezitat să facă poze în toate sălile Palatului.

Elevilor reveniți la bibliotecă le-a fost prezentată expoziția *Chișinău: trecut și viitor*, unde au descoperit cărți cu cele mai interesante locuri din istoria și viața contemporană a capitalei. Cei mai încântați, au zis că nu vor ezita să vină din nou la bibliotecă, pentru a vedea astfel de lucruri frumoase și pentru a împrumuta cărți.

***

Proiecții multimedia: Hai la poveste!

Motto: „Poate că povestea este partea cea mai frumoasă a vieții omenești... cu povești ne leagă lumea, cu povești ne adoarme... Ne trezim și murim cu ele.” (M. Eminescu)

Asociația „ARTISudio” din Chișinău a vernisat la 15 octombrie 2015 proiecția în premieră a trei filme în desen animat și video-grafică realizate de copii și tineri.

Evenimentul a fost organizat în scopul promovării aspectelor pozitive ale migrației, acest obiectiv fiind o componentă a proiectului *Hai la poveste!*, finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare. 31 de copii și tineri au participat la producerea filmului cu desen animat, la editarea materialelor video cu ajutorul tehnologiilor moderne.

Tineretul, ca parte componentă a societății oricărei țări, își are rolul său în cadrul ei, având la bază următoarele trăsături specifice: capacitatea de renovare și de restructurare, abilitatea de a asimila idei noi, modul de gândire mai accesibil și mai flexibil.

Republica Moldova – stat tânăr care tinde spre integrarea europeană este o țară a migranților. Pornind de la aceste re-

alități, la 15 octombrie 2015, au fost proiectate următoarele filme în desen animat și subiecte video-grafice: *Fiica polițistului de frontieră* (scenariu Mihai Poiată; scenografia Dumitru Cerbu, animație: Nicoleta Donescu, Ruslan Hodjaev-Anghel, Maria Caneev, Leyla Vișcu, Sabrina Hodjaev-Anghel, Alexandra Țurcan) și *Cutia magică* (realizatori: Vlad Doni, Stas Pelin, Daniela Mîrzac, Iulia Velixar, Liuba Socd, Mihai Mîrzac ș.a.).

O altă temă care a fost abordată în proiectul *Hai la poveste!* este cultura apei și sanitația. Au fost proiectate filmele: *Sanitația ecologică* (realizatori: Marc Penzari, Constantin Velixar, Daniela Mîrzac, Alexandru Velixar, Iulia Velixar, Liuba Socd, Mihai Mîrzac s.a.) și *Toată lumea face baie!* (scenariu după versurile lui Constantin Dragomir, desene Magda Marinescu – cinci ani, animație Nicoleta Donescu).

Autorii proiectului și-au propus să le ofere tinerilor diferite cunoștințe și abilități necesare pentru libera exprimare a opiniei prin intermediul filmului cu desen animat și tehnologiilor digitale, pentru promovarea aspectelor pozitive ale migrației.

În cadrul atelierelor „Film cu desen animat” și „Tehnologii multimedia” dominantă a fost „formarea mentalității creativ-pozitive a tineretului, în ideea soluționării problemelor sociale și a celor ce țin de promovarea temei proiectului.

În context, e remarcabilă opinia Danielei Mîrzac, participant la atelierul multimedia: „Este deosebit de frumos ce facem noi, copiii și tinerii, în studio. Venim cu un mesaj, care transmite ideea de toleranță universală, capacitatea de a locui în comunități integrate, în pace și liniște, spre beneficiul tuturor părților implicate. Învățăm foarte multe lucruri cu practica imediată, spre exemplu, etapele de postproducție a unui film de desen animat, iar firul logic al acestor acțiuni este unul simplu, coerent.”

ZILELE BIBLIOTECII „TRANSILVANIA”, LA A XXIV-A EDIȚIE

Mila ȘEREMET,
șef serviciu, Filiala „Transilvania”

Ediția a XXIV-a a Zilelor Bibliotecii „Transilvania” s-a desfășurat pe 7-8 septembrie 2015, prin activități de amploare.

Vizite ghidate în bibliotecă ale picilor de la Școala primară „Grigore Vieru”, a elevilor de la liceele „Gaudeamus” și „Petru Zadnipru” în tandem cu prezentarea cărților din programul *Chișinăul citește – În cămașă de cireasă*, autor Arcadie Suceveanu, *Țesut viu. 10x10*, autor Emilian Galaicu-Păun, și *Petale de mac*, autor Mihail CuricHERU. Liceenilor le-a fost prezentată expoziția de fotografii *Destin împletit cu biblioteca*, în memoria lui Traian Brad, ctitorul Bibliotecii „Transilvania”, care la 31 august ar fi împlinit 70 de ani de la naștere. Foarte mulți prezenți în sală l-au cunoscut personal și își aminteau cu drag și lacrimi în ochi despre momentele trăite alături de Traian Brad – Personalitatea, Prietenul, Ctitorul, Omul. Au fost vizionate filmulețele *Traian Brad la 70 de ani, 31 august 1945 – 6 iunie 2002*, realizat de Sorina Stanca, Simona Floruțău, BJ „O. Goga”, Cluj, România; *Un nume cultural al patrimoniului românesc*, realizat de Tatiana Donțu, Filiala „Transilvania”. Oficiul pentru cititorii maturi al Bibliotecii „Transilvania” era arhiplin de lume bună, căror Traian Brad a fost pentru unii mentor pentru alți prieten sau ambele calificative concomitent. Altfel nici nu se putea, fiindcă Traian Brad era omul care totdeauna știa ce să spună și cum să spună, iar la o adică îți întindea mâna, după cum ne-a relatat dna Eugenia Bejan prim-director adjunct la Biblioteca Națională pentru copii „Ion Creangă”. Ajunsă la Cluj, oraș străin, țară oarecum străină, ne fiind întâlnită de prietenă și chiar dacă a

ajuns la căminul unde se aflau doctoranzi basarabeni nimeni din ei nu i-a dat o cană de apă, dar mite să ofere un acoperiș de asupra capului. Dar norocul vine atunci când nu-l mai aștepți. Și-a amintit că avea pe undeva adresa lui Traian Brad, a găsit-o și l-a telefonat. I-a sărit în ajutor cu toate că era duminică și avea și dumnealui dreptul să se odihnească. Nu numai că a susținut-o moral, dar i-a rezolvat momentan problema cazării neacceptând niciun refuz: „Taci, măi fato, și fă cum îți zic.” Așa era cu suflet mare, cu un atașament deosebit față de cei din Basarabia. Avea un deosebit respect pentru cunoștințele celor din Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” pe care deseori îi punea drept exemplu confrăților săi de la Cluj. De neuitat sunt călătoriile oferite bibliotecarilor din Chișinău de dumnealui.

Dna dr. Lidia Kulikovski i-a cunoscut atât scânteile, onestitatea, cât și verticalitatea prin lupta cu birocratismul moldo-român și despre multe altele, care ne-a relatat celor prezenți în sală.

În aceste zile Biblioteca „Transilvania” s-a bucurat de trei lansări de carte: *Portul din poartă: poezii și bagațele grafice iuliene*, autor Iulian Filip; *Ninela Caranfil: artista dorurilor noastre. Biobibliografie*, cu ziaristul Vlad Pohlă, în calitate de moderator. Artistă omagiată a fost onorată cu prezența de administrația BM „B.P. Hasdeu”, Elena Butucel, prim-director adjunct; Tatiana Coșeriu, director adjunct, oaspeți dragi de la BJ „O. Goga”, Cluj, România; Sorina Stanca, director; Tatiana Costiuc, șef, Serviciul relații cu publicul; Anca Pop Pașcalău, șef de birou; scriitorul Andrei Burac, ziariștii:

Andrei Viziru, Tamara Gorincioi, Elena Tamazlăcaru, actrițele: Claudia Pătrînac-Caranfil, Olga Bejenaru, profesori din liceele sectorului Ciocana.

O deosebită surpriză au făcut saloniștii „Ceaiului de la ora patru”, împreună cu dna Alexandra Tănase, prin exegezele închinăte maestrei cuvântului rostit Ninela Caranfil, prin care îi cântau ochii Domniei Sale ce își schimbă culoarea din verde în albastru în dependență de ipostazele sufletești. Evenimentul a decurs într-o atmosferă de apropiere sufletească între actriță, cititori și admiratorii săi.

A încheiat șirul de lansări prezentarea revistei *BiblioPolis* – al celui de-al 5-lea volum din anul 2014 (ediție specială). Revista este dedicată tinerilor și adolescenților. Discuția s-a axat pe activități și dezbateri din anul 2014, privind cartea virtuală și cea tradițională. Unde cele trei tabere concurente au argumentat prompt pro / contra cartea tradițională sau cartea virtuală și cei căror nu le pasă de soarta cărții. Prioritate a obținut cartea tradițională. Rămâne totuși deschisă problema atragerii

tinerilor și adolescenților spre carte, spre bibliotecă.

Titanii datorită cărora a fost posibil apariția acestui număr sunt dna conf. univ. dr. Lidia Kulikovski, director fondator; Vlad Pohilă, redactor-șef, și Valeriu Rață, secretar responsabil. Revista pune în prim-plan necesitatea orientării și reorientării segmentului de cititori tineri și adolescenți.

De o mare importanță a fost duplexul profesional *Managementul voluntarilor în bibliotecă*, moderat de Sorina Stanca, director al BJ „O. Goga”, Cluj, România, și conf. univ. dr. Lidia Kulikovski. Au fost expuse idei referitor la programele de voluntariat din România și R. Moldova, a perspectivelor dezvoltării voluntariatului la BM „B.P. Hasdeu”. De exemplu, proiectul *Raftul cu inițiativă – dezvoltarea de programe de voluntariat în biblioteci*, prezentat de Anca Pop Pașcalău, șef de birou, BJ „O. Goga”, Cluj, a avut scopul de facilitare a bibliotecilor publice din România în derularea serviciilor de voluntariat. Prin intermediul programelor de voluntariat bibliotecile vor avea un areal mai divers și mai amplu

de activități datorită căror impactul în comunitate va fi cu un mai mare răsunet, iar flagelul numit discriminare va fi eliminat din societate. În toate acestea biblioteca e de dorit să aibă rol de mediator și de agent al schimbării pozitive în societate.

După cum fiecare dintre noi avem tendința de a ne schimba, avem grijă de exteriorul și interiorul nostru, tot așa putem să aducem aceleași beneficii și societății în ansamblu. În acest context am vizionat filmulețul realizat de Aura Câmpan *Implică-te și dăruiește – fii voluntar*, care are mai multe componente: facilitarea accesului la lectură prin deschiderea mai multor mini-biblioteci în diverse centre, unde accesul la carte este destul de dificil ca, de exemplu, în internatele pentru copii, spitale, aziluri pentru bătrâni ș.a.

Comunicarea dnei Mariana Chiriacov, șef, Serviciul coordonare și sinteză, Departamentul dezvoltare și comunicare al BM, *Perspectivile dezvoltării voluntariatului în BM „B.P. Hasdeu”* a reflectat un cumul de activități reprezentative de voluntariat din filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Sperăm ca la începutul anului

2016 Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” să dețină titlul de organizație gazdă, obiectiv la care muncește dna M. Chiriacov.

De obicei, răspunsul celor intervievați referitor la voluntariat sună în felul următor: dacă m-aș descurca financiar pentru o vreme aș putea să mă ofer ca voluntar într-un loc a cărui „cauză” sau misiune mi-ar stârni interesul. Scopul este de a se simți util, însă în adâncul sufletului speră că vor vrea să se angajeze și să muncească la ei ca salariați. Șansele ca o astfel de situație să devină realitate în aceste vremuri sunt slabe, prin urmare, nu trebuie de contat pe acest fapt și nu e de dorit de forțat lucrurile, însă uneori e posibilă o astfel de situație.

Din această cauză odată ce în colectiv apar voluntari unii angajați privesc cu neîncredere și temeri spre voluntari, din simplul motiv că cei din urmă pot să le i-a locul. Cred că mica neclaritate este rezolvabilă printr-o simplă informare, documentare. Contează totuși problema financiară care macină în mare măsură populația Republicii Moldova. Referitor la aceste temeri

dna Sorina Stancă a intervenit cu o concretizare, că „voluntariatul nu i-a locul bibliotecarului, ci este un plus de valoare”.

Al doilea filmuleț prezentat în cadrul Zilelor Bibliotecii a fost *Parteneriatul – poveste de succes al Bibliotecii „Transilvania”*, un film despre colaborarea fructuoasă dintre BJ „O. Goga”, Cluj, și Filiala „Transilvania” din Chișinău, pe parcurs de douăzeci și patru de ani, realizat de dna Ludmila Capița, bibliotecar principal, Filiala „Transilvania”.

Acest filmuleț reflectă doar o părticică din aportul cititorilor și partenerilor noștri de la Cluj-Napoca, România, întru îmbogățirea fondului nostru de carte, întru dezvoltarea noastră profesională...

În final, ne permitem să încheiem cu doleanța dnei dr. Lidia Kulikovski: „Să ajungem zile când cititorii să stea ciucură în bibliotecă”, la care ne alăturăm și noi, bibliotecarii de la Filiala „Transilvania” a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

SĂPTĂMÂNA UȘILOR DESCHISE – UN EXAMEN ÎN FAȚA CITITORILOR NOȘTRI

*Elena DEREȘ,
bibliotecar, Filiala „Onisifor Ghibu”*

În perioada 21-27 septembrie a.c., Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a organizat în toate filialele sale Săptămâna ușilor deschise. Activitățile acestui program urmăresc scopul de a familiariza comunitatea cu serviciile și ofertele BM, astfel, efectuându-se și atragerea unui număr cât mai mare de utilizatori noi, dar și afirmarea rolului bibliotecii în societate.

La inaugurarea Săptămânii ușilor deschise la Filiala „Onisifor Ghibu”, Vitalie Răileanu, directorul Bibliotecii, a vorbit despre istoria Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, astfel anticipând spectacolul literar-muzical *Carte frumoasă, cinste cui te-a scris*, în care a evoluat corul de fete „Vocile Primăverii” de la Liceul „Ion Creangă” din Chișinău, acompaniat de Lidia Târșu-Benjenari, maestru de concert, dirijor coral, director artistic și Mădălina Ganea, conducător, profesor muzical-coral.

La acest eveniment cultural, i-am avut ca oaspeți de onoare pe: maestrul în arte, actorul și regizorul Ion Ungureanu, directorul general al BM „B.P. Hasdeu” dr. Mariana Harjevschi, scriitoarea Iulian Filip și Ianoș Țurcanu, reprezentantul Preturii sectorului

Buiucani – Nicolae Stefanov, precum și elevi de la Liceul Teoretic „Principesa Natalia Dadiani”.

În aceeași zi a avut loc și o **activitate extramuros** – flash-mobul *Un card inteligent – un viitor inteligent! 90 de motive pentru a te înscrie la BM „B.P. Hasdeu”*. Aceste motive au fost promovate de Margareta Cebotari, bibliotecar principal, pentru vizitatorii Grădinii Publice „Ștefan cel Mare și Sfânt”, în fața bustului patronului spiritual al Bibliotecii Municipale – scriitorul și savantul Bogdan Petriceicu Hasdeu, pe Aleea Clasicilor literaturii române. La activitate au fost antrenate elevi ai liceelor teoretice „Mircea Eliade” și „Ion Creangă” din capitală.

Proiecția slide-show. Cu ce ne putem ocupa la Biblioteca Municipală în afară de lectura cărților? Prezentarea atelierelor de creație, a teatrelor de păpuși, a altor activități de extralectură din filialele BM „B.P. Hasdeu” au fost recomandate de Jana Petrov, șef oficiu.

Mărți, 22 septembrie, Tatiana Pașcan a prezentat volumul *Biblioteca Municipală – bibliotecă inovantă* (Chișinău, 2010). Este o

carte ce schițează frumoasele realizări ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” de-a lungul anilor și deceniilor și a fost expusă în prezența elevilor clasei a 9-a a Liceului Teoretic „Vasile Vasilache”, care s-au dovedit a fi foarte interesați de cultură și lectură.

Ne mândrim cu faptul că BM „B.P. Hasdeu” este prima bibliotecă din Republica Moldova care și-a elaborat și înregistrat logoul corporativ, lansând și o revistă de specialitate în versiune tradițională și electronică – *BiblioPolis*, prima (sic!) care a oferit acces la internet și rezervarea calculatorului etc.

Ora de informare. Serviciile informaționale de la distanță oferite de BM „B.P. Hasdeu” și filialele sale au fost prezentate de către Margareta Cebotari elevilor clasei a X-a de la Liceul „Principesa Natalia Dadiani”.

Nici ziua următoare nu a fost lipsită de evenimente, fiind **Zi de informare** cu genericul *Cărțile – surse de informare calitativă*. Oferta a fost realizată prin reviste bibliografice în baza expoziției-transformer *Lumina cărții*: achiziții noi de carte în colecțiile Bibliotecii „Onisifor Ghibu”: a) revista bibliografică *Achiziții noi: volume de versuri* (Tatiana Pașcan); b) revista bi-

bliografică *Personalul Bibliotecii „Onisifor Ghibu” – autori de volume artistice și bibliografice* (Liuba Muntean); c) revista bibliografică *Istoria țării fără „cortină”: studii, documente, memorii* (Margareta Cebotari); d) revista bibliografică *Fii elev de nota 10!: cărți în ajutorul programei de studiu* (Diana Alexei); e) revista bibliografică *Colecția „Enciclopedia ilustrată a copiilor”* (Jana Petrov).

Achizițiile noi ale Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, în special volumele de versuri, au trezit interesul multor tineri cititori. Doar acestea sunt cărți care îl fac pe admirator să simtă trăirile, stările, ideile și harul poetic. Autorii lor își exprimă metaforic crezul că prin poezie, prin estetica frumosului, prin crearea unei atmosfere pline de lumină și iubire, putem educa omul în numele bunelor tradiții, al unui comportament adecvat care să se bazeze pe înțelegere, reciprocitate, dragoste.

Cartea este o comoară fără de preț, în care unii își adună cele mai nobile gânduri, pentru ca alții să le poată aplica în voie. Deoarece am dorit să demonstrăm cât de importantă este cartea pentru cititor și, totodată, ne-am propus să venim în întâmpinarea utilizatorilor, în cadrul Săptă-

mâinii, în ziua de informare numită *Cărțile – surse de informare calitativă*, am organizat expoziția de carte *Fii elev de nota zece!*

În aceeași zi a urmat proiecția slide-show *Cele mai frumoase biblioteci europene & BM „B.P. Hasdeu” – povești de succes!*, prezentată de Diana Alexei elevilor claselor a VI-a și a XI-a de la liceele „Principesa Natalia Dadiani” și „Mircea Eliade”.

Anul acesta, una dintre prioritățile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” este **promovarea valorilor europene**. Astfel, în cadrul Săptămânii ușilor deschise am ales să vorbim, printr-un slide-show, despre cele mai frumoase biblioteci europene și biblioteci chișinăuene – biblioteci cu o arhitectură deosebită, dar și cu un volum mare de carte mereu deschis pentru publicul larg.

Ne ridicăm în picioare în fața cărții și a lecturii! – acesta a fost îndemnul adresat cititorilor noștri de poeții din România, participanți la Festivalul poeziei românești *București – Chișinău – Orheiul Vechi*, ediția a II-a, aflați în vizită la Biblioteca „Onisifor Ghibu”, cu ocazia Săptămânii ușilor deschise.

În alocuțiunea inaugurală cercetătorul literar, poetul Vitalie Răileanu, directorul Bibliotecii „Onisifor Ghibu” și-a exprimat

sincera admirație pentru posibilitatea de a oferi un deosebit cadou cititorilor bibliotecii noastre – un **dialog de suflet cu scriitori și editori renumiți din România**, care „au dat peste cap” afirmația „cultura este ultima realitate pe care o putem atinge”... Cei peste o sută de participanți la activitate, majoritatea elevi ai liceelor „Onisifor Ghibu”, „Principesa Natalia Dadiani” și ai Gimnaziului nr. 7 din Chișinău, iată că au avut fericita posibilitate de a audia pe viu versuri recitate de poeții români Ioana Diaconescu, Cassian Maria Spiridon, Cristian Liviu Burada.

Poetul și editorul George Vidican a venit cu o frumoasă și valoroasă donație de carte, atât pentru Biblioteca „Onisifor Ghibu”, cât și pentru mulți din cei prezenți în Sala Nuciferă a bibliotecii noastre. Scriitorul Andrei Burac, unul din decanii Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova la acest Festival, a salutat prezența „cât mai des posibilă” a poezilor din România la întâlniri cu cititorii noștri. Maestrul a îndemnat adolescenții să fie mereu aproape de carte și de bibliotecă, deoarece această posibilitate le oferă șansa de a deveni oameni cu o cultură vastă și completată de cunoștințe diverse. Acest moment poetic a oferit

un suflu magnific, aparte, evenimentelor organizate de Biblioteca „Onisifor Ghibu” în cadrul Săptămânii ușilor deschise la BM „B.P. Hasdeu”.

La **concursul-tombolă** *Ce știm despre BM „B. P. Hasdeu” și filialele sale?*, organizat în cadrul Săptămânii ușilor deschise, au răspuns elevii Liceului Teoretic „Principesa Natalia Dadiani”. Cadoul-surpriză pentru cei care au răspuns corect la întrebările concursului a fost volumul de proze *Pragul* de Aurelian Silvestru.

Săptămâna ușilor deschise la BM „B.P. Hasdeu” s-a încheiat cu **spectacolul literar-artistic** *Lecturi poetice nocturne*, moderat – Denis Chirtoacă, actor, poet, compozitor, dramaturg. A fost o seară de adevărată desfătare poetică și spirituală. Aici am cunoscut poeți deosebiți, tineri îndrăgostiți de poezie și timp de câteva ore toți cei prezenți au fost surprinși de magica lume a poeziei.

La eveniment au fost prezenți membrii activi ai „Clubului poezilor desculți”, Denis Chirtoacă, Ion Coșeru, care au lecturat poezii din antologia apărută de curând ... *scriem alb pe negru...* (volum conceput și

elaborat în Laboratorul de cercetări literare și biobibliografie „Onisifor Ghibu”), întâmpinate cu aplauze de către cei prezenți. Iar Elena Mihalachi, al cărei talent a fost descoperit pe un site de socializare, a impresionat auditoriul prin stil și originalitate.

Vitalie Răileanu, directorul Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, ne-a încălzit inimile cu versuri frumoase și ne-a îndemnat să ne apropiem mereu cu liniște contemplativă față de poezie, să o adorăm pentru că doar prin ea sufletul prinde aripi și ne duce spre înălțimi celeste.

Oaspete drag ne-a fost și Marin Postu, poet, profesor universitar, dânsul fiind surprins plăcut de acest eveniment de suflet, ne-a vorbit despre noul volum de versuri – *Imun la naupatie...* – al poetului Vitalie Răileanu. Zina Bivol, tânără scriitoare, ne-a citit din versurile sale, cuprinse în volumul *Fereastra cu lentile* (Chișinău, 2015).

Bibliotecarii și utilizatorii Filialei „Onisifor Ghibu” a BM „B.P. Hasdeu” se bucură de faptul că au parte de întâlniri pentru sufletul și inimile tuturor chișinăuienilor, care aspiră spre tot ce e frumos, plăcut și sublim.

RESPONSABILI DE TIMPUL COPIILOR ÎN VACANȚA DE VARĂ

Ion BORȘ,
Filiala „Ovidius”

Al doilea an consecutiv, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, susținută de Direcția cultură a Primăriei Municipiului Chișinău, a servit chișinăuienii și oaspeții capitalei într-un troleibuz original, numit semnificativ *Trolleybook* – o bibliotecă pe roți. Și dacă în anul trecut gazdă a fost Parcul Trandafirilor din sectorul Botanica, în acest an *Trolleybook*-ul a staționat la „Aventura Parc”, din strada Ghiocelilor, sectorul Buiucani.

Deschiderea oficială a rămas neschimbată – 1 iunie, Ziua internațională a copiilor.

Au venit la această dublă sărbătoare copii din sectorul-gazdă și alte sectoare ale capitalei, oaspeți din suburbiile Chișinăului, părinți, bunici etc. Prezenți au fost și bibliotecarii de la filialele BM „B.P. Hasdeu”, însoțiți de cititori fideli, cei care urmau să servească utilizatorii pe parcur-

sul întregii veri cu cărți și să organizeze pentru ei diverse activități. Au venit îmbrăcați la patru ace șefii responsabili și artiștii îndrăgiți de public, precum și tinere, promițătoare talente de la diverse școli de creație. A deschis festivitatea Mariana Harjevschi, directorul general al BM „B.P. Hasdeu” și Vera Gurievschi, specialist principal la Direcția cultură a Primăriei Municipiului Chișinău. Dna M. Harjevschi a menționat că „Biblioteca Municipală va îmbina toate metodele accesibile de cunoaștere: lec-

tură, concursuri, ateliere de creație, jocuri de calculator, care vor contribui la dezvoltarea creativității și imaginației la copii și adolescenți, vor atrage spre lectură noi cititori.” Ea a anunțat și noutatea sezonului: lectura în format electronic pe e-readere, care conțin peste 500 de titluri. A urmat un program artistic, la care au participat copii cu recitaluri de poezie, cântece, dansuri, interpretări la instrumente muzicale. Au felicitat copiii poetul Arcadie Suceveanu, interpretii de muzică ușoară Valeriu Cor-

dineanu și Ricu Vodă, împreună cu veseli clovni, creând o atmosferă de sărbătoare. Flori, baloane colorate, stegulețe...

Munca bibliotecarilor a început marți, 3 august, la ora 11.00, și a durat până la sărbătorile naționale din august, adică la capătul verii. Pe parcursul întregii vacanțe pentru copii (și nu numai) au fost organizate expoziții de carte, de obiecte confecționate manual; au avut loc ore de lectură, la care s-au citit cărți interesante, s-au analizat subiectele, personajele din povești. Copiii au desenat, au tăiat și au încheiat diferite obiecte, printre care cel mai popular a fost *Trolleybook*-ul pliat. Bibliotecarii au organizat jocuri dinamice, întreceri, concursuri. Filiala „Ovidius” a servit *Trolleybook*-ul trei zile de vară și anume: o zi de duminică, una de sâmbătă și alta de vineri. Au fost zile puțin dificile, la sfârșit de săptămână. Dar, fiind bine pregătiți, au făcut față cerințelor. Bunăoară, de o popularitate aparte s-a bucurat Atelierul mâinilor dibace „Miracol”, coordonat de Olga Gori. Participanții au confecționat brățări, broșe și alte bijuterii din mărgelușe. Această activitate i-a interesat și pe băieți. Un exemplu de activism a demonstrat Alexandru din sectorul Buiucani. El a meșterit bijuterii pentru maică-sa și s-a înscris și la Atelierul de la Biblioteca „Ovidius”, astfel legând relații de prietenie cu această bibliotecă. Vreau să subliniez interesul lui Alexandru față de activitățile organizate, fiind prezent zilnic la *Trolleybook*.

Printre utilizatorii activi se numără și copiii reîntorși din diferite țări, unde au plecat cu părinții. Venind în vacanță la bunici, ei s-au bucurat de o deosebită atenție la *Trolleybook*. Străinătatea i-a ajutat să învețe a comunica în diferite limbi, însă la activitățile organizate aici, copilașii se străduiau ca „sub aspect lingvistic”, să nu se deosebească de semenii lor, deși le venea greu s-o facă.

S-au încadrat cu succes în activitățile noastre și micuții veniți din România. Ei se interesau de cărțile editate la Chișinău. Și ca oricăror copii, le-au plăcut jocurile. Fiecare filială a venit cu câte un set de jocuri, devenite tradiționale la bibliotecile lor.

Uite așa a mai trecut o vară de povește. Unii au plecat la tabără, alții la bunici, prin excursii. Dar o parte de copii au preferat să-și petreacă vara la *Trolleybook*-ul de la „Aventura Parc”. Și toți au avut de câștigat. Ajunși la capătul verii, copiii tot mai des întrebau: „Dar unde va fi deschis *Trolleybook*-ul în vara următoare?”

Poate în Grădina Publică „Ștefan cel Mare și Sfânt”, din centrul capitalei, poate în scuarul Catedralei „Nașterea Domnului” sau undeva, în sectorul Râșcani, Ciocana sau Telecentru. Poate... Depinde totul de atitudinea celor adulți, care decid cum să fie organizat timpul copiilor mai util, mai vesel, mai cu responsabilitate. Noi, bibliotecarii, suntem mereu gata să servim calitativ societatea.

CONFERINȚĂ OMAGIALĂ CONSACRATĂ SCRIITORULUI MIHAIL SADOVEANU

Valeriu RAȚĂ,
bibliotecar

Pe 9 noiembrie curent, în incinta Bibliotecii Centrale a BM „B.P. Hasdeu” s-a desfășurat Conferința omagială consacrată împlinirii a **135 de ani de la nașterea scriitorului Mihail Sadoveanu și a 100 de ani de la apariția romanului istoric *Neamul Șoimăreștilor***. Programul manifestării culturale a cuprins: 1) lansarea volumului omagial *Mihail Sadoveanu, „fiul țărăncii” din Verșeni* (autorul proiectului **Gheorghe Pârlea**); 2) vernisajul expoziției de fotografii cu genericul *Pe urmele lui Mihail Sadoveanu* (autor conf. univ. dr. **Vasile Șoimaru**); 3) vernisajul expoziției de carte **100 de ani de la apariția romanului istoric „Neamul Șoimăreștilor”**.

În deschiderea evenimentului, **Mariana Harjevschi**, directorul general al BM „B.P. Hasdeu”, a salutat pe cei prezenți în sală – oameni de cultură, elevi și studenți

din municipiul Chișinău, precum și oaspeți sosiți din comuna Miroslăvești, județul Iași, România –, menționând că de data aceasta asistă la un eveniment important, incomparabil cu altele de felul acesta, deoarece îl omagiază pe clasicul literaturii române – scriitorul Mihail Sadoveanu, grație căruia românii de pe ambele maluri ale Prutului pot savura capodopere literare ca *Neamul Șoimăreștilor* (1915), *Hanul Ancuței* (1928), *Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi-Vodă* (1929), *Baltagul* (1930), *Creanga de aur* (1933), *Frații Jderi* (1935-1942), *Anii de ucenicie* (1944), *Nada Florilor, amintirile unui pescar cu undița* (1951), *Nicoară Potcoavă* (1952) ș.a.

Mihail Sadoveanu, scriitor (romancier, povestitor și nuvelist), academician și om politic român, s-a născut la 5 noiembrie 1880, la Pașcani, județul Iași. Tatăl său era

avocatul Alexandru Sadoveanu, originar din Oltenia, iar mama, Profira Ursache, de obârșie răzeșească, din satul Verșeni, județul Iași. Întrucât părinții săi nu erau căsătoriți, abia în 1891, Mihail este recunoscut oficial ca fiu al lui Alexandru Sadoveanu. Urmează gimnaziul „Alecă Donici” la Fălțiceni, apoi cursurile Liceului Național din Iași. În 1900 s-a mutat la București pentru a studia la Facultatea de Drept, dar a abandonat-o în favoarea unei intense și fructuoase cariere literare. Fiind îndrăgostit de scris, în 1904, editează tocmai patru volume de proză deodată: *Povestiri*, *Dureri înăbușite*, *Crîșma lui Moș Precu* și *Șoimii*, în care tînărul condeier manifestă predilecție deosebită pentru istorie. Nicolae Iorga va numi anul 1904 „Anul Sadoveanu”. Recunoașterea în lumea culturală românească a venit ceva mai târziu – în 1921, cînd a devenit membru al Academiei Române. După cea de-a doua mare conflagrație militară mondială, M. Sadoveanu, chiar

dacă era un mason convins, își schimbă viziunile spre ideologia de stînga, fapt ce s-a învederat și în unele scrieri afiliate curentului „realismului socialist”. În semn de mulțumire a fost numit succesiv președinte al Adunării Deputaților (1946-1948), vicepreședinte al prezidiului Marii Adunări Naționale (1948-1961), membru în Comisia Constituțională pentru elaborarea Constituției din 1952. În 1949, este ales președinte al Uniunii Scriitorilor, i se acordă Premiul de Stat, apoi i se conferă și titlul onorific de Erou al Muncii Socialiste. Scriitorul a murit pe 19 octombrie 1961, la București. Mormîntul lui se află la Cimitirul „Bellu”, alături de Mihai Eminescu, Ion Luca Caragiale și George Coșbuc.

„Sadoveanu este poate cel mai puternic poet al naturii pe care l-a avut literatura noastră. Senzația vizuală fiind la baza temperamentului său artistic, era și natural ca scriitorul să procedeze prin descripție: nu este, în adevăr, colț al Moldovei de Sus care să nu fie înmărmurit într-o pagină a operei sale. Descripția nu-i însă pur picturală, ci-i și umanizată: ea este deci esențial lirică...”, scria criticul și istoricul literar Eugen Lovinescu, iar autorul monumentalei lucrări *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent* George Călinescu a specificat: „Esența operei lui Sadoveanu stă în dimensionalitate, în grandoare.” Despre M. Sadoveanu, care este considerat unul dintre cei mai importanți prozatori români din prima jumătate a secolului XX, au mai scris: Savin Bratu (*Mihail Sadoveanu, o biografie a operei*, București, 1963); Constantin Ciopraga (*Mihail Sadoveanu*, București, 1963); Nicolae Manolescu (*Sadoveanu sau utopia cărții*, București, 1976); Pompiliu Marcea (*Lumea operei lui Mihail Sadoveanu*, București, 1976); Profira Sadoveanu (*Viața lui Mihail Sadoveanu. Copilăria și adolescența*, București, 1976); Ion Vlad (*Cărțile lui Mihail Sadoveanu*, Cluj, 1981); Monica Spiridon (*Sadoveanu: divanul în-*

teleptului cu lumea, Albatros, 1982); Fănuș Băileșteanu (*Introducere în opera lui Mihail Sadoveanu*, Craiova, 2001); Alexandru Paleologu (*Treptele lumii sau Calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, Iași, 2007), Dragoș Vicol (*Mihail Sadoveanu sau Viziunea românească asupra lumii*, Chișinău, 2000); *Mihail Sadoveanu: de la biografia scriitorului la biografia neamului*, Chișinău, 2003; *Mihail Sadoveanu: valențele etice și estetice ale romanului istoric*, Chișinău, 2005), Vlad Zbârnciog (*Sadoveanu sau Dorul de cel fără vîrstă...*, Chișinău, 2006) ș.a.

Romanul istoric *Neamul Șoimăreștilor* de Mihail Sadoveanu a fost publicat pentru prima oară în anii 1912-1913, în revista literară ieșeană *Viața românească*, iar în volum, în 1915, la Editura „Minerva” din București. Acțiunea are loc la începutul secolului al XVII-lea, în timpul primei domnii în Moldova a lui Ștefan Tomșa al II-lea (1611-1615). Sursa principală de inspirație a romancierului a fost *Letopisețul Țării Moldovei de la Aaron Vodă încoace* al cronicarului Miron Costin (1633-1691), în care sînt relatate principalele evenimente istorice petrecute în timpul domniei lui Tomșa Vodă. Multe personaje ale cărții sînt figuri istorice reale precum domnitorul Ștefan Tomșa, Doamna Elisabeta Movilă (văduva domnului Ieremia Movilă) și fiii ei (Constantin și Alexandru Movilă), viitorul domnitor Miron Barnovschi Movilă (pe care scriitorul în numește Simeon Birnovă, oștean moldovean din neam vechi de boieri, rudă cu Moveleștii, dar devotat lui Tomșa Vodă), vornicul Nistor Ureche, vornicul bătrîn Bărboi și fiul său, boierii polonezi (șleahțici) Ștefan Potocky și Samuel Korecki, oșteanul turc Hussein-aga (trimis al sultanului), Cantemir-bei (hanul tătarilor din Bugeac) ș.a. Scriitorul a introdus și personaje ficționale cum ar fi Tudor Șoimaru (poreclit „Limbă-dulce” – căpitan de oști, originar dintr-o veche familie de răzeși din satul Șoimărești de pe malul Răutului) și

răzeșii șoimăreșteni, boierul Stroie Orheianu (boierul de la Murgeni) și fiica sa Magda (fată frumoasă și cu studii în Polonia), precum și unii nobili polonezi.

Romanul *Neamul Șoimăreștilor* a fost primit cu elogii de criticii literari ai epocii, deoarece este un roman realist, iar eroii, conflictul, subiectul sînt luate din viața socială. Tema romanului o constituie Moldova în perioada de decădere de după moartea lui Ștefan cel Mare, cînd oligarhia boierească lacomă îi deposează, prin violență, pe răzeși de pămînturi. Ideea este că lupta pentru dreptatea socială este strîns împletită cu cea pentru libertate națională. În roman elementele realiste se împletesc cu cele romantice, coordonatele istorice se interferează cu cele sociale, ceea ce constituia la acea vreme o noutate în literatura noastră. Nu în zadar poetul George Topîrcianu a considerat această timpurie, dar excelentă realizare a lui M. Sadoveanu, ca cel mai valoros ro-

man istoric românesc publicat pînă la acel moment.

Scriitorul și jurnalistul **Vlad Pohilă**, moderator al Conferinței omagiale consacrată împlinirii a 135 de ani de la nașterea scriitorului Mihail Sadoveanu și a 100 de ani de la apariția romanului istoric *Neamul Șoimăreștilor*, redactor al volumului *Mihail Sadoveanu, „fiul țărăncii” din Verșeni*, precum și unul dintre coautorii lui, a remarcat că scopul manifestării este repunerea în actualitate a operei lui Mihail Sadoveanu, care în ultimul timp este pe nedrept neglijată (pentru unele greșeli comise în perioada comunistă) în România, dar și la noi, în Basarabia (de fapt, nu numai ilustrul scriitor a devenit o „victimă” a moderniştilor globaliști). Culegerea de articole care se lansează este un modest omagiu adus clasicului literaturii române, care a redat în operele sale dragostea sa mare față de poporul nostru. „Noi, dar nu alții, trebuie să ne selectăm cărțile, valorile artistice. Nu

e bine să acceptăm lecțiile celor care mai bine ar tăcea”, a reiterat Vl. Pohilă, felicitînd călduros toți realizatorii acestui proiect editorial frățesc.

Gheorghe Pârlea, poet și eseist, fost învățător în comuna Miroslăvești, județul Iași, cel pe care prietenii, colegii îl califică, pentru cunoștințele-i vaste, „academician”, este autorul studiului *Mihail Sadoveanu, „fiul țărăncii” din Verșeni, în orizontul verșenean*, inclus în sus-numita culegere omagială. Dumnealui, care ne bucură cu prezența sa la Chișinău de acum a zecea oară, în ultimii doi-trei ani, a explicat asistenței contextul trecerii Prutului de astă dată și a prezentat oaspeții sosiți la Chișinău, la manifestarea de comemorare a lui Mihail Sadoveanu, care își trage rădăcinile de pe plaiurile văii rîului Moldova, anume din satul Verșeni, care azi se află în componența comunei Miroslăvești, județul Iași. Iată cine sînt cei care nu ne uită și împărtășesc de cîte ori este nevoie gîndurile și sentimentele noastre de afecțiune: Ionuț Gospodaru, primarul actual al comunei Miroslăvești; Liviu Aioanei, viceprimarul aceleiași comune; prof. Gelu Hogaș, directorul Școlii gimnaziale din Miroslăvești (prezentă și soția, dna Berinica Hogaș); preotul Romică Siminciuc, parohul Bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”; ing. Costel Avram, un mecenat al faptelor culturale din comună, sponsorul cărții lansate (prezentă și soția, dna Lili Avram); prof. Ioan Pârlea, consilier local, coordonatorul *Monografiei comunei Miroslăvești*, ș.a. Deci, este prezentă comuna Miroslăvești „de la mic la mare”, cum s-a exprimat vorbitorul. Apoi a început a-și depăna amintirile de pe cînd dr. Vasile Șoimaru, conferențiar universitar la ASEM, își căuta strămoșii (și i-a găsit!) pe meleagurile ieșene. A fost amintit grupul de intelectuali care au vizitat comuna Miroslăvești (unii în repetate rînduri): poetul, prozatorul, publicistul, academicianul Nicolae Dabija; actrița Ninela Caranfil, Ar-

tistă a Poporului; omul de cultură, jurnalistul Vlad Pohilă, scriitorii Nicolae Rusu, Ion Iachim, Ionel Căpiță; Vasile Iovu, naist; Tudor Ungureanu, conducătorul grupului etno-folcloric „Ștefan Vodă” din Căpriană, Strășeni, ș.a. Ca urmare a colaborărilor frățești (unice dintre o comună din România și capitala Republicii Moldova, municipiul Chișinău) au fost scoase la lumina tiparului cinci cărți (pînă la cea prezentă – un omagiu lui M. Sadoveanu –, s-au mai tipărit: *Monografia comunei Miroslăvești: despre oameni și locuri*, de un colectiv de autori, trei ediții; *Cotul Donului 1942: eroism, jertfă, trădare*, autor al proiectului și coordonator V. Șoimaru, două ediții; *O punte peste Prut* și albumului etnofotografic *Miroslăvești prin ochiul timpului nostru*, autor al ultimelor două – Gh. Pârlea). Vorbitorul a expus pe scurt istoria apariției ultimei noutăți editoriale, reiterînd cu lux de amănunte ce a reprezentat, ce a însemnat Verșeniul în viața și creația scriitorului, care și-a petrecut copilăria pe „pămîntul de la apa Moldovei”, „în acord” cu „ritualul vieții ță-

rănești, cu legea inflexibilă a datinilor”. Au fost aduse la cunoștință unele date de care istoricii literari nu amintesc. M. Sadoveanu a moștenit în bună măsură trăsăturile mamei, facultatea de povestitor a moștenit-o tot de la ea – a fost o influență puternică, neexplicată asupra viitorului scriitor a unei femei simple de la țară... Gh. Pârlea a povestit cum a fost pictat portretul mamei, despre botezul săvîrșit la Verșeni, despre primii dascăli ai copilului Mihail care au fost bunicii pe linia mamei, despre primele plecări la pescuit și vînătoare prin lunțile locului. Însuși scriitorul a evocat unele momente din viața sa în *Cele mai vechi amintiri* și *Anii de ucenicie*. Toată creația sadoveniană are la temelie spiritualitatea verșeneană. Scriitorul („un poet în proză al peisajului moldovenesc”), fără să fi vrut, a ridicat Verșeniului un monument. M. Sadoveanu e nemuritor, cu toate că în prezent se află într-un con de umbră (este evidentă contribuția speculațiilor la modă). Noi nu putem renunța la acest titan al scrisului, deoarece opera lui este „o harpă, o țiteră

cu mii de strune”. „Majoritatea scrierilor lui M. Sadoveanu sînt predestinate eternității, iar cartea noastră – ce cuprinde doar 164 de pagini – nu este decît un elogiu modest adus renumitului maestru al cuvîntului”, a încheiat Gh. Pârlea, împătimitul cercetător al creației înaintașului nostru.

În luarea sa de cuvînt dr. **Vasile Șoimaru**, publicist și maestru fotograf, tot dumnealui coordonator al proiectului editorial, dar și autor al imaginilor din *Iconografie*, a menționat că romanul *Neamul Șoimăreștilor* („care este o carte despre noi, despre oamenii din Basarabia”) i-a marcat viața. După ce l-a citit, a început să caute și alte scrieri de M. Sadoveanu, iar mai tîrziu a urmat descoperirea documentelor ce confirmă viațuirea în realitate, pe locurile descrise, a strămoșilor săi. În prezent, V. Șoimaru este posesorul a 30 de ediții ale romanului *Neamul Șoimăreștilor*, toate expuse pe o masă în fața publicului, iar doritorii au avut ocazia de a le răsfoi. Dumnealui a mai informat că s-au făcut deja cinci lansări ale volumului *Mihail Sadoveanu, „fiul țărăncii” din Verșeni* și ele vor continua.

Poetul, prozatorul, publicistul acad. **Nicolae Dabija**, redactorul-șef al săptămînalului *Literatura și arta*, a început relatarea sa cu o comparație a generației actuale (a celor care preferă SMS-urile, Fa-

cebook-ul etc.) cu cea din anii postbelici, cînd era copil, iar părinții îl lăsau „în grija unei cărți”. Generațiile mai vechi citeau cărți, cu cărțile bune deveneau și ele mai bune. „Mihail Sadoveanu a luminat copilăria mea, precum și a multor copii care îi citeau povestirile și romanele. El este un scriitor mare, chiar dacă a comis unele greșeli; a făcut-o numai pentru că a vrut ca neamul românesc să supraviețuiască, a încercat în felul acesta să apere poporul. Mihail Sadoveanu a fost în Basarabia, însemnările sale de călătorie le-a numit *Drumuri basarabene*, iar pe 28 iunie 1940 a protestat împotriva ocupației Basarabiei de către URSS. Comuniștii ulterior i-au ars cărțile din bibliotecile mari, dar și din cele particulare (după modelul nazist) numai pentru faptul că erau scrise în limba română, de aceea acum este iubit, citit și studiat la noi – nu-l citesc și nu-l pot suferi numai ignoranții. Evenimentul de astăzi este o nouă surpriză pentru noi a lui Vasile Șoimaru – scopul căruia este să «românizeze românii» (din Țară și de pretutindeni)”, a spus acad. N. Dabija.

Prof. dr. **Iulia Mărgărit**, de la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” al Academiei Române, București (soroceană, refugiată cînd era mică), a explicat unele aspecte lingvistice ale scrierilor sadoveni-

ene. Din punctul dumneai de vedere, „în Basarabia toate drumurile duc la Ștefan cel Mare și Sfânt – domnitor care este un model de corectitudine pentru toți oamenii de bună-credință”. În continuare, I. Mărgărit a comunicat: „Răzeșii lui Ștefan cel Mare s-au stabilit în Basarabia, iar noi sîntem urmașii lor. Vasile Șoimaru a făcut un lucru formidabil că și-a găsit strămoșii (e bine ca urmașii să-și cunoască rădăcinile!). Mihail Sadoveanu a fost permanent în preajma țăranilor, le-a înțeles stările sufletești și doleanțele lor, de fiecare dată i-a apreciat pentru exprimarea gîndurilor frumoase. Țăranii noștri sînt admirabili – au păstrat tradițiile strămoșești, au avut și au în prezent reguli de organizare a vieții sociale, au știut cum să-și crească copiii și să-i scoată în lume. O, cît de superiori sînt unii țărani și în zilele noastre! Cărțile pe care le tipărim sînt anume pentru ei... Opera lui Mihail Sadoveanu trebuie citită, iar scriitorul – respectat și omagiat...”

Boris Movilă, ex-vicepreședinte al Comitetului pentru Cinematografie, ex-redactor-șef al Studioului „Moldova-Film”, redactor de carte, publicist, scenarist și traducător, a dat frîu liber amintirilor sale de pe cînd a activat la editurile din anii '50-'60 ai secolului trecut. A povestit cum a devenit posibilă editarea operelor unor scriitori români – Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Ion Creangă, Bogdan Petriceicu Hasdeu, George Coșbuc, Ion Luca Caragiale ș.a., inclusiv Mihail Sadoveanu – în Basarabia sub regimul sovieto-comunist.

Ionuț Gospodar, primarul comunei Miroslăvești, a menționat că oamenii locului, dar și Vasile Șoimaru cu echipa sa de entuziaști din Chișinău, îl inspiră permanent la lucruri frumoase întru binele societății. Puntea culturală care s-a statornicit, va fi păstrată ca și în viitor să se realizeze fapte demne de a fi reținute de posteritate.

Naistul **Vasile Iovu**, cel care a cutreierat împreună cu Vasile Șoimaru locurile

unde a copilărit M. Sadoveanu, a interpretat o suită de melodii populare.

Pașii lui M. Sadoveanu ne poartă prin toată Moldova. Opera lui vastă ne face să-i calcăm pe urme și să privim ca în oglindă la lumea creată de el. Doar că alergînd oricît de repede tot nu ne-ar ajunge timp să le vedem pe toate. Peste prezent și viitor se așterne imaginea măreață a unui prozator prolific, autor al unor volume memorabile.

În genere, M. Sadoveanu este un fenomen artistic complex, a fost unul dintre cei mai productivi scriitori români și se socoate creatorul romanului istoric românesc – scenele istorice se desfășoară ca un spectacol încîntător, personajele literare (surprinse în infinite ipostaze și întruchipări) sînt plasate într-un spațiu epopeic, legendar și mitic, iar originalitatea descrierilor constă în capacitatea lor de a se contopi cu lumea evocată. Temele mari ale prozei sale sînt: istoria românilor, viața satului, evocarea chipurilor legendare, iar scrierile autobiografice constituie o valoare documentară inestimabilă. Pana lui ne poartă prin întreg universul românesc de-a lungul istoriei noastre milenare. Evenimentele din romanele, povestirile, nuvelele sale sînt descoperite și descrise cu o măiestrie neîntrecută – dovada unui talent uriaș, care îl va ține sute de ani înainte pe culmile artistice ale românimii. Desigur, în creația lui s-au regăsit influențe ale curentelor literare dominante în România din perioadele respective, începînd cu cel semănătorist, apoi poporanist și terminînd cu realismul socialist. Însă, a fost caracterizat de critica literară drept un realist cu viziune romantică și un romantic care aduce detalii ca un realist, un contemplativ. Faptul că în prezent este supus unei campanii de presă și unor gesturi de intimidare fără precedent (cu știință, dar și cu neștiință) nu îi scade din valoare. Cîndva a fost apărat de marii intelectuali ai țării G. Călinescu, M. Ralea, L. Rebreanu, E. Lo-

vinescu, Al. Philippide, A. Oțetea, C. Rădulescu-Motru, Ș. Cioculescu etc., astăzi este rîndul nostru să-i ținem apărare.

Spunem, cu certitudine, că a cunoaște opera lui Mihail Sadoveanu pare să însemne un act de purificare a sufletului. Înțelegerea măreției celui care a fost supranumit „Ceahlăul prozei româ-

nești” sau „Ștefan cel Mare al literaturii române”, ori „al treilea mare Mihai din istoria poporului român” devine o acțiune de curaj și o victorie asupra ignoranței ce ne macină tot mai mult sufletele.

*Fotografii de dr. Vasile ȘOIMARU,
publicist, maestru fotograf*

ÎN CĂMAȘĂ DE CIREAȘĂ – CEA MAI CITITĂ CARTE DE CĂTRE COPII ÎN ANUL 2015

*Liliana JUC,
șef oficiu copii, Filiala „Târgoviște”*

Mai bine de un deceniu, la BM „B.P. Hasdeu” se desfășoară Programul de lectură *Chișinăul citește*. Acest program promovează lectura și cartea, valorifică literatura, implicând comunitatea chișinăuiană. Inițial, programul a fost conceput pentru un singur titlu de carte, dar pentru a cuprinde toate categoriile de vârstă, aria lui s-a extins pe mai multe segmente de utilizatori: copii, adolescenți, adulți. Pe parcursul anului, în toate filialele se organizează diverse activități care implică activ

publicul: prezentări de carte, ore de lectură, întâlniri cu autorul / autorii volumului lecturat, discuții / dezbateri, spectacole literar-artistice, expoziții de carte tradiționale și virtuale. Spre finele anului se organizează conferințe literare de totalizare.

În noiembrie 2015, Filiala „Târgoviște” a fost gazda unui frumos eveniment – Conferința de totalizare a programului *Chișinăul citește* (segmentul copii), ediția a XII-a. În cadrul acestei ediții, copiii au citit cartea lui Arcadie Suceveanu *În cămașă de*

cireașă. La această conferință au participat filialele BM „B.P. Hasdeu” – cititori, colegi de breaslă, părinți, profesori, bibliotecari școlari. Invitatul de onoare al acestei activități a fost, bineînțeles, autorul cărții – Arcadie Suceveanu, președintele Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Am conceput această conferință ca o evaluare artistică a cărții sus-numite. Tehnicile de lucru abordate au fost activ-participative: întrebări / răspunsuri, concursul *Dezghioacă o cireașă, Pomul valorilor*. Decorul și atributele sunt parte integrantă dintr-o activitate. Prin urmare, am ajustat cu meticulozitate un cadru pastelat, romantic – imagini bucovinene, tablouri autunnale, suveniruri, căsuța bunicii, pomii cu cireșe, pomul-expoziție – ce contura o atmosferă poetică și prefigura mesajul cărții. Nelipsiți au fost și eroii cărții, afișați cu dexteritate, aceștia formau un adevărat afiș teatral. Orice accesoriu este important, orice detaliu necesită șlefuire, începând de la agenda desfășurării activității, unde au fost punctate ordinea și timpul rezervat pentru tehnicile de lucru, numerele artistice, până la prevederea momentelor neprevăzute. Astfel, pentru o bună desfășurare,

am elaborat, în prealabil, o agendă care a ghidat participanții și a informat publicul spectator:

1. Mesaj de salut al gazdei.
2. Mesaj de salut al directorului general al BM „B.P. Hasdeu” dr. Mariana Harjevschi.
3. Expoziție vie / flash mob *Chișinăul citește* (retrospectivă).
4. Vizionarea poveștii digitale *Povește cu aromă de cireșe*, realizată de departamentele Dezvoltare și comunicare și Tehnologia informației ale BM „B.P. Hasdeu”.
5. Spectacol literar-artistic *O lume minunată*, după cartea *În cămașă de cireașă* de Arcadie Suceveanu.
6. Concursul *Dezghioacă o cireașă!*
7. Jocul *Pomul valorilor*.
8. Momentul surprizelor.

Pentru o retrospectivă a programului *Chișinăul citește* am optat pentru un flash mob – expoziția vie *Chișinăul citește*, unde copiii au expus cărțile anunțând titlul, autorul și anul de lecturare ale acestora. Evident, ca orice eveniment de anvergură, conferința de totalizare a început cu mesajul de salut al dnei dr. Mariana Harjevschi,

director general al BM „B.P. Hasdeu”, care a împărtășit bucuria lecturii, mândria pentru bunii, micii cititori ai Bibliotecii Municipale și admirația pentru frumoasa carte *În cămașă de cireașă* de Arcadie Suceveanu.

Întru consemnarea textelor poetice, dar și pentru înprospătarea memoriei participanților, care urmau să fie încadrați în concurs, a fost conceput recitalul *O lume minunată*, merit să redea emoțiile cititorului cărții *În cămașă de cireașă*: „Ah, nimic mai minunat / Atâtea lucruri am aflat, / Toate le-am asimilat / Într-o mare bucurie / Citind această carte-poezie. / Am poposit într-o livadă de cireși, / Dacă intri nu mai vrei să ieși!” Într-o manieră ludică, am urzit alte versuri din producția literară *În cămașă de cireașă* de Arcadie Suceveanu. Din catrenele zglobii am născocit altele, din care se înșiruiau titluri de poezie (*Cifrele minunate; / Culorile preferate; / Două întâmplări ciudate / Cu cuvinte inversate*), se perindau personajele (*Între file de volum, am găsit / Un kinder-bum!!! / Ca să vezi din acest ou, /*

*lese câte un mic erou: / Lupul, Ursul, Aoleul, / Omida bibliofilă, / Iepurașul și imașul, / Dropia din Drochia, / Pinguinul Lord din Nord, / Ființa cenușie botezată la cumătrie, / O egretă cu aere de poetă. / Tot aici l-am cunoscut / pe maestrul de pian Chiț-Chiț-Can. / În frac negru, elegant / Devorator de refrene și sonete, / Predă la conservator muzica – pisicilor) și eroi din poeziile *Lupul din povești, Ursul, Leul, Omida cu grad de fluture, iepurașul și imașul, Dropia din Drochia, Lordul Pi Ngu in, Cum i s-a dat șoarecelui nume, O egretă poetă, Maestrul de pian.**

Volumul a fost elucidat din scoarță în scoarță în toată splendoarea și frumusețea lui, nicio poezie n-a fost trecută cu vederea, orice fapt divers a fost comentat: „*para, în care se ascunde Vara, fructul cu solzi de pește, luna dulce amăruie ce s-a topit într-o gutuie, școala vacanței*”, unde „*albina e subiect, / Mierea – predicat*” (poeziile *Câtă vară e-ntr-o pară?, Ananasul, A venit toamna, Școala vacanței*). Și tot dintr-o împletire de versuri am descoperit că poți

„să joci șah – pe foi de tort / cu dulci piese de alviță! Turnul Eiffel are urechi, liniștea are măsurătoare”, iar „ochii lucioși de pisică / Fiindcă, te uiți atent, Noaptea, ei produc curent! / Curcubeul cum stă el pe cer festiv / Îl poți pune pe portativ. / Biciclete prin sate / Au cireșe-n loc de roate. / Țiglele de pe case sunt solzi de aur / Al unui nevăzut balaur. / Ba mai mult, / Poți zidi orașe din ciuperci: / După ploaie, piticii cei isteți / Își pavează străzile cu bureți” (poeziile *O partidă de șah*, *Turnul Eiffel cu urechi*, *În ce se măsoară liniștea?*, *În ce se măsoară curentul electric*, *Portativul curcubeului*, *În cămașă de cireășă*, *Lumea e ca o poveste*, *Orașe de ciuperci*). Pe lângă *O egretă poetă*, *Greierul care s-cricri-e și compune poezie*, personaje erudite care „știu multă filozofie, vin de la Cea Mai Înaltă Academie – Academia Poeziei”, ne-au uimit cele beligerante din poezia *Conflict de război*. Iar prin frumoase slove de țară, doină, dor ne umplem sufletul cu dragostea străbunilor: căci „ei sunt rădăcini pe sub pământ” (poezia *Arborele familiei*). Același

mesaj ne transmit și poeziile *Țara*, *Zimbru de la hotare*: „Ne ținem noi prin limbă / Ca frunzele de ram / Cu un zimbru la hotare, / Ce străjuiește un neam.”

La finalul recitalului, i-am urât poetului Arcadie Suceveanu să ne bucure în continuare cu creațiile dumisale. Și deoarece eram în data de 24 noiembrie, a fost o solicitare cu vers de iarnă: „A-nceput să ningă aseară. / Peste șapte zile / Pe plaiuri românești / Se va așterne o iarnă ca-n povești. / Și noi toți vom purta cojoace de cireșe / Dacă scriitorul Arcadie Suceveanu / Ni le făurește.”

Concursul *Dezghioacă o cireășă!*, alcătuit în baza cărții, i-a antrenat pe toți cei prezenți la eveniment. Pentru atractivitate, dar și spre delectarea tuturor, cireșele suveniruri ce-și aveau întrebările pe frunze, au fost servite dintr-un paneraș. Copiii s-au prins într-o horă a ghicitului fără dificultate, unii dintre ei, chiar făceau trimiteri la poezii prin versuri, fapt, ce vorbea despre o cunoaștere temeinică a conținutului cărții. Astfel, micii cititori s-au înfruptat

de-a binelea din cireșe-întrebări, dezghiocând cu plăcere cireașă după cireașă. Să participe la *dezghiocat* au fost invitați și adulți, inclusiv poetul Arcadie Suceveanu. Și a trecut testarea.

Cu scopul de a generaliza, a scoate în evidență valorile general-umane, mesajul cărții, am recurs la *Pomul valorilor*. La rugămintea să răspundă printr-un singur cuvânt la întrebarea *Despre ce este cartea În cămașă de cireașă de Arcadie Suceveanu?* participanții au dat următoarele răspunsuri: despre țară, patrie, familie, aventură, minune, cunoaștere etc. Frumoasele lexeme au fost fixate de către ajutoarele moderatoarei pe cireșele confecționate în prealabil, de către cititorii BM „B.P. Hasdeu”. În așa fel, am ornat copacul-expoziție cu valori demne de creația scriitorului Arcadie Suceveanu. Totodată, această tehnică de lucru a fost reprezentativă pentru relevarea activității în comun a filialelor.

Instantaneu, am avut inspirata idee de a face (în formă orală, bineînțeles) topul *Celor mai îndrăgite poezii* din volumul *În cămașă de cireașă*, un lucru interesant pentru scriitor, dar și pentru noi, cititorii acestei cărți. La început, titlurile nu se re-

petau, se profila cuprinsul cărții, dovadă că toate poeziile au plăcut, dar într-un final, am descoperit că pe primul loc s-a plasat poezia *În ce se măsoară curentul electric?*, pe locul II – *Dicționar delico-românesc*, pe locul III – *Greierul care s-cri-cri-e*.

Pentru diversitate, dar și pentru a da culoare evenimentului, deoarece este o modalitate de a capta atenția copiilor, au fost prezentate poveștile digitale *Poveste cu aromă de cireșe* (o reflectare a promovării volumului *În cămașă de cireașă* de Arcadie Suceveanu, o trecere în revistă a activităților desfășurate cu acest scop în filialele BM „B.P. Hasdeu”) și *Casa bunicii* (o ecranizare a poeziei cu același titlu de Arcadie Suceveanu).

Considerăm că toți copii au fost implicați prin concursul sus-numit, prin mici discuții despre carte, dar și prin prezentările individuale. Unii dintre ei, au venit cu surprize: creativul băiețel cu jocul prin imagini (Filiala „Ovidius”), întrebarea ghidușă înscenată de Filiala N. Titulescu, poezia dramatizată *Lordul Pi Ngu-in* (CAIE). La final, Arcadie Suceveanu a primit un album format din emoții, gânduri, mesaje de felicitare – *Impresii despre cartea În cămașă*

de cireașă (autori sunt cititorii filialelor). Pentru a transmite savoarea cărții, pentru a face din acest eveniment unul memorabil, dar și pentru a mulțumi tuturor celor încadrați în el, am oferit delicioase cireșe preparate la patiserie.

An de an, doisprezece la număr deja, programul de lectură *Chișinăul citește*

adună copii, tineri, adulți în jurul unei cărți, motivându-i la lectură prin diverse forme de activitate, promovează lectura, valorizează cartea. Putem afirma că este un program cu prisosință pentru comunitatea chișinăuiiană, pe deasupra unul eficient, productiv pentru Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”.

O POVESTE DE CRĂCIUN ÎN MIEZUL TOAMNEI

*Conf. dr. Victoria FONARI,
Universitatea de Stat din Moldova*

Nu a mai răbdat autoarea până la Crăciun și în miez de toamnă, Tania Beșliu și-a adunat prietenii în incinta Bibliotecii Centrale a BM „B.P. Hasdeu” pentru a prezenta o carte, ce însumează mângâierile copilăriei sale – *O poveste de Crăciun* (2015, Chișinău). Deși este cunoscută în calitate de traducătoare și prin activitatea-i didactică

la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Republica Moldova, nu a putut să-și ascundă în suflet acea poveste, care a lucrat ani pentru a-i oferi curaj, îndrăzneală, colaborare în a-și vedea această carte pe rafturile bibliotecilor și ale librăriilor.

O poveste de Crăciun este o proză pentru copii, părinți și bunici. Este o carte blândă, scrisă cu dragoste, gingășie, tandrețe, copilărie. Inițial apare secvența *În memoria mamei mele Maria*. Tristețea, durerea se preschimbă în respect, evlavie, înălțare. Lecturând pagină cu pagină simți îmbrățișarea cuvintelor, o voce cristalină: „În Vale era liniște. Priveștiștea albă de calcar îi crea impresia că are în față un imens câmp acoperit cu zăpadă, stâncile stăteau semețe cu picioarele în apa curată și caldă. Nu era adâncă, astfel putea să admire orice pietricică ce se bălăcea în ea. Cu mulți ani în urmă, toată Valea era acoperită cu apă: era o adevărată mare, acum însă, la retragerea apei, au rămas doar stâncile stăpâne peste larg. Pe atunci stăteau tăcute în apele adânci ale mării și credeau că vor cunoaște vreodată mângâierea vântului și razele soarelui.”

Revenirea în copilărie se realizează pe unda contemplației și a atracției pentru stele. Tărâmul cosmic îl îmбие pe îngerușul

Xan să descopere frumusețile pământului, farmecul sărbătorii și esența umană. Toate se axează pe aventura de a găsi coralul din Valea Stâncii de Cristal.

La acest dialog între prieteni, părinți și copii, între profesori și studenți, Tania Beșliu a recunoscut că atmosfera cărții se datorează muzicii care a inspirat-o să trăiască bucuria copilăriei împreună cu personajul central.

După ce a făcut o prezentare a cărții, Ana Ciobanu s-a referit la răcoarea iernii, la aerul proaspăt care se află între aceste pagini. Marcela Vâlcu, profesoară la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, a vorbit despre specificul literaturii pentru copii, claritatea stilului și bonomia textului.

A fost prezentă la eveniment și pictorița Dina Barbăroșie. A debutat și ea la ilustrarea cărții pentru copii. Reușita unei asemenea lucrări se datorează conexiunii dintre text și imagine. Coperta cu nuanțe de violet deschide porțile unei povești, ale unui mister, ascuns de ochii cotidianului,

care se lasă dezvăluit printre crengile pomului de Crăciun, printre fulgii care se întrec cu stelele în dans.

Predilecția pentru muzică s-a simțit în întreaga seară. Menționăm că la pian și-au arătat măiestria Tatiana Cazanțeva și Diana Barbas. Vocile tinerilor au dat nuanțe, au cântat în diverse limbi. Nominalizăm studenții și repertoriul: Otilia Codreanu (*Les feuilles mortes*), Daniel Șveț și Vladislav Cojocaru (*Luna tu, Adagio*), Radu Buza (*I'm singing in the rain*), Victor Rață (*Can't falling in love with you*), Liliana Istrati și Vadim Ciobanu (*Bella Espagnola*), Adriana Spunei, Ana Raiu și Danilea Gorea (*Barcarolle*) – aceștia sunt cei care au oferit o căldură deosebită lansării.

În povestea Tanei Beșliu întâlnim Zâna Albastră, Măria Lună, Steaua Nordului, Steluța Lia, Regele Ghețarilor, Viscolul, Norii-croitori, Fulgerul șlefuitor de corali, astfel rând pe rând și-au spus impresiile colegii de serviciu. În acest context Maia Matei a recunoscut că i-a plăcut textul atât de mult, încât simte necesitatea de a-l tradu-

ce în germană. O sugestie similară a fost și din partea profesoarei de limbă franceză. E bine când cartea își are continuitate, iar prietenii nu sunt reduși la consumatori de literatură, dar și la cei care se implică activ de a duce textul în lumea altor limbi.

Printre litere și stele, Tania Beșliu valorifică prietenia, dorința de a ajuta, de a se implica: „Iată! A găsit și casa, și copilul. Era o fetiță care s-a trezit din somn la zgomotul crengilor ce băteau tulburate în geam. Xan a apucat-o de mână și a început să-i cânte:

*Dormi, adormi puiul curat,
Că ce-a fost, doar ai visat.
Uite, pleacă noaptea lină,
Ziua iarăși o să vină..."*

Versurile nu au stat pitite în pagină, autoarea a luat chitara și a început să cânte. Valurile melodice au transformat coloanele bibliotecii în partituri. După ce a terminat s-a întors spre tinerii care o ascultau cu atenție și i-a întrebat ce notă îi acordă. Toți studenții în cor au exclamat: „Zece.”

Acordurile muzicale se schimbau, când sobre, când vesele, de parcă toți au trecut aievea prin „magia Grădinii de Corali”. Dar de altfel și sala bibliotecii seamă-

nă cu o grădină în care corali sunt cărțile, lumina lor strălucește pe măsură ce sunt citite.

Aceasta a fost doar lansarea cărții care anunță pe viitor întâlnirea cu micii cititori, discuții despre Pomul de Crăciun și îngeri, despre respect, colinde, măreție și omenie.

Cartea a reușit să mă oprească din ritmul alert al lecțiilor, lansărilor, scrierea articolelor științifice și a cronicilor de carte. Și pe unda sărbătorii am compus un

Sonet de Crăciun

*Violetul scrie o poveste de Crăciun
În care toți sunt buni
Stele cu îngeri luminează
Fericirea ne îmbrățișează
Note muzicale
Zboară pe partitura astrală
Pământul este un coral pe cer
Pe care des îl neglijam
Considerându-ne concreți
Abstractizăm realități
Pășim grăbiți, la fleacuri aspirăm
Dar respirația noastră
Are altă valoare
Ea simte conotații primordiale.*

Sărbători fericite, dragi prieteni!

NOI CRÂMPEIE DIN ISTORIA ȘI FAIMA NEAMULUI NOSTRU

*Margareta CEBOTARI,
bibliotecar principal, Biblioteca Centrală a BM „B.P. Hasdeu”*

În cadrul Decadei dedicată Chișinăului și personalităților chișinăuiene, Biblioteca Centrală a BM „B.P. Hasdeu” a găzduit lansarea a trei cărți ale cunoscutului scriitor, istoric, publicist, scenarist și om politic Tudor Țopa: *Demnitatea nu se vinde, Comoara sufletească, Răciula din zona balneară „Codru”,* apărute la Fundația „Draghiștea”.

Cu editarea acestor noi volume, alăturate celor peste 60 deja, apărute anterior, scriitorul Tudor Țopa contribuie la cunoașterea și promovarea personalităților și a localităților care întruchipează crâmpeie din istoria și faima neamului nostru.

Personalități notorii ale Chișinăului – academicieni, scriitori, istorici, medici, pu-

bliciști, editori – au fost alături de autor și au împărtășit, împreună cu el, clipele emoționante ale deschiderii *undei verzi pentru lectură* acestor trei cărți noi. Mulți din ei s-au pronunțat asupra activității prolifică a scriitorului Tudor Țopa, remarcându-l ca pe un om energic, dinamic, activ, de la care cei mai tineri au avut și mai au a învăța multe în continuare.

Ludmila Ețco, membru al Academiei de Științe a Moldovei, doctor habilitat, cunoscut medic obstetrician, profesor universitar, una din protagonistele volumului *Comoara sufletească*, dedicat remarcabilei familii de medici Ețco, a mulțumit din suflet scriitorului Tudor Țopa pentru modul în care a prezentat istoria dinastiei lor.

Mulțumiri i-a adus și academicianul Gheorghe Ghidirim, profesor universitar și renumit medic-chirurg, fost ministru al Sănătății din Republica Moldova, protagonistul volumului *Demnitatea nu se vinde*. În stilul său deosebit de a prezenta informația despre formarea și succesele unui

profesionist remarcabil, publicistul Tudor Țopa a cercetat și a expus în această carte istoria satului Palanca, baștina savantului Gheorghe Ghidirim, menționând și alte personalități cu care se poate mândri acest sat.

În studiul *Răciula din zona balneară „Codru”*, publicistul Tudor Țopa a coborât în straturile istoriei la o adâncime de 24 de secole, ajungând până la istoria satului de azi, situat la 10 km nord-est de orașul Călărași, menționând, în detalii, istoria Complexului balneoclimateric „Codru”, prezentând personalități remarcabile care au „rădăcini părintești” în această localitate cu o fabuloasă perspectivă de prosperare.

Cărțile despre satele noastre sunt necesare atât pentru istoria țării, cât și pentru fiecare locuitor al ei în parte, deoarece istoria unui sat este egală cu istoria întregului nostru popor. Fiind un adevărat profesionist, scriitorul-enciclopedist Tudor Țopa, participant activ la mișcarea de deșteptare națională și de revenire la valorile naționale, cu fiecare carte asupra căreia trudește

cu mult drag reușește să scoată la *lumina istoriei* noi și noi sate și nume de personalități, cu care se mândresc atât consătenii, cât și întreg neamul nostru.

Acestea au fost lăitmotivele expunerilor personalităților prezente în Sala cu Coloane Albe a Bibliotecii Centrale a BM „B.P. Hasdeu”, printre care au fost: Mihail Gh. Cibotaru (scriitor, publicist, ministru al Culturii în anii 1994-1996), Viorel Prisăcăru (academician, dr. habilitat în medicină, profesor al Universității de Stat de Medicină „Nicolae Testemițanu”), Anton Moraru (istoric, dr. hab. în șt. istorice), Iurie Colesnic (cercetător și istoric literar, editor), Alexandrina Matcovschi (colaborator științific la Institutul de Filologie al AȘM), Victor Ladaniuc (scriitor, publicist) etc.

„Tudor Țopa este un fenomen rar întâlnit”, a ținut să menționeze Ion Melniciuc, conferențiar universitar, doctor în filologie, remarcând în continuare: „Citind cărțile sale, despre satele noastre, ne regăsim în ele, reînvie în memorie multe amintiri din vremurile grele, de după război, prin

care au trecut părinții noștri și chiar unii din noi. Interveniurile sale sunt adevărate portrete ale patrioților acestui neam, iubitori de limbă maternă corectă, indiferent ce profesie aveau. Autorul reușește, în fiecare carte lansată, să contureze toată viața unei personalități – de la istoria satului de baștină, până la succesele la care a ajuns prin muncă asiduă și grație talentului său inedit.”

Câteva crâmpieie muzicale au fost susținute de Vasile Iovu, naist, Artist al Poporului, precum și Savelie Cojocar, compozitor și interpret, ansamblul etnofolcloric „Surorile Osoianu” – însoțite de frumoșii copii ai Studioului folcloric „ledera”, care activează în cadrul Centrului Republican pentru Copii și Tineret „Artico”.

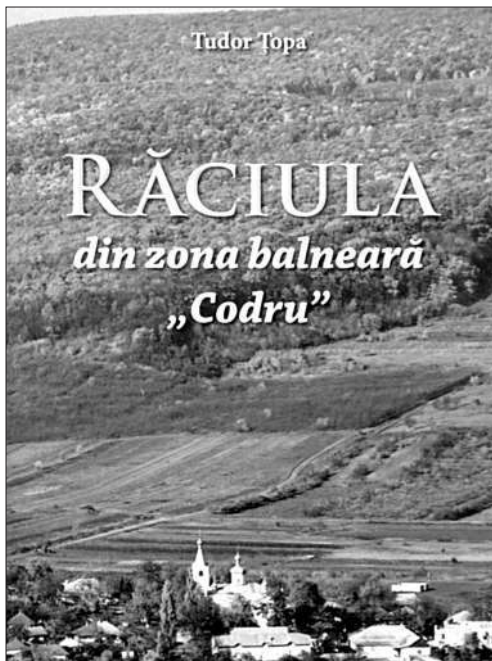
Aceste intervenții muzical-artistice au creat o alură deosebit de plăcută și memorabilă lansării noilor volume ale scriitorului Tudor Țopa, care este „omul cu tărie de caracter și cu susținere de la Dumnezeu”, după cum a menționat unul din vorbitori.

***

Prezentăm, mai jos, succinte descrieri bibliografice care prezintă mărturiile publicistice ale neobositului scriitor și publicist Tudor Țopa, și care au văzut lumina tiparului în aceste cărți, lansate la Biblioteca Centrală a BM „B.P. Hasdeu”, într-o luminoasă zi de început de octombrie.

Țopa, Tudor. Demnitatea nu se vinde. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2015 (I.S. F.E.-P. „Tip. Centrală”). – 204 p.

„Doar regăsirea de sine poate ajuta un popor să fie liber cu adevărat” – acesta este lăitmotivul care leagă într-un tot integru, bazat pe fapte și documente istorice, istorisirile din acest volum. Acest fir, nevăzut parcă, dar resimțit foarte acut de autor, ne adâncește în cunoașterea trecutului unei țări – Moldova, a unor sate – Palanca și Chițcanii Vechi, a unor familii deosebite de țărani-gospodari, care au deschis zări și

drumuri pentru academicieni și profesioniști de forță.

Cartea se deschide cu un compartiment amplu, dedicație academicianului Gheorghe Ghidirim, cavaler al Ordinului Republicii, născut în satul Palanca. „Atât vatra voievodală, cât și chirurgul cu mâini de aur întruchipează istoria și faima neamului nostru”, afirmă autorul în deschiderea acestui capitol, prezentând o amplă istorie a acestui sat, în baza unor cercetări documentare foarte minuțioase. Deoarece scriitorul Tudor Țopa consideră viața fiecărui om importantă, prin însăși existența ei, autorul a menționat cât de „bogat în personalități marcante” este acest sat.

„Istoricii viitorului, poate mai obiectivi ca noi, examinând la rece epoca noastră, la sigur vor apela la mărturiile publicistice ale lui Tudor Țopa”, menționează Iurie Colesnic, scriitor, Doctor Honoris Causa, în cuvântul de deschidere a părții a doua a cărții, care cuprinde informații despre scriitorul și publicistul Tudor Țopa, considerat,

conform titlului acestui compartiment în *Deplasare pentru toată viața*. Regăsim aici un scurt istoric, cu file biografice, lista cărților editate (61 la număr, până în 2014, inclusiv), referințe critice și prietenești semnate de cunoscuți scriitori, mulți prieteni și colegi de redacție: Dumitru Matcovschi, Mihail Gh. Cibotaru, Victor Ladaniuc ș.a.

Țopa, Tudor. Comoara sufletească / Tudor Țopa ; fot. : Pavel Bălan [et al.]. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2015. – 204 p. : il.

În prefața cărții autorul expune, succint, în stilul său deosebit de a prezenta, mai întâi, de unde se pornesc rădăcinile protagoniștilor acestui volum, cum a început și a decurs viața unei familii minunate, de o rară cultură și înțelepciune – Constantin Ețco și Ludmila Ețco. Ambii au devenit doctori habilitați în medicină, cu merite recunoscute în știința din Republica Moldova.

În cuprinsul cărții se regăsesc istoriile de viață ale mai multor generații, reunite

în cinci capitole. Mai întâi aflăm despre soarta grea a părinților Ludmillei Ețco, Anton și Ana Bunduchi, care au avut de suferit pe timpurile „surghiunurilor staliniste”.

Urmează descrierea arcușului pe „scara vieții” a noii familii de medici, Constantin și Ludmila Ețco devenind somități în halate albe. *Pomul vieții* al acestei familii, succesele profesionale obținute au fost deseori *În oglinda preseii*, acesta fiind cuprinsul celui de al patrulea capitol al cărții.

În ultimul capitol, intitulat *Succesori*, regăsim fragmente din viața copiilor, nepoților, care păstrează cu sfințenie *comoara sufletească* a acestei familii – stima față de părinți, onestitatea, profesionalismul, armonia vieții de familie.

Autorul consideră această carte „o icoană literară, din care generațiile în creștere pot trage multe învățăminte”.

Țopa, Tudor. *Răciula din zona balneară „Codru”* / Tudor Țopa ; coord. : Constantin Ețco; fot. de Vasile Șoimaru [et al.]. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2014. – 268 p. : il.

Volumul se deschide cu o *Carte de vizită* în limbile română, rusă și engleză, în care autorul redă pe scurt etapele apariției și dezvoltării istorice a satului Răciula, unde „urmele umane coboară în straturile istoriei la o adâncime de 24 de secole”. De aici aflăm că printre cele patru mănăstiri din valea râului Ichel, așezate în formă de cruce, Mănăstirii Răciula îi revine o deosebită faimă, urcată la o treaptă legendară. De un bun nume se bucură și Complexul balneoclimateric „Codru” din Hârjauca, care în 2014 a sărbătorit 55 de ani de activitate și este condus timp de trei decenii de medicul erudit Simion David, originar din Răciula.

În cele trei capitole care urmează în cuprinsul cărții, autorul readuce în actualitate fapte documentate din memorabilia istorie a acestui sat, remarcă personalitățile, locașurile sfinte și instituțiile care au adus un bun renume acestui meleag codrean. Denumirile sugestive ale acestor compartimente vorbesc de la sine: *Vatra strămoșească milenară, Locuri consfințite de Mihail Sadoveanu, La izvoarele sănătății*.

„REGATUL CĂRȚII”: VIS SAU REALITATE?

*Angela APOSTOL,
profesoară de limba și literatura română,
Liceul Teoretic „Liviu Deleanu”*

„A fost odată ca niciodată...”, astfel încep multe dintre poveștile copilăriei noastre... Spre sfârșitul lunii octombrie curent, mai exact la 24 octombrie 2015, am trăit, împreună cu elevii mei din clasa a III-a „B”, o poveste adevărată, cu prinți și prințese care veghează ca tărîmul lor să nu fie copleșit de „balaurii fioroși”. Locul desfășurării poveștii ni l-a pus la dispoziție Biblioteca „Alba Iulia” din vecinătatea liceului nostru, „botezată” de către copii „Împărăția Cărții”. Magia constă în faptul că atunci cînd elevii

citesc o carte devin „prinți” sau „prințese”, iar „balaurii” care atacă mereu acest regat întruchipau calculatorul, telefonul, tableta.

Povestea a avut loc în cadrul proiectului *Copiii Chișinăului citesc o carte*, inițiat de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, acum 12 ani. Biblioteca, astfel, promovează adevăratele valori ale culturii unei națiuni – **cartea**. Astăzi, cu regret, încet-încet își face loc tendința înlocuirii cărții cu tehnologiile informaționale, care afectează, de fapt,

spiritul lecturii de altădată în care „cartea se simțea în largul ei”, căci nu în zadar marele poet și scriitor român Tudor Arghezi, slăvește cartea în următoarele versuri:

„Carte frumoasă, cinste cui te-a scris
Încet gîndită, gingaș cumpănită;
Ești ca o floare, anume înflorită
Miinilor mele, care te-au deschis.”

Cu ocazia lecturii cărții *În cămașă de cireasă*, scrisă de Arcadie Suceveanu și inclusă în acest an în programul respectiv, am avut posibilitatea și onoarea, împreună cu elevii mei, să pregătim, cu dăruire de sine, un spectacol deosebit, pentru a-i demonstra scriitorului Arcadie Suceveanu, remarcabilă personalitate a literaturii noastre basarabene, prezent în sala bibliotecii, cît de dragă ne este CARTEA. Am împărtășit, împreună cu scriitorul, bucuria de a mai cunoaște și a citi, a ne delecta încă cu o carte a Domniei Sale care se numește foarte sugestiv *În cămașă de cireasă*. În sala Bibliotecii „Alba Iulia” elevii au avut posibilitatea să-l cunoască pe viu pe scriitor, să dialogheze cu el, să rîdă, să glumească, dar și să fie ascultați cu mare

atenție. Din prezentările jurnalistei și poetei Elena Tamazlăcaru, dar și ale scriitorului însuși, elevii au mai aflat că dumnealui este originar din satul Suceveni, regiunea Cernăuți, Nordul Bucovinei, iar debutul său (placheta *Mă cheamă cuvintele*, or. Ujgorod, Ucraina, 1979) se datorează versurilor închinete ființei dragi, mamei sale. Curiozitatea copiilor cu privire la viața și activitatea poetului a devenit parcă și mai

mare, atunci cînd au aflat ca scriitorul din 2010 este președintele Uniunii Scriitorilor. După prezentările de rigoare, copiii și-au demonstrat capacitatea literar-artistică, scoțînd în evidență creația pentru copii a lui Arcadie Suceveanu.

Simbolul cărții a fost remarcat prin coșul de cireșe improvizat de elevii cu care erau întîmpinați toți invitații la „degustarea” cărții, proaspăt apărute, cu ilustrațiile semnate de Stela Damaschin-Popa care „îmbrăcau elegant” versurile. Elevii au improvizat o călătorie imaginară prin locurile tănuite, cu personaje miraculoase și evenimente neobișnuite din cartea „cu cireșe”. Startul călătoriei l-a dat Valeria Duda, care a prezentat greierul modern. Poezia i-a motivat pe elevi să găsească echilibrul dintre o carte și un calculator. Apoi, aflînd că greierașul este inspirat să cînte doar vara, călătoria noastră „a staționat” la poezia *Cîtă vară e-ntr-o pară*, improvizată pe roluri de către elevii Olga Paladi, Victor Moldovanu, Milena Berbec, Nelu și Nichita Grigoraș. Vara, anotimpul vacanței

mari, de care copiii se bucură împreună cu familia, a generat o profundă dorință de a cunoaște poezia *Arborele familiei*, recitată cu o apreciabilă emotivitate de Gabriela Godorojea. Iar poezia *Țara*, citită de Tatiana Eșanu cu entuziasm și admirație față de patrie, a copleșit publicul prin emoțiile patriotice transmise. După euforia patriotică spiritele s-au identificat prin unități de măsură, însă nu matematice, ci „sucevene” prin poeziile *În ce se măsoară liniștea* și *În ce se măsoară curenții electrici*, care au provocat inițierea jocului dinamic *Liniștea*, coordonat de elevele Daria Alexandrov și Daiana Varzari. Cînd jocul a fost încins de-a binelea, ne „ciocnirăm” cu *Două întîmplări ciudate, cu cuvinte inversate*, pe care ne-a prezentat-o cu o stranie indignare Evelina Negru în următoarea „stație”. Însă n-am rămas mult timp indignați, pentru că ne-au distrat poeziile vesele *Vocale-portocale* și *Colorile preferate* cu care ne-au „servit”, cu generozitate, Emanuela Apostol și Luminița Buliga. Surprins de călătoria noastră, Arcadie Suceveanu ne-a oferit mai multe

surprize prin poeziile *Kinder cu surprize* și *Turnul Eiffel cu urechi*, pe care elevii Dumitru Amoășii și Adelin Chițan s-au simțit onorați de a le recita chiar în fața poetului.

Plăcerea de a cunoaște această carte a copilăriei m-a copleșit în așa măsură că nici nu realizasem că trebuie să ne întoarcem în „cămașa” în care venisem, și nu una obișnuită, ci *În cămașa de cireașă*, recitată de Giulieta Cozlovschi, o poezie care reprezintă titlul acestei cărți și a provocat coacerea „cireșelor” toamna în coșul nostru fermecat. De fapt, trebuia, cu regret, să încheiem povestea noastră care a fost o realitate pe care ar putea-o trăi orice copil, lecturând această carte cu jocuri de cuvinte, curiozități, amuzamente, despre care criticul literar Ion Ciocanu menționează: „Cuvintul și fraza lui A. Suceveanu sînt «electrizate poetic», ele incită și vrăjesc imaginația copilului, de altfel, și a cititorului adult.”

Adînc impresionat de prezentarea făcută de cititorii săi, scriitorul Arcadie Suce-

veanu a încercat să-i înveselească pe copii, citindu-le, recitîndu-le, prezentîndu-le cărțile sale *Știuca la școală*, *Dacă vrei să fii Columb*, *Poezii de seama voastră*, *Filmul copilăriei*, poezii amuzante, jocuri de cuvinte, încît copiii nu mai vroiau să plece acasă. Și totuși, scriitorul, nevoit să-și ia rămas bun, a răspuns la multe dintre întrebările care îi frămîntau pe copii, le-a dăruit, celor mai activi, cărți cu autografe, promițîndu-le o nouă și interesantă întîlnire după ce vor citi și alte cărți. Dialogul viu, interesant, vesel dintre scriitor și elevi l-a determinat pe Arcadie Suceveanu să-i invite pe copii într-o excursie la Uniunea Scriitorilor din Moldova, unde vor putea discuta cu mai mulți scriitori deodată.

Aceste întîlniri din cadrul bibliotecilor stimulează lectura elevului și a profesorului, de altfel, dezvoltă potențialul creator al elevilor și interesul lor pentru cunoaștere și dialog cultural.

VINILUL ȘI AMPRENTELE URMEI

Maria COIPAN,
studentă, anul III, Facultatea de Litere, USM

După-amiaza zilei de 9 decembrie 2015 a fost însemnată cu roșu în calendarul Bibliotecii Centrale a BM „B.P. Hasdeu”. Asta pentru că a mai venit pe lume o nouă carte – *Vinil* de Igor Guzun, editată în anul curent. Lansarea a luat start la ora 15.00 cu susținerea și participarea unor oameni setoși de carte: elevi, studenți, bibliotecari, profesori, reprezentanți ai mass-mediei. Evenimentul a fost moderat de directorul general al Bibliotecii Municipale Mariana Harjevschi. Un astfel de eveniment nu putea fi direcționat decît de un om al culturii, al cuvîntului, al literelor – Victoria Fonari, care este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, poet și doctor conferențiar la USM.

Jurnalist, scriitor, cadrul didactic la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării din cadrul USM, membru al Agenției de comunicare „Urma ta”, Igor Guzun mai are în desaga anilor și alte cărți de valoare: *Un ziar în șapte zile* (2007), *Jurnalismul în situații de criză* (2010) sau *Interpretarea datelor statistice în jurnalism* (2013), *La blog* (2014) ș.a. Întrebat de un fost student care ar fi următorul volum pe care dorește să-l publice, Igor Guzun a răspuns: „*Vinil 2.*”

Această întîlnire de suflet a inițiat cu mesajul călduros al directorului general al BM Mariana Harjevschi, care și-a exprimat admirația pentru iscusința scriitorului de a scoate în lumină lucruri atît de mărunte

ale specificului unui popor. Evenimentul a continuat cu expunerea opiniilor mai multor oameni, chiar și din domeniul economiei, cu privire la noile file apărute.

Un dialog dintre carte și public a fost interprins de moderatoare, care a prins publicul în întrebări ce bifurcă timpul: ce e trecut, prezent, viitor. Fiecare spunea câte un cuvânt. Dar acest cuvânt îl reprezenta și astfel fiecare își esențializa valorile. Toate au ajuns la intensitatea de a trăi, a conștientiza lansarea cărții, întâlnirea cu autorul. De altfel, și autorul Igor Guzun era dornic de discuții, acest fapt denotă întrebările care persistă în textele sale.

Colega mea, studenta Ana Izbaș, s-a încadrat activ în dezvăluirea simbolurilor acestei cărți. Dacă e să ne referim la titluri *Căminul nr. 7* a atras mai mulți cititori. Se vede că ne atrage ce ne unește – timpul studenției, în care mă aflu, a sunat ca o notă nostalgică fiind în atenția mai multor cititori-bibliotecari – Maria Bivol și colegelor de la Departamentul „Memoria Chișinăului”.

Răsfoind cu ochii paginile acestei cărți, ai impresia că răsfoiești două destine – al unei țări și al celor două generații. Acest lucru este sugerat și de ierarhizarea titlurilor, care reliefează trecerea de la copilărie la maturitate. Nu e vorba de o trecere simplă, ci una care implică cele mai emotive și sugestive aspecte ale fiecărei perioade în parte. Pentru a remarca vădit acest lucru vom expune câteva titluri ale textelor: *Prima noastră gumă de mestecat a fost cleiul de copac*, *Poezii copilăriei noastre*, *Cînd se termină copilăria*, *Copiii noștri ajunși adolescenți*, *Căminul numărul 6*, *Primul semn de bătrînețe este atunci cînd...* Astfel, am putea numi această publicație o reflecție a unei vieți de om.

Printr-o îndemînare deosebită de manevrare a cuvîntului, autorul reușește să exprime viața a două generații: cea de altădată, care se delecta în copilărie cu „cartofi copti” și cea care acum vine pe lume cu un Iphone sau un iPad în mînă.

Referindu-ne la cel de-al doilea aspect, *Vinil-destin* al unui popor, putem

argumenta prin ideea că autorul pune în valoare atât lacunele neamului nostru, cât și nimicurile de care știm să ne bucurăm. Spre exemplu, textul *Chișinău 2014* reflectă greul prin care trece această inimă de țară. Dacă durerile sînt evidente aici, ce mai putem spune de alte regiuni ale țării? Totodată, versurile creionează un aspect negativ al omului nostru – de a vorbi dulce și de a proceda amar. Chișinăul nu are nevoie de lauri, ci de ordine, ar fi mai bine să-l iubim cu sufletul și fapta decît cu vorba.

O altă realitate socială este redată în poezia *Nu mai stăm pe gînduri, stăm pe Facebook*. Aceasta sugerează dezumanizarea sufletului, tehnica a devenit un generator de trăiri, vorbe, fapte virtuale. Pînă și credința a devenit virtuală: *Nu mai ținem postul, îl citim sau îl comentăm*. Dacă în copilăria noastră postul era ținut cu strictețe și mare sfințenie, atunci astăzi acesta a devenit prilej pentru minciună, bîrfă sau laudă. Dacă spui cuiva că ții post, nu-l mai ține! Și-a pierdut din rost. Trebuie să-l ții în tăcere, împăcat cu tine și cu lumea din jur.

O perioadă semnificativă în viața omului este amurgul, atunci cînd trăim cu mai mare dor fiecă moment, orice fleac ne pare valoros, orice culoare mai frumoasă. Putem raporta această idee la poezia *Primul semn de bătrînețe este atunci cînd...* Ar fi păcat să nu cităm cîteva versuri din

aceasta: „Primul semn de bătrînețe este atunci cînd / începi să observi nu doar culorile, dar și / nuanțele și te bucuri pentru verdele atît de diferit / pe un deal la Nisporeni.”

Primul text al cărții conține o critică ironizată a unor aspecte sociale proprii omului din R. Moldova, dar cele următoare vin să contureze fericirea nimicurilor de care acesta știe să se bucure.

Textul și muzica sînt două surori care merg de mîna în spațiul culturii, evenimentul a fost încîntat cu două melodii la pian scrise de Eugen Doga și interpretate de studentul A. Danilișin al Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării. Pe fundalul acestei muzici poetul a scris dedicații. Cartea așteaptă să fie descoperită.

Această carte reprezintă și o punte de trecere dintre generația de ieri și de azi, ultima fiind acaparată de mrejele tehnologiilor moderne. Omul a uitat să-și hrănească sufletul, se mulțumește cu goliciunea zilelor petrecute în fața calculatorului. Discuțiile negre ce împodobeau sala, atmosfera discuției pe fundalul muzicii de pe discuri de vinil, ne conving că discuția vie e aici – la bibliotecă, printre cărți, printre oameni, printre valori, printre cuvinte.

Nouă, cititorilor, nu ne rămîne decît să ne redescoperim prin fiecare carte scoasă de sub fierbințeala tiparului.

COTUL DONULUI 1942 – MÎNĂSTIREA COMANA 2015

Mihai FLOAREA

Mînăstirea Comana, cu un trecut marcat între 1461-1728 de șase domnii glorioase (Vlad Drăculea-Țepeș, Sfintul Neagoe Basarab, Mihai Viteazul, Radu Șerban, Matei Basarab și Sfintul Constantin Brîncoveanu), apoi închinată Patriarhiei Sfintului Mormînt din Ierusalim, iar din 1863 despuțată samavolnic prin secularizare de cele ale sale, își urmează menirea specială de comemorare a eroilor neamului (în 1932 s-a construit, în incinta sa, Mausoleul Eroilor căzuți în Primul Război Mondial). Astfel, la 24 Brumărel 2015, s-a sfințit aici o troiță ridicată în cinstea celor 150 000 de români căzuți la Cotul Donului la 19 noiembrie 1942. Inițiativa aceasta lăudabilă a societății civile sensibilizate de scrisul unor patrioți precum Vasile Șoimaru a declanșat și demersul oficialităților – vorba omului simplu: mai bine mai tîrziu decît niciodată! Dar despre aceasta, voi scrie cu alt prilej.

Deocamdată trebuie scris că sufletul acțiunii finalizate sîmbătă – zi de pomenire a Sfîntului Mare Mucenic Areta, precum și a Sfînților Mucenici Marcu, Sotirih și Valentin – a fost uimitorul nonagenar Radu Theodoru, spirit exemplar prin luciditate și patriotism, veteran de război, general de flotilă aeriană în rezervă, scriitor prolific – între cărțile sale de succes citez, pentru că trebuie neapărat citită *România ca o pradă*, aflată deja la a patra ediție. În mai 2015, de Ziua Eroilor, prin elanul aceluiași vrednic locuitor al comunei, troița a fost dezvelită în prezența ultimului supraviețuitor al bătăliei de la Cotul Donului, Ion Nică Paiu, de 95 de ani. N-am putut lua parte la acel moment, dar participînd la sfințirea din 24

Brumărel a.c., pe lîngă recunoștința și admirația pe care le nutresc organizatorilor, nu mi-am putut reține gîndurile pioase la un alt nonagenar, trecut la Domnul în 2012 (la 98 de ani – odihnească-se-n pace!), medicul Iosif Niculescu, și el combatant pe frontul de Răsărit pentru reîntregirea țării. L-am cunoscut în 2008, la acțiunile cultural-creștinești ale unei fundații patronate spiritual de părintele Arsenie Boca, aflînd consternat amănuntele înfrîngerii armatei române din 1942 – am scris deja despre acestea și nu e cazul să revin (cf. <http://limbaromana.org/blog/2014/08/cotul-donului-1942-o-carte-cit-un-tratat-de-istorie>).

Dacă evoc în aceste rînduri pe dr. Iosif Niculescu și pe prof. Vasile Șoimaru alături de generalul-scriitor Radu Theodoru, *spiritus rector* al evenimentului din incinta sfințită pe care Istoria și-a pus o pecete de neșters, este fiindcă lor le datorez apropierea lămuritoare față de momentele istorice atîta vreme trecute sub tăcere de istoricii oficiali. Grație unor asemenea oameni pe care nu întîrzii a-i face cunoscuți elevilor mei, putem ajunge la concluzii surprinzătoare, chiar opuse celor vehiculate în numele unei stupide „corectitudini politice”, aflate, între altele, la originea anacroniceii legi despre care am scris recent cu indignare și obidă (cf. *O lege a rușinii*). Din ferire, alături de reprezentanții armatei – o unitate de aviație din Comana și UM0445 Grădiștea –, Biserica Ortodoxă Română, prin obștea Mînăstirii Comana, în frunte cu starețul ei, părintele Arhimandrit Mihai Muscariu și reprezentanții societății civile – peste două sute de scriitori, arhitecți,

profesori, medici, istorici, actori, ingineri ș.a.m.d. din București, Cluj-Napoca, Tîrgu Mureș, Iași, Chișinău etc. au dovedit că păguboasa dezbinare românească poate fi depășită dacă există cauze înalte precum comemorarea eroilor neamului.

Concret, întrunirea la care am luat parte sîmbătă, 24 Brumărel 2015, între orele 8 și 18 la Mînăstirea Comana a avut următorul program: 8:30 – 10:00: Sfînta și Dumnezeiasca Liturghie; 10:00 – 12:00: Slujba de Sfîntire. Depuneri de coroane. Alocuțiuni; 12:00 – 13:30: Simpozion *Bătălia de la Cotul Donului în istoria celui de-al Doilea Război Mondial*; 13:30 – Agapa. Moderator a fost, spre surprinderea mea, însuși domnul general Radu Theodoru! Cu umor și spontaneitate, Domnia Sa a făcut scurte introduceri pentru vorbitori și i-a unit într-o exemplară, înaltă ținută demnă de o comemorare. Regret că moderatorii televiziunilor subvenționate de stat și ai acelor așa-zise comerciale n-au avut parte de lecția originală a domnului general!

Am obligația de a menționa cîteva idei din alocuțiunile ținute.

Vasile Șoimaru, autorul cărții *Cotul Donului 1942* (cf. și recenzia mea indicată supra), și-a exprimat bucuria de a asista la un asemenea eveniment, socotindu-l o mare dreptate făcută după șase ani de cînd a semnalat anomalia de la locul dezastrului militar din 1942. Totodată, a informat asistența că „mîine (duminică, 25 Brumărel – *nota mea*) se va ridica un monument la Stalingrad, la o sută de kilometri de Cotul Donului, unde alți 100 000 de români au căzut la datorie. În total, un milion de litri de sînge românesc a fost vărsat acolo. Neamul românesc va fi salvat de Biserica Ortodoxă Română...”

Între timp, o escadrilă de elicoptere survolează, în semn de salut, adunarea din curtea mînăstirii. În trei-patru rînduri, cu evidente manevre de simpatie (de pildă, legănarea laterală a greoaiei aparate în

zborul lor la joasă înălțime!), cele trei elicoptere militare au oferit un minispectacol aviatic. Am reușit să rețin numele cîtorva piloți și maiștri militari cărora le mulțumesc prin aceste modeste rînduri: Laurian Anastasov, Vasile Stanciu, Constantin Grigore, Daniel Popescu, Mihăiță Grosu, Radu Tabacu, Robert Dumitru, Adrian Ionică... Înaintea lor, Marian Cojocar, un localnic proprietar al unui mic aerodrom în zonă, a înconjurat la joasă înălțime locul unde ne aflam cu o parapantă de care legase o lată panglică tricoloră de circa șapte metri lungime. Un veritabil dialog cromatic avea loc de jos, din rîndurile noastre, căci patru-cinci participanți, la rîndul lor, au agitat steaguri tricolore, de-a lungul întregii perioade a alocuțiunilor. Totul fără ostentație, fără gesturi ori cuvinte de prisos! Metaforic – a fost vorba de o baie de tricolor! De aceea, atmosfera a fost, cu adevărat, înălțătoare sufletește!

Revin la alocuțiuni. Poziția puțintel ingrată din cauza felului meu de-a fi (fără vocația... ieșitului în față vocal și vizual), nu mi-a permis fotografii spectaculoase de pe telefonul mobil; dar am fost, cum se spune, ochi și urechi. De aceea, voi continua redarea din notițele luate cu transcrierea vorbelor moderatorului – generalul Radu Theodoru: „Clasa politică actuală este pușcăriabilă și poate face orice, dar nu va reuși. 1 200 000 de români au băgat comuniștii în pușcării (în perioada 1947-1989 – *nota mea, M.F.*), dintre care 50 000 au murit acolo. Totuși, Biserica, așa cum spunea domnul profesor Vasile Șoimaru, dar și Armata – așa cum puteți observa și dvs., la această comemorare – vor salva România!... Alături de noi este dl Brătianu (își declină dreptul la cuvînt – iată că sînt mulți alții, cu nume mai sonore, retractili ca mine!! – *nota mea, M.F.*). De ziua acestor eroi, un moment patriotic, așa cum ați văzut și auzit, au pregătit acești copii – «Fluierași» din Comana, îndrumați de dl

învățător Cucu... Iată că tinerii pot prelua ștafeta... [...]

În 1942, pe aliniamentul de la Cotul Donului a fost un român la șaptezeci de ruși. Așa au ținut frontul, săpînd gropi, în gerul de minus 39 grade, dezecupați, doar cu ZB-uri (un tip neperformant de puști – *nota mea, M.F.*). Imaginați-vă dvs.!... Nemții ne-au mințit, căci nu acolo trebuia menținut aliniamentul... Cînd rușii au declanșat ofensiva, aliatul nostru nu și-a ținut cuvîntul și ne-a lăsat descoperiți în fața inamicului... Cînd am citit cartea elaborată de Vasile Șoimaru, un sentiment de rușine m-a cuprins... De aici hotărîrea care a dus la ceea ce vedeți aici. Au fost alături de mine inginerul Popa, Gheorghe Ștefan și Camelia Ștefan... (Ior li se alătură fiul domnului general, inginerul Horia Theodoru – *nota mea, M.F.*). [...] Tinerii nu sînt așa cum s-a tot spus (nepăsători, superficiali, comozi – de acord: nu toți iubesc manelele, vorbirea șleampătă, tutunul, alcoolul, drogurile și desfrînarea sexuală. Depinde, în chip hotărîtor, în primul rînd, de familiile din care provin și, în al doilea rînd, de dascălii pe mîna cărora încap. Bunăoară, cinste cadrelor didactice din Comana, care au adus pe cei aproximativ douăzeci de copii, unii îmbrăcați în minunate costume populare, la această slujbă de sfințire! – *nota mea, M.F.*)”.

I se dă cuvîntul unui profesor, care a evocat pe Nelu Zaharia, fost coleg de ciclu școlar primar, care scrisese o poezie, *Tăticul meu, tot înainte*, închinată tatălui său căzut pe frontul de Est, încheiată cu versurile: „Eu mor, băieți! / Voi tot 'nainte!” Încercarea vorbitorului (al cărui nume, din păcate, mi-a scăpat!) de a recita poezia lui Radu Gyr *Stepă ucraineană* [din vol. *Crucea din stepă. Poeme de războiu*; București, 1942] eșuează, prilej pentru moderator de a comenta cu umor: „Vezi, dom' profesor? Sînt bune fițuicile elevilor și studenților uneor!” Drept compensare, o redau aici

integral, ca intermezzo liric de genială valoare ce se cuvine să nuanțeze comemorarea celor 150 000 de camarazi pieriți la datorie în stepa calmucă:

*„Strîmb croită din șindrile ciunge
între vînturi aspre și sirepe,
zarea într-o coastă o împunge,
colbăind-o cu tristețile din stepe.*

*Din înalturi, păsări cad, năuce,
zdrențe negre – pe schiloada șiță.
Numai casca arde, sus, pe cruce,
ca o frunte jupuită de arșiță.*

*Fierul ei julit de vînt, de ploaie
și de schije și de moarte, parcă plînge...
Dimineața, răbufnind din ududaie,
pune pe metal un cheag de sînge,*

*și, pe groapă, soarele aprinde
bălării amare și uscate...
Dar pribeag, cu sacul de merinde
spînzurînd la șold, cu arma-n spate,*

*ars de veghea lungă-n vizuină,
năclăit de humă și nămoale,
el, ostaș, pe zarea de rugină,
lîngă cruce pasul și-l domoale.*

*Vine din tăceri ucrainiene
și din pînda nopții veninoase,
cu bocancii spârți, cu mîini osoase,
cu tăciuni tremurători sub gene.*

*În sfințenia de foc a dimineții,
istoviți, genunchii lui se pleacă
pe țărîna gropniței, săracă,
unde, sterpi, au năpădit scaieții.*

*Stă, privește crucea aplecată,
împietrit în lînceda lumină...
Mîinile, de zgură și de piatră,
frămîntate dîrz pe carabină,*

*i se strîng acum în rugăciune,
pîlpîind ciudat ca o beteală,
în amara stepei uscăciune,
sub un cer de mare oboseală.*

Spune șoapte moi ca o mătase

*pentru camaradul din țărână.
Mîngîie cu grele mîini sfoase,
scîndura beteagă într-o rină,

lung, sărută casca de pe cruce,
se ridică, șterge-o lacrimă din geană,
și, cu liniște de sfînt și de icoană,
căt-re zări careucid se duce..."*

De la New York – ni se anunță – vine înaintea noastră unul dintre aceia care au răspuns printre primii subscripției pentru proiectul finalizat astăzi, „o somitate a literaturii române, criticul Mircea Nicolae Rusu, redactor al publicației *Lumină lină*” – brașovean de origine, după cum aveam să aflu, documentîndu-mă pentru articolul de față, stabilit în America din 1992. Cum pe 28 octombrie este ziua sa de naștere, profit de ocazie spre a-i ura sănătate și putere de a-și împlini mai departe chemarea. Am notat din cuvîntul său: „Emoționat și marcat după zbor, vreau să vă spun că în Brașov a existat pînă la căderea lui Stalin un monument închinat în 1945 unui soldat rus... Un singur soldat și un monument... Șaptezeci de ani însă niciun guvern nu a găsit loc pentru un monument ridicat în cinstea soldaților români căzuți la Cotul Donului... Aș vrea, de asemenea, să evoc pe un om de 86 de ani, fugit cu vaporul în America. A urmărit bătăliile din Transilvania și din Europa la care au luat parte și românii și a recunoscut acum, cînd a aflat de proiectul acestei troițe, patriotismul renăscut, de aceea a făcut și el o donație...”

Colonelul (r) Dumitru Stavarache – căruia îi transmit gîndurile mele bune pentru onomastica sa prin intermediul acestor rînduri concepute și tastate în aceste zile dedicate pomenirii Sfinților Dimitrie Izvo-rîtorul de mir și Dimitrie Basarabov, ocrotitorul Bucureștiului – este specialist în relația Armată-Biserică. Pasionat de istorie, Domnia Sa amintește că a existat în 1921-1948 o episcopie a armatei, care a asigurat preoții militari în războiul mondial. Au

fost publicate documente și jurnale – spre exemplu, acela al lui Dumitrescu – în care sînt consemnate slujbele făcute pe front și în campanie. Furat de subiectul preferat, anume despre viața și contribuția misionară a ierarhului Visarion Puiu, numit de Nicolae Iorga „călugărul ostaș”, vorbitorul a deplîns dezinteresul oficial pentru acest „criminal condamnat la moarte de Tribunalul Poporului”, în 1946, după ocuparea țării de armata roșie. Viața vrednicului de pomenire ierarh vizionar este, într-adevăr, de cercetat, fiind pilduitoare. Îmi permit să copiez aici doar un fragment emoționant din testamentul publicat pe site (http://www.ortodoxia.de/html/testamentul_mitropolitului_visarion_puiu.html):

„Domnișoarei Maria Mihali
Viels-Maisons (Aisne) France*

*Marioară,
Precum și singură vezi, și ne spune
și medicul nostru B. Mathieu, eu slăbesc
mereu; deci sfîrșitul vieții mi se apropie. Cele
grăite anterior în legătură cu acest act, le
mai rezum și în următoarele rînduri scrise:*

*– Pentru înmormîntarea mea, rogi
Vlădiciei ruși, să-mi trimită un preot.*

*– Îngroparea să mi se facă în cimitirul
acestui sat, între ai căruia locuitori am trăit
priveag în liniște patru ani.*

*– Engolpionul mi-l pui la piept în sicriu.
Crucea pectorală și veșmintele arhieresti le
dai Părintelui Victorin să le ducă ori la Ierusalim,
ori în țară la Suceava, unde va vrea
dînsul. Toate celelalte lucruri ale mele, ceri
Legăției române din Paris să fie trimise în
cufăr fratelui meu dr. C. Puiu din Galați; iar
dacă Legăția nu va vrea, atunci le împarți
singură cum vei crede mai nimerit săracilor.
În niciun fel de lucruri ale mele nu are drept
să se amestece altcineva.*

*– În rugăciuni, nu uita pe cei care ne-au
ajutat mult în pribegia noastră: Cardinalul
Tisserant, Mgr. Lagier, abatele Clement,
și tot așa pe episcopul Pierre Douillard de*

la Soissons, care, în persoană, ne aducea ajutoare cu o bunătate rară. La fel pe dr. Mathieu, care m-a îngrijit gratuit patru ani de zile. Dintre ortodocșii noștri nimeni nu ne-a ajutat.

– Pentru toate tulburările mari suflați pricinuite mie de cei doi inși din Paris, fostul popă Vasile Boldeanu și Ion Miloai, i-am dat Anatemii cu blestem arhieresc.

– De-ți va ajuta Dumnezeu să te întorci cu bine în țară sau ori pe unde vei umbla, în rugăciuni nu mă uita. Regret mult că n-am fost în stare să-ți răsplătesc truda pusă ani de zile, pentru îngrijirea mea; dar, rog pe Dumnezeu și pe Sfinta Sa Maică, să te ocrotească și să-ți răsplătească cu mila și cu îndurările lor.

– La mormânt, nu uita, să mi se pună o piatră simplă numai cu inscripția: Mitropolit Visarion Puiu – România 1879-1958 (n.b. cifra „58” este anulată cu aceeași cerneală cu care Vlădica Visarion a făcut o schiță a pietrei de mormânt, după care și-a scris numele sub cele spuse mai sus).

† Mitropolit Visarion.”

Înaltul ierarh avea să treacă la Domnul în 1964, fără a i se mai comuta odioasa pedeapsă a bolșevicilor. A se cenzura însă, în zilele noastre, activitatea și numele său, constituie o mîrșăvie strigătoare la cer! Scriu aceasta fiindcă dl colonel Dumitru Stavarache, președinte de onoare al asociației, ne-a semnalat sec: „Din pricina presiunilor din țară asupra președintelui Asociației «Visarion Puiu», aceasta și-a mutat sediul la Bălți!”

Argumentîndu-și optimismul despre tineri, dl general Radu Theodoru l-a adus la microfon pe Dragoș Burghelă din Tîrgu-Mureș, președintele Asociației Culturale „Dacii liberi”. A fost pentru mine o încântare să-l aud vorbind curat românește pe acest tînăr: „Mulțumiri extraordinarilor oameni din Basarabia, din București și din sud, de peste tot! Să luptăm pentru țara aceasta! Unirea cu Basarabia este unul din-

tre obiectivele asociației noastre. Am adunat 9000 de volume de carte românească pe care o să le trimitem. Mă bucur că văd aici fețe bisericești și cadre militare. Glorie eternă armatei și soldaților români!” Aplauzele asistenței mi-au subliniat emoția!

În aceeași ordine de idei, moderatorul nostru plin de umor și de energie a mai subliniat: „Dascălii de la țară au luminat oameni valoroși, precum Cucu Ion, învățătorul acestor copii pe care i-ați văzut aici – i-ați auzit în cor, cu *Treceți, batalioane române, Carpații!*. El are și o fiică, se numește – stați că mi-am notat, să nu greșesc! – Cucu Cătălina – nume frumos, românesc! – și... Bianca – numele ăsta e, mă rog, italianesc... Dar important e că anul acesta ea este șefa promoției de ofițeri de marină «Regele Ferdinand»! Plecată de pe Neajlov, o fată – e remarcabil!...”

În continuare, o actriță, Eleonora Arbănaș, a recitat un grupaj de versuri din creațiile semnate de Dan Verona și Voica Theodoru – fiica generalului Radu Theodoru. Tematica a fost adecvată: *Ostașului român căzut la Cotul Donului*.

A urmat simpozionul, desfășurat într-o încăpere de la etajul întâi al anexei mănăstirești aflate în stînga bisericii. Curînd ea s-a dovedit neîncăpătoare pentru numărul participanților. Prin ocrotirea vădită a Arhanghelului al cărui nume îl port, am reușit să ocup un loc pentru a putea să-mi iau notițele necesare.

Și aici ineputabilul domn general Radu Theodoru și-a asumat rolul de moderator. În introducere a amintit că interdicția de a vorbi despre propria istorie e însoțită de plimbarea peste tot a unor inși gen H.R. Patapievici ori L. Boia, cu lecții despre ce ar trebui să fim noi, cu scrieri menite să ponegrească țara și oamenii ei. L-a poftit mai întâi pe dl colonel Dumitru Stavarache să-și dezvolte opiniile despre ceea ce-l preocupă – anume fosta episcopie a armatei și viața ierarhului Visarion

Puiu. Fapt îmbucurător, „în 1996 – ne-a informat vorbitorul – a ieșit prima promoție de preoți militari”. Subliniez acest aspect necunoscut nu numai mie, ci majorității românilor: după mai bine de cinci decenii de ateism programat și regim semiclandestin aplicat Bisericii, vocația creștină a intelectualității române se poate din nou proba faptic. Natural, evocarea celui care a fost luminător de mase și ctitor de lăcașuri, azile pentru sărmani și pentru orfani, mitropolitul Visarion Puiu, a constituit principala preocupare a domnului colonel. Domnia Sa a scos în evidență că locuința ierarhului obligat la exil a devenit proprietatea lui Mihail Sadoveanu, mirându-se că în corespondența purtată între cei doi nu s-a putut ajunge la consens, deși ei „se aflau în relații bune”... Cercetînd arhivele, călătorind pe urmele exilatului (pentru a-și asigura cuantumul bănesc necesar ne-a mărturisit că și-a vîndut automobilul), dl colonel Dumitru Stavarache a descoperit la Freiburg o prețioasă arhivă. În 2002 a scos și o carte. Mai aflăm că la Verona există într-o biserică închinată unui sfînt local, Don Calabria, un basoreliev cu figurile importante ale teologilor și ctitorilor care merită imortalizați, printre ei figurînd și românul Visarion Puiu. Este vorba despre același paradox: mai bine cunoscut și apreciat peste hotare decît în propria țară! La Roma catolicii au vrut să-l atragă, însă fără succes. Se păstrează și o corespondență Visarion Puiu – Don Calabria. Mitropolitul român e pomenit la slujbele catolice din Lugano. Acolo exista prin 2003 un preot care-l cunoscuse și vorbea aprins despre înaltul ierarh ortodox, care făcuse demersuri importante pentru cauzele românismului în Europa pe lângă generalul Ch. de Gaulle și pe lângă Organizația Națiunilor Unite, iar în America pe lângă alți potențați ai vremii.

Moderatorul l-a invitat apoi pe profesorul Vasile Șoimaru, venit special din

Chișinău, să-și expună o parte dintre ideile care-l animă exemplar. Decomplexat ca întotdeauna, în curgătoarea sa română din care doar o ureche exersată de lingvist ca a mea mai recunoaște vagi accente cauzate de intensa, dramatica rusificare a Basarabiei, suferită în timpul amar al ocupației, acest intelectual patriot cum rar găsești în întreaga Românie ne-a vorbit despre volumul său dedicat Cotului Donului (în special citînd din capitolul 6) și, tangențial, despre opera sa principală – albumul fotografic depunînd mărturie despre românii din jurul României, aflat în 2014 la a doua ediție (<http://limbaromana.org/blog/2015/03/vasile-soimaru-autorul-unui-album-monumental>). Celor două moldovence întîlnite de el în Caucazul de Nord le datorăm, de fapt, ardoarea căutării urmelor eroilor căzuți de către Vasile Șoimaru: „Cu durere am plecat de la acele moldovence la Cotul Donului – mărturisește vorbitorul. Pe osemintele românilor stau monumente sovietice. Am fost acolo în 2012 cu un preot și am făcut un parastas. Cînd am cunoscut pe veteranul medic Iosif Niculescu, de 98 de ani, grație unui DVD scos de Fundația Creștină «Părintele Arsenie Boca», am fixat la telefon un interviu și l-am întrebat ce să-i aduc. «Niște brînză – mi-a spus. Așa brînză bună ca-n Basarabia n-am mai mîncat!». «Dar niște vin ca pe la noi, n-ați vrea?» «Ei, dacă s-o putea, adu și-o leacă de vin...» Și i-am adus... Cu colega Roxana Iorgulescu-Bandrăbur, de la Radio România Cultural, i-am luat un interviu – așa cum se poate găsi în carte... De la domnul Niculescu am aflat și cazul unui preot român care, la Gromki, avea de făcut o slujbă pentru opt sute de soldați căzuți. «Hai, părinte, că se văd rușii!» «Domnule doctor, n-am terminat rugăciunile», și rușii l-au luat prizonier.” Extraordinară scenă! Un preot român, la marginea unei gropi comune uriașe, de treizeci de metri lungime și douăzeci lățime, slujind imperturbabil

sub gloanțe! Nu cred că se poate imagina o mai impresionantă imagine a datoriei îndepărtate jertfelnic!

Preotul Popescu, din Ștefănești, Argeș, și medicul Iosif Niculescu aveau să se întâlnească, peste ani, în România: Dumnezeu i-a scăpat și pe unul, și pe celălalt spre a mărturisi și a ne fi pilde celor ce avem inimile treze...

Revin la simpozion. Părintele Arhiman-drit Mihai Muscariu a rostit câteva cuvinte de mulțumire organizatorilor și și-a reafirmat susținerea pentru inițiativa comemorării soldaților căzuți la Cotul Donului: „Acest lăcaș n-a fost ales întâmplător – a ținut P.S. a menționa. Este o necropolă voievodală, iar la 21 mai 2015, de Sfinții Împărați Constantin și Elena, am fixat această zi pentru sfințirea acestei troițe. Dumnezeu ne-a dat o zi cu soare, chiar dacă sîntem în plin șantier și-mi făceam griji...”

Informați la zi, domnul general ne semnaleză un articol al profesorului Ion Coja despre trădarea la români (am identificat, odată ajuns acasă materialul la <http://ion-coja.ro/doctrina-nationalista/o-vorba-nesabuita-care-circula-bine-romanii-tradeaza-usor/>). Apoi îl cheamă la cuvînt pe Mircea Alexa, care ne anunță despre publicația *Călugărenii*. După aceea, ne mai semnaleză un articol curajos în *Cultura* împotriva curentului antiromănesc slujit, vai, și de anumiți intelectuali aflați în grațiile oficialităților...

Finalul ratat al manifestării și l-a asumat același neobosit general Radu Theodoru! Citînd din arhicunoscutele ineptii semnate p(ro)stmodernist de H.R. Patapie-

vici, Domnia Sa a încheiat în cele din urmă cuviincios: „Atîta vreme cît port această uniformă al cărei fiecare petec poartă sînge românesc, am obligația morală să spun adevărul!” Desigur, adaug; dar vorba- ceea: nu-i bine a bate toba la urechea surdului!

Organizatorii au proiectat, ca ultim act al simpozionului, un scurtmetraj realizat de UM 0445 Grădiștea dedicat activităților specifice. Ziua s-a încheiat pentru grupul din care am făcut parte (al cărui organizator a fost arhitectul și locotenentul în rezervă Adrian Grigoriu – calde mulțumiri pentru toate!) cu o agapă la iarba încă verde.

Trebuie să-mi recunosc ignoranța, dar mi-o ispășesc, iată, prin această mărturisire: zona Comana adăpostește o extraordinară deltă a Neajlovului, ce este declarată rezervație naturală de mare valoare. Fotografii anexate nu-s decît o palidă ilustrație și o invitație directă pentru cititorii acestor rînduri de a o vizita. Conchid cu emoție că a fost pentru toată lumea o zi rodnică și binecuvîntată.

Înainte de plecare, dl Adrian Grigoriu ne-a prezentat un om de o modestie remarcabilă, Marin Panait, cercetător împătimit al siturilor arheologice din zonă, făcînd parte din cultura Boian. Artefactele descoperite au o vechime de aproximativ 5000 de ani, constituind o dovadă a dăinuirii neîntrerupte pe aceste meleaguri, pe care Dumnezeu le-a hărăzit, în continuare, să poarte peceti voievodale și să ne cheme, în acest zbuțuit început de mileniu, să trimitem smerite rugăciuni de pomenire a militarilor eroi de la Cotul Donului.

26-28 Brumărel 2015

MALURI DE PRUT**AM FOST, DIN NOU, LA CHIȘINĂU...**

*Gheorghe PÂRLEA,
com. Miroslăvești, jud. Iași*

Încetul cu încetul, Prutul cel transformat cu sila în hotar va deveni un biet pârliaz. Poate chiar mai curând decât prognosticul descurajator al multora. Eu l-am trecut a opta oară în ultimii doi ani – și de data aceasta, tot în compania primarului comunei, dl Ionuț Gospodaru, cel care a facilitat deosebit de motivat, sufletește, relația comunității noastre sătești cu frații basarabeni, desigur, o relație prin reprezentare. Și simt că la „îngustarea” morală a Prutului a contat și modesta mea osârdie de trecător pe podul de la Sculeni, un trecător cu rosturi legate de obârșia identitară comună a trăitorilor de pe cele două maluri.

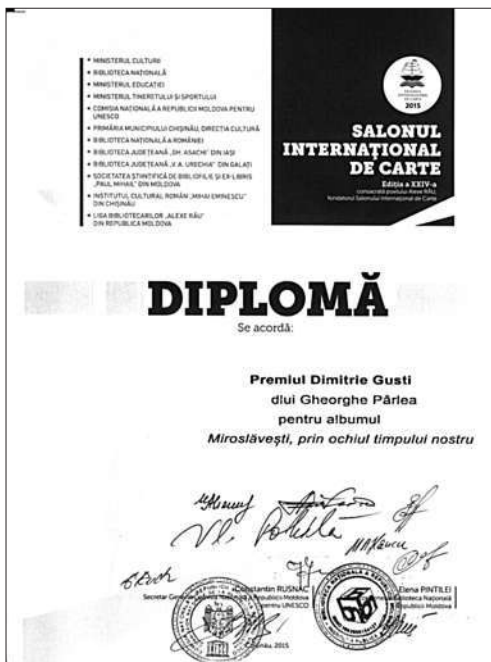
Recenta mea vizită la Chișinău a coincis, de data aceasta, cu Ziua Limbii Române. Semnificativă alegere! Nu-i așa? Alegerea însă n-a fost a mea, ci a organizatorilor Salonului Internațional de Carte, anul acesta evenimentul de la Biblioteca Națională aflându-se la a XXIV-a ediție și fiind dedicat memoriei fondatorului acestei Sărbători a Cărții, Alexe Rău, fostul director general al respectivei instituții, poet și filozof, om de cultură de amplitudine europeană.

Desigur, cei care știu că sunt doar un sătean de pe malul Moldovei își vor da coate, cârcotind asupra incompatibilității statutului meu social cu anvergura culturală a Chișinăului. Parcă aud dintr-un „ungher” virtual sau real întrebarea insinuantă: „Cu ce treburi tot trece Prutul dăscălașul acesta dedat la fapte care nu-s de traista lui?” Așa este, dragii mei, judecați-mă, dar nu fiți prea aspri cu mine!

Totuși, dați-mi voie – spășit în vinovăția mea – să încerc o explicație. Se întâmplă uneori, fără puterea de a împiedica asta, să te atingă „sindromul Quasimodo”. Cocoșatul de la Catedrala Notre Dame, că de el e vorba, probabil nu știa că e un monstru și că nu-i de nasul Esmeraldei. Dar Victor Hugo, cel care l-a plăsmuit, știa bine că inima nu-i supusă pe deplin rațiunii. De „suferința” asta sunt atins și eu.

Am întâlnit cu vreo paisprezece ani în urmă niște basarabeni frumoși în spirit căutându-și pe meleagurile mele partea de zestre românească pierdută. Și au găsit ei de cuviință că în sat nu poți sta de vorbă despre asta decât cu preotul sau învățătorul – învățătorul, numai dacă e unul dintre acei în care mai pâlpâie lumina aprinsă cândva de Spiru Haret. Și de-aici a început totul, adică imprudența mea de a citi în sufletele românești ale basarabenilor, în esență nealterate de suferința deștărririi. Frumusețea lor identitară era ca floarea de câmp, neatinsă de pipeta geneticianului. Și fiind ei, basarabeni aceștia, și cărturari de frunte, m-au luat sub aripa lor culturală. Am publicat în revistele lor, am scris cărți monografice împreună, ca însemnând asta punțile noastre peste Prut, am ctitorit laolaltă biblioteca basarabeană în sat, am participat, deopotrivă la stat, dar cu osebire la sfat, la evenimente menite să apropie cele două maluri de Prut.

Acum, la cel mai recent drum al meu peste Prut, a trebuit să mă supun inițiativei exclusive (n-a contat deloc protestul meu) a dlui dr. (conferențiar universitar) Vasile Șoimaru de a înscrie albumul monografic

Miroslăvești, prin ochiul timpului nostru (Ed. „Serebia”, Chișinău, 2014), al cărui autor sunt, la acest regal basarabean al Cărții. Dl Vasile Șoimaru este și cel care a făcut posibilă apariția fizică a albumului, dânsul fiind coordonatorul editorial al acestuia.

Desigur, în elevatul *BiblioPolis* chișinăuian, în sala de conferințe în care mi-am prezentat cartea, m-am simțit în rolul lui Badea Cârțan, săteanul iubitor de Neam din Cârțișoara Sibiului, aflat și el în contrast cu peisajul atunci când, într-o altă epocă, se afla în compania celebrităților bucureștene care l-au istoricizat.

Cu acest prilej am reîntâlnit o parte din acel întreg onorant, reprezentându-i pe distiinșii prieteni basarabeni ai comunității noastre mirosloveștene, pe scriitorii Vlad Pohilă, Nicolae Rusu, Ionel Căpiță, pe publicistul și, mai nou, poetul Valeriu Rață, pe maestrul Vasile Iovu, Artist al Poporului, pe dna profesor de arte Nina Vartic, soția eruditului scriitor Andrei Vartic, un tribun al Basarabiei plecat nedrept de grăbit la Domnul, pe publicistul patriot Alecu Reni-

ță, realizatorul emisiunii radiofonice *Istoria în mișcare* de la *Vocea Basarabiei*. Și, mai presus de toate cele ce mi s-au întâmplat, am primit din nou îmbrățișarea publică a dnei Ninela Caranfil, maestră emeriă a artei dramatice, Artistă a Poporului, care, ca și la anterioara întâlnire (albumul fusese lansat cu câteva luni în urmă la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, sub auspiciile dlui Nicolae Dabija, cărturarul de notorietate internațională, ca moderator generos al evenimentului) m-a copleșit cu însuflețitoarele sale cuvinte. Tot acum l-am cunoscut (și am schimbat cărțile de autor între noi, invoc aici proporția) pe distinsul savant (doctor habilitat) Valeriu Dulgheru, cunoscut mie ca publicist de notorietate pe teme de istorie modernă și contemporană, prin intermediul săptămânalului *Literatura și arta*.

În prima zi, spre seară, după prezențările de carte de la standul Editurii „Vico-via” din Bacău, cărți între ai căror artizani se află și prietenul nostru cel dintâi și cel mai dedicat nouă, mirosloveștenilor, dr. Vasile Șoimaru, am vizitat „Orașul subteran”, cum mai e numită Crama-muzeu de la Cricova, fapt ce mi-a relevat cât de ușor se trece de la extaz la agonie. Nu, nici vorbă că a avut vinul vreun rol în ceea ce a urmat. Diferența de temperatură – de la 36 grade afară, la 12-14 grade în subteran, cu scăderi accentuate de viteza trenulețului turistic – mi-a provocat noaptea o criză de spondiloză cervicală, cu difuzia durerilor în ceafă, până aproape de o comă. Asta însemnând un calvar de o noapte. Din asemenea stări nu se scapă așa de ușor, dar, neverosimil, toată suferința asta cât o noapte basarabeană a încetat brusc dimineață, luată parcă de o mână nevăzută. Mâna asta, în fapt, le însuma pe ale generoaselor doamne din preajma-mi, aflate la Chișinău din același motiv cu al meu, care știau, legat de diagnosticul stării mele fizice, că orice disconfort de peste noapte are

ca antidot un mic dejun copios. Între aceste generoase doctorițe de ocazie (excepție de la amatorism făcând doar tânăra soție a primarului) s-au aflat și energicele doamne de la editura bacăuană condusă de dl Viorel Cucu, făuritor de carte mai cunoscut pe malul stâng decât pe malul drept al Prutului. Și uite-așa, starea mea (de spirit și trupească) și-a revenit la normalitate. Cu sechelele suferinței întipărite pe chip.

Tot ce a urmat am descris mai sus, căci a doua zi, adică post-Cricova, s-a întâmplat ceea ce a motivat prezența mea expresă la Chișinău, de data asta însă o prezență absolut inedită. Inedită nu doar pentru acromatismul petei de culoare prin care m-am identificat în ansamblul cromatic foarte echilibrat al tabloului cultural de la Biblioteca Națională, dar mai ales prin consecința acestui abuz răzeșesc, scuzat doar de faptul că „nelegiuirea” a fost efectul unei

„uneltiri” – a unei supralicitări prietenești – puse la cale în cea de-a doua capitală a românimii. Consecința, adică urmarea participării mele conjuncturale la primul salon internațional de carte, am aflat-o imediat după încheierea evenimentului, printr-un mail care conținea o anexă, mai precis o diplomă, respectiv, Premiul *Dimitrie Gusti*, oferit de către juriul SIC – 2015 albumului monografic *Miroslăvești, prin ochiul timpului nostru*.

P.S. Mi se reproșează mereu că fac exces de modestie atunci când e vorba de faptele mele. În cele de mai sus veți fi observat însă un puseu encomiastic care mă are, simultan, și subiect, și obiect. Aceasta înseamnă că am început deja exercițiile de corijare cu privire la imputația amicală a prietenilor. Te asigur însă, Cititorule, că mi-am călcat pe inimă făcând asta. *Gh. P.*

„MAREA UNIRE DIN 1918 A DESCĂTUȘAT ENERGIILE SPIRITUALE ALE ROMÂNILOR...”

(Interviu cu prof. univ. dr. Ioan Scurtu)

– Domnule profesor, omenirea a marcat, în acest an, împlinirea unui secol de la declanșarea Primului Război Mondial. Cum ați caracteriza, în câteva cuvinte, această sinistră grimasă a istoriei, care a provocat moartea a circa 17 milioane de oameni?

– Sigur că da, ne gândim, în primul rând, la numărul de morți și la uriașele distrugerii materiale. Dar, în ce privește unele state, între care și România, Primul Război Mondial a însemnat un final fericit, ca să mă exprim așa, în sensul că, prin prăbușirea celor două mari imperii – rus și austro-ungar – s-au putut realiza unitatea națională și statul național unitar român – prin unirea Basarabiei, a Bucovinei și Transilvaniei cu Patria-mamă. De altfel, prin Tratatul de la Versailles, s-a retras harta Europei, au apărut mai multe state naționale, fapt care a permis popoarelor respective – mă gândesc la finlandezi, polonezi, cehi, slovaci, unguri, austrieci, croați, sloveni, muntene-greni și, evident, români – de a trăi în state proprii, care erau un ideal până la acest război. Așa încât, Primul Război Mondial are părțile lui negative, părțile lui pozitive și, ca orice eveniment, trebuie judecat în ansamblu, cu particularitățile lui, cu specificul lui.

– România a intrat în război după doi ani de neutralitate și a plătit un tribut incomparabil mai mare decât alte națiuni, dacă ne raportăm la numărul populației. Care ar fi, în opinia dumneavoastră, lecția pe care noi, românii, n-am învățat-o din această conflagrație mondială?

– Da, jertfa românilor a fost foarte mare. Asta și din cauză că, pe de o parte, războiul s-a desfășurat pe teritoriul național – în 1916 au fost angrenate Muntenia, Oltenia, Dobrogea, sudul Moldovei, iar în 1917, Moldova – și, pe de altă parte, pentru că Armata Română nu a fost pregătită, mai ales nu a fost dotată corespunzător. În cei doi ani de neutralitate ar fi trebuit să se procure armamentul necesar, însă, din păcate, guvernarea, pentru a nu trezi suspiciuni într-o tabără sau alta, au preferat să nu acorde atenția cuvenită înarmării. O a treia cauză ține de concepția românească, potrivit căreia jertfa este supremă. În romanele lui Cezar Petrescu și Camil Petrescu, apărute după război, se întâlnește această replică: nemții au arme, au puști, au tunuri, dar noi avem baioneta! Și pieptul de aramă! Adică, ideea sacrificiului! Dacă ne raportăm la concepția americanilor sau a evreilor, care au în prim-plan viața militarilor lor și chiar sacrificiul tehnicii pentru a

salva militarul, sigur că acest fapt arată că la noi a fost – și poate că mai este – o concepție păguboasă. Vedeți, în legătură cu participarea Armatei Române în teatrele de operații din Irak și Afganistan se evocă întotdeauna numărul de morți. Sigur, este firesc. Dar, normal ar fi să se spună și care a fost contribuția reală a armatei în teatrele respective.

Apoi, se știe, românii se înflăcărează repede și uită ușor. Dumneavoastră, care vă ocupați de cultul eroilor, cunoașteți că imediat după război s-au înființat tot felul de asociații, de publicații, s-a dat o legislație de sprijinire a eroilor, a invalizilor, a văduvelor și a orfanilor de război, dar cu timpul lucrurile s-au uitat, ceea ce a condus la nemulțumiri. În aprilie 1930, la București, a avut loc o manifestație a invalizilor și văduvelor de război, la sala „Dacia”. De aici, manifestații au decis să meargă spre Palatul Regal, dar au fost opriți în dreptul Cercului Militar și împrăștiați cu furtunurile cu apă. Ziarul *Adevărul* descrie această secvență și spune că, în urma intervenției forțelor de ordine, caldarâmul era plin de cârje, de proteze și alte asemenea elemente auxiliare folosite de invalizii de război. Acestea erau „armele” cu care foștii luptători voiau să-l impresioneze pe Rege! Asta arată că preocuparea pentru eroi era și atunci, ca și acum, destul de palidă.

Am fost de mai multe ori în Rusia, în calitate de director general al Arhivelor Naționale, și una din problemele pe care le-am discutat a fost aceea a identificării locurilor unde au murit ostașii români, inclusiv prizonierii de război, și a amenajării unor cimitire. Trebuie să vă spun că rușii s-au arătat foarte cooperanți și chiar ne-au dat exemplu pe nemți, pe italieni, pe unguri, care s-au ocupat îndeaproape de crearea de cimitire și locuri de cinstire a militarilor lor. Bunăoară, la Stalingrad există monumente sugestive ale nemților, ale ungurilor, ale italienilor, dar nu există – cel puțin

până în prezent – un monument semnificativ pentru atâția morți români. Practic, acolo, la Stalingrad, s-a distrus cea mai mare parte a Armatei Române, fapt care l-a determinat pe Antonescu să spună că Germania a pierdut războiul, să avem grijă să nu-l pierdem și noi pe-al nostru. A fost declarat doliu național, s-au ținut slujbe în biserici pentru cei căzuți. A fost o dramă națională de mari proporții. Și iată că, deși autoritățile ruse sunt deschise la ideea cinstirii eroilor români, autoritățile române n-au făcut aproape nimic până acum sau fac extrem de puțin și în prezent.

– Cum apreciați anii care au urmat războiului? Credeți că este o perioadă la care generațiile de astăzi ar trebui să se raporteze mai des – și politic, și cultural, și economic, și moral?

– În genere, există o tendință de supralicitare pentru moment – am spus că românii se înfierbântă repede și sunt foarte generoși în laude –, după care uită și devin extrem de critici. De exemplu, în 1928, câțiva intelectuali au publicat un document intitulat *Manifestul „Crinul alb”*, în care susțineau că toți cei care au peste 50 de ani sunt niște epave care trebuie înlăturate rapid de pe scena publică pentru a se face loc tineretului. Dar, dacă stăm să ne gândim, peste vârsta de 50 de ani erau înșiși făuritorii Marii Uniri, cei atât de lăudați în 1918-1919. De aici, dispute puternice. Mircea Eliade spunea, în 1927, că după realizarea Unirii, românii nu mai au de luptat pentru un anume ideal și că ei pot să se manifeste în orice domeniu de creație culturală și științifică. El însuși a dat un exemplu, ocupându-se de istoria religiilor, de filosofia indiană ș.a.m.d. Cu alte cuvinte, Marea Unire din 1918 a descătușat energiile spirituale ale românilor și, după Primul Război Mondial – ca și în perioada de după Războiul de Independență – avem a face cu o înflorire culturală – marii clasici ai literaturii, atunci, au fost

Eminescu, Creangă, Caragiale – acum, Arghezi, Sadoveanu, Rebreanu, Goga ș.a. Și din punct de vedere economic este perioada în care, practic, s-au pus bazele unei adevărate industrii naționale. Asta ca urmare a politicii liberale bazată pe doctrina „Prin noi înșine!”, care nu însemna excluderea capitalului și a capitaliștilor străini, ci însemna, cum zicea Vintilă Brătianu, că aceștia trebuie să știe că sunt la noi, acasă, și că trebuie să respecte legile românești. Or, acum, procesul este exact invers, adică o neglijare totală a capitalului românesc, a românilor, și totul trebuie să fie cedat străinilor. Și istoria începe să demonstreze chiar în aceste zile ce a însemnat acea așa-zisă privatizare prin vinderea bogățiilor naturale către străini. Iată, petrolul. Noi, care eram țara producătoare de petrol foarte importantă în Europa, am devenit preocupați să găsim prin alte metode descoperirea de gaze de șist cu participare americană și rusă – străină, în general –, când în mod normal ar trebui să se pună problema revenirii petrolului românesc la Statul român, la România. Zilele acestea se discută despre energie, despre acea companie italiană, ENEL, care, practic, și-a bătut joc de poporul român, a preluat baza materială, dar n-a făcut investițiile la care s-a angajat. În schimb, a pus prețuri foarte mari, în complicitate cu unii români, care aveau obligația să supravegheze modul în care se aplică contractele și se stabilesc prețurile. Ca să nu mai vorbesc de contractul cu compania „Bechtel” – care, culmea, și acum este secret (!), deși banii, de ordinul miliardelor!, au fost plătiți de cetățenii români, adică de la Bugetul Statului. Așa încât, încă o dată spun, în perioada interbelică a existat o politică prin care s-au creat mari întreprinderi de talie europeană, cum ar fi „Malaxa”. Locomotivele „Malaxa” erau între cele mai performante din Europa, erau cumpărate inclusiv de elvețieni. Sau IAR Brașov, fabrica de avioane

cu performanțe absolut excepționale. De regulă, avioanele produse acolo, de concepție românească, cu muncitori români, cu ingineri români, atingeau standarde internaționale, se clasau pe locul 3-4 în lume. Or, acum, noi trăim numai și numai din import. A existat o preocupare de a reînvia industria națională aeronautică, dar ea a fost lichidată, pentru că, vezi bine, noi trebuia să cumpărăm de la alții. Întotdeauna, alții sunt mai performanți!

Am fost zilele acestea la Brașov, am venit bară la bară, așa cum se circulă de ani buni pe DN1. Românii nu pot să facă autostrăzi în propria lor țară!? Trebuie neapărat să fie concesionate unor firme străine, care, se dovedește de atâta vreme, nu sunt animate de dorința de a face autostrăzi în România, ci de a obține tot felul de câștiguri, adesea pe căi ilicite, prin mituirea unor români. Spre deosebire de perioada interbelică, atunci când capacitățile, energiile, forțele intelectuale românești erau valorificate, acum, din contră, se caută ca acestea să fie cât mai mult descurajate și, dacă se poate, chiar distruse!

– Domnule profesor, ce rol mai joacă astăzi istoria în educarea tinerelor generații? Mai este istoria acel „magister vitae” de care vorbeau înaintașii? Cum priviți încercările unora de denigrare a trecutului românilor, de așa-zisă demitizare a istoriei?

– După 1989 s-a dezvoltat, în România, un foarte puternic și agresiv curent antinațional, promovată de o seamă de intelectuali de o valoare cu totul relativă – ei se laudă între ei, se socotesc mari învățați, mari savanți – care, după opinia mea, sunt mituiți ca să aibă o asemenea atitudine, să susțină, spre exemplu, că istoria românilor este o succesiune de mituri, că ea nu are nimic pozitiv și demn de valorificat, că istoricii, chiar dacă este vorba de Xenopol, de Iorga, de Giurescu, de Oțetea, au mitizat istoria, au creat personalități și

episoade pozitive, când, în realitate, românii au fost un popor în bătaia vântului, la periferia istoriei ș.a.m.d. Acest curent a reușit să-și impună punctul de vedere și în privința manualelor școlare, astfel încât s-a ajuns, în prezent, ca istoria să aibă doar o oră pe săptămână în liceu. De câțiva ani, Istoria Românilor este desființată ca obiect de studiu în liceu. Lumea reproșează tineretului că nu cunoaște istoria, dar dacă acești tineri din școală nu sunt învățați, evident că nu se poate pretinde să cunoască trecutul acestui neam.

Punctul meu de vedere este că acești intelectuali sunt plățiți! Pentru că altfel nu se poate explica faptul că o carte de duzină, care nu se bazează pe niciun fel de documente, cum este cartea lui Lucian Boia – *Istorie și mit în conștiința românească* – a fost tradusă în diverse limbi străine, laudată, circulată și scoasă în nu știu câte ediții, în timp ce replica pe care academicianul Ion Aurel Pop – *Istoria, adevărurile și miturile* – care este o replică substanțială, mai masivă, din punct de vedere al numărului de pagini, chiar decât cartea lui Boia – nu s-a bucurat de aceeași popularizare, deși Ion Aurel Pop analizează, pagină cu pagină, aberațiile promovate de Boia în cartea lui. Dar, încă o dată spun, acei câțiva intelectuali care se declară exponenți ai societății civile caută, prin mass-media, să-și impună punctul de vedere, iar românii, care sunt puțin doritori să se documenteze, iau de bune spusele lor.

Alături de Lucian Boia se află Neagu Djuvara care, deși nu este istoric, se prezintă ca istoric, permițându-și tot felul de elucubrații, care mai de care mai fantasmagorice, pe care Editura „Humanitas” – fosta Editură Politică – le promovează cu dezinvoltură. Pentru cine nu știe, Editura Politică era la vremea respectivă cea mai bine dotată din punct de vedere tehnic, avea rezerve valutare – pentru că tipărea operele lui Ceaușescu în limbi de circulație

internațională. Ea a fost dăruită de ministrul Culturii, Pleșu, amicului său Liiceanu. Fără niciun ban! S-a și publicat textul prin care se încredințează editura domnului Liiceanu. Cei doi fiind, nu-i așa, disidenți, cum se susține în *Jurnalul de la Păltiniș*... Dar, despre asta poate vom mai avea prilejul să discutăm.

Recent, am fost la o emisiune în legătură cu o carte despre Veturia Goga, supranumită „privighetoarea lui Hitler”. Niște aberații!!! Or, această carte a fost prezentată și la televiziune, și la radio, și în numeroase ziare ca fiind o mare descoperire: iată, soția primului ministru Octavian Goga, poetul național, era spioană, când cu Hitler, când cu sovieticii, când cu Carol al II-lea, când cu Gheorghiu-Dej. Ce mai, o depravată!, o persoană de cea mai joasă speță... Minciuni ordinare, promovate de societatea civilă!...

– În 2018 se va împlini un secol de la Marea Unire. Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, împreună cu alte organizații, a luat inițiativa de a se ridica un monument la Alba Iulia dedicat acestui eveniment unic în istoria noastră. Ce părere aveți despre această acțiune?

– Ideea în sine este foarte corectă. Sigur că este bine să fie la Alba Iulia, să fie la București un monument al Marii Uniri. Dar, nu știu dacă asociațiile respective vor avea resursele financiare necesare. Eu am fost zilele trecute în județele Harghita și Covasna, care sunt pline de statui, de busturi, de însemne ale prezenței maghiarilor. În Covasna s-a ridicat bustul unui maghiar care a murit în 2002, deci foarte recent. Toți sunt eroi! În timp ce prezența românească este foarte palidă, iar mormintele eroilor români sunt lăsate în paragină sau chiar distruse. Pe hârtie se pot face planuri. Dar sunt convins că ele vor fi boicotate. Să nu uităm că în fruntea Ministerului Culturii, de o bună bucată de vreme, sunt promovați etnici maghiari – care nu iubesc

România, să fie clar! – care își promovează propriile lor monumente și valori culturale. De exemplu, la Oradea, unde am fost recent, a dispărut Muzeul Țării Crișurilor, un muzeu excepțional. A fost lichidat. Clădirea a fost cedată Bisericii Romano-Catolice. Piesele și obiectele care atestă prezența românească în această zonă, care arată cultura și civilizația românească, stau în lăzi de vreo 10-12 ani. Nu sunt bani! Dar s-au găsit bani pentru refacerea Cetății Oradea – Biharea – socotită cetate unguerească. După cum vedeți, multe castele, palate unguerești au fost renovate și redacte circuitului turistic. Cele românești, nu prea. De aceea, spun că nu sunt optimist în legătură cu planul de care vorbiți. Eu aș fi bucuros dacă ați reuși să ridicați un asemenea monument, care să fie un monument-simbol, nu unul meschin, care, știu eu, să fie și el „unul printre altele...”. Să fie „cel mai!...”. Am fost la Arad și am constatat că acel „Parc al Reconcilierii”, în ce privește partea maghiară, cu statuia Ungariei Mari, este mereu îngrijit, cu coroane de flori, vin turiști – cât am stat eu acolo, vreo jumătate de oră, au venit trei mașini cu turiști din Ungaria, cu ghizi care explicau cu pasiune ce reprezintă acel monument – în timp ce partea românească este mai curând un kitsch decât ceva reprezentativ. Este un Arc de Triumf, dar primele persoane care trec pe sub acest arc de triumf sunt unguri, cu pană de cocoș la pălărie! Deci, nici măcar monumentul românesc nu-i exprimă pe români. Este acolo un fel de basorelief cu Bălcescu, Kossuth și Avram Iancu, dar acesta nu este un simbol semnificativ pentru români, un simbol patriotic și național.

De aceea, Monumentul Marii Uniri trebuie să fie un monument absolut reprezentativ, și prin dimensiune, și prin simbolurile pe care le lansează. Asta presupune organizarea unui concurs la care să participe artiști valoroși. Pot să fie și din străinătate. Pentru că multe din mo-

numentele noastre de for public, inclusiv opere comemorative de război, au fost realizate de străini. E bine să fie un concurs internațional, pentru că viziunea internațională este, de multe ori, foarte importantă și mai puțin combătută de așa-ziii civiști, care, sunt convins, ar face tot ce le stă în putință pentru a bloca realizarea acestui monument.

– Care sunt, după părerea Dumneavoastră, personalitățile din istoria românilor care nu sunt cunoscute sau nu sunt apreciate la adevărata lor dimensiune?

– Acum, dacă luăm manualele școlare, vom vedea că România aproape că nu mai are personalități. Așa încât, nu-i vorba de una-două-trei personalități, e vorba despre valorile naționale în ansamblul lor. De aceea, eu mă feresc să spun că, știu eu, Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul sau Alexandru Ioan Cuza nu sunt suficient reprezentați. Sigur, din motive politice, se face propagandă în legătură cu personalitatea lui Carol I. E corect până la un punct, totuși, nici aici nu trebuie să se sară peste cal. Pentru că în timpul lui Carol I s-au petrecut și evenimente dramatice – ca de exemplu, răscoala din 1907, cea mai mare răscoală țărănească din Europa secolului XX –, dar, sigur, astea sunt oculte. De pildă, răscoala este pusă pe seama agenților austrieci, care ar fi incitat pe țărani. Or, există cartea lui Rosetti, din 1907, intitulată *Pentru ce s-au răsculat țărani*, unde sunt prezentate date statistice, cu situația concretă a țărănilor, așa că a pune pe seama unor „agenturi străine” o asemenea mișcare este cu totul deplasat.

Acum se tot elogiază personalitatea regelui Mihai. Sigur, este bine, are și o anumită vârstă, dar se trece cu totul sub tăcere un alt rege – Carol al II-lea –, în timpul căruia România a cunoscut cele mai importante progrese. Vedeți? Ce e pozitiv în istoria românilor este șters cu buretele!

Am fost la Călărași, unde există un parc și un rond al Regalității, cu busturile regilor României. Este Carol I, este Ferdinand I, este Regina Maria, este Mihai I, dar Carol al II-lea lipsește!? Ca și cum el n-ar fi făcut parte din istorie! Sigur, Carol al II-lea a avut păcatele lui – care n-au fost puține – dar, în timpul lui, România a cunoscut o dezvoltare puternică – și economică, și culturală. 1938 a fost anul de vârf al dezvoltării economice a României. Măcar de s-ar putea realiza astăzi performanțele economice din timpul lui Carol al II-lea. Așa că încercarea aceasta de elogiere a Regalității are un caracter extrem de subiectiv. Ca să elimini pe unul dintre membrii de bază ai Familiei Regale mi se pare cu totul deplasat.

Nici în cazul lui Ion Antonescu nu se judecă „sine ira et studio”. Ion Antonescu a fost un mare patriot. Dacă ar fi fost învingător – așa cum a spus el la proces – ar fi avut statui în fiecare oraș al României. Dar a fost învins și a sfârșit în fața plutonului de execuție. Întotdeauna învingătorii au dreptate! Dar asta nu înseamnă că noi trebuie să ștergem cu buretele faptul că a fost mâna dreaptă a generalului Prezan în Primul Război Mondial, a fost șeful Biroului Operații, a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul” de Regele Ferdinand, a fost atașat militar la Londra și Paris, a fost șeful Școlii Superioare de Război, a publicat câteva cărți de tactică și instrucție militară foarte utile la vremea respectivă. Ion Antonescu nu trebuie judecat numai prin faptul că a fost înfrânt în război. Sigur că chestiunea aceasta cu atitudinea față de evrei este o chestiune care nu poate să fie acceptată, chiar dacă el a căutat să găsească o justificare. Era, însă, perioada în care Hitler promova lichidarea evreilor. Trebuie evidențiat faptul că în 1941 au avut loc deportări ale evreilor din Basarabia și Bucovina în Transnistria, dar în 1942, în octombrie, când conducerea germană a hotărât organizarea, lângă Berlin, a unei

consfătuiri cu directorii generali ai Căilor Ferate din statele aflate în raza de influență a Germaniei, unde a fost convocat și directorul general al Căilor Ferate Române, acesta l-a informat pe Antonescu. Antonescu i-a interzis să participe și, mai mult decât atât, în semn de replică, a decis ca deportările să înceteze – suntem în octombrie 1942 – și evreii să fie aduși în țară. La conferința respectivă s-a stabilit un program foarte detaliat, care se referea și la România, privind lichidarea prezenței evreilor în statele aflate sub influența germană și trimiterea lor spre exterminare. În cazul României, de exemplu, se prevedea câți evrei sunt în cutare oraș, cum să fie preluați cu trenurile. Adică era un plan de lichidare totală a evreilor, așa cum s-a produs, de altfel, în Ungaria. Ei, Antonescu s-a opus trimerii evreilor în lagăre și exterminării lor, adoptând ideea emigrării. Și a facilitat emigrarea, permițând plecarea lor cu câteva nave românești. Oricum, la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, în România trăia cea mai numeroasă comunitate evreiască din Europa. Ceea ce arată că nu trebuie judecat unilateral, doar ceea ce s-a întâmplat în '41-'42 și, desigur, atitudinea antievreiască cu excluderea lor din învățământ, avocatură, justiție ș.a.m.d., ceea ce n-a fost corect din punct de vedere al atitudinii față de cetățenii acestei țări. Dar, pe de altă parte, trebuie să se aibă în vedere și această realitate. Nu trebuie judecat într-o manieră simplistă și numai un segment din activitatea sa.

– **O ultimă întrebare, domnule profesor: aveți vreun personaj din trecutul mare pe care l-ați îndrăgit în mod special, care vă este aproape de suflet?**

– Eu nu am pe cineva anume. Eu m-am străduit să fiu corect, obiectiv. Am scris despre cei patru regi, am pentru fiecare în parte câte un volum – și eu spun că sunt corecte! –, am publicat micromonografii despre I.I.C. Brătianu, Iuliu Maniu, am pu-

blicat o carte intitulată *Portrete politice*, în care am evocat mai multe personalități din istoria românilor, așa încât eu am o apreciere despre toate personalitățile care au avut un rol în istoria românilor. Sigur, am o preferință cu totul specială pentru Nicolae Iorga, dar cred că nu este o preferință subiectivă, pentru că, realmente, N. Iorga a fost unul din marii istorici ai lumii, a fost

ales vicepreședinte al Comitetului Internațional al Istoricilor, fiind recunoscut și pe plan internațional. Și este una dintre marile podoabe ale neamului românesc!

– **Vă mulțumesc, domnule profesor!**

Interviu realizat de colonel (r)

Dumitru ROMAN

(<http://www.ioanscurtu.ro/interviu-acordat-revistei-romania-eroica>)

MASS-MEDIA ȘI ATITUDINEA LOR PARADOXALĂ FAȚĂ DE EUROOPENIZARE

(Interviu cu sociologul Constantin Schifirneț, autorul cărții *Mass-media, modernitate tendențială și europenizare în era internetului*, Editura „Tritonic”, 2014)

– **Putem vorbi despre o modernizare și o europenizare a mass-media din România, la 25 de ani de la revoluție?**

În carte se avansează ideea că mass-media sunt un efect al modernității, dar, în același timp, ele produc și mediatizează modernitatea. În studiul *Mass-media în sfera publică națională și în sfera publică europeană*, analizez rolul mass-media în construcția sferei publice naționale în relație cu identitatea europeană. Consider că mass-media este un factor al europenizării sferei publice prin capacitatea de a transmite informații despre spațiul european. Am în vedere, pe de o parte, europenizarea sistemului mass-media și, pe de altă parte, mass-media ca mijloc de furnizare a informațiilor despre Uniunea Europeană și europenizarea societății românești.

Mass-media sunt un agent important de exprimare a problemelor cetățenilor față de procesul de europenizare. În primul rând, este vorba de independența mass-media, o direcție fundamentală a europenizării. Să spunem că în societățile cu o modernitate consolidată mass-media sunt căi esențiale de conservare a coeziu-

nii sociale. De altfel, ele au avut o contribuție decisivă la transmiterea aceluiași valori și conduite într-un stat național, fiind o puternică forță de coeziune națională. Studiul asupra unor țări precum Spania și Grecia relevă un model de evoluție a mass-media determinată de asocierea dintre puterea politică și organizațiile media, total diferită de cea din Occident. Paternalismul a fost factorul determinant în evoluția mass-media în cele două țări. Același trăsătură distinge țările europene ex-comuniste prin trecerea de la dependența mass-media de stat, din perioada comunistă, la o subordonare față de forțele și partidele politice.

Mass-media au o atitudine paradoxală față de europenizare. Jurnaliștii se raportează la Uniunea Europeană ca dimensiune a actului mediatic, dar o asemenea cerință nu decurge din europenitatea programelor televiziunilor românești fiindcă le lipsește exact formatul european. Explic paradoxul prin modernitatea tendențială deoarece ea decurge din rolul mass-media în susținerea unei modernități de suprafață sau a unei mozaicate. Evenimentele

din perioada postaderare a României la Uniunea Europeană au evidențiat un deficit de democrație, iar mass-media nu sunt un element de coagulare a sferei publice românești în sfera publică europeană. Mass-media fac referiri marginale la normele europene.

O cercetare pe eșantion național privind atitudinea cetățenilor despre Europa a arătat că emisiunile de știri tind să fie aliniată la teme de interes național. Ele transmit știri pe teme europene numai dacă au legătură cu agenda politicii interne stabilită de acțiunile actorilor principali din societatea românească. Aceștia dezbate problemele europene prin referire la situații concrete din cadrul național. Mass-media românești reflectă în mică măsură sau, uneori, în mod deformat dificultățile oamenilor în adaptarea lor la modele de organizare socială, economică și politică a societății generate de aderarea României la Uniunea Europeană. Toate aceste modificări au efect direct asupra vieții cotidiene a fiecărui individ. Pentru foarte mulți, aceste schimbări au însemnat noi nesiguranțe și chiar pierderi, în timp ce pentru alții, destul de puțini, ele le-au adus

șanse și câștiguri reale. Noile structuri și instituții apărute după aderare au creat sentimentul unei inegalități între indivizi, între grupuri sociale, între regiunile țării. Mass-media reflectă aceste transformări fie prin modalități preluate de la mass-media occidentale, fie prin o abordare strict locală. În ambele situații sunt evitate problemele reale ale europenizării societății românești.

În capitolul *Europenizarea în edițiile online ale ziarelor dintr-o societate a modernității tendențiale* abordez europenizarea în edițiile online ale ziarelor, accentuând ideea că mass-media sunt modalități importante de informare despre Europa, și, în același timp, ele pot modela comportamentul european al românilor. De asemenea, discut despre particularitățile edițiilor online ale ziarelor românești. În final, prezint date și concluzii din cercetarea privind prezența europenizării în ediția online a două ziare românești: *Adevărul și Cotidianul*, din perioada 2-7 aprilie 2009. Din analiză rezultă că atenția cititorului depinde de tipul de ziar și de tipul de știre. Deși au avut loc evenimente importante, în Europa, în perioada studiată, în edițiile

online și în cele tipărite ale celor două ziare s-a comentat scandalul legat de arestarea unui om de afaceri. Această conduită jurnalistică este o ilustrare a modernității tendențiale, caracteristică societății românești.

Este clar că mass-media nu pot singure să producă europenizarea și nu pot singure să modernizeze o societate. Ele pot doar să susțină, constant, conform unui program, grupuri purtătoare de modernitate. Formal, se asigură independența mass-media, dar în realitate funcționarea mijloacelor de comunicare în masă este de multe ori afectată de interese de grup. Presa se transformă în instrument de propagandă și își îndeplinește prea puțin funcția sa centrală de informare a publicului.

Mass-media sunt în același timp și un barometru al opiniei publice privind perceperea proceselor de europenizare, maniera și măsura în care europenizarea devine un principiu al funcționării societății interne și contribuie la formarea unei sfere publice europene. Comportamentul audiovizual în fostele state socialiste din Europa de Est poate fi explicat ca o consecință a cadrului istoric și cultural moștenit, definit ca un mozaic de premodernism, modernism și postmodernism.

Atâta timp cât nu există mass-media europene, o strategie este necesară pentru mass-media naționale, pentru a furniza permanent știri despre Uniunea Europeană și europenizare. De fapt, mass-media națională sunt europene în măsura în care problemele europene sunt parte a politicii lor editoriale. Mass-media în sine sunt actori naționali de europenizare și, din această poziție, ele pot juca un rol foarte important în comunicarea europeană și în construirea identității europene.

Mass-media românești cunosc deja o criză a audienței, iar depășirea acesteia ar trebui să le oblige să depășească poziția de mijloace de comunicare dintr-o

societate cu modernitate tendențială și să funcționeze cu standarde dintr-o țară europeană. Europenitatea lor s-ar manifesta dacă ele ar informa corect despre tot ce se întâmplă într-o societate. Mass-media din România transmit mai degrabă opinii decât informații. Am putea spune că ele comunică, adeseori, zvonuri bazate pe surse necredibile. Asistăm, în mass-media din România, la tendința actorilor sociali de a ocupa spațiul public prin orice mijloace posibile în absența argumentației necesare în sprijinul punctului lor de vedere și respectarea opiniei celui alt.

O expresie a modernității tendențiale o reprezintă supradimensionarea funcțiilor și influenței mass-media în societate. De multe ori mass-media exced funcțiilor lor prin asumarea de misiuni ale altor instituții, dar trebuie spus că ele sunt stimulate sau obligate să-și depășească competențele. Lor li se transferă responsabilitatea pentru obiective și conduite care, normal, aparțin altor instituții. Motivul investirii cu alte roluri stă în gradul mai ridicat de credibilitate al mass-media față de alte instituții, concretizat în influențarea lor a concepției și conduitei publicului privind funcționarea și organizarea societății. Spre deosebire de societățile cu o modernitate organică unde mass-media au funcții derivate din transformările instituționale, în societățile cu modernitate tendențială, cum este și cea românească, ele sunt supraîncărcate cu o varietate de funcții începând de la cele de informare până la cele de mijloc de soluționare a problemelor cetățenești.

Media, mai ales televiziunea nu funcționează în raport cu prioritățile publicului sau pornind de la o categorie de public. Nicio televiziune din România nu-și poate adjuca un public anume, ci doar anumite coordonate sociologice ale acestuia. Ratingul nu vizează atât publicul specializat sau specific, ci doar existența unei au-

diențe, indicator esențial în obținerea de publicitate.

Din cauza presiunii pieții și a urmăririi de către patronii media a obținerii unui profit maxim, mass-media din România se confruntă cu o criză a calității. Într-o societate aflată în tranziție, cum este cea românească, nu există încă o piață media consolidată, funcționabilă exclusiv pe principiile legii concurenței și calității. Procesul este ușor diferit de țările cu tradiție în mass-media: în loc ca accentul să cadă pe publicul care pretinde o anumită calitate a actului mediatic se oferă articole sau formate adresate unui public interesat de știri și evenimente cu impact predominant emoțional sau cu implicații directe asupra vieții cotidiene. Are loc o tabloidizare a tuturor mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv a internetului.

– Spațiul public este unul paradoxal?

O societate democratică orientată prioritar către perfecționarea mijloacelor democratice ajunge prin mecanisme economice și comerciale să se confrunte cu mentalități, conduite și acțiuni nedemocratice. Deci, o societate cu tradiții democratice seculare poate genera ea însăși structuri nedemocratice. Mass-media se înscrie în acest trend prin folosirea lor în alte scopuri decât cele vizând susținerea democrației.

Jürgen Habermas afirmă că societatea burgheză a cunoscut, datorită evoluției tehnologiei, dezvoltarea unei industrii culturale centrată pe divertisment, iar consecința a fost dominarea publicității comerciale, ceea ce s-a concretizat în limitarea dezvoltării democratice. S-a reținut mai puțin această idee a paradoxului sferei publice în societatea burgheză devenită în timp societate de consum. Habermas o spune limpede. Fiind predominantă în societățile moderne publicitatea nu mai acționează pentru formarea opiniei publice. În schimb ea creează un consens fabri-

cat sau determină raționalizarea spațiului public pentru interesele puterii politice, iar discuția publică a opiniilor private este mult diminuată. Sfera publică devine astfel o înșelătorie.

– Cum se văd agențiile de presă din România în această perspectivă?

Nu vă pot răspunde la întrebare deoarece nu am studiat agențiile de presă din România. Aș putea spune că impactul mediului asupra agențiilor de presă este foarte mare, o mare parte din știri sunt preluate de pe site-uri.

– În cartea Dumneavoastră vorbiți despre manipulare pe forumurile ziarelor online. Puteți detalia?

Studiul *Manipularea pe forumurile ziarelor online* examinează interactivitatea dintre presa online și cititori, pentru a demonstra tendințele de manipulare exercitate de către presă precum și practica manipulării și a dezinformării folosite de comentarii de pe forumuri. Interactivitatea dintre cititor și mass-media online are loc pe forumuri de comentarii și discuții. Ziarele online devin mai atractive pentru că permit postarea și accesarea de comentarii, imediat, sub impulsul lecturii. În ediția printată a ziarului cititorul nu are posibilitatea de a comunica reacția sa, dar are timp de reflecție și poate reveni asupra lecturii. Și la ediția online se poate reveni la opinia exprimată, poate fi corectată în dialogul cu ceilalți sau chiar cu autorul articolului. Forumurile online împlinesc anumite funcții: informare, clarificare, dialog, comunicare, cunoaștere, interactivă, ludică. Este greu de descris toate aceste funcții în cadrul unui articol. Trebuie subliniat că unele funcții aparțin comunicării însăși, pentru că orice forum este un cadru și mijloc de comunicare. Manipularea pe forumuri se distinge prin particularități determinate de caracteristicile lor sociale și comunicaționale. Comentariile și debaterile pe forumuri evaluează conținutul

și stilul articolelor și, în același timp, abordează și alte subiecte.

Forumurile promovează o manipulare a opiniilor, a atitudinilor și a comportamentelor de putere sau de influență din afara presei. Deși sunt dezbateri între cititori, forumurile pot constitui un mijloc eficient de control din partea puterii politice, economice, mediatică, religioase etc. Comentariile de pe forum sunt calificate în aplicarea unor tehnici de manipulare provenind din diverse structuri organizaționale. Percepțiile autorilor afirmă o anumită nedumerire și chiar respingere față de comentariile de pe forumuri. Indiscutabil, între autori și cititori se manifestă, cel puțin pe anumite subiecte, un dezacord, afirmat direct sau implicit. Pe forumuri se promovează o manipulare a opiniilor, a atitudinilor și a comportamentelor de putere sau de influență din afara presei. Deși sunt dezbateri între cititori, forumurile pot constitui un mijloc eficient de control a presei din partea puterii politice, economice, mediatică, religioase etc. Unele dintre persoanele de pe forum sunt calificate în aplicarea unor tehnici de manipulare provenind din diverse structuri organizaționale. De aceea, important rămâne de a ști cât din viața reală și cât din realitatea mediatică este conținut în comentariile cititorilor.

– Având în vedere acest conținut, cui se adresează prezenta lucrare?

O carte despre mass-media este, de fapt, o carte despre starea actuală a societății. Instituții cu acțiune directă asupra unei diversități de publicuri, mass-media sunt un element intrinsec al organizării și funcționării mediului social. Volumul include studii de exegeză despre mass-me-

dia și cercetări proprii asupra unor teme ale comunicării de masă. Cartea se adresează tuturor categoriilor de cititori interesate de mass-media.

Reporter: Carmen IONESCU

***

Constantin Schifirneț este profesor universitar la Facultatea de Comunicare și Relații Publice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București. A coordonat timp de patru ani Școala Doctorală „Științele comunicării” din cadrul SNSPA (2008-2012). De asemenea, a fost cercetător la Centrul de cercetări pentru problemele tineretului (1968-1990, 1994-2004), director în Ministerul Culturii (1990-1994) și cofondator al Facultății de Științe Politice, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, al cărei decan a fost în perioada 1999-2002.

Este autor al lucrărilor: *Filosofia românească în spațiul public. Modernitate și europeanizare* (2012), *Europeanizarea societății românești și mass-media* (coordonator, 2011), *Sociologie românească modernă* (2009), *Formele fără fond, un brand românesc* (2007), *C. Rădulescu-Motru. Viața și faptele sale* (vol. I-III, 2003-2005), *Geneza modernă a ideii naționale* (2001), *Sociologie* (1999), *Educația adulților în schimbare* (1997), *Civilizație modernă și națiune. Mihail Kogălniceanu, Titu Maiorescu, Mihai Eminescu* (1996), *Lectura și biblioteca publică* (1991), *Tineretul între permanență și înnoire* (1987); *Generație și cultură* (1985), *Adolescenții și cultura* (1974), *Studentul și societatea* (1973).

*(Publicat în 17 decembrie 2014
de V. BRĂDĂȚEANU,
<http://www.rador.ro>)*

SOARELE ȘI LUNA PARCĂ LE-AU ȚINUT CUNUNA POEZIEI LETONE....

Vlad POHILĂ

Cine a avut prilejul să viziteze Letonia, cu deosebire Riga, capitala acestei țări, pe la mijlocul lunii septembrie, cu certitudine și-a făcut / își face cea mai frumoasă impresie despre ce înseamnă să iubească poezia un popor întreg. Cozi cu doamne și domnișoare cu buchețele de flori în mâini sau parcă le-ar ține în brațe; bărbați solizi, dar și ei copleșiți de emoții, cu jerbe orientate nu atât spre public, cât, mai ales, spre poezii sau scriitorii înveșnicii în marmură, bronz sau granit. De e vremea frumoasă, de își arată deja, dimineața, primele străluciri ale brumei, oricum poți vedea zeci, sute, mii de copii, adolescenți, adulți cărora eleganța nu le permite să se încovoie sub apăsarea toamnelor: toți așteaptă la rând să obțină dedicații, autografe sau, pur și simplu, să procure cărți noi de la scriitorii îndrăgiți. Dacă la Chișinău, Vilnius, Kiev, Tbilisi, Moscova, Leningrad (Petersburg), toamna, vara, dar mai ales primăvara se organiza câte o Zi a poeziei, apoi scriitorii de la Riga și la acest capitol erau mai originali: acolo se țineau Zilele poeziei, pe 11 și 12 septembrie. De ce exact în acest zile – ne vom da seama citind textul de față, câteva alineate mai jos. Dacă e să rezumăm pentru curioși, spunem doar atâta că astfel letonii aduceau cel mai palpitant (și mai îndelungat!) omagiu poetului lor național, Jānis Rainis. Și abia de prin anul 1989 această sărbătoare a literaturii avea să capete o conotație surprinzătoare, căci se evocau concomitent nu numai doi mari scriitori, dar și un armonios cuplu familial...

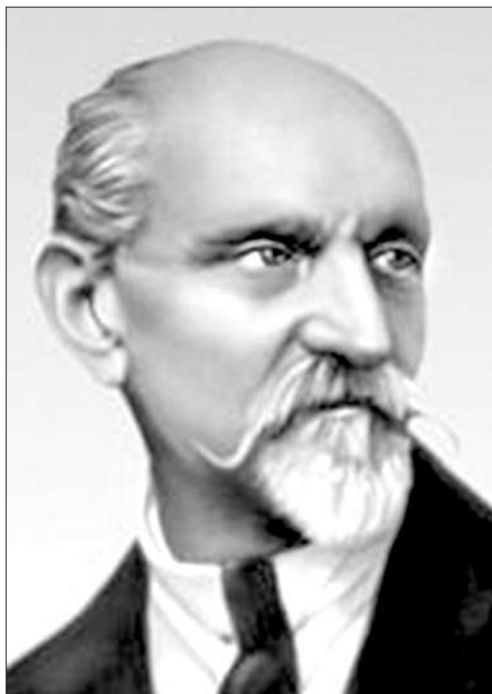
***

Jānis Rainis este în genere bine cunoscut și la noi ca poet, dramaturg, filosof și traducător leton; militant de vază pentru democrație și emancipare națională. Clasic de primă mărime al literaturii naționale, este, cu certitudine, cel mai popular și mai îndrăgit poet al letonilor. Numele adevărat: *Jānis Pliekšāns*. **S-a născut la 11 septembrie 1865**, în cătunul Varslavāni din sud-estul Letoniei. **S-a stins din viață la 12 septembrie 1929**, la Jūrmala, a doua zi după ce împlinise 64 de ani. A fost înmormântat la Riga, cu funeralii naționale, la Cimitirul devenit panteonul Letoniei, și care-i poartă acum numele.

Face studii primare și liceale în limba germană, la Daugavpils și la Riga, apoi în rusă – la Facultatea de Drept a Universității din Sankt Petersburg (1884-1888). Practică un timp jurisprudența, dar curând se consacră publicisticii și literaturii. Este redactor al ziarului *Dienas Lapa* (*Știrile zilei*, 1891-1895), care era apropiată de gruparea culturală național-democratică „Jaunā strāva” („Noua direcție”). Scrie și publică poezii, eseuri, dar și pamflete politice, în spirit antițarist, pentru care este arestat și pus în detenție (1897), iar apoi exilat în guberniile Pskov și Viatka din Rusia (1899-1903). Primește cu entuziasm revoluția din 1905, care în Letonia a avut un caracter mai mult național decât social. După înfrângerea acesteia, emigrează în Elveția, unde stă 15 ani (1906-1920), dedicându-se de-a întregul creației literare. Revine în patrie când Letonia se proclamase deja un stat independent, și Rainis se include

numaidecât în construcția ei socială și culturală. Este ales deputat în Adunarea Constituantă, fiind unul dintre redactorii Constituției letone, devine apoi deputat în Saeima (Parlament), director al Teatrului Național, ministrul al Educației; a candidat, cu un succes simbolic, la postul de președinte al Letoniei. În 1925, J. Rainis primul dintre oamenii de cultură din Letonia a fost distins cu ordinul suprem al țării *Triju Zvaigžņu* (*Trei stele*), clasa I.

Jānis Rainis a lăsat o vastă și foarte variată operă, inclusiv multe scrieri neterminate. În anii 1925-1931 i-au fost editate *Opere* în 11 volume, iar între 1977 și 1990 – *Opere complete* în 30 de volume. Ca poet, a trezit admirația publicului cititor încă de la debutul său în presa periodică letonă (1887-1889). Placheta *Tālas noskaņas zilā vakarā* (*Ecouri depărtate în albastrul serii*, 1903) l-a consacrat definitiv, rămânând până astăzi autorul favorit al letonilor. Alte cărți de poezie reprezentative a scris în perioada aflării sale în Elveția: *Jaunais spēks*

(*O forță nouă*, 1906), *Klusā grāmata* (*Cartea tăcută*, 1909), *Ave, sol!* (1910), *Tie, kas neaizmirst* (*Cei care nu uită*, 1911), *Gals un sākums* (*Început și sfârșit*, 1912) etc.

Deși s-a afirmat ca autor dramatic chiar cu prima sa piesa *Uguns un nakts* (*Văpaia și noaptea*, 1905), tot în perioada elvețiană a scris și cele mai rezistente drame și tragedii, de inspirație folclorică sau biblică, uneori – din realitățile patriei sale: *Zelta zirgs* (*Calul de aur*, 1909), *Indulis un Ārija* (*Indulis și Arija*, 1911), *Pūt, vējiņi!* (*Adie, vântule!*, 1913), *Spēlēju, dancoju* (*Am dansat și am cântat*, 1913-1919). Se menține mereu în repertoriul teatrelor letone tragedia *Jāzeps un viņa brāļi* (*Iosif și frații săi*, 1919).

Scrierile lui J. Rainis, situate la intersecția dintre neoromantism, realism și expresionism, au contribuit mult la inovarea limbajului poetic leton. Revigorarea limbii literare letone s-a făcut și prin traducerile realizate de el: *Faust* de Goethe; poeme, drame și nuvele de Schiller, Lessing, Heine, Shakespeare, Pușkin, Lermontov, Sienkiewicz ș.a. La rândul-i, opera lui Rainis, cu deosebire poemele și piesele dramatice, au fost traduse (încă din anii vieții sale) în zeci de limbi. La Chișinău au văzut lumina tiparului trei cărți conținând creația sa: *Când apare soarele* (versuri), 1964, traduceri de Ion Vatamanu; *Adie, vânt!* (*Cântec popular dramatizat în cinci acte*), 1975, în tălmăcirea lui Victor Teleucă; *Poezii*, 1966, și acestea în transpunerea lui V. Teleucă.

Un loc cu totul aparte în viața și creația lui J. Rainis l-a avut soția sa, scriitoarea **Elza Pliekšāne**, mai cunoscută ca **Aspazija** (16 martie 1865 – 5 noiembrie 1943, pe numele adevărat **Johanna Emilija Lizete Rozenberga**). Apreciată ca poetă (plachetele *Sarkanās puķes / Flori roșii*, 1897; *Dvēseles ceļojums / Călătorie spiriuală*, 1904, ș.a.), ca autoare dramatică (*Vaidelote / Femeia vizionară*, 1894; *Sidraba šķidrums / Vălul de argint*, 1903, etc.), s-a impus și ca fruntașă a mișcării feministe. Împărtășea viziunile

democrate ale soțului, dar era mai radicală, fapt ce s-a învederat și în iunie 1940, când poeta a respins vehement invadarea de către URSS a Letoniei. Pentru aceasta, după al Doilea Război Mondial, opera Aspazijej practic nu a fost editată la Riga; putea fi citită în ediții „samizdat” sau în cărți tipărite la case de editură din Australia (sic!), Germania, Suedia...

Jānis Rainis și Aspazija au trăit într-o armonioasă căsătorie 35 de ani, au conlucrat în creație, realizând împreună unele traduceri. Parafrazând un vers din *Miorița*, am putea spune că acestui cuplu scriitoricesc însuși Soarele și însăși Luna le-au ținut cununa cu lauri mereu verzi ai poeziei naționale. Când vitregiile soartei îi despărțea pe Rainis și pe Aspazija, ei oricum rămâneau nedespărțiți – purtau corespondență. Astfel, și-au scris 2499 de scrisori, trecute în Registrul Național al UNESCO pentru Letonia, la compartimentul *Memo-ria omenirii*.

Anul 2015 a fost marcat în Letonia din primăvară până în toamnă, cu un fast demn de niște literați de talia lor, ca „Anul lui Rainis și al Aspazijej”. A fost un prilej în

plus, dar și de excepție, pentru desfășurarea a numeroase manifestări și programe cultural-comemorative, atât în patria acestui cuplu de reductabili scriitori, cât și în Franța, Elveția, Lituania, Estonia, Germania, Rusia; în alte țări în care au trăit sau în care s-au tradus scrieri de ale lor.

UN SFERT DE SECOL AL FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL DE POEZIE DIN MEDELLIN, COLUMBIA

*Maria Augustina HÂNCU,
scriitoare, traducătoare*

Festivalul Internațional de Poezie din Medellin, Columbia, organizat în acest an în perioada 11-18 iulie, este unul dintre cele mai mari și mai prestigioase din lume și adună de fiecare dată un public de zeci de mii de iubitori de poezie.

Am fost invitată ca poetă hispanistă la festival, Republica Moldova participând pentru prima dată la eveniment. Ediția din

acest an a reunit 90 de poeți din peste 40 de țări ale lumii.

Spre mirarea și încântarea mea, am constatat că în zilele noastre mai există tărâmurii în lume – puține, dar există – în care poezia să fie, cu adevărat, la ea acasă. La Medellin poezia și-a intrat în drepturi depline, fiind adoptată cu brațele deschise de toți: locuitorii orașului și oaspeții săi.

Magia poeziei se produce când trăsături eminamente distincte fuzionează între ele, pentru o rânduială armonioasă a lucrurilor. Centru de rezistență și punct de pornire, rebeliune și pace, tăcere și transformare, rareori aceste noțiuni opuse care compun poezia pot face corp comun. La Medellin s-a reușit.

Acum mai bine de două decenii, orașul era considerat drept unul dintre cele mai violente din lume, guvernat de teroare politică și confruntări între grupări armate. În acest context, un grup de poeți și oameni de cultură, în frunte cu poetul Fernando Rendon, au decis să riposteze violențelor prin forța cuvântului, organizând un festival de poezie. Propunerea era simplă: prin intermediul lecturii de poezie în stradă, promotorii Festivalului încurajau cetățenii să restabilească o viață culturală.

Astfel, din 1991, responsabilii revistei *Prometeu*, care apare din 1982, organizează anual Festivalul de Poezie cu recitaluri în stradă, în parcuri, zone rezidențiale, universități și biblioteci, teatre, cooperative, școli și centre culturale, restaurante, centre comerciale, stații de metrou, fabrici,

biserici și chiar închisori. Timp de 25 de ani, peste 1000 de poeți din 165 de țări ale lumii au participat în cadrul Festivalului, vorbind cu un public de toate vârstele, în zeci de limbi ale lumii.

Magia s-a produs și pentru că puterea supremă a Festivalului sunt locuitorii acestui oraș care, pentru a supraviețui terorii și violenței, și-au construit identitatea prin poezie.

Receptivi la fiecare idee spusă de un poet, spectatorii așteaptă răbdători finalul lecturii ca să vină să te întrebe ce le-au plăcut sau i-au surprins în poemele tale, chiar și atunci când lecturile continuau ore în șir. Oameni de toate vârstele își dădeau întâlnire, cu miile, în scuarle centrale, în auditorii și în case de cultură de cartier ca să-i asculte pe poeți cu versurile și discursurile lor în favoarea umanității și a păcii.

În fiecare zi, conform unui program prealabil bine pus la punct, poeții erau invitați să participe la lecturi publice în limba spaniolă, engleză și în alte limbi (cu traducerea simultană în spaniolă), la ateliere de creații, comunicări, discursuri și conferințe. Pe lângă lecturile publice cotidiene de poezie în limba spaniolă, am

avut onoarea să prezint două sesiuni de conferințe la Universitatea de Antioquia din Medellín cu tema *Poezia din Republica Moldova între anii 1970-2000: cei mai reprezentativi poeți*.

Astăzi orașul Medellín este considerat drept cea mai propulsată zonă industrială a țării și unul dintre cele mai atractive orașe ale continentului american. În 2006, Festivalul Internațional de Poezie din Medellín obține Premiul Nobel de Alternativă pentru Pace. De asemenea, a fost declarat Patrimoniul Cultural al Columbiei.

Festivalul este însoțit, pe durata lui, de Summitul Mondial al Poeziei și Reconcilierii din Columbia, dar și de Mișcarea Mondială a Poeților Tineri, participanții prezentei ediții fiind printre primii membri.

Revista *Prometeu* publică în mod tradițional grupaje de poeme din creația poeților invitați la Festival, anul acesta revista ajungând la volumele 102 și 103.

În premieră, în cadrul Festivalului din acest an, cu ocazia sărbătorii unui sfert de secol, a fost instituit Premiul Mondial de Poezie René Char, primul premiu fiindu-i atribuit de un juriu internațional marelui poet columbian Giovanni Quessep, pentru cartea *Antologia personală*, selectată dintre operele expediate la concurs.

Totodată, cu ocazia celebrării celor 25 de ani de la fondarea Festivalului a fost editată antologia poetică *Între prezențe vizibile și invizibile*, o hartă a poeziei mondiale care include 230 de poeți din 155 de țări, participanții ai Festivalului (România este reprezentată de Marin Sorescu, R. Moldova de subsemnata), „o carte unică, fără antecedente în istoria poeziei”, afirmă autorul antologiei, Fernando Rendon.

Concerte de muzică, opere de teatru, expoziții de fotografie, ateliere de creație, proiecții video și conferințe, circa 180 de manifestări culturale cu acces liber și gra-

tuit au însoțit Festivalul. La Medellin, unde poezia vine dintr-un izvor adânc nesecat și vindecă, în mod miraculos, rănille. Așa cum este firesc oricărei puteri care își sporește vigoarea când se vede, cu drepturi depline, la ea acasă.

Prezentăm mai jos crâmpie din creația a doi poeți, participanți aii ediției din acest an a Festivalului: Umar Timol (Insula Mauritiu) și Edwin Rendon (Columbia).

Umar Timol (n. 1970) – Mauritius

Poet de expresie franceză, romancier, povestitor și profesor. A studiat literatura la Universitatea din Londra. Este autorul mai multor volume de poezie, între care *Chimică; Testamentul cuvintelor; Sânge* (cântec mistic de iubire compus în tradiția Sufi, inspirat din opera lui Aimé Cesaire) ș.a. Cofondator al revistei *Point barre*, revistă multidisciplinară de poezie din Mauritius, care difuzează poeți din toată lumea. Membru al Centrului Național de Carte din țara sa de origine.

Sânge (fragment)

Ești frumoasă. Și eu sunt nebun.

Corp de piatră. Corp solar. Corp solitar. Lactescență estivală. Eșancrură sălbatică. Ești carnea mea de fildeș. Stea neagră. Teritoriul meu obscen. Mă închizi în pereți sub cupola lamentațiilor. Suculența mea permisă. Amanta mea. Fantezia mea senzuală. Lunara mea tiranică. Prințesa mea posedată. Filigrana mea de sudoare, idolă înfășurată în mătase. Și în spini.

Operă de foc și de sânge. Buzele tale îmi împreunează și despică pielea. Usucă-mă. Sunt deșert. Biciuiește-mă. Sunt sclav. Fă-mă vasalul tău. Sunt proprietatea ta. Bibeloul tău. Urc în cute până la gâtul tău. Descui secretele pântecului tău. Dune celeste. Părul tău e mănunchi de flăcări. Ochii tăi, uragan de nisip. Îți despici limba crescută și îmi potolesc setea. Împărtașanie pentru gura mea infidelă. Potir pentru gura mea eretică.

Renunț la oricare datorie. Rațiune. Sunt un devot în locuri de exces. Sunt cerșetor pe pragul tavernei tale. Mă adap delirând la izvoarele tale. Cu opium și vin. Adulmesc aromele tale opiacee. Mușc din cioburile tale alcoolizate.

Sunt cel îmbrăcat în zdrențe, cel care spală și sărută picioarele tale. Vreau să beau. Și iar să beau. Și să beau. Și apoi să mă dizolv în osmoza beției.

Sunt amantul iubirii. Cel îmbrăcat cu lână. Cel acoperit cu jeg și noroi.

Cel care se închină peste corpul tău. Loc de venerație. Loc de rugăciune.

Cel care la primii zori ai voalului tău îți recită tăcerile ochilor. Cel care strânge împletituri de sânge în mausoleul tău.

Și tu ești cartea mea sfântă. Poemul meu.

Și sunt poet nebun care cere cu insistență sensul verbului tău. Și sunt poet nebun care fură cuvinte.

Poet nebun care își sustrage gesturile de supunere. Poet nebun care practică un limbaj transmutat.

Cuvinte de încântare pentru a te sărbători și a te crea. Cuvinte dincolo de cuvinte pentru a te iubi.

Aforisme

Literatura este incestul cuvintelor.

***

Este esențial să știi cine ești, pentru a calma durerea de a fi cine nu ești.

***

Frumusețea tăcerii și tăcerea frumuseții, două probabilități care fac posibilă poezia.

***

Cine își aplică sie însuși furia sa existențială în loc să o facă împotriva celorlalți, este un sfânt.

***

Universul absentează când două singurătăți se recunosc.

***

Suntem spectatorii deziluzionați ai nebuliei noastre într-un teatru care are drept decor umbrele morții.

***

Literatura va fi din carne ori nu va fi.

Edwin Rendon (n. 1981) – Columbia

Poet și profesor de literatură. A studiat limba și literatura spaniolă la Universitatea de Antioquia. A publicat volumele *Spută*; *Despre un studiu al copacilor* (Premiul Național de Poezie *Isaias Gamboa*); *Manualul unui perdant* (Premiul I de poezie tânără al orașului Medellin și Area sa Metropolitană); *Poetica teritoriului*. Creații de ale sale au fost publicate în *Antologia poeziei tinere* din Columbia a Fundației Verso a Verso.

Substanța zilelor

Cuvintele șerpuesc.
Monologul unui bețivan în noapte,
Verbele se clatină
pier într-o lagună de anxietăți.
răspunzi la telefon
și închizi fără să auzi
că ești compusul necesar
al zilelor și spațiilor mele.

Altă versiune a Penelopei

O femeie care mă face să plâng.

Lovește și aruncă pietre
în geamurile casei mele.
Construiește mașini de tortură
și experimentează pe mine,
mă obligă să conduc un cărucior
într-un magazin.
Călătorește și mă lasă legat de port,
Sarea mării îmi oxidează picioarele.
Când revine nu-și amintește
numele meu

Pact

Să nu se permită ștergerea peisajului.
Să nu îmi abandonez singurătatea
în mulțimi.
Să nu mă îndepărtez de acele
cărți uzate.

Perspective

Să călătorești
prin amintirea unui tren.
Să vorbești cu necunoscuți
despre istoria copacilor.

Să mă opresc în magazinele de la colț
și să arăt fotografia ta.
Să te caut în toată regiunea.
Să te privesc risipită în peisaj.

Timp nou

Un bărbat care s-a născut pe pământ,
vecin cu arborii și păsările,
renaște și vine purificat.
E un bărbat bătrân,
dar acum e în pace cu aerul.
Are limpezime în ochi,
cunoaște drumul soarelui.

Poemul pe care vreau să-l scriu

Un poem care să fie un serviciu
gratuit,
care să incomodeze pe aristocrați,
să meargă la marșuri și greve,
să poată fi scris pe pereți.
Un poem de purtare rea,

care să fie folosit drept cadou
sau hârtie igienică.
Un poem care să doară ca o contuzie.
Un poem care să ajute la
adormit copiii,
care să asiste la priveghiurile
prietenilor,
care să le fie consolatoare femeilor.
Un poem cu funie pentru
spânzurătoare,
care să vindece ulcerele și insomnia.
Un poem care să lupte
împotriva foamei
împotriva frigii și frigului.

Conciliere

Oglinda îmi iartă corpul.
Recunosc că nu sunt o pasăre.
Vreau să fac concilieri cu viața.
Accept vântul și păianjenii.

*Traducere din limbile franceză și spaniolă
de Maria Augustina HÂNCU*

BIBLIOLOGI, BIBLIOFILI ȘI COLECȚIONARI

REGIZORUL VALERIU GAGIU ȘI... „REVOLUȚIA ROMÂNĂ”

Iurie COLESNIC

Regizorul Valeriu Gagi (1.05.1938; Chișinău – 21.12.2010; Chișinău) a fost unul dintre puținii oameni de cultură care cunoștea Chișinăul dintr-o optică absolut originală. Era născut în acest oraș și peste informațiile culese din cărți în el se stratificaseră mai multe amintiri și mituri ale contemporanilor legate de orașul de baștină. De la el am aflat explicația curiosului fenomen: ciorile care stau în copacii din fața Ministerului de Interne, aceste păsări, în memoria lor genetică au păstrat informația despre hanurile și depozitele de alimente din Chișinău care se aflau între străzile Hâncești și Bulgară. Hanurile nu mai sunt demult, iar păsările vin din generație în generație și pândesc virtuala pradă.

Valeriu Gagi avea o bibliotecă bogată, dar ca orice om de veritabilă cultură

iubea raritățile, lucrurile fine, exemplarele de unicat. Aceste mostre îl inspirau...

De fapt, un regizor veritabil este în realitate un bibliofil, biblioman, meloman, baletoman și încă cu multe alte frumoase manii...

Pentru mine este explicabil și scenariul filmului avangardist *Omul merge după soare* (1961), în care Chișinăul a apărut într-o lumină plastică, nemaîntâlnită, nebănuită.

Așa cum o optică neașteptată a scos la iveală un film de neuitat *Gustul pâinii* (1967).

În anii '90 am lucrat cu el la Studioul „Moldova-film”, de fiecare dată găsea un subiect intrigant și verifica dacă cunosc o informație sau alta, eu însă am avut o singură ocazie să-l stresez. Trăiau în el mai multe naturi, una dintre ele se datora educației primite în școala sovietică. Pe 22 decembrie 1989, discutăm scenariul unui film în biroul lui Boris Movilă, în Asociația „Arta”. Cineva m-a chemat la telefon, mă sunau de acasă ca să-mi spună că a început revoluția română, că Ceaușescu a fugit, că teroriștii împușcă. Am intrat radiind de bucurie în sala de ședință și am strigat: „În România a început revoluția!” Toți au înmărmurit, doar V. Gagi s-a apropiat de mine fulgerător, m-a apucat de un nasture de la haină și mi-a vorbit răstit: „Mata îți dai seama ce spui?” Și eu am repetat: „În România a început revoluția, Ceaușescu a fugit...” A urmat: „Mata ai să răspunzi pentru aceste cuvinte!” Pe mine mă umpluse atât de tare bucuria încât nici n-am conștientizat pericolul amenințării, dar când s-a for-

mat echipa de documentariști care urma să plece în România, să filmeze revoluția, el și-a făcut loc în delegație lăsându-mă pe mine în afară. Aproape toate filmările care s-au făcut la București au fost furate din mașina studioului când era parcată la hotelul unde era cazată delegația...

Ultima noastră discuție am avut-o cu vreo câteva luni înainte de moartea lui și el mi-a povestit istoria unui personaj din filmele sale: Ivan Crușevan. Despre Ivan Epamenondovici el îmi vorbea cu dragoste de fiu, era omul care fusese de trei ori condamnat la moarte: o dată când era ofițer în armata țaristă, altă dată când era cap-

turat în România de Armata Roșie și a treia oară de Armata Română, destin perfect de basarabean. Am inclus această poveste în volumul opt al *Basarabiei necunoscute*. Ne-am înțeles să ne întâlnim și să vorbim îndelung și pe îndelete despre istoria Chișinăului, dar n-am izbutit, s-a stins exact ca și soarele din filmul lui de debut, unul dintre cele mai bune filme avangardiste create în URSS, după dezghețul hrușciovian: *Omul merge după soare* (regizor M. Kalik), film interzis pentru difuzare de Comitetul Central al PCUS din RSSM. Interdicția fu, desigur, cea mai mare apreciere a calității artistice din acea vreme tristă...

PROCESUL LITERAR CONTEMPORAN

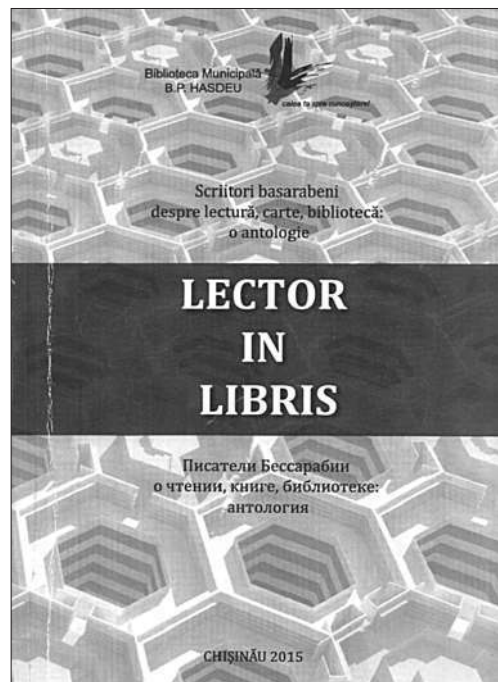
UN PANORAMIC AL APARIȚIILOR EDITORIALE (VII)

O importantă antologie – *Lector in libris*

Tânărul și ambițiosul cercetător literar Ivan Pilchin a oferit *cititorului atent* o deosebită carte intitulată sugestiv *Lector in libris. Scriitori basarabeni despre lectură, carte, bibliotecă: o antologie** (Tipogr. „Foxtrot”, Chișinău, 2015), cuprinsul căreia, printr-o prospețime regeneratoare, este capabil să te smulgă din aria unor fixații sau clișee devenite tradiționale, cu tot ce au însemnat ele, inclusiv acțiunea de relativizare, mai mult – de *suspendare* a interesului strict literar. Chiar în prefața volumului autorul vine cu argumentul: „Antologia de față are drept intenție să prezinte viziunile și atitudinile scriitorilor basarabeni contemporani de limbă română față de lectură ca experiență estetică și socială, față de carte ca fenomen cultural și economic și față de bibliotecă ca spațiu uman și cultural” (p. 16).

Fără îndoială, literatura și cultura unui popor, care-i merită numele, constituie un astfel de spațiu indestructibil, un spațiu de vigoare intelectuală și de rezistență discernă. Prin emoția contagioasă și admirabila gravitate, prin luarea foarte în serios a literaturii, a cărții, a bibliotecii și a rolului acestora în viața oamenilor, a vocației mai presus de toate, dar și a meseriei de *scriitor*, ca și aceleia, la fel de complicate, de cititor, îl ajută pe *lectorul* acestui început de mileniu trei (din spațiul cultural basarabean) să surprindă publicațiile de referință

exprimate și prin *stofa traducerilor*. Printre multe posibile, sugerate de antologatorul Ivan Pilchin, putem aici, în cuprinsul volumului dat, să deosebim criterii de apreciere valabile: „În eterogenul spațiu cultural basarabean a existat întotdeauna o *problemă* a traducerilor, după cum a existat mereu o problemă a creației originale, pentru că oricât de bine s-ar desfășura lucrurile într-un domeniu literar sau altul, stăruie în noi pretenția critică firească în virtutea căreia dorim neconținut opere inedite, opere mai bune și mai diverse, lucrări ce ar satisface în mod cât mai deplin un *apetit de cunoaștere* a omenescului, a frumosului poetic sau a farmecului narativ sub formele cele mai variate.

* Pilchin, Ivan. *Lector in libris. Scriitori basarabeni despre lectură, carte, bibliotecă: o antologie*. Chișinău, 2015. (Tipogr. „Foxtrot”).

Astăzi, traducerile intră într-un vast program ce urmărește să statornicească gustul pentru lectură în general și, totodată, să ofere cititorilor (în cazul nostru – de limbă rusă) un cât mai amplu *corpus* de opere fundamentate din culturile clasice, din cele moderne și contemporane” (p. 276).

Trebuie să recunoaștem specificitatea expusă de cercetătorul și traducătorul Ivan Pilchin și, fără a părăsi această prismă, să judecăm revelațiile pe care le aduce autorul, prin textele transpuse, în înfățișarea resorturilor de cultură și în *închegarea* unor viziuni artistice originale informale, purtând ascuns miezul incandescent, indiciile culese ce vor anunța descoperirile viitoare.

Mai multe căi duc până la centrul de gravitație al operei literare. Dacă alegem un traseu pentru antologia noastră, precizăm că observațiile au un caracter restrâns, deoarece ele nu epuizează resursele poeziei lui Aureliu Busuioc, Vasile Romanciuc, Iulian Filip, Nicolae Dabija, Eugen Cioclea, Leo Butnaru, Arcadie Suceveanu, Teo Chiriac, Grigore Chipser, Emil Galaicu-Păun, Maria Pilchin (ș.a.) și nici nu-și propun să delimiteze coordonatele primordiale ale cercetătorilor – Mihai Cimpoi, Eugen Lungu, Mircea V. Ciobanu – sau ale referințelor lui Dumitru Crudu, Vasile Ernu, Alexandru Vakulovski și Alexandru Cosmescu. Elementele noi, complimentare, pe care încercăm să le evidențiem prin textele traduse de cercetătorul Ivan Pilchin ne pot revela totuși indirect, în cele din urmă, ideile diriguitoare.

Există, cu adevărat (ne-am întrebat noi, cititorii), *evenimente literare* resimțite (și prin actul traducerilor, sic!) ca atare de contemporanii și martorii lor sau aceste poeme, proze, studii etc. sunt doar expresia unei perspective „aranjate” ulterior de istoricii literari? Ideea că literatura și cultura se face în realitate doar din fapte cotidiene și că „evenimentele sunt reconstitu-

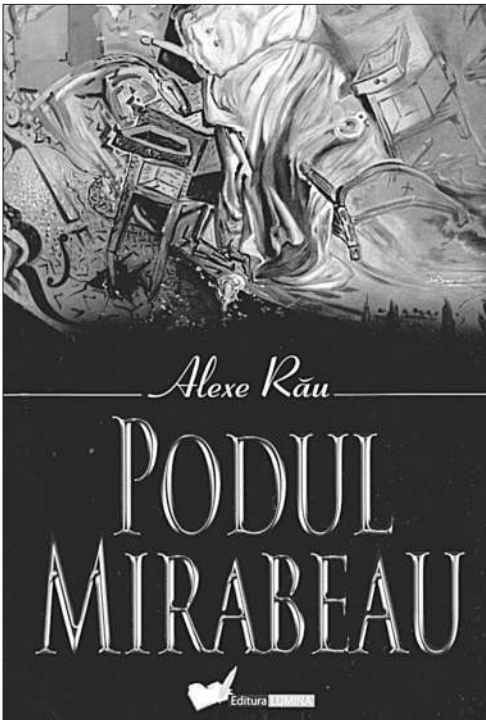
ite doar ulterior” este metodic demontată spre a i se dovedi precaritatea... Și totuși, opera literară *ca eveniment*, resimțit chiar în momentul producerii (citește – traduce-rii!) și receptării sale, se înscrie adesea ca o realitate emoționant de palpabilă.

Volumul antologic *Lector in libris* conceput de cercetătorul și traducătorul Ivan Pilchin este o confirmare autentică.

Poezia este și filozofia în versuri (Alexe Rău)

Într-o emisiune literară intelectualul Alexe Rău m-a surprins printr-o afirmație: „Poezia este *filozofia săracului*.” Am încercat să înțeleg – în absența unor dicționare – că sensul imediat al termenului *sărac* este aici de *nespecialist*, adică de om care citește, se interesează de un fenomen sau de un gen artistic, dar nu se pregătește în chip special pentru așa ceva. Dar fenomenul a lărgit, totodată, în viziunea lui Alexe Rău, sfera statistică a lecturii, în cadrul căreia obține un rol tot mai determinant, dar încă, în multe privințe, indefinibil ca statut: *cititorul de rând*. De vreme ce nu procedează altminteri cu filozofia – la care toți râvnesc și, într-un anume fel, „o ating” (Alexe Rău) prin practica meditației orale de fiecare zi – de ce s-ar pregăti separat pentru lectura poeziei? Totuși, în virtutea altei definiții cu o carieră folclorică indiscutabilă, poezia este și *filozofie în versuri* (Alexe Rău).

Acest tip de filozofie este și va fi întotdeauna mai accesibil și mai agreabil în ultima instanță decât filozofia propriu-zisă. Dar de ce spunem că tocmai poezia este un prilej mai fericit și un domeniu mai ușor exersabil de filozofie jovială din partea unui public foarte vast și foarte eterogen? De ce tocmai poezia care, cel puțin în vremea din urmă, nu se mai oferă într-un chip foarte comod cititorului? De ce nu romanul? proza în general? De ce nu pictura și, mai ales, de ce nu muzica? Poate pentru

că poezia – pe care o învățăm încă de mici într-un fel, pentru a ne da seama cu vârsta că ea arată *în cu totul alt fel* decât am învățat-o în școală – este o cheie cu care se deschid mai greu, dar mai larg, porțile literaturii (sic!). La roman, la proză – care, prin trama reflectantă de viață, nu necesită în general o propedeutică specială – avem

un acces mai direct, dar, totodată, mai puțin angajant din punct de vedere intelectual. Odată cu poezia, în viziunea lui Alexe Rău, trebuie să optăm pentru școli curente, limbaje, generații, adică pentru *forme ale esteticului*. Spunând aceasta, înseamnă că am afirmat implicit că poezia creează prin ea însăși o ierarhie a dificultăților, datorată, se înțelege, limbajului.

Noțiunea de *cititor de rând*, în opinia intelectualului Alexe Rău, încorporează masa cititorului în sensul cel mai larg al cuvântului dar, în intenția noastră, și pe *cititorul tânăr, încă neexperimentat*, venit în fața artei, a literaturii, cu aptitudinea simplă nealterată, de a recepta cu încredere tot ce este cuvânt tipărit, tot ce devine operă în domeniul public (muzică, pictură, sculptură...). După cum observăm, noțiunea aceasta are pentru noi nu o valoare de o opoziție, față de – să zicem – *cititorul de elită* care, de fapt, nici nu există. În esență, așadar, rândurile noastre de conciliere (*conciliatio*) vizează îndeosebi *cititorul tânăr*, a cărui experiență în procesul (actul) lecturii se află sub auspiciile debutului atoatepromițător, precum menționa poetul-filosof Alexe Rău.

Vitalie RĂILEANU,
cercetător și critic literar

POETUL IOAN MATEICIUC: VIVACITATEA SPLENDORILOR LIRICE

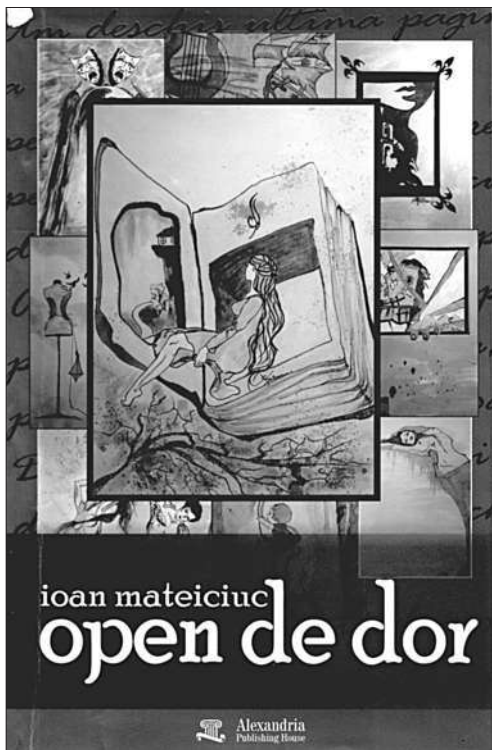
Ioan Mateiciuc. Poet, compozitor și interpret de muzică folk. Născut la 9 iunie 1986 în or. Siret, județul Suceava. Din fragedă copilărie este preocupat de muzică și literatură. A absolvit Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, Facultatea de Filosofie și Științe Sociale și Politice, și Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, Facultatea de Istorie și Geografie. Deținător al diplomelor de licență și master. Îmbină armonios cântecul și poezia, fapt apreciat în cadrul evenimentelor culturale. Este laureat al numeroaselor concursuri și festivaluri de cântec și poezie, deținător al premiilor în perioada 2009-2013, inclusiv: Festivalul Național de Muzică Folk și Baladă

„Poarta Sărutului”, Târgu Jiu, Premiul pentru cel mai bun tânăr artist din festival și Premiul special „George Stanca”; Festivalul Național de Muzică Folk „Festivalul Castanilor”, Ploiești, Premiul Radio România Actualități (în formula „Open de dor”); Festivalul Național de Muzică Folk „Fălticeni Folk”, Fălticeni, Premiul II (în formula „Open de dor”); Festivalul Național de Muzică Folk „Bistrița Folk”, Bistrița-Năsăud, Premiul special al juriului; Premiul pentru cel mai bun volum de debut („Open de dor”) al Societății Scriitorilor din Bucovina, 2013; Premiul Mare pentru poezie la Festivalului Internațional de Cântec și Poezie „Dumitru Matcovschi”, Republica Moldova, 2013.

***

Cu referire la tema dorului, poetul, filosoful român Liviu Rebreanu avea să afirme: „lubești, suferi, trăiești: iată troiță iubirii. Sărutările îți alină setea, dar lacrimile îți trezesc în suflet doruri mari, izvoare și dragi, pe care nu ți le pot alina nici sărutările. Din ochi picură lacrimile, izvorul cel veșnic al iubirii; din iubire picură cântecul, poezia, frumosul, izvorul cel veșnic al lacrimilor.” Și iată-ne la un „Open de dor”, inedit, care este o deschidere mutuală spre această „troiță a iubirii”, propusă de tânărul poet Ioan Mateiciuc* ca un „descântec de altceva” într-o binecuvântare a miersmelor anotimpului, ce nu se consumă, între care timpul fără de timp a devenit conținut al neuitării, sorbit

* Mateiciuc, Ioan. *Open de dor* : versuri / pref. Clara Mărgineanu. Suceava: Alexandria Publishing House, 2012. 108 p. ISBN 978-606-92038-9-7.

din cupele de aur abundent poleite de razele fericirii unei domnești atmosfere: „Hai, vino și te varsă în cupele din casă, / să soarbă anotimpul iar din noi, / să stăm în fructe coapte, / de ore aruncate / și timpul să ne uite pe-amândoi” (*Descântec de altceva*). *Eul se delectează, ne delectează din respirația liniștii, pictată printre cuvintele de culoarea trăirilor: „Trec totul în conținutul tău, dar nu uita, / te iubesc nu se poate scrie / nici pe foița de ploaie, / nici pe zăpadă”* (*Cât poate costa â din a*) – spațiu larg, în care se face simțită împăcarea cu noțiunea *acasă* – acest calm, continuu ispitit de o „escaladare” a spectrului dorului care este dictată de necesitatea de a distinge în polifonia artelor densitatea color a gândului exprimat – ca sens: „Deghizată, tu deschide ochii / și mușcă din partea mea vie, / dar nu uita că treaba asta / cu litere de mână se scrie...” (*Mușcă partea mea*); ca imagine: „Atunci când te-am luat în brațe / te-ai desfăcut în păsări călătoare / și ai zburat atât de sus / că ai găsit zmeul pe care / l-am înălțat demult, / l-ai luat în țările calde / fără să fi știut” (*Credeam că zmeul crește în basme*); ca melodicitate: „Când am aprins lumina era la fel de clară, / ceasul trecerii s-a rătăcit, s-a scurs aseară. / Cerceii din aripi, miopi, avortează îngerii, / îi picură-n stropi în ziua plângerii” (*Piesă de antiteatru*) și ca eleganță: „Atât de greu am să întorc clepsidra / când orele din noapte se vor cerne / cu stropi dintr-o colindă, amintirea / sejurului în paradis mult prea devreme” (*Scrisoare pentru dânsa*).

Anii, scriși cu buchea ying-yang, „mărgele se destramă” („una albă, una neagră...”), culori între care contrariile se atrag, dar fără o acceptare a echilibrului dintre ele, prioritar pentru *eu* rămânând „homo sapiens”, adică capacitatea delimitării albului de negru, a sensului de nonsens. Or, găsirea sinelui cu mereu tentația fructului interzis presupune evadarea din acest sine, iar inabilitatea de a evita ochiul

șarpelui ce te fixează în chingile ispitei în ora de vârf a nopții este, de mii de ani, nenorocirea cea mare a pământeanului alungat din rai: „Afară-i așa de trecut, de doișpe. / Picură. / Plânge și-i tremură mâna pe sticlă / când șterge de lacrimi icoana fecioarei. / În dar îi așează un măr, o sărută pe tâmplă, / fecioara o strânge în brațe și mușcă, / dar râde când vede copila făcută din humă / cum zace în noapte cu pomii rodiți lângă suflet, / o trage de mână și chipul îi intră-n icoană, / îmbracă în arbori copila. / Copila se teme, în ramă-i mai goală. / Un șarpe privește” (*Fata cu măr*).

Întrucât „vanitatea este o caricatură a mândriei” (E. Feuchtersleben), ea zdrumică aura sentimentului adevărat, eul liric pledând pentru conciliere în favoarea valorificării frumosului: „Ce sus te duci, iarăși cu teamă, / mă închizi în anotimpuri, / cu plăcere când te-arunci, / iar jos mă uiți și îmi explici / că sus e prea departe, / mâine poate, poate să te-noui... (*Descântec de altceva*). Ar fi poate o dispunere favorabilă întru a-ți cultiva grădina raiului în sufletul tău: „Țin în mână paharul / cu care am vrut / să te văd altfel, / fără paradis cerșit, / cel puțin în cer” (*Sens usual*), anticipând milostivirea inutilă la poarta lui fără a conștientiza valorile fiului risipitor. „Vise versa” constituie reversul-antipod al viselor frumoase, ca imagine a mlaștinii ce zace, cu bezna-i acerbă, în oricine care e tentat de nesăbuița de a o păstra: reflexiunea ei prin „votca mirosind mai mult a nopți de dragoste neprotejată” sunt defecte al căror posesor, fără a ține seamă de iminența ce-l paște, cedează singularitatea prospețimii viselor color totunitarului – prin „alunecare continuă, nebănuită, ireversibilă pe marginea paharului”, margine care nu mai poate fi percepută ca început, lumină, precum la academicianul Mihai Cimpoi, ci ca o muchie de cuțit, lamă dincolo de care se cascadează gura de leu – hăul – ce înghite laolaltă tot ce a mai rămas valoros.

Atunci când pe contrasens „ne trece toamna prin gând”: „Șoptește-mi o veste / că toamna-i poveste, / copacii pari se strâng / ca să ne-nvețe, / ostașii din fructe / cu noi o să lupte, / că toamna-i poveste, nu veste” (*De toamnă*), și paradoxul devine „joc cu ochiuri și noduri care se desfac” (L. Blaga), eul trăiește satisfacția privilegiată de o cucerire prin iubire a „marii treceri” cu instantanee ale anotimpului în absență crepusculară, pledând pentru valoarea veșniciei pe care nu o poate contramanda. De altfel, remarca „Nimeni nu se poate împlini în afara iubirii”, a părintelui Panteimon de la Mănăstirea Oasa, este o asigurare că valoarea gândului lui Lucian Blaga, exprimată prin diverse formule și de alți poeți, este incontestabilă (revista *Apollon*, nr. 7 (50), București, iunie 2014, p. 15).

Așadar, sentimentul, ca trăire imensă, intensă, exclude niște sumări ce nu pretind decât o valoare materială, calitatea sufletului fiind podoaba a cărei strălucire, prioritară în raport cu luxul unor ducese *vanderbilt*, are drept cauză exaltarea până la un „biss...”, stare de conjurare în care se face simțită „rana unde am ținut cuiul pe care a stat agățat deseori trupul tău”.

Această avizare a unui joc cabalistic eronat, ca modalitate de menținere a aripilor, „uneori rupte, alteori frânte, (dar) mereu albe în toate anotimpurile”, ce pretind ca țintă a înălțării chemărilor interioare spre un cadru ce fixează „Visul unei nopți de doamnă (sau vară?) spre împerecherea aspirației: „Uit de mine în timp ce / sap o groapă în inimă, / o umplu cu un fel de vis” (*Cum să adorm*) cu o realitate tristă: „se ruinează picături, picturi, deodată, / puține au rămas culori la aripi...”, în care prezența cocorului, un simbol al longevității, fericirii, dar mai ales, al fidelității exemplare și a fericirii, în multe țări ale lumii („îngân cocorii toamnei să-i fac să se întoarcă / și să salveze iarna de ale lor blesteme”) este o revelație.

Un val al emoției ne pictează într-un decor ce se numește „Open de dor” și în a cărui formulă se înscrie poetul Ioan Mateciuc. În pofida notelor abstracte care, uneori, chiar dacă nu pretind a fi nici concesiune și nici *open*, în consumul de energii sublime ale eului ele nu-l istovesc, asigurând vivacitate splendorilor poetice.

Lidia GROSU,
poetă, cercetătoare

RESPECT ȘI ADMIRAȚIE PENTRU SCRITORUL MIHAIL SADOVEANU

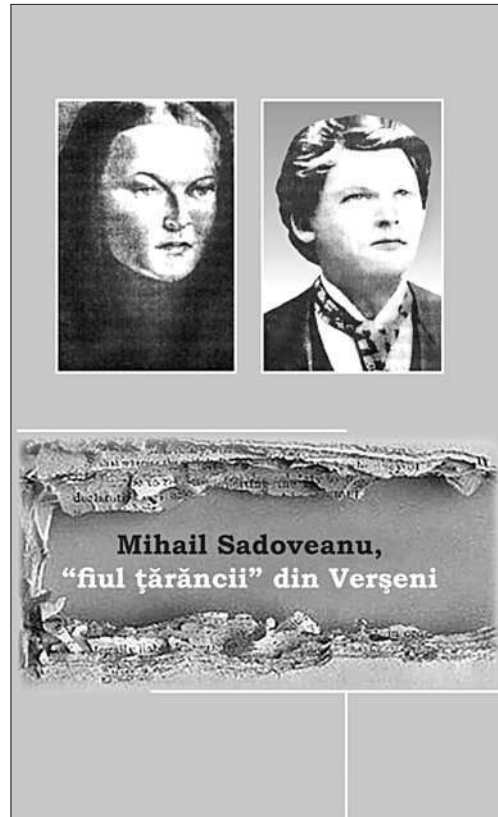
Mihail Sadoveanu (5 noiembrie 1880; Pașcani, jud. Iași – 19 octombrie 1961; București), scriitor (romancier, povestitor și nuvelist), academician și om politic român, este o personalitate distinctă în literatura română și universală. Cu prilejul aniversării a 135-a de la nașterea „Ceahlăului prozei românești” atît în România, cît și în Republica Moldova au avut loc diverse manifestări sub genericul *Zilele Mihail Sadoveanu*. Programul manifestărilor din-

tr-un șir de instituții de învățămînt, științifice și culturale a cuprins o serie de momente artistice, conferințe, discuții, lansări de carte, expoziții de carte și de fotografii, precum și decernarea premiilor celor mai iscusiți condeieri contemporani. Astfel, au fost scoase în relief scrierile sadoveniene, care au contribuit, prin anvergura lor, la definirea identității culturale și spirituale a poporului român. La Chișinău, pe 9 noiembrie 2015, la Biblioteca Municipală „B.P.

Hasdeu" s-a desfășurat Conferința omagială consacrată împlinirii a 135 de ani de la nașterea scriitorului Mihail Sadoveanu și a 100 de ani de la apariția romanului istoric *Neamul Șoimăreștilor*. În cadrul acestei Conferințe a fost lansată o noutate editorială – volumul omagial *Mihail Sadoveanu, „fiul țărăncii” din Verșeni** (autor al proiectului – Gheorghe Pârlea, coordonator și imagini – Vasile Șoimaru, redactor – Vlad Pohilă, coautori – Ana Nazarov, Diana Vrabie; Chișinău, 2015). În cele ce urmează ne-am propus să parcurgem și să ne expunem impresiile privitor la cele 164 de pagini ale cărții sus-numite, care, ni se pare, este o surpriză neașteptată și plăcută la aniversare pentru mulți cititori îndrăgosiți de creația unuia dintre cei mai prolifici scriitori români din prima jumătate a secolului XX.

Volumul omagial *Mihail Sadoveanu, „fiul țărăncii” din Verșeni*, semnat de un colectiv de autori, este rodul unei colaborări dintre un grup de scriitori de la Chișinău și Bălți și mai mulți oameni de cultură din Verșeni, comuna Miroslăvești, județul Iași, baștina Profirei Ursachi, mama scriitorului Mihail Sadoveanu, precum și de la Fălticeni. De fapt, avem în față o culegere de articole ce ne fac să devină mai clare, mai ușor înțelese unele momente mai puțin sau mai mult cunoscute din vasta biografie a Maestrului. Deschiderea se face printr-un cuvânt-înainte – *Mama, bătrînul, nufărul și... Mihail Sadoveanu*, semnat de Costel Avram, devotat fiu al satului Verșeni – și o introducere, avîndu-l drept autor pe Gheorghe Pârlea, poet și fost învățător din acele meleaguri, unde a copilărit Mihail Ursachi (acesta a fost numele scriitorului pînă la vîrsta de aproape 12 ani). Pentru M.

* *Mihail Sadoveanu, „fiul țărăncii” din Verșeni* / Gheorghe Pârlea (aut. al proiectului), Vasile Șoimaru (coord., imagini), Vlad Pohilă (redactor) et al. Chișinău, 2015. 164 p. (Tipogr. „Balacron”). ISBN 978-9975-86-029-1.

Sadoveanu Verșeniul, precum și Fălticeni, Pașcanii – toate localități de o factură cu adevărat romantică! –, va servi ca sursă de inspirație pentru locurile și faptele din romanele și povestirile sale. Cei mai mulți locuitori din aceste părți ale Moldovei i-au servit drept modele ale personajelor din scrierile sale pînă la sfîrșitul vieții. De aceea, mulți istorici literari sînt de părere că M. Sadoveanu este un scriitor realist, cu viziune romantică, și un romantic care descrie în detalii viața reală.

După o succintă analiză a operei sadoveniene, se pot deduce principalele elemente definitorii ale evocărilor făcute de scriitor: natura, văzută și descrisă ca peisaj etnic, integrată în structura sufletească a țaranului care posedă o înțelepciune populară extraordinară; motivele epice majore ce pendulează între istorie, legendă

și mit; nu în ultimul rând – farmecul limbajului scriitoricesc. Eroii lui Sadoveanu sînt exponenți ai unor tipuri sau arhetipuri prin faptele lor. Autorul a creat caractere distinctive remarcabile, care ni s-au întipărit în memorie pentru totdeauna: Ștefan cel Mare, Tudor Șoimaru, Vitoria Lipan, dregători de rang înalt și boieri, țărani răzeși și negustori, conducători militari și haiduci, pescari și vînători etc. Cu toate că în prezent M. Sadoveanu este pe nedrept neglijat (pentru unele greșeli comise în perioada comunistă), autorul romanelor *Neamul Șoimăreștilor*, *Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi-Vodă*, *Baltagul*, *Frații Jderi* a rămas în literatura contemporană română ca o personalitate aparte, de factură monumentală, prin viziune și originalitate, izvorîte năvalnic din spiritul tradiției și al specificului național. De aceea, prefațatorul cărții-omagiu Gh. Pârlea subliniază expres: „După 1989, an de referință pentru reconsiderările de natură politică din țară, trebuie spus că efectele curențelor resentimentare («corecte politic») l-au atins, cu grave consecințe, și pe Sadoveanu, cel considerat anterior «un miracol care nu s-a mai petrecut decît cu Eminescu». Supranumitul «Ștefan cel Mare al literaturii române» se află, iată, la nu mult peste jumătate de secol distanță de perioada maximei lui recunoașteri, într-un pronunțat con de umbră. E oare această umbră proiectată asupra Maestrului consecința intersecției accidentale a destinului său literar cu debutul proletcultismului la noi? Dar ce înseamnă *Mitrea Cocor*, pe lîngă restul operei sale? Noile mode estetice din literatura română, ai căror corifei, prin exegeții lor de castă, țin acum capul de afiș al mișcării literare de la noi, resping ideea că ar putea fi motivată cumva starea de spirit înaltă indusă cititorului de slovă sadoveniană. Anodinel cititor al operei sadoveniene din arealul Verșeniului, cel care îndrăznește acest modest demers, cu sigu-

ranță nu se poate consilia pe sine în asemenea dilemă, dar nici nu solicită expres vreo consiliere «autorizată». Starea lui de spirit nu e peste măsură afectată de acest accident, cită vreme orice frază din opera marelui prozator are încă în inima redescoperitorului rezonanța «viorii cu mii și mii de strune».”

Textul de bază al culegerii de articole *Mihail Sadoveanu, „fiul țărăncii” din Verșeni* cuprinde două capitole: I – *Mihail Sadoveanu, „fiul țărăncii” din Verșeni, în orizontul verșenean* și II – *Alte repere geografice... sadoveniene*. Primul capitol se prezintă ca un studiu biografic – format din șase subdiviziuni – care ia în vizor legătura strînsă și indispensabilă dintre scriitor și locul de baștină al mamei sale. Semnatarul acestei cercetări – care depășește cu mult cadrul local al problemei – este mirosloveșteanul Gheorghe Pârlea, unul dintre autorii *Monografiei comunei Miroslăvești – despre oameni și locuri*, autorul albumului etnofotografic *Miroslăvești prin ochiul timpului nostru*, precum și unul dintre autorii permanenți ai revistei noastre de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură *BiblioPolis*. Cel de-al doilea capitol însumează patru articole, semnate de Ana Nazarov, directoarea Casei Memoriale „Mihail Sadoveanu” din Fălticeni, jud. Iași; dr. Diana Vrabie, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți; Vlad Pohilă, scriitor, jurnalist, lingvist și traducător; și dr. în economie Vasile Șoimaru, conf. univ. la Academia de Studii Economice din Moldova, publicist și maestru fotograf.

Studiul lui Gh. Pârlea, alcătuit din șase părți componente (*Verșenii, un alt univers literar al copilăriei; Arealul verșenean și oamenii locului, în opera prozatorului; Neleguirea mioritică din „Baltagul” e posibil să aibă la origine întîmplări reale, cu făptuitori din Verșeni; Hanul Ancuței sau Locul unde încă se mai istorisesc, în dulce grai moldovenesc, fapte din vremuri de mult apuse;*

La această „adunare domnească”, eu eram „răzeșul”. . .; „Meandrele și tainele” unei prietenii: Mihail Sadoveanu și Mitropolitul Visarion Puiu), este o încercare de a spulbera opiniile, punctele de vedere (încă împărțite!) potrivit cărora scriitorul nu este „fiu adoptiv” al meleagurilor verșenene: „Referitor la exercițiul meu stoic pe numita temă sadoveniană, nicăieri tratată compact în sensul preocupării mele, adaug și sîrguința mea (peste «frontiera» care delimitează îndrituirile) de a pune Verșeniul în aceeași lumină cu Humuleștiul, ca univers literar al copilăriei. Și am făcut-o sperînd că am și reușit, încercînd nu doar să conving cititorul cu privire la congruența celor două microuniversuri literare, Humulești și Verșeni, ci și procurîndu-i acestuia poezia unei nostalgii la care e foarte posibil să tînjească. Mai explicit, am încercat să resuscitez în copilul care (nu mă îndoiesc) supraviețuiește în fiecare dintre cei trecuți de vîrsta copilăriei amintirile începuturilor noastre în ale vieții, amintiri din copilărie, copilărie care, indiferent unde s-a petrecut ea sau în ce epocă s-a întîmplat, seamănă cumva cu a copilului universal. Și încercarea mea în acest sens urmează calea reconstrucției atente (probabil, și cu anumite stîngăcii) a parcursului biografic – la Verșeni – al copilului Mihail Ursachi...”

Trebuie să menționăm faptul că și orașele Fălticeni și Iași se bucură de privilegiul unic de a fi adăpostit anii de școală, tinerețea și maturitatea lui Mihail Sadoveanu. Amănunte din biografia tinereții scriitorului aflăm în articolul muzeografei A. Nazarov. În 1891-1892 este elev în clasa a IV-a la Fălticeni, apoi urmează gimnaziul „Alecui Donici” din aceeași localitate, iar între 1897-1900 se înscrie la cursurile Liceului Național din Iași. După căsătoria din toamna anului 1901 cu Ecaterina Bîlu, ridică la Fălticeni o casă, care în prezent este muzeu. Au fost ani de grele încercări, dar izbutește să colaboreze cu un șir de revis-

te. Legăturile cu Fălticeni au dăinuit pînă la moarte, aici scriitorul își dorește să rămînă pentru totdeauna.

Conf. univ. dr. Diana Vrabie, în articolul *Proiecții ale Iașului în „Anii de ucenicie” de Mihail Sadoveanu*, ne familiarizează cu perioada de studii a lui M. Sadoveanu în „capitala culturii” a țării – orașul Iași. Scriitorul menționează: „Restul învățămîntului secundar m-am dus să-l isprăvesc la Iași, la Liceul Național. Era vechea Academie Mihăileană la care urmase cîndva și tatăl meu.” Iașul reprezintă, într-o primă etapă, pentru M. Sadoveanu posibilitatea de conectare la valorile vieții culturale: „... nume devenite ilustre se aflau înscrise în tabelele lui anuale din trecut; toate gimnaziile provinciei dintre Carpați și Prut își trimiteau aici premianții”, posibilitatea instruirii într-un mediu de studiu elevat: „În acest admirabil Liceu Național de la Iași, îndată ce mi-au fost precipitate astfel ca într-o eprubetă deșeurile clasei, mi-am putut felicita că am găsit un mediu de extraordinară fermentație culturală. Toate ideile generoase ale timpului, toate literaturile europene, în traduceri franțuzești, aveau circulație intensă între colegii mei. M-am cufundat ca într-o baie de lumină; însușirile mele artistice au evoluat brusc, ca plantele sub soarele ecuatorial.” Pentru M. Sadoveanu, Iașul este centrul unei mitologii inepuizabile. Peste ani, tîrgul scump al leșilor îl va chema, trezindu-i nostalgii ascunse.

M. Sadoveanu încă din anii tinereții a fost atras de ținutul dintre Prut și Nistru, care în 1812 a fost răpit de imperiul țarist. Acțiunea primului său roman, *Șoimii*, apărut în 1904, se petrece – în cea mai mare parte – în Basarabia. În 1915 apare romanul *Neamul Șoimăreștilor*, care evocă vitejia și dragostea de libertate a răzeșilor. Aici de acum întreaga acțiune se petrece în același ținut. În 1918, cînd unirea Basarabiei cu Patria-Mamă a devenit o realitate, scriitorul organizează, la Chișinău, turnee

ale Teatrului Național din Iași, precum și un șir de șezători literare, iar în vara lui 1919 a întreprins o călătorie prin ținuturile basarabene (Orhei, Soroca ș.a.). Impresiile din această călătorie au fost relatate în cartea *Drumuri basarabene* (apărut mai întâi la Chișinău, în 1921, cu titlul *Orhei și Soroca. Note de drum*, volumul s-a publicat ulterior și la București, cu unele mici modificări; fiind dat uitării în perioada regimului comunist și probabil interzis, a fost retipărit abia în 1992). În următoarele două decenii care au urmat, scriitorul a mai fost de câteva ori în Basarabia.

Articolul lui Vl. Pohlă *Mihail Sadoveanu în Basarabia sub ocupație sovietică (aspecte ale receptării editoriale a creației Maestrului)* ne transferă în anii de după cel de-al Doilea Război Mondial, când în România și URSS (în componența căreia se afla și RSS Moldovenească) s-a instaurat regimul dictatorial comunist. Autorul relatează amănunte despre relațiile Maestrului cu influenți intelectuali de la Moscova și cu unii scriitori de la Chișinău, precum și despre editarea operelor acestuia în Basarabia (în milioane de exemplare!), începând cu anul 1921 pînă în primul deceniu al secolului XXI. Sînt prezentate 33 de surse bibliografice, care pot să-i intereseze pe cititorii fascinați de scrierile sadoveniene, ce constituie o amplă frescă socială, istorică, politică, psihologică și etnică, un adevărat epos al poporului român.

Dr. în economie V. Șoimaru, în articolul *Neamul Șoimăreștilor – de la legendă la istorie*, mărturisește cum, după lectura romanului amintit mai sus, editat, în 1958, cu grafie chirilică, la Chișinău, a încercat să găsească măcar o cît de mică informație despre documentele istorice folosite de M. Sadoveanu la scrierea cărții sale. Peste ani au urmat călătoriile în căutarea strămoșilor și localităților în legătură cu numele său de familie... Și i-a / le-a descoperit atît în partea stîngă a Prutului, cît și în cea dreaptă a

lui. Chiar mai mult: actualmente, reprezentanți ai neamului Șoimăreștilor putem întîlni pe mai toate meridianele și paralelele globului pămîntesc, pe diferite continente și părți ale lumii. V. Șoimaru regretă faptul că generațiile tinere, aflîndu-se în străinătate, își pierd limba maternă, identitatea națională, simțirea românească și chiar legătura cu propriul neam... Totodată, își pleacă fruntea în fața memoriei bunilor săi străbuni, le mulțumește că au avut grijă să-și trăiască viața astfel încît astăzi să ne putem mîndri cu dîrzenia, spiritul gospodăresc și demnitatea lor, precum și îi salută pe cei care vor constitui generațiile viitoare, îndemnîndu-i să fie vrednici și mîndri de străbunii care au înscris pagini memorabile în istoria poporului românesc.

Volumul se încheie cu o iconografie – *Pe urmele lui Mihail Sadoveanu*. Autorul fotografiilor inserate este, de asemenea, dr. Vasile Șoimaru. Iată cîteva titluri mai reprezentative: *Bustul scriitorului și casa natală din Pașcani (reconstruită)*; *Bustul lui Mihail Sadoveanu la Verșeni*; *Te Deum în biserica din Verșeni, în care a fost creștinat copilul Mihail*; *Oaspeți la Verșeni de Zilele Sadoveanu, în Biserica cea nouă*; *Casa memorială din Fălticeni*; *Monumentul lui Mihail Sadoveanu din Fălticeni*; *Lansarea monografiei „Neamul Șoimăreștilor – 500 de ani de istorie” la Casa memorială din Fălticeni*; *Muzeul „Mihail Sadoveanu” din Iași*; *Muzeul „Mihail Sadoveanu” din Vovidenia de la Mănăstirea Neamț*; *Hanul Ancuței*; *Dumbrava minunată și Nada florilor din Fălticeni*; *Rîul Moldova la Verșeni*; *Drumuri basarabene ale Maestrului din vara anului 1919. Mănăstirile Frumoasa, Hîrjauca, Hîrbovăț, Cușelăuca*. Sînt inserate și copertile celor 30 de ediții ale romanului *Neamul Șoimăreștilor*. Pe ultima pagină a cărții este *Locul de veci al prozatorului la Cimitirul „Bellu” din București*.

Volumul omagial *Mihail Sadoveanu, „ful țăranii” din Verșeni* emană respect și admirație pentru clasicul literaturii româ-

ne Mihail Sadoveanu – unul dintre autorii cu cele mai multe volume în literatura română (peste 100 de volume individuale!), romane, povestiri, nuvele, note de călătorie, reportaje, memorii scrise pe parcursul a cincizeci de ani. Aproape toate scrierile Maestrului transmit o mare emoție estetică. Cu siguranță, meritul covârșitor al scriitorului este acela că a redat publicului cititor atât frumusețea și bogăția limbii române, cât și scene vrednice de ținut minte din istoria poporului nostru.

De fapt, prin volumul analizat este repusă în valoare creația lui Mihail Sadoveanu, opera căruia a fost supusă în ultimul timp unor nefaste revizui. Însă,

autorii amintiți mai sus spulberă toate nepriceperile și negliobiile vărsate în adresa marelui scriitor. O personalitate de talia lui, care a fost un intelectual de un rafinament extraordinar, de o cultură vastă și profundă, cu o viziune cu mult deasupra lumii în care trăia, nici nu poate fi altfel apreciată. Opera lui Mihail Sadoveanu este și va rămâne, fără îndoială, un tezaur inalienabil al culturii și specificității românești. Concluzia fermă a noastră este că trebuie să-l citim pe Mihail Sadoveanu și să-i propagăm opera acum și întotdeauna.

*Valeriu RAȚĂ,
bibliotecar*

UN SURĂS CE PĂREA CĂ NU SE VA STINGE NICIODATĂ...

lată că ne-a părăsit și „scriitorul veșnic zâmbitor”, poetul umorist și satiric, epigramist, autor de literatură satirică și cărți pentru copii.

Efim Tarlapan s-a născut pe 17 mai 1944 în satul Măgurele din raionul Ungheeni (pe atunci în județul Bălți). S-a născut sub un car, pe drumul evacuării satului Măgurele, prin care trecea linia bătăliei, numită și operația Iași-Chișinău. Probabil că și Cel de Sus cunoștea spusa înțeleptului antic: „Indignarea face satira!”, din moment ce i-a dat pe parcursul vieții indignări pentru o sută de decenii de existență. Iată doar câteva „surse” de indignare. În prima sa zi de școală, s-a întors cu numele schimbat. Sub pretext că numele său de botez Aftenie nu figurează în „lista numelor sovietice”, a fost înregistrat în catalog cu Efim...

A absolvit Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, secția de ziastică (1962-1970), iar mai târziu a urmat Cursurile superioare ale Institutului de Literatură „M. Gorki” din Moscova (1985-1987).

A activat în calitate de redactor literar la ziarul *Viața satului*, la postul de radio republican din Moldova, la Editura „Lumina” și la săptămânalul *Literatura și arta*.

Debutul editorial și l-a făcut în anul 1974 cu placheta de versuri umoristice și satirice *Scuzați pentru deranj*. A scris parodii, fabule, epigrame, rondeluri și aforisme, pe care le-a publicat în volumele: *Tatuaje* (1977), *Revers* (1980), *Acarnița* (1986), *Zâmbete cu supliment* (1987), *Asta-i situația* (1989), *Cartușiera* (1991), *Dioptrii pentru ochelarii de cai...*

(1995), *Coloana nătăngilor* (2001), *Deșertul din clepsidră* (2005), *Zâmbete pentru export* (2010), *Eseuri tragi-comice* (2011), *Bezna n-are orizont* (2013), *Lumina umbrei mele* (2013) ș.a. A editat și cărți pentru copii: *Lănțișorul cu cheițe* (1981), *Clape* (1985), *Termometru* (1988), *Stați jos, copii!* (1990), *Bobocelul* (1992), *Ghicatori și epigrame școlare* (1995), *Alfabetul – ghicitoare* (1999), *Un melc la fotbal* (2003), *A doua pauză de râs* (2011), *Aerul de-acasă* (2013) etc. Este autorul unor antologii de umor românesc și universal: *Atlas comic* (1982), *Buturuga mică* (1993), *Marea antologie a epigramei românești* (2005), *Câte-o poantă de căciulă* (2007), *Cu mâța-n carte* (2009), *Râsul lumii la români* (2010) ș.a. Pe lângă beletristică a mai scris și un studiu despre Daniel Ciugureanu, fost prim-ministru al României, originar din Basarabia, membru în Sfatul Țării și rudă cu Efim Tarlapan. Este semnificativă denumirea acestei lucrări: *Daniel Ciugureanu, un prim-ministru al neamului nostru și al neamurilor mele*.

Efim Tarlapan a fost organizatorul primului Festival Național de Epigrame de la Chișinău. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1976) și al Uniunii Scriitorilor

Efim Tarlapan (17.V.1944 – 8.XII.2015)

din România (1994). De asemenea, a fost membru de onoare al Uniunii Epigramiştilor din România. A fost laureat a peste 50 de festivaluri și concursuri de poezie satirico-umoristice din R. Moldova și România; deținător al mai multor premii și mențiuni literare. În anul 1996 i s-a conferit titlul onorific „Maestru al Literaturii”.

În 1997, împreună cu soția sa, prozatoarea Zinaida Cenușă, a plecat la Cluj-Napoca, unde a locuit o perioadă, apoi au revenit la Chișinău. Are un fiu pe nume Corneliu.

S-a stins din viață pe 8 decembrie 2015, seara, în urma unui stop cardiac, la vârsta de 71 de ani. Sicriul cu corpul neînsuflețit al scriitorului a fost depus la Catedrala „Sfânta Teodora de la Sihla”, apoi la sediul Uniunii Scriitorilor, iar pe 11 decembrie Efim Tarlapan a fost înmormântat în Cimitirul Central din Chișinău, în prezența a numeroși scriitori, oameni de artă și de știință, politicieni.

* * *

- „Genul umorului practicat de Efim Tarlapan e mai aproape de învățătura morală decât de cauza morală;

râzând, el, de fapt, povățuiește, dă sfaturi practice, întocmește o carte de învățătură, o nouă Poveste a vorbeii.” (**Mihai Cimpoi**)

- „Era citit de toata lumea, inclusiv de Comitetul central al partidului. Dacă spuneai că ceva nu este în ordine cu această țară, atunci spuneai ca îți bați joc.” (**Nicolae Dabija**)
- „Nu întotdeauna săgețile lui erau unse cu miere, bineînțeles că conțineau și vitriol, însă nu erau mortale niciodată.” (**Arcadie Suceveanu**)
- „E o mare pierdere pentru literatura noastră, o pierdere și pentru neamul nostru. A fost un om curajos deosebit, a fost un scriitor care și-a înmuiat pana în durerea neamului. A încercat să readucă zâmbetul pe fața oamenilor.” (**Vlad Zbârciog**)
- „L-am prețuit pe regretatul Efim Tarlapan pentru talentul lui deosebit de a ridiculiza tot ce este rău, tot ce este nociv în societate. Avea un talent deosebit și nu întâmplător era considerat cel mai mare epigramist de aici și de dincolo.” (**Ion Varta**)

AU FOST DESEMNAȚI LAUREAȚII PREMIULUI NAȚIONAL, EDIȚIA 2015

În cadrul ședinței Guvernului Republicii Moldova, din 19 august 2015, a fost aprobată lista laureaților Premiului Național, ediția 2015. Câștigătorii au fost selecțiați de către Comisia pentru decernarea Premiului Național, prin vot secret. În acest an au fost acordate 10 premii în domeniile: știință, tehnologii, cultură și artă. Valoarea nominală a Premiului Național constituie 100 de mii de lei pentru fiecare laureat.

Conform Hotărârii Guvernului, Premiul Național 2015 s-a decernat, după cum urmează:

1. **Valentina Dogotari (Naforniță)** – soprană, solistă a Operei de Stat din Viena, Austria, pentru performanțe excepționale în dezvoltarea teatrului liric european.

2. **Ion Bahnarel** – doctor habilitat în medicină, profesor universitar; **Liuba Corețchi** – doctor habilitat în biologie, conferențiar cercetător; **Oleg Lozan** – doctor habilitat în medicină, profesor universitar; **Vasile Jovmir** – doctor habilitat în medicină, profesor universitar; **Leonid Voloșciuc** – doctor habilitat în biologie, profesor cercetător; **Victoria Ivanov** – doctor habilitat în medicină, profesor cercetător, pentru implementarea conceptului noii sănătăți publice în Republica Moldova.

3. **Nicolae Botgros** – conducător artistic și prim-dirijor al Orchestrei Naționale de Muzică Populară „Lăutarii”, pentru contribuție valoroasă la conservarea și promovarea folclorului muzical.

4. **Valentin Tomuleț** – doctor habilitat în istorie, profesor universitar, pentru ciclul de lucrări *Istoria Basarabiei în perioada modernă (1812-1918)*.

5. **Ana-Maria Plămădeală** – doctor habilitat în studiul artelor, cercetător științific

principal; **Violeta Tipa** – doctor în studiul artelor, conferențiar cercetător, pentru monografia *Arta cinematografică din Republica Moldova*;

6. **Valentina Stratan** – doctor în biologie; **Vladimir Șutchin** – doctor habilitat în medicină, cercetător științific principal; **Valeriu Bâlba** – doctor habilitat în medicină, conferențiar cercetător – pentru lucrarea științifică *Teoria ereditară a cancerului pulmonar*.

7. **Mihai Potârniche** – fotograf, pentru întreaga activitate în domeniul artei fotografice.

8. **Emilian Galaicu-Păun** – poet, prozator, critic literar, traducător, eseist, editor, redactor-șef al Editurii „Cartier”, pentru volumul de poeme *Arme grăitoare*;

9. **Valerian Balan** – doctor habilitat în agricultură, profesor universitar, pentru ciclul de lucrări *Tehnologii în intensitatea culturii mărului și cireșului*;

10. **Iurie Bârsa** – editor; **Eleonora Brigalda-Barbas** – arhitect, critic de artă, doctor în studiul artelor, profesor universitar; **Vladimir Bulat** – istoric de artă; **Ludmila Toma** – critic de artă, doctor în studiul artelor; **Eugen Lungu** – editor, critic literar; **Mihail Bacinschi** – artist plastic, grafician; **Mihai Dimitriu** – inginer-electric; **Tudor Braga** – critic de artă, pentru colecția de albume *Maestri basarabeni din secolul XX*, în 14 volume, Editura „Arc”.

Înmânarea festivă a Premiului Național a avut loc pe data de 26 august, în cadrul Galei Premiului Național, care s-a desfășurat la Palatul Republicii.

Sursa: www.gov.md

LA CERNĂUȚI EXISTĂ IUBIRE DE... CARTE!

Dacă e să ne referim la apariția de noi cărți și la oamenii care le dau viață, suntem martori (părtași) la un fenomen fascinant, dar și paradoxal totodată. Pe de o parte, pe deplin întemeiat se vorbește că interesul pentru lectură a scăzut la zero, iar cartea, în formatul ei clasic, nu mai trebuie nimă-nui. Pe de altă parte, editurile nu stau fără de lucru, tipografiile tipăresc întruna, scriitorii, oamenii de știință, cercetătorii în diverse domenii scot la lumină noi volume... Ba mai mult: în ultimele două decenii scriu și editează cu duimul nu doar cei care, într-adevăr, își merită titlul de scriitor, poet, savant, publicist, ci oricine care dorește cu orice preț să-și vadă numele pe coperta unei cărți, sacrificând de la gura familiei, gășind un sponsor... Aceasta o dovedește și faptul că cele mai multe din manifestările societăților noastre național-culturale sunt consacrate lansărilor de carte. E un lucru pozitiv și lăudabil apariția unei cărți în zilele noastre, oricare ar fi valoarea ei. E o adevărată sărbătoare când participăm la prezentarea unor publicații și cărți de incontestabilă valoare artistică, științifică, cum a fost la 28 noiembrie, de Ziua Bucovinei la redacția „Zorilor Bucovinei” sau la 5 decembrie la Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”.

Oameni deosebiți, cu opere deosebite, au ținut aprinsă timp de câteva ore flacăra interesului celor adunați să-i vadă, să-i asculte, să-i îmbrățișeze prietenește. Or, grupul de elită, sosit din Chișinău, – istoricul Constantin Ungureanu, originar din Cupca, doctorul în economie, renumit în arealul românesc ca maestru al artei fotografice, Vasile Șoimaru, scriitorul Nicolae Rusu, sunt personalități cunoscute, cu multe și mari prietenii în nordul Bucovinei, mai ales la Cernăuți. Voi spune doar că Vasile Șoimaru întotdeauna este așteptat la Boian, în casele lui Vasile Botă și Eleonorei Bizovi, iar la Cernăuți îi deschid ușile pentru găzduire, înain-

tea altor cunoscuți, doi colegi de facultate – Alexandru Puiu și Gheorghe Văsoțchi. Dar de data aceasta, timpul a fost restrâns pentru nostalgie, căci discuțiile s-au încins în jurul cărților aduse de distinșii oaspeți.

***

Fântânar în adâncul istoriei

Și-a urmat studiile la Chișinău. În prezent este cercetător științific la Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Moldova, dar întreaga activitatea științifică și-o consacră meleagului natal, Bucovinei. La vârsta sa încă tânără, Constantin Ungureanu are în palmares impresionante realizări. La numai 29 de ani și-a susținut teza de doctor în istorie cu titlul *Evoluția etno-demografică a Bucovinei în perioada 1774-1850*, la 39 avea deja două monografii consacrate Bucovinei, iar de curând a scos la lumină cel mai amplu și mai serios studiu – *Sistemul de învățământ din Bucovina în perioada stăpânirii austriece (1774-1918)* – carte înalt apreciată de moderatorul întâlnirii, scriitorul Vasile Tărățeanu, directorul Centrului „Eudoxiu Hurmuzachi”, care a menționat că drumul cercetărilor îi este deschis autorului de cunoașterea limbii germane și a scrisului gotic, lucru rar întâlnit la generațiile de astăzi. Perseverența i-a fost apreciată cu burse de documentare în Germania și Austria, fiind angajat la Universitatea din Innsbruck (2008-2010) în cadrul proiectului științific internațional *Cadastrul austriac din Bucovina și Carintia la mijlocul sec. al XIX-lea*. Deși spațiul nu-mi prea permite, nu pot să nu fac o paranteză și să nu amintesc că înainte de realizările însumate, Constantin Ungureanu a fost elev la o simplă școală sătească, învățând, ca și colegul său, profesorul Ștefan Purici, prorector la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, în limba română. Nuanțez

acest fapt, sub impresia celor auzite de la două tinere mame: la unele licee din Cernăuți, cu studierea aprofundată a limbilor străine, părinții își înscriu copiii cu vreo doi ani înainte de vârsta școlară. N-am prea auzit să ajungă oameni mari cineva dintre copiii românilor, care au învățat în licee ucrainene prestigioase.

Totul despre cum au învățat românii din Bucovina și cum a evoluat instruirea lor într-un secol și jumătate de stăpânire austriacă aflăm din studiul lui Constantin Ungureanu, apreciat de profesorul Ștefan Purici ca cel mai atotcuprinzător, o lucrare enciclopedică a învățământului din Bucovina, care include capitole dedicate tuturor treptelor: „În următorii 40-50 de ani nu mai avem ce scrie pe acest subiect”. Mai competent decât ceilalți vorbitori, vorbind despre trăsăturile care-l detașează pe colegul său de istoricii din trecut și din prezent, Ștefan Purici a evidențiat că „și-a dedicat cariera și întreaga viață cercetării arhivelor pentru adevărul istoric și științific, a săpat adânc în arhive de la Cernăuți, Chișinău, Suceava, Viena...”. Dacă pentru unii istoria e o poveste frumoasă sau o

măsluire a adevărului, pentru Constantin Ungureanu este pornirea de la document, fapt ilustrat de numeroase tabele incluse în monografie. Despre colaborările cu bucovineanul nostru și cercetările sale au vorbit redactorul-șef al revistei *Glăsuț Bucovinean*, Alexandrina Cernov, criticul literar Ștefan Hostiuc. Autorul a făcut un rezumat ce ne-a incitat și mai mult dorința de a intra în posesia acestei cărți atât de actuale și pentru timpurile noastre.

Veșnic călător, iremediabil îndrăgostit de Bucovina

Pentru Vasile Șoimaru, Bucovina și românii din nordul ei înstrăinat sunt cel mai puternic magnet. Dragostea îi este ilustrată în cele două volume monumentale de imagini artistice în care i-a adunat pe românii din jurul României și de pretutindeni. „Dintre toate plaiurile unde trăiesc români, Bucovina este cea mai frumoasă. Mi-a fost și îmi este foarte dragă. Întotdeauna intram, în vama de la Mămăliga, cu frică pentru cărțile și vinul adus prietenilor. Acum, pentru prima dată, vameșii nu mi-au deschis portbagajul, am trecut

liber cu harta României Mari – în carte și în suflet”, mărturisește incomparabilul unificator al românimii. Cum i-a reușit această performanță omului preocupat de științele exacte, care a luat abia în 1994 aparatul fotografic în mână? „Eu dacă vreau, fac” – acesta-i este crezul vieții, pentru care niciun sacrificiu nu e prea mare. La Vasile Șoimaru, adevărul, despre care istoricul Nicolae Iorga spunea că „există pretutindeni, dar trebuie văzut”, apare în profunde mesaje ale imaginii, luate direct din realitatea înconjurătoare. Dar nu e o ilustrare simplistă, ci o redare sugestiv creatoare, după cum a menționat, redactorul-șef al *Zorilor Bucovinei*, președintele Societății Jurnaliștilor Români Independenți din regiunea Cernăuți, Nicolae Toma, care a exprimat regretul că nu avem și noi un album aparte al românismului bucovinean, speranța îndreptându-se spre Vasile Șoimaru și pasiunea sa de fotografie din Cernăuți.

Când pasiunea devine destin

Revelația transformării pasiunii în destin a deschis-o colegul de facultate al lui Vasile Șoimaru, economistul refăcut în scriitor, Nicolae Rusu, cu romanul său alegoric-satiric *Șobolaniada*, în care drama personală se leagă de frământările societății basarabene: „Acest roman n-ar fi existat, dacă nu mi s-ar fi întâmplat un inexplicabil și neelucidat până astăzi atentat, după care au urmat săptămâni și luni, aproape patru ani, de tratament.” În luna mai 1992, în toiul războiului de pe Nistru, i s-a uneltit o „baie” de vitriol, după care cu arsuri grave a ajuns în saloanele unui mare spital din Moscova. Când se zbătea între viață și moarte, scrisul l-a salvat. În pauzele dintre 15 intervenții chirurgicale, urmând sfatul medicului chirurg, au fost scrise cele 237 de pagini ale primei părți a viitoarei cărți, în care alegoric expune cele ce i s-au întâmplat prin prisma evenimentelor socio-politi-

ce, analizate în lungile zile și nopți de suferință pe patul de spital.

De fapt, scriitorul Nicolae Rusu, mai mult decât despre romanul său, s-a referit la „pasiunea lui Vasile Șoimaru, transcendentă în destin” și la calitățile umane ale prietenului, căruia îi datorează editarea manuscrisului. Când îl avea deja finisat, i l-a dat să-l citească. Fără să-l prevină, prietenul său l-a prezentat editurii unde se afla în lucru propriul său manuscris, pentru care obținuse anterior o sponsorizare. A insistat ca în locul cărții sale să fie publicat romanul *Șobolaniada*, opunându-se rezistenței unor persoane care s-au recunoscut ca prototipuri și încercau să blocheze apariția cărții. Nu știu dacă în mediul scriitorilor noștri mai există un asemenea exemplu de sinceră prietenie și prețuire a valorilor. De aceea și este atât de bine primit Vasile Șoimaru pretutindeni unde răsună vorbă românească.

Cuvinte de recunoștință pentru prietenia, dar mai ales pasiunea ce-i leagă am auzit și de la publicistul Gheorghe Gorda – și el un pelerin în căutarea adevărului despre originile neamului. E atât adevăr în spusele că cei care se aseamănă numaidecât se întâlnesc și se unesc întru fapte durabile. Spre deosebire de Gheorghe Gorda, disperat din cauza scăderii interesului față de carte, Vasile Șoimaru crede în puterea cuvântului scris, având ca argument cele două volume ale sale *Cotul Donului 1942: eroism, jertfă, trădare*. După apariția acestei cărți, la Cotul Donului, pe locurile celei mai mari tragedii a neamului nostru, unde au căzut circa 150 mii de ostași români, a fost inaugurat primul cimitir românesc.

Crede în nevoia de carte și Ștefan Hostiuc, care a prezentat cele patru numere ale revistei de cultură pentru bucovinenii de pretutindeni *Mesager bucovinean*, tipărite, într-un excelent veșmânt poligrafic, cu sprijinul Departamentului Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

Deși erau grăbiți, dnii Vasile Șoimaru și Nicolae Rusu au găsit timp să intre la *Zorile Bucovinei*. Găzduți de redactorul-șef Nicolae Toma, oaspeții din capitala Moldovei, împreună cu prietenul lor Vasile Botă, s-au regăsit la redacția noastră în atmosfera eminesciană și s-au reîntâlnit cu Ștefan cel Mare. După cele trei ediții ale Zilei Bucovinei la *Zorile Bucovinei*, după întâlnirea

cu scriitorii din Suceava și Chișinău, ne-am îmbogățit și noi cu valoroase cărți. Vom fi bucuroși, dacă careva din cititorii ziarului va dori să le vadă, să le răsfoiască, să se rețină în lectura lor.

Maria TOACĂ,
Cernăuți
„Zorile Bucovinei”,
10 decembrie 2015

NU TE GRĂBI DE AICI SĂ PLECI...

Nu te grăbi de aici să pleci
Acest loc este al tău sub soare
Atâtea lucruri ai făcut pe veci
Rămâi, și să mai curgă floare

Rămâi, și treci peste acest suspans
Luptă, nu te grăbi să pleci, iubito
Ai uitat că mi-ai promis un dans?
Nu pleca preamulta-mi chinuită...

Auzi, răspunde-mi, dragă, de ce taci?
Haide, să mergem sub acei copaci
Vom contempla în blânda lor tăcere,
Ei vor zâmbi timid de această revedere...

Dar tu, îndurerată, nu ai mai răspuns
Tăcerea... făcuse în casă un lung popas
Tu ai plecat c-ai suferit prea îndeajuns
Un zâmbet împăcat pe buze ți-a rămas...

Sunt convins că ne vom revedea în Galaxii
Zburând prin spații necuprinse...

Alături de Parnas

Tu strălucind sub diadem,
în mână Lira o să ții
Eu îți voi spune: Doamnă,
îmi datorezi un dans...

Nicolae BĂLȚESCU

BIBLIOTECA DE ARTE „T. ARGHEZI”

Biblioteca de Arte
Este unica în comunitate –
Bibliotecă specializată,
Cu un fond bogat de carte.

Conform CZU aranjat
Folclor, muzică, pictură,
Teatru, film și arhitectură –
Are multe cărți de împrumutat.

Promotoare de valori culturale,
Organizează activități de amploare,

Întâlniri cu diferite personalități
Dezvăluind talent, har și devotament.

Utilizatorii vin cu drag
Serviciile bibliotecii le sunt pe plac –
Inovative, creative, modernizate –
Aici la Biblioteca de Arte.

Are o echipă reprezentativă,
Profesioniști și lideri în toate
Ce se implică în proiecte
Și programe din comunitate.

Angela OLĂRESCU,
șef oficiu, Filiala de Arte „Tudor Arghezi”

EXTRAS

DIN GHIDUL DE TEHNOREDACTARE A MANUSCRISELOR

Autorii, la elaborarea manuscriselor, se vor ghida de următoarele exigențe:

- Procesorul: Microsoft Word.
- Extensia: *doc*. sau *docx*.
- Textul: tipărit pe o singură față a foii de hârtie, fără spații duble sau multiple dintre litere.
- Formatul foii: A4.
- Margini: stînga – 2,5 cm, dreapta – 1,5 cm, sus – 1,5 cm, jos – 1,5 cm.
- Spațiul între rânduri: 1,5 linii.
- Fontul: textul de bază – Times New Roman (corpul literelor – 12 puncte); notele, trimiterile, referințele bibliografice – același (corpul literelor – 10 puncte).
- Numerotarea paginilor: jos, în partea dreaptă, cu cifre arabe.
- Titlul: cu litere majuscule, centrat.
- Gradul didactic, urmat de cel științific, prenumele (prima literă majusculă, celelalte – litere mici) și numele (toate literele majuscule) autorului / autorilor: la un rînd liber de la titlu, în partea dreaptă a foii, cu litere italice.
  - Funcția: în rîndul următor, precedată de virgulă, cu litere mici italice.
  - Imaginile nu vor fi introduse în manuscris, ci se vor expedia prin poșta electronică sau vor fi predate fizic pentru a fi scanate (în formatul *.jpg*); în text, se va marca locul unde va fi inserată imaginea.
  - Tabelele, graficele, schemele, diagramele, executate în formatul *.doc*, se vor plasa la locul convenit în text, iar cele executate în alte formate (*.xls*, *.ppt* etc.) se vor expedia în original.

Nota redacției:

Responsabilitatea opiniilor exprimate aparține integral autorilor.
Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

BiblioPolis
Revistă de biblioteconomie,
științe ale informării și de cultură
Vol. 59 (2015) Nr. 4

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”,
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 148, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova
Tel. redacției: 022 210 812; e-mail: bibliopolis@hasdeu.md;
www.hasdeu.md; <http://bibliopolis.hasdeu.md>

BIBLIOPOLIS

Revistă de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 148, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova
Tel./fax: (373 22) 223 360; e-mail: bibliopolis@hasdeu.md
www.hasdeu.md; <http://bibliopolis.hasdeu.md>